

SERXWEBÛN

JI SERXWEBÛN Û AZADIYÊ BI RÛMETTIR TIŞTEK NÎNE

Sal: 42 / Hejmar 504 / Kanûn 2023

2023 HAMLE YILINDA TÜRK ORDUSU DİZ ÇÖKTÜ

■ 2023 yılı Önder Apo'nun fiziki özgürlüğü-nü eksenine alan "Dem Dema Azadiyê ye" yani "Özgürlük Zamanı" hamlesinin etrafında gelişti. Yaklaşık 25 yıldır, uluslararası konplonun başlangıcından günümüze kadar gelen süre içerisinde Kürt halkına yönelik tüm politikalar İmralı merkezli geliştiriliyor. Hem Kürt sorununun çözülmesi ve ortadan kalkması hem de Önder Apo'nun fiziki özgürlüğünün sağlanması için bu çerçevede hamleler geliştiriyoruz. Bu anlamıyla 2023 yılı önemli bir yıl oldu. **Sayfa: 2**

Kadın Özgürlük Nehri Kadın Devrimine Doğru Coşkuyla Akarken

KJK Koordinasyonu

■ Önder Apo'nun fiziki özgürlüğü, Kürt kadınları başta olmak üzere dünya kadınlarının temel gündemi haline gelmiştir. Hegemon erkek sistem her gün yüzlerce kadını katlederken, Önder Apo "kadın öldürülmemeli, kurtarılmalıdır" diyerek bu katliamlara en anlamlı cevabı teorik ve pratik olarak vermiştir. Bu samimi ve cesur cevabı gören ve hisseden kadınlar ise, Önder Apo'nun fiziki özgürlüğü için yürütülen kampanyaların hep en ön saflarında yer almıştır, öncülüğünü yapmıştır. **Sayfa: 4**

2023 İmralı Direnişi Başarının Zeminini Ortaya Çıkartdı

Piro Dersim

■ Bir yılı geride bırakıp yeni bir yıla giriş yapacağımız bu süreçte geçmiş yılın muhasebesini yapmak, yaşananları doğru tahlil etmek ve çıkaracağımız sonuçlar temelinde yeni yıla girmek ve yeni yılın planlamasını yapmak oldukça önemli olmaktadır. Bizde her yıl esasında mücadelemizin bir direniş sürecini ifade etmektedir. Bu bağlamda 2023 yılı direnişin oldukça yükseltildiği, düşman konseptinin önemli oranda boşa çıkarıldığı, Önder Apo'nun paradigmasının dünya halklarına yayıldığı ve evrenselleştiği, mücadelemizin zaferine dair umudun ve inancın her alanda başat konuma geldiği önemli bir mücadele yılı oldu. **Sayfa: 8**

Soykırımcı Saldırlara Küresel Özgürlük Hamlesiyle Karşılık Verelim

Duran Kalkan

■ Günümüzde siyasi-askeri sürecin özellikleri ele alındığında küresel çapta öne çıkan İsrail-Hamas arasındaki Gazze Savaşı önemli bir yer tutmaktadır. Bu savaş bugün ikinci ayını dolduruyor. Mevcut savaş durumu hem bölgesel hem yerel hem de küresel özellikler taşıyor. Herkes gün yirmi dört saat bu savaşı tartışıp değerlendiriyor. Dolayısıyla insanlık bu savaşın etkisi altında.

Savaş dar bir cephede, sınırlı bir alanda sürüyor. Zaten Gazze çok geniş bir yer değil. Her tarafa yayılmış bir savaş ortada yok, ama siyasi ve askeri etkisi çok fazla. Önemli sonuçları da oldu. 7 Ekim'den bu yana yirmi bine yakın insan can verdi. Kurbanların çoğu çocuklar, kadınlar ve yaşlılardan oluşuyor. Şu anda bu savaşa dair mevcut tartışmalar çoğunlukla ortaya çıkan sonuç üzerinedir. **Sayfa: 11**

PKK'DE TARİHİ SÜREÇLER

Rêber Apo

■ Hiçbir olgusal gelişmede her şey olumsuz olarak değerlendirilemez. PKK'nin tarihi, aynı zamanda Kürt ve Kurdistan tarihi ve toplumsal yapısında büyük değişim ve dönüşümlerin de tarihidir. Denilebilir ki, 20. yüzyılın son çeyreği Kurdistan'da PKK'nin damgasını taşımaktadır. Getirdiği zihniyet dönüşümü, politik ve toplumsal alt üst oluşlar tarihe mal olmuştur. Örgütlenme tüm tahribatlara rağmen varlığını büyük oranda sürdürmektedir. Ülke içinde ve dışında, tüm Kurdistan parçalarında her tür örgütlenmeye gidebilecek potansiyel bir zemin, lojistik imkan, kadrolar ve çok sayıda gruplar, sivil toplum kuruluşları mevcuttur... **Sayfa: 18**

Demokratik Ulus Diplomasisi
Demhat Navdar

Sayfa: 15

Apocu Direniş Çizgisinde Derinleşerek Zafere
Yürüyelim / Ferzende İsyân

Sayfa: 21

Bireycilik Bireysel Özgürlük Üzerine
Hüseyin Dicle

Sayfa: 23

İÇİNDEKİLER

İdeolojik Ve Stratejik Dostluk
Doğal Müttefiklik
Duran Kalkan
Sayfa: 26'da

Her Savaş Doğaya Karşıdır
Arjin Rozerin
Sayfa: 30'da

Bir Özel Savaş Olarak Üçüncü Dünya Savaşı
Cemal Şerik
Sayfa: 33'de

Hakikat Aşkını Ateş Gerçeğinde Yaşamak
Sipan Amara / Anı
İşkan Amed
Sayfa: 36'de

Bir halkın özgürlük mücadelesini yürüten insanlar sokak ortasında katlediliyor. Bu insanlık açısından bir sorundur. Türk devleti sadece Kürtlerin başına ya da Türkiye'de yaşayan halkların başına bela değil. Giderek küresel çapta da nasıl bir gericilik kaynağı olduğunu pratikleriyle ortaya koymuştur. O anlamıyla böyle bir gerçekliği var. Türk devleti katliamcı bir karaktere sahip. Mereş, 19 Aralık ve yine Roboskî katliamı bunlardan biri. Akılların durduğu bir andır Roboskî katliamı. Bundan daha açık Kürt düşmanlığını gösteren bir olay yoktur.

KATLIAMLARIN HESABINI SORMAYA DEVAM EDECEĞİZ

Serxwebûn'dan

İmralı'daki soykırım sistemi tüm ağırlığıyla devam ediyor. 2023 yılı şöyle bir yıl oldu: Önder Apo'nun fiziki özgürlüğünü eksenine alan "Dem Dema Azadiyê ye" yani "Özgürlük Zamanı" hamlesinin etrafında gelişti. Yaklaşık 25 yıldır, uluslararası kompunun başlangıcından günümüze kadar gelen süre içerisinde Kürt halkına yönelik tüm politikalar İmralı merkezli geliştiriliyor. Hem Kürt sorununun çözülmesi ve ortadan kalkması hem de Önder Apo'nun fiziki özgürlüğünün sağlanması için bu çerçevede hamleler geliştiriyoruz. Bu anlamıyla 2023 yılı önemli bir yıl oldu. Bunu artı ve eksileriyle değerlendiriyoruz. 2023 yılında geliştirdiğimiz direnişin ne kadar yeterli olduğunu ve hangi sonuçları açığa çıkardığını birçok boyutuyla Hareket olarak değerlendiriyoruz. Bizim açımızdan önemli olan Kürt halkının özgürlük mücadelesini yürüten güçlerimiz ile Kürt varlığının yeryüzünden silinmek istendiği bir süreçte, -ki buna Türk sömürgeciliği öncülük ediyor- Kürt Özgürlük Mücadelesi'ni, Önder Apo'nun fiziki özgürlüğü temelinde küresel çapta yürütmek doğru ve yerindeydi. Dünya insanlığı da buna gereken olumlu cevap veriyor zaten. O bağlantıyı görüyor. Kapitalizmin uyguladığı politikalarla, kendi içerisinde bulunduğu konumla, Kürt halkının özgürlük problemi ve Önder Apo'nun özgürlüğü arasındaki bağlantıyı güçlü bir şekilde kuruyor. O anlamıyla bu süreç böyle bir mücadele ekseninde devam ediyor.

Bu dönemde Dem Dema Azadiyê ye, yani Özgürlük Zamanı Hamlesi'nin önemli bir aşaması olarak dostlar, "Abdullah Öcalan'a Özgürlük, Kürt Sorununa Siyasi Çözüm" olarak yeni bir hamle başlattı. Bu çok anlamlıydı ve bunun bir devamı olarak da 10 Aralık günü tüm dünyada Önder Apo'nun kitaplarını okuma günü düzenlediler. Bunu 10 Aralık tarihine denk getirmeleri çok daha anlamlıydı, çünkü 10 Aralık tarihi aynı zamanda insan hakları

günüydü. Evrensel anlamda insan hakları mücadelesinin aslında Önder Apo'nun düşüncelerinden geçtiği, Önder Apo'nun düşünceleri anlaşıldıktan ve o ekseninde mücadele yürütüldükçe aslında sonuca gidebileceği ortaya koyulmuş oldu. Elbette bunu sürdürmek gerekir. Bize yansıdığı kadarıyla herkes Önder Apo'nun düşüncelerini heyecanla okudu, dile getirdi. Bunu sürdürmek lazım. Eğer yeni bir paradigmadan, dünyanın içinde bulunduğu krize çözümden bahsediyorsak bu düşünce sisteminin pratiğe geçmesi gerekiyor. Önder Apo'yu sevmek, Önder Apo'ya sahip çıkmak sadece sözle olmaz, anlamak ve uygulamaktan geçiyor. O anlamıyla bulunduğumuz her yerde bunu evrensel düzeyde ortaya koyabilmeliyiz. Ama daha fazla da yerel düzeyde bunu açığa çıkartabilmeliyiz.

Kürtler hem okumalı hem de pratikleştirmeli

Evet, dünyanın birçok yerinde bu okumalar gerçekleştirildi. Fakat Kurdistan'da, Türkiye'de, Suriye'de, Ortadoğu'da bu yeterince olmadı, bu ayağı eksik kaldı. Zaten Önder Apo bu coğrafyanın insanıdır, bizimidir, bizden çıkmıştır, biz biliyoruz gibi yanlış, ezbere dayalı bir yaklaşım sergileniyor. Kesinlikle bu doğru değil. Önder Apo'nun paradigması sadece bir kere okumakla anlaşılabilir. Okuyup, yoğunlaşıp derinleştikçe birçok yeni boyutunu görüyoruz. Bu paradigmanın militanları olarak hemen her yıl bir kez daha yeniden Önder Apo'nun savunmalarını ve çözümlerini okuyoruz. Önder Apo'nun yaşamını tartışıyoruz. Sonuçlar çıkarmaya çalışıyoruz. Kendimizi böyle eğitiyoruz, güçlendiriyoruz, öyle var olmaya çalışıyoruz ve her seferinde de 'bunu okumuştuk ama bunu görmemiştik' diyoruz. 'Savunmalarda böyle bir yön de varmış buna nasıl dikkat

etmedik, niye böyle anlamadık?' diyoruz. İnsan zihni, bilinci geliştikçe bakış açısı değişiyor, baktığın yer değişiyor. Önderlik paradigması bu anlamda bir derya gibidir. Başta Kürt toplumu olmak üzere bölge halklarının da Önder Apo'nun paradigması ve yaşamı üzerinde mutlaka yoğunlaşması, kendini eğitmesi gerekir. Dünyanın diğer bir ucundaki halklar, insanlar, aydınlar, entelektüeller açısından Önder Apo'yu öğrenmek, anlamak anlamlıdır, değerlidir. Fakat bölge insanımız, özellikle de Kürt insanı açısından sadece anlamak yetmez, anlamak, uygulamaktır. Bir de bu paradigmanın, yani Önderlik düşüncesi sisteminin gerektirdiği pratikleştirmeyi de açığa çıkarmak gerekir. Eğer Önder Apo'yu Önderlik olarak kabul ediyor, seviyor ve onun şimdiye kadarki yaşam hikayesini bir halkın yeniden doğuş hikayesi olduğuna inanıyorsak o zaman paradigmasını iyi anlayıp pratiğe geçirdiğimizde onun iyi bir temsilcisi olabilir ve görevlerimizi sahip çıkmış oluruz.

Önderliği anlamadan uygulamayız. Evet, gönül bağımız olur ama yönümüzü göremeyiz. Önderlik paradigması neyi, nerede, nasıl yapacağımıza, hangi dinamiklere dayanacağımıza ışık tutuyor. Kürt insanına ve ezilenlere, kadınlara öz güç, öz irade ve var olma savaşında nasıl ayakta kalacağına dair çok önemli bir bilinçlenme ve güç sunuyor. Bundan kendimizi mahrum bırakmamalıyız.

Bu anlamda İmralı'da disiplin cezaları halen gündemde ve ne yazık ki yeterince tepki göstermediğimiz de ortadadır. Bunun için avukatların ve ailelerin Önderlik ve yanındaki bu arkadaşlar ile görüşme başvuruları devam ediyor. Fakat yaklaşık üç yıldır, koyu bir yasak, koyu bir mutlak tecrit var. Tecrit kavramı da bu durumu izah etmeye yetmiyor. Bir rehine, esir statüsü Önderlik üzerine uygulanıyor. Asrın Hukuk Bürosu "Bu cezaların gerekçelerini

bilmeye hakkımız var" dedi. Fakat "güvenlik gerekçesiyle açıklamıyoruz" dediler. Çok basit nedenlerle örneğin volta atma gibi nedenlerle cezalar veriliyor. Böyle basit, uydurma gerekçelerle disiplin cezası veriliyorsa, başta Kürt halkı, gençler ve kadınlar yerinde durmaz, tepki kor, koymalı da.

İmralı direnişi görülmeden Türkiye siyaseti değerlendirilemez

Türkiye siyasetini ve ekonomisini belirleyen savaştır. Kürt halkına yönelik yürütülen soykırım savaşı ve buna karşı gösterilen direniş ve mücadele belirleyicidir. Ana ekseninde bu var. İmralı'daki direnişi görmeden kimse Türkiye siyasetini değerlendiremez. Türkiye'de sahte bir demokrasi algısı yaratılarak sanki Türkiye'de demokratik bir sistem varmış da böyle siyaset yapılabilmemiş gibi bir ortam yaratılarak insanlar kandırılıyor. Oysa asıl gerçekliği, gelişmeleri belirleyen savaş olgusudur. 8 yıldır bu durum böyle devam ediyor.

Bundan 8 yıl önce Türkiye kendi sınırları içerisinde şehirleri, mahalleleri bombaladı, çocukları öldürdü, katlettiği anaların cenazesini yerde bıraktı, insanları bodrumlarda yaktı. Böyle bir soykırımcı gerçeklik olduğunu ortaya koydu. Çöktürme Eylem Planı'nın ilk ayağı aslında şehirlerde böyle bir savaşı geliştirmektir. Soykırımcı yüzünü böyle ortaya koydu. 2015 öncesi farklı bir AKP'den insan bahsedebilir. AKP daha devleti ele geçirmemişti. Komplocu bir zihniyet olarak devleti ele geçirmeye çalışıyordu ve bir özel savaş politikası olarak savaşı Kürtlere dönük yürütüyordu. Fakat 2015'ten itibaren tek adam diktatörlüğünü ve Kürt soykırımını fiziki düzeyde yürütmeye karar verdi. Ve o günden bugüne 8 yıldır savaş bu düzeyde yürütüyor. Son 2 yıldır da daha aşıktan işgal planlarıyla savaşı sürdürüyor. Şu anda Medya Savunma Alanları'nı tasfiye

etmeye odaklanmış. Aslında 2023 yılında bunu tamamlamak istiyorlardı, fakat başarısız oldular.

Özel savaş operasyonlarıyla gündem saptırılıyor

2023 yılında düşmanın böyle bir planı vardı fakat başarılı olmadı. Biz de tümünden vazgeçiremedik. Böyle bir gerçeklik de var. Yani savaş tüm sıcaklığıyla devam ediyor ve bunun toplum yaşamına çok yönlü etkisi var. Mesela ekonomik alandaki etkisi çok ciddi. Türkiye'de insanlar açlık sınırında veya borç batağında. Böyle bir Türkiye gerçekliği oluşmuş durumda. Neredeyse borcu olmayan hiç kimse yok. Fakat Türkiye'de şişirilmiş bir zenginler takımını da ortaya çıkardılar. Şimdi onlara yönelik de operasyon yapıyorlar. Oysa suç örgütlerini örgütleyen, göz yuman, onlarla işbirliği yapan, onları palazlandıran ve aslında Türkiye'yi karanlık döneme sürükleyen kendileri oldu. Türkiye'yi uluslararası mafyanın arka bahçesi haline getirdiler. Bunu her türlü savaşı yürütmek için yaptılar! Şimdi bu kesime operasyon yaparak sanki asayiş, düzeni sağlıyormuş havası yaratmak istiyorlar. Yani bu kadar alçak ve karanlık, komplocu, özel savaş politikalarını geliştiren, yürüten bir iktidar, bu böyle bilinmeli.

Yeşil sermaye kesimi AKP içerisinde öyle bir palazlandı ki, Türkiye'de zenginliklerin üzerine çöreklendiler. Bunu böyle sürmesi için alavere dalavere, Kürt Mehmet nöbete hikayesiyle özel savaş politikasını geliştirdiler. Kürtleri hep bir savaş hikayesiyle ve bir tehdit unsuru olarak gündemde tutarak Türkiye toplumunu ayakta tutuyorlar.

Kürt gençleri dağa çıkmasını diye tarikatlarla yaptıkları işbirliğini açıkça itiraf ediyorlar. Milli Eğitim Bakanı Meclis'teki konuşmasında "biz onlara STK diyoruz" diye açıklama yaptı. Tarikat veya cemaatler Önderlik değerlendirmelerinde de gö-

rûldüğü gibi devlet dışı kalan toplumsal kesimler, sivil toplum olarak ele alınabilir. Siyasallaşmamış, devletleşmemiş devletle arasındaki mesafeyi koruyan tarikatlar bir demokrasi unsuru olarak ele alınabilirler. Fakat AKP döneminde, dincilik ve milliyetçilik o kadar çok devletle bir arada ele alındı ki, artık bunların bir masumiyeti, bir vicdani yönü, ahlaki boyutu kalmadı. Siyasallaşmış olmaları çıkar ilişkilerinin parçası haline gelmeleri demektir. Yani eğer bir kurumun devletleşmesinden bahsediyorsak bu Alevi cemaati de olabilir, bu İslami cemaat de olabilir. Eğer biz onların devletleşmesinden bahsediyorsak bu çıkar ilişkilerinin bir parçası haline geldikleri anlamına geliyor. İtirazımız bunadır. Gerek inanç grupları, gerek diğer sivil toplum örgütleri devletle aralarındaki mesafeyi korumak durumundalar. Sendikalar, dernekler eğer öyle olurlarsa demokrasinin unsuru olurlar. Eğer öyle olmazlarsa çıkar ilişkilerinin bir parçası olarak yozlaşırlar. Bahsedilen tarikatlar böyle tarikatlardır. Bu tarikatlar siyasal İslamcı düşüncenin yatağı, kendisini oluşturma, kendini yaratma merkezleridir. O yüzden tarikatlar Türkiye'de çok güçlenmişlerdir.

Yine hatırlanırsa Siirt Valisi, "gençler dağa çıkacaklarına fahişelik yapınlar" dedi. Bunu 13-15 yaşındaki küçük çocuklar için söyledi. Bunu da bir halkın yeter ki gözü açılmasın, kendi varlığı, kimliği, onurlarıyla, özgürlükleriyle ilgili hiçbir konuya bulaşmasın diye söyledi. Bu çok çirkin, korkunç bir şey. Kürt toplumu bu yüzden çok dikkatli olmalı. Çoluk çocuk böyle korunmaz. Toplumumuz ve ailelerimiz onuru için ayağa kalkması lazım. Geleneksel toplumsal yapımız bu şekilde dağıtılamaz.

Biz klasik aile denilen milliyetçi aileyi eleştiriyoruz. Çünkü milliyetçi aile yapılanmalarında egemen erkeklik ve köle kadınlık üretilir. Eşit değildir. O yüzden biz eş yaşam teorisini savunuyoruz. Eş yaşama dayalı aile modelinin geliştirilmesi gerektiğini savunuyoruz. AKP-MHP bize karşı kara propaganda yürütürken bunlar aileyi reddediyorlar, bilmem komünistler, dinsizler diyor. Öyle değil. Toplumumuz bizi tanıdığı için bu tür şeyleri tekrar tekrar dönüp anlatmak istemiyoruz.

Göç ile Kürtsüzleştirme amaçlanıyor

Diğer bir konu da göç sorunudur. Kurdistan'da göçertme politikaları uygulanıyor. Özellikle Bakur Kurdistan'da. Dört parça Kurdistan'da bu yürütülüyor. Savaşla bunu yapmaya çalışıyorlar. Savaşın kendisi göç nedeni haline getirilmek isteniyor. Göçertme politikasıyla biyolojik varlığını sürdüren bir halkın güdülse sınırlarda yaşaması isteniyor. Soykırım tehlikesini yaşayan bir toplum kendisini nasıl biyolojik olarak yaşatmaya meyleder? Dikkat edin, Kürt toplumunun üzerinde hep bu kılıcı sallıyor soykırım merkezleri. Bundan çıkmak lazım. Anlamli yaşamak lazım. Doğduğun, büyüdü-

ğün, senin havuzun olan, seni var eden mekanları terk ederek anlamli yaşam olamaz. Türk devleti bunu uluslararası sistemle uzlaşarak yapıyor. Ama Türk devleti, özellikle Kurdistan'da direnen kesimlerin Kurdistan'ı boşaltması için özel faaliyette bulunuyor. Bazı kapıları açıyor.

Kürtler bu coğrafyada binlerce yıldır yerleşik bir halktır. Kürtlerin en temel özelliği ne kadar saldırı, savaş görmüşse de bu coğrafyayı terk etmemişlerdir. Çünkü bu coğrafyada Neolitik devrimi gerçekleştiren halktır. İlk kadın devrimini gerçekleştiren halktır. O yüzden terk etmiyorlar bu coğrafyayı.

Sonuç olarak şunu belirtmek istiyoruz: Kürt gençleri ülkelerini terk etmesinler. Buldukları her yerde kendilerine güvensinler. Kürt güçlerine güvensinler. O özgüvenle mücadele etsinler. Öz savunma yapınlar. Öz savunmayı herkes gerillanın işi değildir. Her canlının böyle bir işlevi var. En basit tek hücreli canlıda bile savunma mekanizması var. Bizim gibi insan haline gelmiş yani varlıkların öz savunması çok yüksek derecede olur. O anlamıyla hiç öyle o düşmanın teknik gösterilerine aldanmamak gerekir. En büyük teknik insandır. Halen insan gibi iyi bir teknoloji açığa çıkmamıştır. O yüzden insan olarak bizler varlığımıza güvenelim, insanlığımıza güvenelim. O temelde de gençleri Kurdistan'ı savunmaya ve Önder Apo'nun özgürlüğü temelinde başarmaya çağırıyoruz.

Şêx Saîd'e saldırı bir özel savaş operasyonu

Yine MHP'nin Şêx Saîd'e yönelik saldırıları var. Bunun karşısında Hüda-Par öne sürülüyor. Onların Şêx Saîd'e sahip çıkmaları gibi bir durum olamaz. Bu saldırılar şundan kaynaklı; özgürlük mücadelemizin etkinliğini kırmak istiyorlar. Şimdi Şêx Saîd için Önder Apo'nun yaptığı değerlendirmeler var, Hareketimizin yaptığı değerlendirmeler var. Hatta şöyle söylenebilir. Cumhuriyet'in kuruluşundan sonra Kürtlere dönük komplo ve ihanet aslında Şêx Saîd'e dönük komplo ve ihanetle başladı. O günden bugüne kadar devam ediyor. Örneğin Şêx Saîd 29 Haziran'da idam edildi. Önder-

liğe de 29 Haziran'da ceza verildi, ama uygulanamadı. Çünkü mücadele ediyoruz. Ondan dolayı bunu zamana yayılmış şekilde hayata geçirmeye çalışıyorlar.

Şêx Saîd üzerinden, Türk devletinin aslında Mustafa Kemal'in provokasyona uğradığına dönük Önder Apo'nun değerlendirmeleri oldu. Yani kısaca şunu söylemek gerekir. Bununla yapılmak istenen Kürt toplumunun Şêx Saîd karşıındaki duyarlılığını bu kontra etrafında örgütlemektir. İşte Nakşi tarikatında yer alıyor. Şêx Saîd onun liderlerinden bir tanesidir. Toplumda sevilen bir şahsiyettir. Kürt kimliğiyle bilinen bir insandır. Bununla Kürt toplumunun dini inançlarına seslenmek istiyorlar. Hem de böyle milliyetçi duygulara hitap ederek Kürt demokratik ulus planlamasında bir gedik açmaya çalışıyorlar.

Şêx Saîd'i savunup devlet içinde yer almak mümkün değildir. Bu devlet buna dayalı olarak komplo geliştirdi. Yani ilk komployu buna dayalı yaptı. Şimdiki komplosunu da yine Kürt toplumunun dini hassasiyetlerini kullanma temelinde yapıyor. Kürt halkı bu oyunları çok yakından biliyor. Ama inanç konusu hassas bir konu. Bu konuda bizim yaklaşımımız da biliniyor. Hiçbir zaman inkarcı olmadık. Metafizik yaklaşımımız da dine yaklaşımımız da biliniyor.

Zindanlar Önder Apo'yu sahiplendi

Zindanlar bu hamlenin dışında kalamazdı. Mücadelemizin ilk dönemlerinden günümüze zindanlar hep mücadele alanı oldu zaten. 1982 direnişi mücadelemizin tarihinde çok önemli bir yere sahip ve o günden bugüne kadar da zindanlar hep bir direniş kalesi oldu. Toplumumuzun, Kürt toplumunun hep moral merkezi oldu. Sadece düşmanın kendi politikalarını uyguladığı, ben yaptım oldu dediği bir alan hiçbir zaman olmadı. Özgürlük mücadelesi düşmanın o politikalarını darmaduman etti. Uluslararası komplo sürecinde Güneşimizi Karartamazsınız eylemleri ile Türkiye ve Kurdistan zindanlarında arkadaşlarımızın Önder Apo'yu sahiplenmesi temelinde büyük bir direniş alanına dönüştü. Şimdi de arkadaşlarımız bunun kararlılığı içerisinde, eylemlerini sürdürüyorlar.

Zindanlar karşısında Türk devletini ciddi olmaya davet ediyoruz. Zindandaki yoldaşların direnişleri öyle şaka işi değil. Çünkü çıplak kendi bedenleriyle direniyorlar. Kendi bedenini kararlaştırmak öyle kolay bir şey değil. Başka bir silahları yok. Bu arkadaşlarımız kendileri için direnişe girmediler. Yani orada giderek daralan hak ihlalleri de var. Arkadaşlarımız S tipi, F tipi, M tipine, kapatılmışlar. Fakat hiçbir arkadaşımız yaşam koşullarının iyileştirilmesi için açlık grevine başlamış değil. Zindanlar, Önder Apo'nun fiziki özgürlüğü ve Kürt sorununun çözümünü için açlık grevi direnişinde. Tamamiyle toplumsal ve siyasal nedenlerle eylem içindeler. Bunu herkesin böyle bilmesi ve böyle sahiplenmesi lazım. Dışarıda bu eylemleri sahiplenme eylemleri de geliyor. Daha yaygın da gelişebilir fakat bu ekseninde geliştirilmeli.

Evet, Kurdistan'da, Türkiye'de baskılar çok fazla, bunu biliyoruz. Türk devleti baskı ve yasaklama yöntemlerini fazlasıyla geliştirmiş. Önder Apo'yu sahiplenme eylemlerine katılımları engelleme çok daha fazla. Fakat yine de ısrarcı olmak lazım. Kürt halkının Önder Apo için eyleme girmesi haklıdır, meşrudur. O yüzden herkes Önder Apo'yu açıktan sahiplenebilmeli. Açıktan sahiplenme eylemleri yapabilmeliyiz de. Bunun için gerekirse bedel ödemeyi de göze alabilmeliyiz. Bu kararlılıkta olursak Türk devletine geri adım atabiliriz.

Biz ne yaparsak yapalım, bu devlet bir şey yapmaz, değişmez, geri adım atmaz gibi yanlış bir anlayış var. Özel savaş böyle bir propagandayı yayıyor. Başarıya inanmak, başarının kaynağına da kendi duruşumuzda, eylem gücümüzde ve örgütlü yapımızda girmek gerekir. Kürt toplumunun bu konuda deneyimleri var. Yeter ki biraz silkinip yani gündemini doğru belirlsin. Bu zindan direnişi ve bu ekseninde dışarıda gelişen eylemler de bunun için fırsat sunuyor.

Yine Kurdistan'da Türk devletinin gerçekleştirdiği katliamları ve o tarihi günleri de asla unutmamak gerekir. Bu katliamların hesabını sormak bizlerin görevidir.

Birinci Paris katliamı, 9 Ocak'ta Sakine arkadaşların katledilmesiyle yeni bir sürece girilmişti. MİT sınır-

larının dışında operasyonel bir güce dönüşmüş ve Kürt halkının öncülerini, özgürlük mücadelesini yürüten kesimleri ve öncülerini hedeflemektedir.

Önderlik, "ha Sakine'yi vurdular ha beni vurdular" demişti. Yine Evîn arkadaş da bizim öncü kadrolarımızdan biriydi. Bu arkadaşlarımız Paris'de MİT eliyle katledildi. Bir halkın özgürlük mücadelesini yürüten insanlar sokak ortasında katlediliyor. Bu insanlık açısından bir sorundur. Türk devleti sadece Kürtlerin başına ya da Türkiye'de yaşayan halkların başına bela değil. Giderek küresel çapta sorun oluyor. O anlamıyla böyle bir gerçekliği var. Ve Türk devleti katliamcı bir karaktere sahip. Meriş ve 19 Aralık katliamları bunlardan biri. 19 Aralık'ta faşist Türk devleti tutsaklara karşı böyle bir katliam gerçekleştirdi. Kendi denetiminde, kendi 'koruması' altında olanlara karşı vahşi, barbar bir katliam uyguladı. Yine Roboskî katliamı. Akılların durduğu bir andır Roboskî katliamı. Bundan daha açık Kürt düşmanlığını gösteren bir olay yoktur. Bu katliamların hesabını sormaya devam etmeliyiz.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti kuruluşundan itibaren bölge halklarına karşı aslında konumlandırılmış bir devlettir. Bu yüzden onun komploculuğuna ve bölge halklarına dönük ihanetine vurgu yaptık. Ermenilere, Alevilere, sosyalistlere, Rumlara, Kürtlere, yani bunların hepsine dönük katliamcı politikayı uygulayan bir devlet geleneğinden bahsediyoruz. Mustafa Suphileri Karadeniz'de boğdurmak da katliamdır. Meriş'te Kürt Alevileri katletmek de böyle bir politikanın parçasıdır.

Türkiye toplumunun, Türkiye halklarının bu devlet gerçekliğiyle yüzleşmesi şarttır. Bu yüzden biz diyoruz ki hakikatlerle yüzleşme komisyonları kurulmalı. Hesaplaşma olmalı. Bunlar olmadan Türkiye'de bir iç barış olamaz. Hiç kimse kendisini kandırmasın. Bir Roboskî katliamının faileri ortaya çıkarılıp yargılanmadan -ki bunun baş faili Erdoğan'dır- huzur bulamaz bu coğrafya. Bu katliamları unutturmamak lazım. Sürekli çözümlemek lazım ve yeni yeni kuşaklara da anlatarak nasıl mücadele edilmesi gerektiğini ciddi bir özeleştirme ile ortaya çıkarmak gerekir.

İnsanlığa beşiklik etmiş, kadın devriminin kutsal toprakları Ortadoğu, iki yüzyıldır ulus-devlet savaşlarının cenderesinde tutulmakta, toplumlar ahlaki ve politik özünden kopartılıp baş aşağı gidiş sürecini yaşamaktadır. Kadınlar ise buna karşı bu kutsal toprakları tekrar kadın devriminin boy verdiği ve buradan tüm dünya kadınlarına yayıldığı bir mekan olarak inşa etmeye kararlıdır.

2023'TEN 2024'E KADIN ÖZGÜRLÜK NEHRİ KADIN DEVRİMİNE DOĞRU BÜYÜK BİR COŞKU İLE AKARKEN

KJK Koordinasyonu

2023 yılında faşist TC Devleti, İmralı'dan başlayarak tüm Kürdistan halkına, kadınlarına ve özgürlük Hareketimize karşı en ağır saldırılarını geliştirmiştir. İmralı'da Önder Apo'nun direnişi zirveleşirken, halkımız, Hareketimiz, Kadın Hareketimiz, gerillamız da Önderliğimizin direniş çizgisinde yürümeyi esas almış, bu soykırım saldırılarını boşa çıkartıp mücadeleyi daha da büyütme esas almıştır. Kimyasal, taktik nükleer ve her türlü yasak silahların kullanıldığı bu savaş sürecinde direniş ve mücadeleden asla taviz vermeyip faşist sömürgeci düşmanı topraklarımızdan temizleme kararlılığıyla şehit düşen yoldaşlarımız, 2023 yılını kazanmanın, düşmanın planlarını boşa çıkarmanın ve mücadelemizi daha da büyütmenin gerekçesi olmuştur. Ş. Leyla Sorxwin, Ş. Gülçiya ve yine Ankara'da İçişleri Bakanlığı önünde fedai eylem gerçekleştiren Rojhat ve Erdal arkadaşlar şahsında tüm şehitlerimiz, büyük bir irade ve kararlılıkla düşmanın önünde set olup Kürdistan'ı, Kürdistan'da anlamlı yaşamı ve kadın özgürlük mücadelesi değerlerini korumanın ve geliştirmenin teminatı olduklarını bir kez daha destansı bir biçimde kanıtlamışlardır. Öncelikle izinde yürümekten onur ve gurur duyduğumuz tüm şehitlerimizi saygı ve minnetle anıyor, 2024 yılını şehitlerimize layık bir başarı iddiasıyla kazanma kararlılığımızı belirtmek istiyoruz.

Kapitalist modernite krizinin panzehiri Jin Jiyan Azadî

3. Dünya Savaşı süreci, çokça kriz ve kriz yönetimi teorileriyle, nükleer savaştan tutulmuş özel savaş teori ve uygulamalarıyla yaşamın her alanında vücut bulmak

tadır. Ekolojiden kadına, ekonomiden hukuka, demokrasiden eğitime kadar yaşamın her alanı, 3. Dünya Savaşı'nın yoğunlaştığı ve genel kriz olarak ifade edilebilecek alanlar haline gelmiştir. Önder Apo, 21. yüzyılı kadın yüzyılı ve bu anlamda çözüm yüzyılı olarak tanımlarken, hegemon erkek zihniyeti ve sistemi ise kadın şahsında toplumu ve toplumsallığı tüketerek, 21. yüzyılı kaos ve krizler yüzyılı haline getirmeye çalışıyor.

Önder Apo, toplumsal sorunların esas kaynağının kadın sömürsü üzerinden gelişen hegemon erkeklik ve yaratmış olduğu iktidar ve devlet sistemi olduğu tespitini erkenden geliştirerek, tüm sorunlara ve krizlere eşitlik ve özgürlük temelinde bir çözüm geliştirebileceğini ifade etmiştir. Bunu sadece teoride, ulaşılamayacak bir ütopya olarak değil, somut projelerle, başta Kürt kadınları olmak üzere tüm Ortadoğu ve dünya kadınlarına sunmuştur. Bu anlamda 2022 yılına olduğu kadar 2023 yılına da damgasını vuran, sihirli formül olarak ifade ettiği Jin Jiyan Azadî şiarı olurken; tüm dünya kadınları, bu sihirli formülü bir devrim havasında karşılamış ve sahiplenmiştir. 21. yüzyıl, çelişkiler yüzyılı olarak devam ederken, özgürlük arayışı içinde olan bir kesim erkeğin de bu despot erkek egemen sistemin baskısından çıkışın yolunu kadın devriminde gördükleri, sokaklarda kadınlarla birlikte Jin Jiyan Azadî diye haykırımlarından anlaşılmalıdır. Bu, aynı zamanda Jin Jiyan Azadî serhildan sürecini, diğer kadın mücadele süreçlerinden ayıran en büyük fark olmuştur.

Kriz kavramı, literatürde aniden, hazırlıksız yakalanan bir buhran durumu olarak tanımlansa da; esasında rant peşinde koşan kapitalist sistemin kendisini ayakta tutabilmek

ve sistemini devam ettirebilmek için yaşamın her anında ve her mekânında uyguladığı sistemli şiddet durumu olmaktadır. Ve 2023 yılında da hegemon güçler ve devlet yönetimleri, bu tanıma uygun bir biçimde hareket etmiş, kaosun ve krizin babası olarak görevlerini yerine getirmişlerdir. Hakikatini yitirmeyen toplumların, bireylerin böylesi bir sisteme bir saniye bile tahammül etmesi mümkün değildir. Bu nedenle toplumu ve bireyleri her an krizle karşı karşıya bırakarak kontrol altında tutmayı esas almaktadırlar. Fakat beş bin yıllık merkezi uygarlık tarihi, beş yüz yıllık kapitalist modernite tarihi göstermiştir ki krizler aynı zamanda devrimlere, büyük toplumsal alt-üst oluşlara da yol açmaktadır. Bu nedenle ki "çoklu kriz", "kriz yönetimi" gibi kavramsallaşmalar geliştirip krizleri normalleştirmeye, yaşamın bir parçası haline getirmeye çalışmaktadırlar. Gizli ya da açıktan faşist iktidarlar krizi, "kriz yönetimi" adı altında nazikleştirilmekte, toplumun hafızasına zararsız bir söylem gibi yerleştirmekte, bu biçimiyle meşurlaştırmaktadırlar. Böylelikle de toplumsal devrimlerin, isyanın önü alınmak istenmektedir. "Krizi çözme" değil "krizi yönetme" söylemi ve stratejisi, bu anlamda hegemon güçler açısından muazzam bir hareket alanı oluşturmaktadır.

Nefes alıp-verme metaforu ile ifade etmeye çalışırsak; "çoklu kriz" yaratma hegemon güçler için nefes alma, "kriz yönetme" de nefes vermedir. Çoklu krizler yaratılarak toplum, toplum olmaktan çıkarılırken, toplum ve kadın iradesinin olmadığı koşullarda gizli veya açık biçimlerde dikta yönetimler (kriz yönetimleri) oluşturulmaktadır. Krizler aynı zamanda devrim zemini ve gerekçesidir. Ancak kriz yönetimleri denen bu tarzla her

seferinde krizler daha büyütülerek, toplumun ve kadınların iradeleri daha büyük oranda gasp ve manipüle edilerek, ortaya çıkabilecek devrim, isyan, mücadele seçenekleri etkisizleştirilmektedir. Bu biçimle krizleri yönetmeyi esas alan bir sistem geliştirilmektedir. Bu nedenle sistem, her zaman kriz üretmeye devam ediyor. Kadın, çocuk, ekoloji, ekonomi, sağlık, eğitim, din, hukuk vb yaşamın hemen her alanı bu nedenle kriz alanıdır. Soyut ve içeriğinden boşaltılmış bir özgürlük ve demokrasi söylemi sürekli zinde tutularak çözümsüzlük katlanılabiliyor, yaşanılabilir bir kıvamda bırakılmaktadır. Muhafız, karşıt güçlerin radikalleşmemesi için ustalıkla bir biçimde liberal ideoloji ve özel savaş yöntemleri kullanılmaktadır. Bu anlamda çağımız gerçekliğinde kapitalist sistemi, bir de bilinçli bir biçimde çözümsüz bırakılan çürütülen unsurların yığın haline geldiği bir sistem olarak da ifadelendirebiliriz.

Yaşanılan bu genel kriz halinden çıkmanın anahtarı, değişim ve dönüşümün öncü gücü olan kadınların ve gençliğin elindedir. Sözde dünya barışını ve güvenliğini korumak için kurulan BM'nin, Katar'ın başkenti Doha'da düzenlediği toplantıya Afganistan'ı temsilen Taliban gibi kadın düşmanı bir çete yapılanmasını çağırması, hegemon erkek aklının bütün kurumlarıyla kadına karşı hangi düzeyde örgütlendiğinin bir göstergesidir. Hegemon erkek, tüm gücüyle kadına ve kadın şahsında toplumsal devrimin, kadın devrimini, insanlığın yeniden hakikatine erişmesi devrimi olacaktır." Önder Apo'nun bu kadın yüzyılı belirlemesi, krizli dünyayı de-

ğıştirme rol ve misyonunun kadın öncülüğüne ait olduğu gerçeği, 2023 yılında yaşadığımız gelişmelerle bir kez daha kanıtlanmıştır. Krizlerin temel hedeflerinden olan kadınlar, 2023 yılında da mücadele içinde olmuş, sokakları ve mücadele alanlarını boş bırakmamışlardır. Değişim, özgürlük ve adalet talepleriyle sokaklarda, kaybettirilerek istenen hakikate ulaşma mücadelesi ve eylemi içinde olmuşlardır. Bununla birlikte sınır tanımadan bir sistem olarak topluma ve kadına saldıran hegemon erkeğe karşı, sınır tanımayan ve demokratik sistem haline gelen bir kadın mücadelesinin zaruryeti de 2023 yılında karşımıza çıkan temel bir gerçek olmuştur.

Kadınlar, Önder Apo'nun fiziki özgürlüğünde kendi özgürlüklerini görüyorlar

Evrensel bir Önderlik haline gelen Önder Apo'nun fiziki özgürlüğü, Kürt kadınları başta olmak üzere dünya kadınlarının temel gündemi haline gelmiştir. Hegemon erkek sistem her gün yüzlerce kadını katlederken, Önder Apo "kadın öldürülmemeli, kurtarılmalıdır" diyerek bu katliamlara en anlamlı cevabı teorik ve pratik olarak vermiştir. Bu samimi ve cesur cevabı gören ve hisseden kadınlar ise, Önder Apo'nun fiziki özgürlüğü için yürütülen kampanyaların hep ön saflarında yer almıştır, öncülüğünü yapmıştır.

Bu kapsamda: Kürt İnsan Hakları Çalışma Grubu ve Suriye Önder Abdullah Öcalan'a Özgürlük Girişimi'nin Güney Afrika'da gerçekleştirdiği "Abdullah Öcalan'a Özgürlük, Dünyaya Barış ve İstikrar" konulu konferansta, Önder Apo insanlığın kurtuluş önderi olarak ifade edilmiştir. "Kapitalist moderniteye meydan okumak" konferans seri-

sinin dördüncüsü Hamburg'da "Dünyamızı Geri İstiyoruz" şiarıyla yapılmıştır. Kapitalizmin insanlıktan çaldığı ve her parçasını pazarladığı dünyamızı geri almak için deneyimlerin paylaşılıp ortak mücadele ağlarının örülmesi için yapılan bu çalışmanın her anına Önder Apo'nun paradigması damgasını vurmuştur. Bu anlamda zengin atölye çalışmaları yapılmıştır. Özellikle de jineoloji kapsamında renkli ve etkileyici sunumlar yapıp paylaşılmıştır. Kim olduğu arayışı içindeyken yolları Jineoloji'de buluşan kadınlar, köklerine nasıl yolculuk yaptıklarını ve sonuçlarını birbirleriyle paylaşmışlardır.

Fransa'nın Bretagne Üniversitesinde Kürdistanlı öğrenciler ve dostları jineoloji konferansı düzenlemiştir. Burada da jin jyan azadî felsefesi, bunun PKK mücadelesi içinde doğup büyüyen kadın mücadele tecrübesi ve Kürt kadınlarının hegemon sistem tarafından hedeflenmesi gibi önemli konular tartışılmıştır. Yine son olarak Önder Apo'nun paradigmasını benimseyen enternasyonal dostlar tarafından Dünyanın 74 merkezinde 10 Ekim günü başlatılan "Abdullah Öcalan'a Özgürlük, Kürt Sorununa Siyasi Çözüm" hamlesi, Önder Apo'nun kitaplarını okuma kampanyası kadınların güçlü katılımıyla gerçekleşmiştir.

Doğaya saldırı kadına karşı saldırıdır, kadına saldırı doğaya karşı saldırıdır

Bununla birlikte yıl boyunca da dört parça Kürdistan'da, Mexmûr ve Şengal'de de Önder Apo'nun fiziki özgürlüğü için kadınlar öncülüğünde sürekli eylemler, yürüyüşler, nöbet eylemleri düzenlenmiş, panel, seminer ve çeşitli etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Yine zindanlardaki kadın direnişçiler 27 Kasım'dan itibaren

Önder Apo'nun fiziki özgürlüğü için başlatılan açlık grevi eylemine aktif katılım sağlamışlardır.

Önder Apo, "21. yüzyılda iktidarcı-devletçi sistem ile toplum arasındaki temel çelişki cins ve ekolojik çelişkiler olacaktır" belirlemesinde bulunurken, doğaya karşı yürütülen rant savaşını da **eko-kırım** olarak ifade etti. Yaşananlar tam anlamıyla doğanın kırımı, türlerin yok edildiği bir soykırımdır. Doğal felaketler olarak adlandırılan olaylar ise doğal olmaksızın çıkmış, erkek egemen aklın eliyle toplumu teslim almanın araçlarına dönüştürülmüştür. Pozitivizmin pragmatist yaklaşımı doğayı talan ederken, tüm bu kırımı kadın politikalarından bağımsız ele almak mümkün değildir. AKP faşist iktidarının 21 yıllık tarihine baktığımızda, kadın kırımını ile eko kırımının nasıl el ele, at başı gittiği daha iyi görülecektir. Kadın katliamlarının ayyuka çıktığı bu yıl, aynı zamanda zeytinliklerin, ormanların, derelerin, sulak arazilerin rant amaçlı talan edildiği bir yıl olmuştur. Bakure Kürdistan'da Cûdî'den Kato'ya, Fereşîn'den Gabar'a maden ve petrol arama çalışmaları adı altında bu talan devam ettirilirken, halkın arazilere çıkması yasaklanmış ve çeşitli biçimlerde coğrafyadan kültüre, demografiden ekonomiye toplumun yapı taşı olan her şey doğasından çıkarılmak istenmiştir. Toprak işgali ile kadın bedenlerinin işgalini özdeşleştiren ordu, polis ve paramiliter çeteler, kadınlara dönük tecavüz, kaçırma, şiddet, köleleştirme ve öldürme saldırılarını savaşın bir parçası olarak planlı bir biçimde ve sistematik olarak gerçekleştirmektedir. TC faşist devletinin işgali altında olan Efrîn, Serêkaniyê gibi Kürdistan şehirlerinde yüz yıllık ağaçların köklerinden sökülmesi ile kadın ve çocukların tecavüze uğramaları, kadın kırımının ve eko-kırımının nasıl birlikte yürütüldüğünün kanıtı niteliğindedir. Kesilen, sadece bir ağaç olmayıp

bir halkın bilinci, belleği ve tarihi olmaktadır. Düşmanın 2015 yılında yüzlerce insanıyla birlikte yakıp yıktığı Sur'da, insanlarımızın kemikleri üzerinde, 'Mezopotamya Gelinlik' adı altında defile yaptırılan, binlerce Kürt ve Ermeni'nin kemiklerinin atıldığı Newala Qesaba'da -hala hesabını vermediği bu kirli tarih üzerine- TOKİ evlerini inşa ettiren, aynı egemen erkek aklıdır. Katiller aynıdır.

Türkiye şehirleri de bu faşist rantçı iktidarın kurbanı olmuştur. Akbelen ormanlıklarından, Karadeniz'in koruma altındaki yaylalarına kadar her yer saldırıların ve talanın hedefi olmuştur. 'Kentsel dönüşüm' adı altında her yer betonlaştırıldığı, toplumsallığı yok eden mekanlar, inşaat trollerinin elinde bir rant alanı haline getirilmiştir. Ki 6 Şubat depremiyle birlikte yüzbinlerce insanımızın ölümü, bu rant alanının nasıl bir katliam alanı olduğunu çok trajik bir biçimde gözler önüne sermiştir. Toplumsal yapıya ve güvenli bir yaşama uygun olmayan bu yapılar, deprem bölgesindeki kadınların ifadesiyle "kendi mezarlarını satın almaları" anlamını taşımıştır.

Dünyanın akciğerleri olan Amazonlar imara açılarak dünya nefessiz bırakılmış, kuraklık, deprem ve sel felaketleri Avrupa'dan Hindistan'a, Afganistan'a, Endonezya'dan, Fas'a, Kürdistan'dan Türkiye'ye, İran'a kadar birçok ülkede yaşanmış, dünyanın birçok yerinde ağır kayıplarla sonuçlanmıştır. 141 ülkede yapılan araştırmalar gösteriyor ki iklim değişikliği ve doğal felaketlerden en çok kadınlar ölürken, yine bu felaketler karşısında göç etmek zorunda kalanların yüzde 80'ini kadınlar oluşturmaktadır. En son Batman'da yaşanan sel felaketinde, çocuklarını kurtarmak isterken üç çocuğuyla can veren bir anne, bu istatistiklerin son örneklerinden olmuştur.

Tabi bu talan ve kırıma karşı eylemler de kesintisiz devam etmiştir. Akbelen direnişi anlamlı bir direniş olurken, bu direnişin Cûdî direnişi ile birleştirilip büyütülmemesi, parçalı ve yerel düzeyde kalması, etkisini azaltmıştır. Bununla birlikte devletin enkaz altında kaldığı, Mereş, Semsûr başta olmak üzere deprem bölgelerinde, kazanan toplumun dayanışması olmuştur. Şirnaqlı kadınlar "her evden bir leğen ekmek" kampanyasıyla, mor tırlar ve mor çadırlarla dayanışmayı büyütmüşlerdir. Bu katliamın sebebi olan devletten yardım beklemeden, Mereş'in Çıqlê mahallesinde "yas değil mücadele zamanı" denilerek, birbirine yakın üç mahallede ortak dayanışmayla komünal yaşam örgütlenmiştir. Önder Apo'nun özgürlük paradigmasıyla gelişen Rojava ve Şengal gibi devrim alanlarımızda kadınlar öncülüğünde; 4 Nisan, 15 Ağustos ve 27 Kasım gibi Kürt halkı için yeniden doğuşun ifadesi olan günlerde ağaçlar dikilerek, her ağaçla bir umut yeşertilmek istenmiştir. Rojava'nın Dêrazor şehrinde ise kadınlar, Arap ve Kürt kültürlerine uygun bir biçimde, toplumsallığın, sağlığın ve güvenliğinin mekanı olan kerpiç evlerin yapımını üstlenerek, betonlaşan dünyaya meydan okumaya devam etmiş-

lerdir. Tüm bunlar devlete rağmen ve devlete karşı toplumun kazandığı anlamlı eylemlerdir.

En son Belçika'da çoğunluğunu kadın ve gençlerin oluşturduğu yüzbinlerce insan "İklim krizi, insan hakları krizidir" diyerek sokaklara çıkmışlardır. Yine yıl boyunca dünyanın farklı yerlerinde "yaşayacağımız başka bir dünya yok, dünyamızı kurtaralım" sloganıyla eylemler, paneller, konferanslar gerçekleştirilmiştir. Doğa için, yaşam için her eylem çok değerli, çıkan her ses çok anlamlıdır, ancak bundan daha önemlisi bu dinamiğin hegemon sistemin ve pozitivizmin parçalayan tuzağına düşmemesidir. Ekolojik mücadelede sadece endüstriyalizme karşı mücadele etmek yetmez, eş zamanlı ya da paralel bir biçimde kapitalist modernitenin tüm ayaklarına karşı da mücadele etmek gerekir. Bu nedenle ekolojik mücadele kadın mücadelesi ile bütünlüklü yürütülmelidir. Hegemon sistem nasıl ki kadın ve ekolojik kırım savaşını bütünlüklü yürütüyorsa, buna karşı çözüm mücadelesi de bütünlüklü ele alınmayı gerektirmektedir. Soruna sadece ağaçların kesilmesi, suların kirletilmesi, hayvanlara yaşam alanlarının bırakılmaması çerçevesinden bakmak ve ekolojik mücadeleyi sadece bu cepheden yürütmek, mücadeleyi daraltır ve asla köklü bir çözümü getirmez. Toplumun demokratikleştirme ve kadını özgürleştirme mücadelesi verilmeden ekolojik krize çözüm bulmak imkansızdır. Bu nedenle kadın ve ekolojik mücadele alanları, birlikte yürütülmesi gereken iki can alıcı mücadele alanı olmaktadır.

AKP-MHP faşist rejiminin elindeki dinci ve milliyetçi silah, önce kadınları ve çocukları vuruyor

Ortadoğu'nun geneline hakim olan siyasi çizgi dincilik olurken, bu dincilik en fazla kadını cenderesi altına almıştır. Dincilik bir iktidar ideolojisi olarak şekillenirken, iktidara bozulmamış olan din ve inanç ise toplumsal bir anlam ve değere sahiptir. Dincilik, gerçekten dine inanmayı değil, menfaati için onu kullanmayı ifade eder ki AKP-MHP faşist rejimi dahil tüm iktidarların din adına yaptıkları dincilikten, yani dini kullanmaktan başka anlam taşımamaktadır. İktidar, dincilik yoluyla ahlaki ve politik toplumu eşitlikçi, adaletli ve çoğulcu özünden boşaltıp, homojen bir toplum oluşturmayı hedefler. Bu kirli hedeflerini gerçekleştirmek için dini çok kötü biçimlerde kullanır. Dinin hakikatlerini çarpıtarak özellikle kız çocuklarını daha çocuk yaşlarda erkek egemenliğine, iktidar ve devlete göre şekillendirmeye çalışır. Beş yaşındaki kız çocuğunun saçını kapatma, kuran kurslarına giden dokuz-on yaşlarındaki kız çocuklarını evlendirme, bu hedef doğrultusunda gerçekleşir. Üstelik tüm bu yapılanlara bilimsel kılıflar da uydurulur. Örneğin Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde sözde Öğretim Üyesi olan Dilaver Selvi, buluş çağına girmemiş kızların ailelerinin

rizası ile evlendirilebileceğini; şefkat tokadının kadını, cehennem yolundan cennetin yoluna çekeceğini söyleyerek erkek şiddetini meşurlaştırmakta, kadını tam bir mülk olarak sunmaktadır. Bu, dinin menfaat için kullanılmasından başka hiçbir şeyle ifade edilemez.

2023 yılında kadına, çocuğa, doğaya yapılan tecavüzler, yaşamın mihenk taşı olan her şeyin faşizmin hedefinde olduğunu bir kez daha gözler önüne sermiştir. Çocuklar, bir toplumun geleceği oldukları kadar, geçmişi ve belleğidirler. AKP-MHP faşist iktidarı bu toplumsal gerçekten hareketle camiler, kuran kursları ve okullar da dahil, devletin tüm kurumlarında çocukları hedef almış, neredeyse taciz ve tecavüz edilen çocuk haberlerinin gelmediği bir gün bırakmamıştır. Bu haberlerin yaşamın bir rutini haline getirilmeye çalışıldığı, failerin cezasız kalmalarından daha iyi anlaşılmalıdır. Ensar vakfında 45 çocuğa cinsel istismar suçundan yargılanan Asım Sultanoğlu'nun Urfa il Milli Eğitim Müdürü olarak atanmasını kabul etmeyen Emine Gizem Çetiner'in Urfa Milli Eğitim Müdürlüğü önünde oturma eylemi başlatması çok anlamlı olmuştur. Ancak böylesi eylemlerin diğer kadınlar ve kadın örgütlenmeleri tarafından daha fazla sahiplenilmesi, desteklenmesi, eylemin büyütülmesi gerekirdi. Bunu geliştirememek, mücadelede parçalılık, kopukluk ve süresizlik yaratmaktadır. Boşluk kabul etmeyen bu sistemde, kadınların direnişi örgütlü bütünlükle kelebek etkisi yaratacak güçteyken, yaşanan her parçalılık, kopukluk ise boşluk yaratmakta, bu boşluk da egemen erkek saldırılarıyla doldurulmaktadır.

Bakurê Kürdistan ve Türkiye'de son on yılda resmi rakamlara göre 302 bin 159 kız çocuğu evlendirilmiştir. 15-17 yaş aralığında 7 bin 73 kız çocuğu doğum yapmıştır. AKP iktidarı döneminde 19 yaş altındaki hamile sayısı 2 milyonu aşarken, 15 yaşından küçüklerin doğum sayısı ise 21 bin 87 olmuştur. Artan yoksulluğun da zemini güçlendirmesiyle birlikte birçok aile yoksulluğunu kız çocuklarını evlendirerek düzeltmeye çalışmıştır. Buna bir de devletin teşvik politikaları eklenince, çocuk evlilikleri 2023 yılında daha da artmıştır. Başûr ve Irak'ta ise, askeri harcamalara ayrılan bütçenin sadece yüzde 3'ü sosyal yardımlara ayrılmış, kadına ve kız çocuklarının eğitimine ise bütçede hiç pay verilmemiştir. Bu da buralarda çocuk yaşta evlilikleri tetiklemiştir. Her yıl 1,5 milyon kız çocuğunun evlendirildiği Hindistan'da BM raporuna göre toplam sayısının 220 milyon olduğu tahmin edilmektedir. Hakikatinden kopan ve iktidara geçen dincilik, etkili olduğu coğrafyalarda bu tarzda ağır sorunlara yol açmaktadır.

AKP-MHP faşizmine karşı kadınların mücadelesi çeşitli biçimlerde gelişir iken, bu mücadeleyi bastırma için sürekli tutuklamalar, gözaltılar, işkence ve dayak devlet şiddeti olarak uygulanmaktadır. Hak mücadelesine karşı hiçbir tahammülü olmayan faşist rejim, hukuku

kadınları cezalandırma silahı olarak kullanmaktadır. Genel dünya rakamlarına oranla en fazla kadın siyasi tutuklu ve hükümlü Türkiye zindanlarında mevcuttur. Yıl içinde zindanlar, özellikle de tutuklu ve hükümlü kadınlar için tam bir işkence haneye dönüştürülmüştür. İmralı tecridi ile paralel bir biçimde adeta kadın özgürlük mücadelesinden intikam alırcasına kadın tutukları yıldırım, teslim almak için her türlü baskı ve işkence uygulanmış, pişmanlık dayatmaları gelişmiş, ancak kadınlar onurlu direnişlerini sonuna kadar yürütmüşlerdir. En son 27 Kasım tarihiyle birlikte Önderliğin fiziki özgürlüğü için başlatılan açlık grevi eylemine katılmalarıyla da bu direnişlerini daha üst bir aşamaya ulaştırmışlardır.

Kadın basını sürekli biçimde faşist devletin hedefinde olmuş, bu doğrultuda birçok kadın gazeteci sürekli baskı, gözaltı, tutuklama saldırılarıyla karşı karşıya kalmıştır. Saldırıları karşısında örgütlü bir duruş içinde olmuş, basın şehidi olan Gurbetelli Ersöz'ün şehadet günü olan 7 Ekim gibi anlamlı bir günde Mezopotamya Kadın Gazeteciler Derneği'ni kurmuşlardır. Bu adım, hakikatleri kadın bakış açısıyla ele almayı, kadın bilincini geliştirmeyi esas alan örgütlü kadın basın çizgisini derinleştirmede önemli bir adım olmuştur.

AKP-MHP faşizmi Kürt çocuklarını devşirerek Kürt soykırımını tamamlamayı hedefliyor

6 Şubat 2022 yılında yaşanan deprem sonrası resmi rakamlara göre 150 kayıp, 244 kimliksiz, bin 464 refakatsiz çocuk var. Bu çocuklardan birçoğu daha sonra takkeli halde, tarikat evlerinde namaz kılarlarken ortaya çıkmıştır. Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı din işleri yüksek kurulunun bu çocuklar için "onlar öz evlat olmadığından evlenme engeli yoktur" biçimindeki açıklaması, devletin kirli planlarının beyanı olmuştur. Kendi şehirlerinden ve kültüründen uzak, başka ailelere verilen çocuklar, koruyucu aile adı altında asimile edilmektedir. Kundaktaki bebeklerin kaçırıldığı görüntülerse; Osmanlı'nın işgal ettiği topraklardaki çocukları sultana sadık birer asker olarak yetiştirdiği devşirme sisteminin, AKP-MHP faşist iktidarı tarafından deprem bölgesindeki Kürt ve Alevi çocuklarına karşı uygulanmasının kanıtıdır. Devletin, Kürt çocuklarını devşirerek kendi kültürüne yabancı, halkına düşman bir nesil yaratmak istediği bir kez daha açığa çıkmıştır. Bilinçleri körleşmiş ve alıklaşmış bir gençliği kendi ajan sistemi için en ideal asker olarak gören AKP-MHP faşizmi, uyuşturucu ağını dört parça Kurdistan'da örgütlemeye çalışmaktadır. Amed'te HDP Çocuk Komisyonu'nun araştırmasına göre uyuşturucu bağımlılık yaşı 9'a kadar düşerken, 12 yaşındaki çocuklara ilişkin kayıtlarda ise yüzde 100 artış yaşanmıştır. Colemerg merkez ve ilçelerinde 2023 yılının son 9 ayında intihar eden 21 kişinin (ki çoğu kadındır)

yakınları, devletin üniformalı güçlerinin çocuklarını uyuşturucuya alıştırdıklarını belirtmişlerdir.

Kurdistan'da devlet, insanlarımızın kendilerini ve çocuklarını koruması gereken faşist bir kurumdur. Halkımızın, bazı mahallelerde nöbet tutarak devletin bu kirli oyunlarını engelleme çalışmaları çok anlamlı olmakla birlikte, gençlerin bilinç kazandıkları, tavır koydukları, öz savunmalarını geliştirdikleri örgütlü çalışmalar kadınlar tarafından geliştirilmelidir.

İnsan, toplumsal bir varlık ise insanın içinde bulunduğu topluma ihanet etmesi, toplumsallıktan kopması ve yalnızlaşması anlamına gelir. Toplumundan kopmak; ahlaki ve vicdani değerlerden kopmak, yani insanlıktan kopmaktır. Özellikle genç kızlarımız bu ajan ağlarının kurbanı olurken, umudun ifadesi olan gençlerimizi ve çocukla-

larımızı üniformalı katillerin ajan ağlarından korumak en başta biz kadınların sorumluluğundadır. Çünkü devlet, geleceğimiz ve toplumsal hafızamız olan çocuklarımıza, genç kızlarımıza el atarak Kürt soykırımını tamamlamak istemektedir. Sevgisizce, ahlaktan ve vicdandan uzak ortamlarda, Kürt kanı dökmeye ant içerek eğitilen devletin polisinden, askerinden, korucusundan, üniformalı memurlarından sevgi ve aşk beklemek, buna inanmak deyim yerindeyse kendi mezarını kazmaktır. Bu sistem, aşkı ve sevgiyi katlederek, kirleterek beslenmektedir.

Dersim'de Sevgi Evleriyle, İstanbul'da İnsana Değer Veren Dernekler Federasyonu'yla, Iğdır'da TÜGVA ile, "Çevreme Duyarlıyım, Değerlerime Sahip Çıkıyorum" adı altında, tüm okullara soktukları tarikatlar yoluyla, çocuklarımız ve genç kızlarımız AKP-MHP faşist iktidarının, sürekli soykırım saldırıları altında tutuluyor, katlediliyor. Meclis kadın-erkek fırsat eşitliği komisyonu 8 Mart 2023 toplantı raporuna göre, AKP iktidarı boyunca 7 bin 990 kadın erkekler tarafından katledilirken, faillerinin birçoğunun AKP-MHP faşist iktidarıyla ilişkileri olduğu birçok fotoğraf karesiyle belgelenmiştir. Hevrîn Xelefi katleden, başta BM olmak üzere birçok kurum ve kuruluş tarafından

terör listesinde yer alan katil Ebu Şeqra, Mardin Artuklu Üniversitesi'nden diploma alırken, Şengal'den kaçırılan 3 kız çocuğu Ankara'da ikamet eden çeteler tarafından fidye karşılığında ailelerine verilmiştir. Ve onlar gibi çete olan birçok kişi seçimlerde oy kullanmıştır. Tüm bunlar, kadın ve yaşam düşmanı DAİŞ ile AKP-MHP faşizminin aynı ideolojik kaynaktan beslenmelerinin açık göstergesidir. Mayıs ayında yapılan seçimlerde hizbi kontra örgütün yeni adı olan HÜDAPAR gibi katliamcı bir partiye kadınların kazanımları üzerinden kirli ittifaklar yapılmıştır. En fazla kürsüye sahip olan faşist bloğun en az kadın vekil çıkarması, AKP-MHP faşist ittifakının kadını yok sayan politikasının aynası olmuştur. Yeşil Sol Parti ise kadın büroları ve kadın mitingleriyle sürecin en coşkulu ve renkli eylemlerini ger-

lerinde kız çocukları ve kadınlar fuhuşa sürüklenmekte, tam bir cinsel meta olarak kullanılmaktadır. Hewlêr, hem kendi halkına ihanet temelinde Türk işgalci sömürgeciliğinin ve hem de kadına ihanet temelinde hegemon erkek sömürgeciliğinin merkezi konumuna getirilmiştir. DAİŞ katliamından kaçarak bazı kamplara yerleşen Êzidî halkı ve Êzidî kadınları, aynı DAİŞ'in tecavüz uygulamalarına maruz kalmaktadır. Bir Türk akademisyen, özellikle mülteci kamplarında Kürtlerin (esas olarak çocuk ve kadınların) kurslar üzerinden Türkiye tarafından dindarlaştırıldıklarına dair ciddi bulguları ortaya koymaktadır. Başûr'un bu halde olmasında faşist sömürgeciliğin etkisi çok büyüktür. Başûr'da ülke toprakları her gün işgalcilerin saldırıları altında, tüm zenginlikler bir avuç diktatörün çıkarlarına kurban

İran özgünlüğünde gelişen cinsiyetçi, dinci ve milliyetçi rejime karşı gelişmiş, 2023 yılında da bu isyan devam etmiştir. Küçük kız çocuklarının kefiyelerini atıp özgürlüğü müstulayan sesleriyle Jin, Jiyan, Azadî sloganını haykırmalarına tahammül edemeyen İran devleti, eylemlerde yerini alan 70'den fazla çocuğu katletmiş, yüzlerce isyancı kadını ve erkeği tutuklamış, işkenceden geçirmiş, bazıları idam etmiştir. Yılın ilk dokuz ayında en az 52 kadın ve çocuk ise namus adı altında katledilmiştir. Yine rakamlara göre her dört günde bir kadın katledilmiş, birçok gazeteci, oyuncu, doktor, öğretmen, işçi, öğrenci yüzlerce kadın tutuklanmıştır. İran bu yöntemle kadınların dünyaya açılan seslerini keseceğini, iradelerini bastıracağını hesaplarken, kadınlar korkusuzca seslerini yükseltmeye devam etmektedirler.

3 Ağustos 2014 tarihinde DAİŞ'in Şengal'e saldırmasıyla birlikte Êzidî halkının, kadınlarının ve çocuklarının yüzlerindeki mağduriyet ve çaresizlik insanlığın belleğine silinmezcesine kazınmıştır. Ancak görkemli bir direniş bu çaresizlik hafızasını değiştirebilirdi. Ve nitekim başlangıçta YJA Star, YPJ güçlerinin direnişi, ardından Şengal kadınlarının öz savunma gücü olan YJŞ gücünün, Êzidî kadınlarının, kadınlarının direnişi, çaresizliği silip yeni bir özgürlük hafızası yaratmıştır. Êzidî kadınları kendi kendini yönetmeyi esas olarak Ortadoğu'da yeni bir direniş tarihi yazmıştır. Önder Apo'nun özgürlük felsefesiyle tanışan Êzidî kadınları, katliamların yarattığı mağduriyet psikolojisini, yılgınlığı aşmış; özgün örgütlenme, komün, meclis ve öz savunma birlikleri olan YJŞ ile Ortadoğu kadınlarına umut ve ilham olmuşlardır. Aynı hegemon erkek sisteminin mağduru olan Arap kadınlarıyla birlikte mücadeleyi büyüten Êzidî kadınlar, nisan ayında Şengal'de TAJE öncülüğünde "Bi Jin Jiyan Azadî Re Ber Bi Şoreşa Jinê Ve" sloganıyla konferans gerçekleştirmiştir. Şengal'in özgürlüğü, Önder Apo'nun fiziki özgürlüğü, mülteci kamplarında olan Êzidîlerin geri getirilme çalışmaları ve esir olan kadınların bulunmaları, konferansın önemli kararlaşmalarını ifade etmiştir. Ayrıca Şengalli Arap kadınlar, kendileri için yeni yaşamın umudu olarak ifade ettikleri Önder Apo'ya mektup yazma kampanyası yürütmüşlerdir.

KJK'nin, DAİŞ'in Şengal'e saldırdığı 3 Ağustos ve Taliban'ın Afganistan'da yönetime el koyduğu 15 Ağustos tarihleri arasında Êzidî ve Afgan kadınların desteklenmesi amacıyla başlattığı "Hegemon Erkek Saldırılarına Karşı Êzidî ve Afgan Kadınların Yanındayız" kampanyası büyük bir coşkuyla sahiplenilmiştir. Bu hamle, Ortadoğu başta olmak üzere tüm dünya kadınları arasındaki mesafeyi kaldırmak açısından önemli olmuştur. Farklılıklarımızla birlikte ortak mücadele etmemiz gereken bir hegemon erkek sisteminin olduğu hakikati daha görünür bir düzeye gelmiştir. Bu anlamda kadın hareketlerini birleştiren ve daha güçlü bir mücadele ağının örülmesine katkıları sunan bir kampanya olmuştur.

çekleştirirken, en fazla kadın vekil temsilini geliştirmiştir. Seçimlerde hedeflenen sonucun alınmamasından sonra başlatılan özeleştirme sürecinde, kadın toplantılarıyla kadınların eleştirilerinin dinlenip, çalışma rotası oluşturulması olumlu bir atmosfer yaratmıştır.

Bu faşizan saldırılara karşı kadınlar 25 Kasım Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Günü'nde renkli eylemleriyle Bakur'dan Başûr'a, Rojava'dan Rojhilat'a, Şengal'den Mexmûr'a, Türkiye'den Avrupa'ya alanları doldurmuş, çeşitli eylem ve etkinlikler geliştirmiştir. Hegemon erkeğin her şeyi renksizleştiren saldırılarına karşılık kadınlar, "renkler zenginliktir ve birlikte güçlüyüz" diyerek sokaklara çıkmışlardır.

Feodal baskı altında yaşamaya mahkum edilen kadınlar, bu baskı duvarlarını kırmak istediklerinde egemen erkek tarafından katledilmekte ve kayıtlara "kendisini yaktı" diye geçirilerek davaların üzeri erkek lehine kapatılmaktadır. Resmi rakamlara göre Başûrê Kurdistan'da 15 bin 897 şiddet vakası yaşanmıştır. Failerin ceza almaları, haberlere getirilen yasaklar ve sosyal medyanın kadını düşüren, şiddete özendirilen kadın karşıtı politikası, bu rakamların her geçen gün artmasına neden olmaktadır. Türk sömürgeciliğinin bir vilayetine dönüşen Hewlêr'de, gece kulüp-

edilir iken sessiz kalan kimi erkekler; Silêmanî'de kısa etek giydiği gerekçesiyle genç bir kızı dakicalarca hakaret ederek kovalamışlardır. Bir kadının recm edilmesini andıran bu görüntülerde, tek egemenlik alanı olarak kadını gören, ama devlet ve sömürgecilik karşısında tükenmiş ve çaresiz kalan erkek gerçekliği açığa çıkmaktadır.

Öte yandan yıllardır mülteci olarak yaşayan, ancak bu zorlu ve mülteci yaşamı özgür yaşam alanına, kadın devrimi alanına dönüştüren Mexmûr'da kadınlar, Güney'de geliştirilmek istenen iradesiz toplum-iradesiz kadın gerçeğine karşı alternatif mücadelesini çok yönlü olarak yürütmüştür. Gerek KDP ve TC'nin saldırılarına, gerekse de Irak devletinin baskı politikalarına ve uygulamalarına karşı Mexmûr halkı kadınlar, analar öncülüğünde etkili bir mücadele yürütmüşlerdir. Kendini yönetme ilkesini sonuna kadar sahiplenerek, dışarıdan dayatılan her türlü teslimiyetçi, ihanetçi politikalara karşı kendi öz örgütlülüklerini koruyup geliştirmişlerdir.

Rojhilatê Kurdistan'da kadınlar onurlarından taviz vermedi

Rojhilatê Kurdistan'da, Jîna Emîni'nin katledilmesinin ardından gelişen jin jiyan azadî serhildanları da

Yine bu kampanya çerçevesinde Reqqa'da kadın örgütleri tarafından "Kadın Soykırımına Karşı Özgür Yaşamı Yaratalım" sloganı ile iki günlük forum, TAJE öncülüğünde Silêmanî'de farklı kesim ve inançların katıldığı bir konferans düzenlenmiştir. Kadınların kendi topraklarında, kendi kimliği, varlığı ve özgür kültürüyle yaşaması, fermanlara karşı kadın mücadelesinin büyütülmesi ve seslerini dünyaya duyurmaları gerektiği vurgusu yapılmıştır. Sanal medyada Türkiye, Avrupa, Ortadoğu ve Kürdistan'dan birçok kişi ve kurumun katıldığı, "AfghanAndEzidiWomenAreNotAlone" başlığıyla hashtag kampanyası başlatılmıştır.

Afgan kadınları da Şengalli kadınlara; "savaşan yoldaşlara devrimci selamlarla, Amerikan emperyalizminin uşakları olan Taliban'ın dini faşizmine karşı mücadele ediyoruz. İranlı kadın kahramanların yükselişinden ve Kürdistan Hareketinden aldığımız ilham ve güçle el ele mücadele etmekten gurur duyuyoruz. Siz değerli kız kardeşlerimize sonsuz sevgilerimizle" içeriğini taşıyan bir mesaj göndermişlerdir. Fransa'dan feminist kadınlar, Afganistan Devrimci Kadın Birliği (RAWA), Ortadoğu ve Kuzey Afrika Demokratik Kadın İttifakı (NADA) hamleye olan desteklerini açıklamışlardır.

YJA Star, kadın soykırımına karşı özgür kadın iradesini zirvede temsil etti

Geçen yılda kadın özgürlük mücadelesi açısından en büyük kazanım; YJA Star güçlerimizin devletlerin bile karşılayamayacağı bir yoğunluktaki savaşta profesyonel bir tarz ve eşsiz bir irade ile yerini alması ve bu savaşta öncü rolünü oynaması olmuştur. Bu yıl, kadın ordulaşma tarihi otuzuncu yılını doldurmuştur. YJA Star, bu otuzuncu yıla layık olacak bir biçimde savaşta ve özgür yaşamda katılım göstermiş, erkek egemenlikçi ordulara, devletlere, politikalara ve özel savaş saldırılarına karşı nasıl güçlü bir tutum ve mücadele içinde olunacağını ortaya koymuştur. Örnek alınacak çizgisel bir duruş sergilemiştir. Kürdistan'da soykırımcı ve kadın kırıcı saldırılar karşısında nasıl bir kararlılık içinde olunması gerektiğini çok net bir biçimde ortaya koymuştur. Bu duruş ve çizgi, 2024 yılına da yön ve doğrultu veren öncü niteliğindedir. Özgürlükte kararlaşan, kendini örgütleyen ve öz savunmada profesyonelleşen kadının, en büyük ordulara, savaş teknolojilerine karşı nasıl güçlü savaşabileceğini çok açık bir biçimde kanıtlamış, gözler önüne sermiştir.

Önderliğin fiziki özgürlüğü hamlesi ve genç kadınlara dönük hamle çerçevesinde aktif bir mücadele süreci geliştirmişlerdir. Özellikle Önderlik paradigması ve özgür kadın öğretisi temelinde bilinçlenme, çalıştay, konferans, kültürel, sportif vb biçimlerde çalışmaları çok yönlü olarak pratikleştirmişlerdir. Özel savaşın en odaklandığı kesim, genç kadınlardır. Bunun bilincinde olarak hem özel savaş boş çıkarma ve hem de genel anlamda genç kadınlarda cins bi-

lincini, özgürlük ve örgütlenme bilincini geliştirmek üzerinden yoğun eğitim, bilinçlenme faaliyetlerini yürütmüşlerdir. Bununla birlikte genç erkeklerle dönük de eğitim çalışmaları geliştirmişlerdir. Önderlik paradigmasını, kadın devrimi, Önderliğin kadın yaklaşımını genç kadınlarla tartışmış, bunun üzerinden var olan cinsiyetçi gelenek ve politikalar konusunda bir bilinçlendirme geliştirmeyi hedeflemişlerdir. Bu hamle sürecinde genç kadınların geçmişe oranla daha zengin yöntemler geliştirdiğini belirtmek gerekir. Bu açıdan olumlu bir açılım yapmışlardır, ancak her türlü saldırının zirvede olduğu böylesi bir zaman diliminde elbette ki daha da güçlendirmek gerekmektedir. Daha geniş kesimlere yayılmak, daha etkileyici sonuçları

Kongresi'nin kurulmasına, Ortadoğu çapında kadın konfederasyonunun geliştirilmesine dönük bazı kararlar alınmıştır. Bakur'da TJA, "Kadınlar 100. yılda Lozan'ı Tartışıyor" sloganıyla bir çalıştay düzenlemiştir.

Birleşik Kürt Kadın Platformu dört parça Kürdistan'da kadınların birliği için önemli bir adım atarak, Hewlêr ve Silêmanî'de siyasi parti temsilcileri, sivil toplum örgütleri ve birçok kadınla görüşmeler yapmıştır. Dört parçada da sorunların kaynağının sömürgecilik ve erkek egemen zihniyet-sistem olduğu, bunu aşabilmek içinse Kürt kadın birliğinin sağlanması gerektiği vurgulanmıştır. "Kürt kadınlarının birliği ile Kürt halkının birliğini sağlayabiliriz" denilerek, "her kadın bir parça için değil, bir kadın dört parça için çalışacak" vurgusu yapılmıştır. 2024

olması, yaşamın tam bir cehenneme çevrilmesi, fakirlik, açlık, yoksulluk ve kimliksizliğin dayatılması korkunç bir düzeydedir. Milliyetçilik ve dincilik bölgesel ve uluslararası çapta el ele vererek, cinsiyetçiliği de içine katarak Filistin halkı ve kadınları şahsında Ortadoğu halklarına ve kadınlarına saldırmaktadırlar. Etkileri bölgesel ve küreseldir. Ulus-devletçilik bu savaşın temel nedeniyken, sözde çözüm adına da İsrail ulus-devletine ek olarak Filistin ulus-devleti önerilmekte, gündemleştirilmektedir. Daha fazla savaş, milliyetçilik, dincilik ve cinsiyetçilik anlamına gelecek bu 'çözüm' projelerine karşı çıkmak, demokratik ulus çözümünün İsrail-Filistin sorununa uygulanması en anlamlı ve radikal çözümü ortaya çıkaracaktır. Başta Filistinli kadınlar olmak üzere

Türkiye ve Bakurê Kurdistan'ı temsilen TJA üyeleri katılmıştır. Kriz yaratan hegemon erkek sistemine karşı kadınlar; ulus ötesi şirketlere karşı müştereklerin savunulması, feminist ekonomi, gıda egemenliği, agro-ekoloji, bedensel ve cinsel özerklik, barış, sivilleşme gibi dünyanın geneline yayılan sorunlara cevap bulmak için tartıştılar.

İnsanlığa beşiklik etmiş, kadın devriminin kutsal toprakları Ortadoğu, iki yüzyıldır ulus-devlet savaşlarının cenderesinde tutulmakta, toplumsal ahlaki ve politik özünden kopartılıp baş aşağı gidiş sürecini yaşamaktadır. Kadınlar ise buna karşı bu kutsal toprakları tekrar kadın devriminin boy verdiği ve buradan tüm dünya kadınlarına yayıldığı bir mekan olarak inşa etmeye kararlıdır. Bu anlamda 2023 yılı Ortadoğulu kadınların ortak zeminlerde buluşup, yaşadıkları deneyimleri ve kazandıkları tecrübeleri konferans, panel ve seminer gibi birçok etkinlikte paylaştıkları bir yıl olmuştur. Beyrut'ta, Tunus, Ürdün, Irak, Lübnan, Sudan, Türkiye, Filistin, Mısır, Suriye, İran, Şengal ve Kuzey ve Doğu Suriye'deki kadın kuruluşlarından 80 delegenin katıldığı "Jin Jiyan Azadî'nin izinde" sloganıyla Kadın hareketleri deneyimleri konferansı düzenlenmiştir. Konferans, Kadın Yaşam Derneği, Newroz Derneği ve NUN -Önder Abdullah Öcalan'a Özgürlük İnisyatifi- tarafından ortak düzenlenmiştir. Konferansta, Önder Apo'nun kadınların yaşamın her alanında eşit temsiliyetinin oluşması için geliştirdiği eş başkanlık sisteminin demokratik siyasetteki rolü, kadının özerk örgütülüğünün özgürlüğü üzerindeki etkisi ve öz savunma gibi konular tartışılmıştır.

Bununla birlikte, Bolivya, Eritre, Güney Kore ve İran'dan kadın aktivistlerin bulunduğu uluslararası bir kadın heyeti, mart ayında Silêmanî'ye gelmiştir. REPAK'ın katılımıyla birçok kurum, şahsiyet ve örgüt Jin Jiyan Azadî felsefesinin tartışılması, bölgedeki kadınların yaşadığı sorun ve gelişmeler üzerinde durulması, bu açıdan ortak mücadele zeminlerinin güçlendirilmesi önemli olmuştur.

Sonuç olarak; 2023 yılı açısından daha da belirtilecek çok şey var, ancak sorunlar kadar bu sorunlara cevap mahiyetinde gelişen eylemler, mücadele biçimleri açısından genel hatlarıyla ortaya koymaya çalıştık. Gerek yetersizlikleriyle ve gerekse de gelişmeleri ve kazanımlarıyla geçirdiğimiz yılı kapsamlı değerlendirmek ve 2024 yılını güçlü ele alıp planlamak bizler için çok önemlidir. Bu anlamda 2024 yılında kadın özgürlük mücadelesinin daha da boyutlanacağını, neolitik devrimin kutsal mekanlarında ikinci kadın devrimi stratejisinin daha başarılı bir biçimde uygulanacağını inancında ve bilincindeyiz. Bunun da büyük şehitlerimizin izinde, Önder Apo paradigması doğrultusunda ve PAJK çizgisinde başarıyla kökleşip yayılacağını biliyor ve bu kararlılıkla yeni yılı karşılayacağımızı belirtiyoruz.

Bu yıl, kadın ordulaşma tarihi otuzuncu yılını doldurmuştur. YJA Star, bu otuzuncu yıla layık olacak bir biçimde savaşta ve özgür yaşamda katılım göstermiş, erkek egemenlikçi ordulara, devletlere, politikalara ve özel savaş saldırılarına karşı nasıl güçlü bir tutum ve mücadele içinde olunacağını ortaya koymuştur. Bu duruş ve çizgi, 2024 yılına da yön ve doğrultu veren öncü niteliğindedir.

açıya çıkarmak, Kürdistan'dan başlayarak Ortadoğu'da ve dünyada gençliği uyandıracak, ayağa kaldıracak ve harekete geçirecek ortak dinamiği yakalamak çok önemlidir.

Her kadın bir parça için değil, bir kadın dört parça için çalışacak

Kürdistan'da uygulanan bu özel savaş politikaları Kürt kadınları için birer mücadele gerekçesi olmuş ve kadınlar bu gerçekten hareketle her günlerine büyük direnişler sığdırmışlardır. Kürdistan'ın ve Kürt halkının parçalanması anlamına gelen Lozan Antlaşması'nın 100. yılında, Kürt kadınları da Lozan'ı Kürt kadınlarının parçalanması olarak ifade edip buna karşı tutumlarını ortaya koymuşlardır. Yüz yıllık sömürge anlaşması olan Lozan, Kürdistan'ın her parçasında farklı düşman politikalarının, soykırımcı özel savaş uygulamalarının geliştirilmesinin bölgesel ve uluslararası kaynağı konumundadır. Elbette ki her parçalanma, Kürt toplumunun ve Kürt kadınlarının, Kürt sosyolojisinin, yaşamının parçalanmasını ifade etmiş, Kürt kördüğümünün gelişimine neden olmuştur. Kürt kadınları, yüzüncü yılında Lozan'ın bu gerçekliğini kabul etmediğini, kendi iradesi ile demokratik ve ulusal çözümü geliştirme iddiasına sahip olduğunu farklı etkinliklerle ortaya koymuştur. Bu doğrultuda Kürt Ulusal Kadın Konferansı'nın toplanmasına zemin hazırlama amacıyla; Kuzey ve Doğu Suriye'de Kongra Star, PYD Kadın Meclisi ve Suriye Gelecek Partisi Kadın Meclisi "Lozan'daki bölünmüşlüğü ve soykırımı, kadınların gücü ve dayanışmasıyla yenelim" sloganıyla bir araya gelmiştir. Çalışmaya Lübnan, Irak, Güney Afrika, Ürdün ve Mısır'dan aktivist ve siyasetçiler katılırken, Ulusal Kürt Kadın

yılı açısından da temel doğrultumuzu ifade eden bir vurgu olmuştur. Bunlarla birlikte Rojava'dan bir kadın heyeti Başurê Kürdistan'a ziyaret gerçekleştirmiş, bu ziyaretle Rojava'da yaşanan kadın devrimi tecrübelerinin Kürdistan'ın her yerine yayılması hedeflenmiştir. Yine Bakur'dan bazı kadın heyetlerinin Başur'a gelmesi, Bakur'da yıllardır büyük bedellerle gelişen Kürt kadınının oluşan örgütlü mücadele geleneğinin Başur'daki kadın hareketleriyle paylaşılması, Kürt kadınları arasında yaratılan parçalanmayı ortadan kaldırmak açısından önemli adımlar olmuştur. Ancak bu adımların ve girişimlerin daha örgütlü ve süreklileşen bir düzeye kavuşması çok önemlidir, çünkü sürekliliğini sağlayamayan bir ilişki ve örgütlenme kendini dağılmaktan kurtaramaz ve başarıya ulaşamaz. Bu nedenle 2024 yılının Kürt ulusal kadın mücadelesinin daha üst düzeye ulaştırılacağı bir yıl olarak ele alınması önemli olmaktadır.

Dünya Demokratik Kadın Konfederalizmi

2023 yılı Kürdistan, Ortadoğu ve dünyada savaşların yoğunlaştığı bir yıl olmuştur. Devam eden Rusya-Ukrayna Savaşı, Kürdistan'da yürüyen soykırımcı savaşın peşi sıra gelişen İsrail-Hamas Savaşı'yla birlikte hegemon erkek sistem tüm kırılıklarını bir kez daha gözler önüne sermiştir. Hem bizzat alanda savaşan düşman güçler ve hem de bu savaşın çeşitli biçimlerde tarafı olan -başta TC olmak üzere- bölgesel ve uluslararası güçler, Filistin ve İsraili toplumun, kadınların, çocukların varlığı ve geleceği üzerinde en kırıltı siyasi ve ekonomik çıkarlarını konuşmuşlardır. En ağır acıyı Filistinli kadınlar ve çocuklar yaşamıştır. Savaşın genel bilançosu çok ağırdır. Yirmi bine yakın insanın ölümü, bir şehrin yerle bir

kadın hareketleri olarak bu kördüğümü çözecek ve bölgede halklar ve kadınlar açısından anlamlı bir yaşamın yolunu açacak perspektifle mücadele vermek çok büyük bir önem arz etmektedir. Filistin kadınları buna öncülük edebilecek bir direniş mirasına sahiptir, önemli olan Filistin-İsrail meselesinde hegemon sistemin milliyetçi ve dinci tuzaklarına düşmeden üçüncü çizgide demokratik ulus ve demokratik konfederal sistem öncülüğünü geliştirebilmektir.

Savaşın yanı sıra Ortadoğu'da hegemon erkek zihniyeti, kadın düşmanı yasaları değiştirmemekte ve erkeği korumakta ısrarcı iken, kadınlar da kadın yüzyılı olan 21. yüzyılda bu yasalarla yaşamamaya kararlıdır. Kadınların tepki ve mücadeleleri sonucunda Lübnan, Tunus, Fas, Mısır, Filistin, Ürdün ve son olarak Bahreyn gibi Arap ülkelerinde tecavüzcülerin cezadan kurtulmak için mağdurla evlenmesine izin veren yasal maddelerin iptal edilmesi, sistem içi de olsa kadın kazanımları açısından önemli olmuştur. Şam rejiminin yasaları ise hala bu evliliklere onay vermekte ve kadına karşı şiddetli cesaretlendirmektedir. Buna karşı Kürt, Arap, Süryani, Ermeni, Keldani, Türkmen ve Çerkesler'den oluşan 52 kadın örgütünün birlikte çalıştığı Kuzey ve Doğu Suriye Kadın Meclisi, toplumsal cinsiyet eşitliğini ve kadın haklarını desteklemek için toplumsal bilinci dönüştürecek kadın yasaları çıkararak erkek-devlet yasalarına karşı mücadelede pratik adımların sahibi olmuştur.

2023 yılı Ortadoğu kadınları açısından zorlu ve mücadeleyle geçen bir yıl olmuştur. Ortadoğulu kadınlar yıl içinde ortak zeminlerde buluşarak sınırlara, ulus-devlet milliyetçiliğine, din, dil, ırk ayrımına meydan okumuşlardır. İlk kez Türkiye'de yapılan Dünya Kadın Yürüyüşü toplantısına 4 kıttadan 65 ülkenin temsilcileri ve

2023 DİRENİŞİ BAŞARININ ZEMİNİNİ VE İMKANINI ORTAYA ÇIKARDI

Pîro Dersim

Bir yılı geride bırakıp yeni bir yıla giriş yapacağımız bu süreçte geçmiş yılın muhasebesini yapmak, yaşanları doğru tahlil etmek ve çıkaracağımız sonuçlar temelinde yeni yıla girmek ve yeni yılın planlamasını yapmak oldukça önemli olmaktadır. Bizde yıllar direniş ile anlamlandırılmaktadır. Her yıl esasında mücadelemizin bir direniş sürecini ifade etmektedir. Bu bağlamda 2023 yılı direnişin oldukça yükseltildiği, düşman konseptinin önemli oranda boşa çıkarıldığı, Önder Apo'nun düşünce ve paradigmasının dünya halklarına yayıldığı ve evrenselleştiği, mücadelemizin zaferine dair umudun ve inancın her alanda başat konuma geldiği önemli bir mücadele yılı oldu. Önder Apo'nun İmralı direnişi ile öncülüğünü yaptığı mücadelemiz Zap-Avaşın-Metîna başta olmak üzere tüm gerilla alanlarında fedai çizgide zirveleşti. Rojava'da, Avrupa'da, Bakur'da halkımız hep ayakta ve direniş konumundaydı. Rojhilat alanında "Jin-Jiyan-Azadi" serhildanı sonrası İran devletinin tüm vahşi saldırılarına karşı halkımız direniş tutumundan geri adım atmadı. Başûr Kürdistan'ında başta Mexmûr ve Şengal olmak üzere tüm saldırılara halkımız direnişle karşılık verdi. Bu anlamda düşmanın imha ve soykırım konseptinin çöktüğü, psikolojik ve moral üstünlüğün de mücadelemiz lehine değiştiği önemli bir mücadele yılı olarak 2023 yılı tarihimizdeki yerini almış oldu.

Üçüncü Dünya Savaşı'nın merkezinde bulunuyoruz

2023 yılını değerlendirirken öncelikli olarak üzerinde durmamız

gereken husus Önder Apo üzerinde uygulanan mutlak tecrit ve iletişimsizlik durumu olmaktadır. Yıla damgasını vuran en temel husus bu durum oldu. Önder Apo'dan haber alamamanın yarattığı kaygı, düşmanın Önder Apo üzerinde yürüttüğü ve tüm alanlara yansıttığı imha ve soykırım konsepti tüm alanlarda yaşanan direnişin temel gündemi ve belirleyeni oldu. Düşman Önderlikle bu mutlak iletişimsizlik halini kimi amaçlar doğrultusunda hayata geçirmektedir. Her şeyden önce Üçüncü Dünya Savaşı koşullarında Ortadoğu'yu özgür Kürt olmadan yeniden şekillendirmeyi, bu savaş koşullarının yarattığı durumdan PKK'nin yararlanması önüne geçmeyi amaçlamaktadırlar. Biz Üçüncü Dünya Savaşı'nın merkezinde bulunuyoruz. Bu savaşla Kapitalist modernite sistemi Ortadoğu ve dünyayı dizayn etmek istiyor ve bunu tekrar Kürt soykırımını temelinde gerçekleştirmeyi amaçlıyor. Komplodan dolayı yapıldı. Sovyetler yıkıldıktan sonra savaşın odağı Ortadoğu oldu. Sistem 2 bin yılına kadar "Yeni Dünya Düzeni" 2 bin sonrası ise "Büyük Ortadoğu Projesi" ile Ortadoğu'yu şekillendirmek istedi. Bunu yapmak için Ortadoğu'da amaçları doğrultusunda PKK ve Önder Apo'nun etkisizleştirilmesi gerekiyordu. Komplodan dolayı yapıldı. Ortadoğu'ya savaş için çıkarma yapıldı. Şimdi de Gazze Savaşı gerekçesi üzerinden Akdeniz'e büyük bir güç getirildi. Bundan önce de çeşitli hazırlıklar yapılmıştı. Kıbrıs ve Yunanistan üzerinden güç yığılması gerçekleştirilerek hazırlıklara gidilmişti.

Tabi Ortadoğu'ya yönelik bu hazırlıklar daha büyük müdahale ve

savaşların gündemde olduğunu göstermektedir. Özgürlük Hareketi'nin bu süreçten faydalanmaması için Türk devletine her türlü destek verilerek ve yaptığı tüm savaş suçları görmezden gelinerek her türlü saldırının önü açılmakta ve bu temelde Özgürlük Hareketi'nin üzerine gelmekte ve tasfiyesi amaçlanmaktadır. Bu açıdan önümüzdeki sürecin daha sert geçeceğini bilmemiz gerekiyor. Buna göre kendimizi hazırlamamız gerekiyor. Hazırlıklarımızı iyi yaparsak bu süreçten önemli başarılarla çıkabiliriz, tehlikeyi azaltıp Kürdistan, bölge halkları ve dünya insanlığı adına oluşturduğumuz umudu geliştirebiliriz. Birinci ve ikinci dünya savaşında sosyalistlerin aldığı sonuçları şimdi biz alabiliriz. Tehlikeyi bilerek rahatlığa kaçmamalı, kolaya girmemeli, riskleri göze alıp hazırlık yaparak mücadele etmeli, bu temelde "Önder Apo'ya Özgürlük, Kürt Sorununa Çözüm" hamlesini geliştirip, kalıcı sonuçlar elde etmeye odaklanmalıyız.

Sürecin tarihselliği, kritikliği bu nedenledir. Ciddi tehlike ve riskler vardır ama bir o kadar da başarı için büyük fırsatlar ve imkânlar açığa çıkmıştır. Bu süreçte yeterli hazırlık yapar, örgütlülüğümüzü geliştirme temelinde toplumsal direnişi yükseltebilirsek başta Önder Apo'nun fiziki özgürlüğü olmak üzere önemli kazanımlar elde edeceğimizi bilmek, buna inanmak ve bunun sonsuz çabasını büyük bir kararlılık ve fedakârlıkla yapmak en önemli husus olmaktadır. Düşman sürecin bu kritikliğini bildiği için Önder Apo'yu mutlak iletişimsizlik halinde tutmaktadır. Önder Apo'nun en ufak bir imkânı dahi sürece müdahale etme tarzında

kullanacağını, Önder Apo'nun dışarıya yansıyacak birkaç cümlelik düşüncelerinin dahi ciddi sonuçlara yol açacağını iyi bilmektedir. Önderliğin halk ve hareket üzerindeki büyük etki düzeyini bildikleri için

Önderliğin fiziki özgürlüğünü sağlama konusunda mücadele yürütürken dar yaklaşımlardan da kurtulmamız gerekiyor. Mücadeleyi salt askeri başarıda görme ya da sadece toplumsal eylemsellikle, diplomasiyle, siyaset ile sonuç alacağını düşünme ya da hukuki çalışmalara öncelik verme gibi dar ve tek yönlü yaklaşımlar ortaya çıkabilmektedir. Oysa Önderliğin fiziki özgürlüğü mücadelenin bütünlüklü ve büyütülmesi ile sonuç alınabilir. Hareketimizin başlattığı hamle süreci aslında tüm bu mücadele alanlarında bütünlüklü tarzda hamlesel çıkışların yapılmasını ve bu yolla sonuç alınmasını öngörmektedir.

mevcut İmralı sistemi ile bunun önüne geçmek istemektedirler. Bununla bağlantılı olarak Önder Apo'nun düşünceleri ve geliştirdiği paradigmanın dünya insanlığını önemli oranda etkilediğini, hızla yayılıp etki düzeyini genişlettiğini

gören sistem güçleri ve TC faşizmi bu durumdan oldukça ürkümekte, bunu en büyük tehlike olarak görmekte ve geliştirdiği politikalarla Önderliği adeta unutturmaya, kanıksatmayı ve bu yolla da Önder Apo'nun düşüncelerinin etkisini ve yayılmasını engellemeyi amaçlamaktadırlar. Önderlik daha önce geliştirdiği savunmalar aracılığı ile bu konsepti önceden öngörerek boşa çıkarmış olsa da yine de düşmanın bu politikalarla kimi amaçlarını başarmak istediğini bilmek gerekiyor.

Önderliğin fiziki özgürlüğünü dünya çapında genel bir talep haline getirmek gerekir

Önderliğin durumuna yaklaşımda Özgürlük Hareketi'nin kadroları, sempatanları, yurtseverleri olarak bizde de yaşanan ciddi eksik ve yetmezlikler var. Her şeyden önce Önderliği doğru anlama ve doğru pratikleştirme sorunlarımız oldukça fazladır. Doğru anlamaya dönük çabamız da azdır. Böyle olunca her konuda Önderlikten bahseden ama pratikte kendini uygulayan bir durum ortaya çıkmaktadır. Önderliğin paradigmasını anlama düzeyimiz yüzeysel olduğu için inşa pratiğimiz de yüzeysel kalmakta, paradigmanın inşası yerine bildiğimizi uygulama ortaya çıkmakta ve bu anlamda objektif olarak paradigmasal pek çok kurumsallaştırılmaktadır. Bunun yanında Önderliğin mevcut fiziki esaret durumunu yeterince hissetmeme, giderek alışma ve bu durumun normalleşmesi tehlikesi vardır. O nedenle Önderliği yaşama ve pratikte Önderlik paradigmasını doğru anlayarak pratikleştirme te-

melinde Önderliği yaşatma en temel sorumluluğumuz olmaktadır. Önder Apo'nun fiziki özgürlüğü temelinde başlatılan hamlenin önemli bir ayağı da bu durumdan kendimizi çıkarmak olmaktadır.

Kapitalist Modernitenin süreklileşen kriz ve kaosu ortamında Önderlik paradigmasının dünya halkları arasında hızlıca yayılma zemini oldukça fazladır. Demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü Önderlik paradigması demokratik ulus anlayışı ve demokratik konfederalizm sistemiyle insanlığa yeni bir çıkış yapabilecek alternatifini sunmaktadır. Ancak Önderlik düşüncelerini dünya insanlığına taşıma, onlara mal etme ve bunun mekanizmalarını ve platformlarını oluşturma konusunda yetersizliklerimiz vardır. Sınırlı bir çabayla yayılan Önderlik düşüncelerinin nasıl büyük etkide bulunduğunu ve umut yarattığını görebilmekteyiz. Geçmişe oranla son birkaç yıldır bu konuda daha fazla bir çaba olsa da hala oldukça ye-

çalışmalara öncelik verme gibi dar ve tek yönlü yaklaşımlar ortaya çıkabilmektedir. Oysa Önderliğin fiziki özgürlüğü ideolojik, siyasi, askeri, toplumsal, diplomatik, hukuki mücadelenin bütünlüğü ile sağlanabilir ancak. Yani tüm çalışma alanlarının bütünlüklü tarzda ve Önderliğin fiziki özgürlüğü temelinde mücadeleyi büyütmekle sonuç alınabilir. Hareketimizin başlattığı hamle süreci aslında tüm bu mücadele alanlarında bütünlüklü tarzda hamlesel çıkışların yapılmasını ve bu yolla sonuç alınmasını öngörmektedir.

Son sekiz yıldır faşist Türk devleti Kürt soykırımını sonuca götürmek istiyor

2023 yılına dair değerlendirilmesi gereken diğer önemli bir husus ise Kürt soykırım politikasının gereği olarak hem gerilla alanlarına hem de halkımıza ve onun demokratik kurumlarına yönelik yapılan kapsamlı saldırılar olmaktadır. "Çöktürme Eylem Planı" kapsamında 2014 Ekim'inde kararlaştırılan, 2015 Nisan ayında Önderliğe tecrit uygulaması ile startı verilen ve 24 Temmuz 2015 saldırıları ile hayata geçirilen bu konsept temelinde son 8 yıldır faşist Türk devleti Kürt soykırımını sonuca götürmek istemektedir. Bunun için tüm imkânlarını seferber etmiş durumdadır. İç politikası da, dış politikası da tümüyle bu eksende oluşturulmaktadır. Türkiye'nin tüm imkânları, tüm kaynakları bu politikanın başarısı için pazarlanmakta, Kürt soykırımını temelinde küresel güçler tarafından istendiği gibi kullanılmaktadır. Rusya ve ABD arasında denge politikası yürütme adına yapılanlar aslında bu güçler tarafından istendiği gibi kullanıma açık olmayı ifade etmektedir.

Faşist Türk devletinin Kürt soykırımını sonuca götürme politikasında en büyük dayanağı ise ihanetçi Kürt güçleri olmaktadır. Başûr Kurdistan'ında KDP, Rojava'da KDP'nin denetimindeki ENKS yapıları ve Bakur Kurdistan'ında Hizbul-Kontra bu uğursuz rollerini oynamak için en pervasız saldırılarda bulunmaktan geri kalmamaktadırlar. Tümüyle Türk devletinin ve onun istihbarat örgütü MİT'in denetimine giren bu yapılar her açıdan birer MİT kurumu gibi çalışmakta ve PKK düşmanlığı temelinde varlıklarını korumak istemektedirler. Şu anda Medya Savunma Alanları'na dönük yapılan tüm saldırı ve operasyonlarda KDP güçleri Türk devletine en büyük desteği sağlamakta, istihbarat sunmakta hatta direk saldırılar içinde yer alarak bu temelde iyi bir uşak olduklarını Türk devletine kanıtlamaya çalışmaktadırlar. Düşkünlüğün ve ihanetin sınırının olmadığı bu güçlerin pratiğinde açıkça ortaya çıkmaktadır.

Türk devleti bu ihanetçi güçlere dayanarak, ABD ve NATO'nun tüm gücünü de arkasına alarak 2023 yılında Medya Savunma Alanları'na dönük tarihinin en kapsamlı operasyonunu geliştirdi. Baharda başlatılan bu operasyonlardan hızla sonuç alacaklarını, Zap-Metîna-

Avaşın alanlarını hızla işgal edeceklerini ve bunun sonrasında Gare ve Qendil operasyonları ile gerillayı tümenden etkisiz kılıp yönünü Şengal ve Rojava'ya vereceklerini hesaplıyorlardı. Bu sonuca ulaşmış olsaydılar Cumhuriyet'in 100. yılında zaferlerini ilan edeceklerdi. Hem her alanda halkımızın bu işgal saldırılarına karşı mücadelesi hem de gerillanın fedai çizgideki destansı direnişi düşmanın tüm hesaplarını bozdu. Bırakalım bu alanları işgal etmeyi büyük darbeler yemekten kurtulamadılar. Gerillanın yıl boyunca yapmış olduğu devrimci operasyonlar Türk Ordusunun iradesini bir kez daha kırdı. Erdal ve Rojhat arkadaşların Ankara eylemleri ise bu fedai direnişin zirvesel sembolü oldu. Büyük bedellerle yürütülen bu destansı direniş Türk devletinin planını boşa çıkardığı gibi yürüttüğü özel savaşı da önemli oranda etkisiz kıldı. Adeta kapana kısılmış durumdadırlar. Mevcut haliyle operasyon yaptığı alanlardan ne çekilebilmekte, ne de kalabilmektedirler.

Türk devletinin bu operasyonlardan sonuç alacağını düşünen ve her açıdan onlarla birlikte hareket eden KDP'de bu durumdan Türk devleti kadar olumsuz etkilenmekte, başarısızlığın verdiği ruh haliyle saldırılarını daha da arttırmakta ve adeta ihanet bataklığında debelenmektedir. Artık Başûr halkı arasında ciddi bir karşılığı ve etkileme düzeyi kalmayan KDP ve Barzani ailesi elindeki zor gücüyle ayakta kalmaya çalışmakta, halka yönelik her türlü baskı ve şiddeti uygulamaktan geri kalmamakta, sadece aile ve aşiret çıkarları temelinde hareket ederek, hırsızlık ve yolsuzlukla kendileri zenginleşirken halkımız büyük bir yoksulluk içinde tutulmaktadır. Başûr'daki genç kesimin ülkede kalmak istememesinin, Avrupa ve Batıya yönelmesinin en büyük nedeni de bu olmaktadır. Rojava'da ENKS adıyla KDP tarafından bir araya getirilen ihanetçi grup ise Rojava Devrimi'nin başarısız olması için elinden geleni yapmaktan geri durmamaktadır. Türklerin tüm saldırıları esasta bu ihanet şebekesinin yardımı ve sunduğu istihbarat ile gerçekleşmektedir. Tarihte ve tüm evrende hiçbir canlı kendi soyuna ihanet ve düşmanlık etmede bu kadar

ileri gitmemiştir. Bugün KDP eliyle Başûr ve Rojava'da ortaya çıkan durumu anlatmak için ihanet kelimesi dahi anlamsız kalmakta ve bunu karşılayamamaktadır.

Bakur'da ise Hizbul-Kontra üzerinden aslında yaratılmak istenen Kürt Hamas'ını ortaya çıkartmaktır. Nasıl ki Filistin Kurtuluş Örgütü'nü tasfiye etmek üzere bir proje olarak Hamas ortaya çıkarıldıysa aynı durum bugün Hizbul-Kontra üzerinden Bakur Kurdistan'ında bu hayata geçirilmek istenmektedir. Bu konuda Türk devletinin hedefini kısaca şöyle ifade edebiliriz: Bakur alanındaki iç eyaletlere kapsamlı operasyonlar yaparak gerilla etkisini kırmak, özel savaş yöntemleri ile toplumu yozlaştırmak ve mücadeleden uzaklaştırmak, Kürt demokratik siyaset alanını her türlü saldırı ve özel savaş politikaları ile etkisizleştirmek, itibarsız kılmak ya da yapabiliyorsa parçalamak ve bu yolla kendisine tüm imkân ve olanakları da sunarak Hizbul-Kontra'yı bir siyasi figür olarak ortaya çıkartmak, toplumsal tabanımızı daraltarak Hizbul-Kontra'ya yönlendirmek ve bu temelde Özgürlük Hareketi'nin çıkışı yaptığı Bakur alanını ona kapatmak en temel politika olarak şu anda pratikleştirilmek istenmektedir. Ancak bu konuda da tüm saldırı ve özel savaş politikalarına rağmen Bakur eyaletlerinde gerillanın varlığını ve etkisini sürdürmesi, halkımızın duruşu ve mücadeleden geri adım atması, demokratik Kürt siyasetinin tüm saldırılara rağmen direnişçi tutumundan vazgeçmemesi ve en önemlisi de Önder Apo ve gerillanın destansı mücadelesi tüm bu kirli hesap ve politikaları boşa çıkartmakta, etkisiz kılmaktadır.

Türk devlet faşizminin Bakurê Kurdistan'da toplumsal dokuya yönelik saldırıları

2023 yılına damgasını vuran gelişmeleri ele alırken hem kapitalist modernitenin, genelde de Türk devlet faşizminin Bakur Kurdistan'ı özelinde toplumsal dokuya yönelik saldırılarını da ele almak ve değerlendirmek önemli olmaktadır. Kapitalist modernite sisteminin toplumsal dokuya her an yapmış olduğu saldırıların sosyolojik olarak toplumsal değişimler yarattığı bilinmektedir.

Modernitenin toplumu kitle toplulukları haline getiren, kültür endüstrisi ile yozlaştırarak dejenerasyona uğratan, atomize ederek bireycileştiren ideolojik saldırılarından tüm toplum ve en fazla da gençlik kesimi etkilenmektedir. Bir de TC sömürgecilik sisteminin Kurdistan'da geliştirdiği kültürel soykırım ve asimilasyon politikalarını da eklediğimizde Kürt toplumu ve gençliği günlük olarak çok büyük bir saldırı ile yüz yüze kalmaktadır. Yaygın bir biçimde internet ve teknik kullanımından dolayı sanallaşarak toplumsal bağları her gün daha fazla zayıflayan Kurdistan toplumu ve gençliği tarihsel olarak hafızasızlaştırılmakta, kültürel yabancılaşma ile ülke, ulus ve sınıf bilincini yitirmektedir. Soykırımcı TC rejiminin zorunlu asimilasyoncu eğitim sistemi ile Türkleştirme politikaları yine siyasi ekonomik baskılardan dolayı yöneldiği bireysel kurtuluşçu yaklaşımlar virüs gibi gün geçtikçe yaygınlaşmaktadır.

Bütün bu soykırımcı politikalar ile sonuç alamayan TC özel savaş rejimi Kurdistan'da geliştirdiği apolitik, lümpen gençlik kitleleri ile sonuç almaya çalışmaktadır. Özel ve psikolojik savaş aracı ve konusu yapılmamış hiçbir şey adeta bırakılmamıştır. Kurdistan'da devlet eliyle geliştirilen fuhuş, uyuşturucu, ajanlaştırma, göçertme politikaları son yıllarda zirveye çıkmış durumdadır. Rojava, Mexmûr, Bakur ve Başûr'dan 10 binlerce gencin Avrupa'da mültecileştirilmesi bir MİT faaliyeti olarak son dönemlerde çok fazla geliştirilmiştir. Cinsiyetçilik kurumsallaştırılarak toplum ahlaki değerlerinden düşürülmeye çalışılmaktadır. Kurdistan'da bir devlet politikası olarak geliştirilen taciz ve tecavüz saldırıları zirveye çıkmış durumdadır. Ajanlaştırma, tutuklama ve gözaltı politikaları ile faşist TC Devleti toplumu ve gençliği tamamen etkisizleştirmek istemektedir. Bu yol ile toplumu mücadeleden uzaklaştırmayı, gençliği siyasetten koparmayı ve mücadele dışında bırakmayı amaçlamaktadırlar.

Bütün bu saldırıların MİT eliyle ve devlet politikası olarak, Kurdistan'da oluşturulan kurumlar üzerinden geliştirildiği bilinmektedir. Kuzey Kurdistan'da cafe kültürü ile yozlaştırma, spor dernekleri ile sisteme bağlama, sözde sanat çalışmalarlarıyla asimile etme, tarikatlar

TC özel savaş rejimi Kurdistan'da geliştirdiği apolitik, lümpen gençlik kitleleri ile sonuç almaya çalışmaktadır. Özel ve psikolojik savaş aracı ve konusu yapılmamış hiçbir şey adeta bırakılmamıştır. Kurdistan'da devlet eliyle geliştirilen fuhuş, uyuşturucu, ajanlaştırma, göçertme politikaları son yıllarda zirveye çıkmış durumdadır. Rojava, Mexmûr, Bakur ve Başûr'dan on binlerce gencin Avrupa'da mültecileştirilmesi bir MİT faaliyeti olarak son dönemlerde çok fazla geliştirilmiştir.

tersiz kaldığımız da bir gerçektir. O nedenle Önderlik düşüncelerini dünya halklarına taşıyacak platformların mutlaka oluşturulması, savunmaların yabancı dillere çevrilmesi, başta Arap ve Fars halkı olmak üzere Ortadoğu halklarının Önderlik düşünceleriyle buluşmalarını sağlayacak yöntemlerin geliştirilmesi Hareket olarak en öncelikli görevimiz olmaktadır. Buradan yola çıkarak oluşturulacak inisiyatif ve platformlarla Önderliğin fiziki özgürlüğünü dünya çapında genel bir talep haline getirmek ve her yerde yaygın eylemselliklerle sonuç almaya odaklanmak başlatılan hamle süreci açısından oldukça önemli olmaktadır.

Önderliğin fiziki özgürlüğünü sağlama konusunda mücadele yürütürken dar yaklaşımlardan da kurtulmamız gerekiyor. Mücadeleyi salt askeri başarıda görme ya da sadece toplumsal eylemselliklerle sonuç alacağını düşünme, sadece diplomasiyi esas alma, sadece siyaset ile sonuç alacağını düşünme ya da hukuki

eliyle kimliksizleştirme en fazla başvurulan yöntemler olmaktadır. Bunların yanında dejenere örgütlemeler eliyle de toplumun ve gençliğin özgürlük mücadelesi ile bağları koparılmak istenmektedir. Bu nedenle düşmanın direk askeri saldırılarına karşı nasıl ki fedaice ve en üst duyarlılıkla karşı çıkıyorsak ve mücadele edip direnişi geliştiriyorsak, topluma ve gençliğe dönük tüm özel savaş uygulamalarına karşı da aynı duyarlılık ve mücadele ruhuyla karşı durmalı, ideolojik mücadeleden pratik eylemselliğe kadar her türlü direnişi geliştirmekten geri durmamalıyız. Tüm bu özel savaş uygulamalarına karşı toplumu duyarlı hale getirmek, örgütlü kılmak ve mücadele eder hale getirmek hepimizin temel görevi olmaktadır.

herkes kendini inandırmıştı. Çünkü yıllarca yürütülen savaş politikaları ve yolsuzluklarla büyük bir ekonomik çöküş ortaya çıkmış, demokrasi rafa kaldırılmış, her türlü hak ve özgürlükler ortadan kaldırılmış, adalet mekanizmaları tamamen AKP'nin lehine dizayn edilmiş, ciddi bir yönetememe durumu ve toplumsal tepki ortaya çıkmıştı. Türk devletinin dış politikası da tümüyle iflas etmiş, KDP, Katar ve Azerbaycan dışında önemli oranda yalnızlaşmıştı. Yine yaşanan ve 100 binin üzerinde can

kaybına, milyonlarca insanın da etkilenmesine yol açan 6 Şubat depremi, bu deprem karşısında AKP-MHP faşist yönetiminin duyarsızlığı ve acizliği her kes tarafından açıkça görülmüştü. MHP ile ortaklık temelinde yürütülen Kürt düşmanı politika daha önce AKP'ye oy veren Kürtler içerisinde de bir hoşnutsuzluğa yol açmıştı. Tüm bunlar ortada iken seçimi yeniden AKP-MHP faşist klişinin kazanması elbette pek çok kuşkuyu da beraberinde getirdi. Muhalefetin ciddiyetten ve bütünlükten yoksun duruşu, Kemal Kılıçdaroğlu'nun pasif ve etkisiz kampanyası, Kürt ve Alevi oluşu gibi etmenler de başarılı olmamada etkili oldu. Fakat esasta durum farklı işledi. Uluslararası hegomon güçler Ortadoğu'yu yeniden dizayn etmeye çalışırken en rahat kullanabilecekleri siyasi aktör olarak Tayyip Erdoğan'dan yana tutum belirlediler. Türkiye'deki derin devlet akli da Kemal Kılıçdaroğlu ile hedefledikleri Kürt soykırımını başarıya ulaştırma amacını gerçekleştiremeyeceklerini düşünerek Kürt düşmanlığında sınır tanımayan AKP-MHP ittifakını yeniden iktidarda tutmak istediler. Bu anlamda ortaya çıkan sonuçlar halkın iradesinin tecellisi değildir. Seçim adı altında yürütülen bir operasyon oldu ve Tayyip Erdoğan yeniden Cumhurbaşkanlığına seçildi. Seçimden sonra basına yansıyan Şenkal Atasagun'un "seçmen oyunu kullanır ama sayan biziz, kimi istersek onu çıkarırız" mealindeki sözleri her şeyin itirafı olmaktadır.

halefet yapıp kendisini geliştiremedi. Özgür Özel'in bu gidişatı tersine çevirme düzeyi de pek görünmüyor. Geriye umut yaratan, tüm saldırılara rağmen gücünü önemli oranda koruyan, gelişme potansiyeli ve zemini yüksek olan Emek ve Özgürlük Bloğu bileşenleri kalmaktadır. Doğru politikalarla, toplumu örgütleme ve mücadeleyi esas alan bir muhalefet anlayışıyla Türkiye halklarının sorunlarına cevap olabilecek tek yapı şu anda Dem Parti de temsili bulan demokratik ulus anlayışına dayalı bileşenler olmaktadır. Bu durum doğru tahlil edilir ve gerekleri yerine getirilirse ciddi bir etki düzeyi ortaya çıkaracakları ve Türkiye siyasetinde belirleyici konuma gelecekleri ortadadır.

MHP sadece AKP'ye seçim kazandırma temelinde iktidar nimetlerinden yararlanmayı bundan öteye götüremez. Onlarda bunu gördükleri için kimi yerel belediyeleri kazanarak etkinlik oluşturmak ve gücünü korumak istemektedirler. Bunun dışında kalan İyi Parti, Deva Partisi, Gelecek Partisi, Saadet Partisi, Yeniden Refah gibi diğer partilerde ittifaklarla daha fazla nasıl kazançlı çıkacaklarının hesabını yapmakta ve onlarda seçimi bu açıdan oldukça önemsemektedirler.

savaşın oynamak istediği tüm kirli oyunlar birlik sağlanarak, örgütlülük ve direniş temelinde boşa çıkartılmamalıdır. Gündemimizi düşman yönlendirmesine giren birey ve kesimler oluşturmamalı ya da bu birey ve kesimlerin sanal medya paylaşımları olmamalıdır. Biz Önderliği esaret altında bulunan, büyük bedellerle özgürlük mücadelesi yürüten ve soykırım politikalarıyla karşı karşıya bulunan bir halk konumundayız. Her davranışımız, hal ve hareketimiz, söylem ve gündemimiz buna göre olmalı, Önderliğin fiziki özgürlüğü temelinde halk olarak özgürleşmemize ve soykırım politikalarını yenilgiye uğratmaya odaklanmalıyız. Bunun dışında söylemi, eylemi, gündemi olanların bu halkın özgürlük mücadelesiyle bir ilgi ve alakalarının olmadığını bilmeli, tavır alıp teşhir etmeli, etkisiz kılmalıyız. Bu düzeyde bir duyarlılık ve sahiplenme ile büyük başarılar ortaya çıkarabileceğimize inanmalı ve bu temelde sınırsız bir emek ve fedakârlığın temsili kendini dimizde yaratabilmeliyiz. Hiç kimse süreç görevlerini yerine getirmeyi başkasından beklememelidir. Tüm yurtseverlerimizin, arkadaşlarımızın, çalışanlarımızın hamle ve hamle kapsamında seçim çalışmalarına seferberlik düzeyinde katılması gerekmektedir. Planlı, hedefli ve herkese giden, ikna etmeyi esas alan bir çalışma anlayışı ve tarzı mutlaka ortaya çıkarılmalı, halkı eğitime, örgütleme ve direnişe çekme temelinde hamle sürecinin başarısı hedeflenmelidir.

Mücadele tarihimizin bu kritik eşliğinde büyük imkân ve fırsatların elimizde olduğu bilinciyile bu imkân ve fırsatları en iyi kullanan ve buradan başarıyı ortaya çıkarmayı hedefleyen bir yaklaşım ve buna dayalı pratikleşme en doğru tutum olmaktadır. Tüm yoldaşlarımızın ve yurtsever halkımızın da bunu esas alacağına olan inancımızı belirterek 2024 mücadele yılında başarılar diliyoruz.

Adaylık sürecinde kimin aday olduğuna bakılmaksızın seçimin siyasi kazanımlarına odaklanılmalı, özel savaşın oynamak istediği tüm kirli oyunlar birlik sağlanarak, örgütlülük ve direniş temelinde boşa çıkartılmalıdır. Gündemimizi düşman yönlendirmesine giren birey ve kesimler oluşturmamalı ya da bu birey ve kesimlerin sanal medya paylaşımları olmamalıdır. Biz Önderliği esaret altında bulunan, büyük bedellerle özgürlük mücadelesi yürüten ve soykırım politikalarıyla karşı karşıya bulunan bir halk konumundayız. Her davranışımız, hal ve hareketimiz, söylem ve gündemimiz buna göre olmalı, Önderliğin fiziki özgürlüğü temelinde halk olarak özgürleşmemize ve soykırım politikalarını yenilgiye uğratmaya odaklanmalıyız.

Seçim adı altında yürütülen bir operasyon

2023 yılı açısından üzerinde durmayı gerektiren diğer bir husus ise yapılan genel ve Cumhurbaşkanlığı seçimi ile yapılacak olan yerel seçimler olmaktadır. Bu anlamda 2023 yılı için bir seçim yılı olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Yılın ilk yarısı Türkiye'nin iç siyaseti tümüyle genel ve Cumhurbaşkanlığı seçimi etrafında şekillendi, ikinci yarısı da önümüzdeki süreçte yapılacak olan yerel yönetim seçimleri temelinde yürütülmek istenmektedir. Bu konuda Mayıs'ta yapılan genel ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerine dair her açıdan kapsamlı pek çok değerlendirme yapıldı, yapılıyor. Aslında AKP ve Tayyip Erdoğan'ın kaybedeceğine

Bu seçimlerin ortaya çıkardığı en önemli sonuç ise şu oldu. Türkiye'de siyasetin kendini yeniden yapılandırma ihtiyacı ve zemini ortaya çıktı. AKP mevcut haliyle düşüşe geçmiş durumda, Erdoğan sonrası fazla etkinlik göstermesi olasılığı zayıf. Milliyetçi cenahta MHP'den kopan yapılar fazla etkili olamadı. Merkez sağ oyları kendisinde toplayacağını hesaplayan İyi Parti dağılmayı yaşadı. Diğerleri ise ciddi bir varlık gösteremediler. Aynı şekilde AKP'den ayrılan Deva ve Gelecek Partisi gibi yapıların da ciddi bir etkileme düzeyleri olmadığı açığa çıktı. Kılıçdaroğlu liderliğindeki CHP de etkili bir mu-

Türkiye'nin iç siyaseti yeniden kendisini yapılandırırken önümüzdeki yerel seçimlerin bu süreç üzerinde büyük etkisi olacaktır. Bu seçimler daha şimdiden yerel seçim olma düzeyini aşmıştır. Ondanda öte her siyasi yapının geleceğini şekillendireceği bir seçim konumuna gelmiştir. O açıdan tüm partiler bu seçimi önemsemekte, bir şekilde bu seçimlerde etkili olmayı istemektedirler. AKP başta Ankara ve İstanbul olmak üzere daha önce yaşadığı düşüşün daha da derinleşeceğini görmekte ve bu nedenle seçimlere en fazla yüklenen parti olmaktadır. Tüm devlet kurumlarını ve imkanlarını da açıktan kullanarak ve elindeki medya gücünü seferber ederek bu amacına ulaşmak için büyük bir çaba sergilemektedir. Özgür Özel liderliğindeki CHP o kadar eleştirdikleri, her türlü olumsuz gidişatın sorumlusu olarak gösterdikleri Kılıçdaroğlu döneminde kazanan belediyeleri kaybederse bu Özgür Özel'in siyasi kariyerinin başlamadan bitmesi olacağı gibi CHP'nin de toparlanması zor bir sürece girmesini beraberinde getirecektir. MHP şimdiki konumuyla kendisini uzun süre sürdüremez. Zaten Tayyip Erdoğan Cumhurbaşkanlığı seçim sisteminin elli artı bir olmaktan çıkarılıp salt çoğunluğa dayalı olması gerektiğini söylerken esasta MHP'ye muhtaç konumda olmaktan çıkmayı ifade etmektedir.

Bu yerel seçim geleceğini belirleme seçimi olacaktır

Tabi bu seçimde en fazla merak edilen ise DEM Parti'nin etkinlik düzeyi olacaktır. Daha önce 2014 seçimlerinde 3 büyükşehir, 8 il ve toplamda 104 belediye kazanan Demokratik Siyasi Gelenek son Mayıs seçimlerinde ortaya çıkan verilerle bile bu düzeyi aşacağını ortaya koymaktadır. Bu durumun siyasi anlamı oldukça büyüktür. Faşist Türk devletinin çöktürme planı ve kayyum politikalarının iflasını ortaya koyacaktır. Yine Kürt soykırım politikasının başarılamayacağını, her türlü saldırı ve özel savaş politikasına rağmen Kürt halkının mücadeleden geri adım atmayaacağını, halkın özgürlük mücadelesi ve değerlerine sahip çıkacağını açık bir şekilde beyan etmiş olacaktır. O açıdan bu seçim her kesten çok Kürt halkı ve demokrasi cephesi için sadece bir yerel seçim değil geleceğini belirleme seçimi olacaktır. Başlatılan "Önder Apo'ya Özgürlük, Kürt Sorununa Çözüm" halesinin bir ayağı da yukarıda belirttiğimiz nedenlerden dolayı yerel seçimler olmaktadır. Hiç kimse seçim önemli değildir dememeli, seçimi ve seçim sonuçlarını hamlenin bir ayağı olarak ele almalı, aynı şekilde seçim ortamının yarattığı imkanları da en iyi şekilde kullanarak hamlenin büyütülüp geliştirilmesi için çaba içerisine girilmelidir. Bu herkesin, tüm yurtseverlerimizin temel görevi olmaktadır.

Adaylık sürecinde kimin aday olduğuna bakılmaksızın seçimin siyasi kazanımlarına odaklanılmalı, özel

HALKLARA YÖNELTİLEN SOYKIRIMCI SALDIRILARA KÜRESEL ÖZGÜRLÜK HAMLESİYLE KARŞILIK VERELİM

Hamas bu saldırıyı tıpkı 11 Eylül 2001'de İkiz Kule saldırısı ile Saddam Hüseyin'in 2 Ağustos 1990'da Kuveyt'e saldırısı gibi şok edici düzeyde gerçekleştirdi.

Hamas'ın 7 Ekim saldırısı için "İsrail'in 11 Eylül'ü" diyorlar. 11 Eylül 2001 saldırılarını kim başlattı bilemiyoruz, kimse itiraf etmiyor, ama şöyle bir formülden bahsediliyor: Kim sonuçtan yararlanmışsa o başlatmış olabilir. 11 Eylül 2001 İkiz Kule saldırısı olmasaydı ABD Afganistan ve Irak'ı işgal edemezdi.

Bütün dünya karşı çıkardı. Fakat 11 Eylül olayları ardından bütün dünya neredeyse Irak'ı ve Afganistan'ı işgal ederken Amerika'nın yanında durdu.

Amerika, Bağdat'a ordularıyla yürürken fazla karşı çıkan olmadı.

Duran Kalkan

Günümüzde siyasi-askeri sürecin özellikleri ele alındığında küresel çapta öne çıkan İsrail-Hamas arasındaki Gazze Savaşı önemli bir yer tutmaktadır. Bu savaş bugün ikinci ayını dolduruyor. Mevcut savaş durumu hem bölgesel hem yerel hem de küresel özellikler taşıyor. Herkes gün yirmi dört saat bu savaşı tartışıp değerlendiriyor. Dolayısıyla insanlık bu savaşın etkisi altında.

Şu an itibarıyla savaş dar bir cephede, sınırlı bir alanda sürüyor. Zaten Gazze çok geniş bir yer değil. Her tarafa yayılmış bir savaş ortada yok, ama siyasi ve askeri etkisi çok fazla. Önemli sonuçları da oldu. Bu iki ayda yirmi bine yakın insan can verdi. Bu kurbanların çoğu Filistinli çocuklar, kadınlar ve yaşlılardan oluşuyor.

Hiçbir savaş sadece insani nedenlerle ele alınmaz

Şu anda bu savaşa dair mevcut tartışmalar çoğunlukla ortaya çıkan sonuç üzerinedir. Hem Kürdistan-Türkiye'de hem de Ortadoğu ve dünya düzeyinde olsun mevcut tartışmalar gerçekten çok sığ, çok tek yanlıdır. Hiçbir savaş sadece insani nedenlerle ele alınmaz. Bu durum sadece yamyamlaşmaktan kaynaklanmıyor. Bunun ekonomik, siyasi, askeri, tarihsel, güncel nedenleri var. Birçok çevre bu savaştan çıkar sağlıyor. Kim çıkar sağlıyor, ortada neyin çıkarı var, bu neden yapıyor sorularına bakılmaksızın 'çocuklar, kadınlar öldü, iyi niyet gerekli, hemen ateşkes olsun' biçiminde söylediğine söyleyenin de inandığı bir yaklaşımla savaşı değerlendirme durumu var. Bu savaşın doğru anlaşılması, nedenlerinin sorgulanması lazım. İki ay geçti ve burada kim ne kazandı diye soru sorup buna cevap vermek gerekir.

7 Ekim'deki saldırıyla savaşı Hamas başlattı. Bu savaştan Hamas ne kazandı, Filistin toplumuna, Filistin Kurtuluş Mücadelesi'ne ne kazandı? '100-150 kişiyi İsrail cezaevlerinden serbest bıraktıracak' diyorlar. İyi de sen sadece 2 ayda 15-20 bin kişinin ölümüne yol açtın. Onlar, öbürleri cezaevinden çıksınlar diye mi öldüler? Bu ne biçim hesap, insan şaşıyor. Hamas rehinelere bıraktırmış, büyük bir direniş gerçekleştirmiş, İsrail'i titretmiş, dünyayı etkilemiş' deniliyor. Aslında bütün bunlar hiçbir anlam ifade etmeyen sözler. Gerçeklikle de bir bağı yok. Gerçek olan nedir? 20 bine yaklaşan insan kaybidir. Gazze halkı

kurban edildi. Soykırıma uğratılıyor. İsrail Gazze'nin Kuzeyini işgal etti. Güneyini de işgal etmek için saldırılara başladı ve beklentiler burayı da işgal edeceği yönünde. Çünkü Amerika, İsrail ve Avrupa Birliği'nin söylemleri bu yönde. Diğer taraftan Amerika bütün savaş gemilerini Doğu Akdeniz'e getirdi. Doğu Akdeniz'in enerji kaynakları, enerji yolları, Gazze'nin enerji kaynağı, İsrail ve ABD'nin eline geçti.

Mevcut duruma sonuçtan bakarsak da doğru bakmalıyız. Kim kazandı, kim kaybetti? Şunu açıkça söyleyebiliriz ki Gazze halkı kurban edildi, soykırıma uğratıldı. Malını-mülkünü, yurdunu kaybetti ve can verdi. Şimdi de buradaki insanların TC tarafından Kuzey Doğu Suriye'ye, Rojava Kürdistan'ına, Kuzey Kürdistan'a, Kuzey Kıbrıs'a yerleştirileceği söyleniyor.

Kuşkusuz küresel güçler Kıbrıs'a bir kişinin bile gitmesine izin vermez. Herkesten önce de Avrupa Birliği izin vermez. Çünkü Kıbrıs Avrupa Birliği üyesidir. Kıbrıs sınırsız değil ama mevcut durumda sınırsız bir alan olarak Kürdistan var! Gazze'deki Filistin halkı soykırıma uğratılıyor ve o soykırımla Kürt soykırımı derinleştirilmek isteniyor. Dikkat edelim, ortada çok büyük bir oyun var. Yani oyun içinde oyun oynanıyor. Gerçekten insan bunları görünce vicdanı kuruyor. Soykırımdan geçmiş Filistin halkıyla Kürdistan'ın değişik yerlerindeki demografyayı değiştirerek Kürt soykırımını derinleştirmek istiyorlar.

Tayyip Erdoğan o kadar gözyaşı döküyordu. Halbuki Tayyip için hiç de gözyaşı dökülecek bir durum yokmuş. Zaten Netanyahu'nun "Bu savaş sürecinde Türkiye ile İsrail arasında ticaretimiz iki kat arttı" demesi bu gerçeği açıkça ortaya koyuyor. Şimdi

Kürt soykırımı için yeni mülteciler de elde ediyor. Zaten istediği de buydu. Para ve Kürt soykırımı istiyordu ve ikisini de bulmuş oluyor. Dolayısıyla 'Gazze halkı kurban edilmiş, Gazze kan gölüne dönmüş, Filistinliler soykırıma uğramış' Tayyip Erdoğan'ın böyle bir derdi zaten yok.

Biz hareket olarak, özellikle gerilla hareketi olarak Filistin gerillacılığı içinde kendimizi eğittik. Filistin halkının gerilla pratiğini, onun tecrübesini Kürdistan'a taşıdık. 40 yıldır da 40 bin şehit verme temelinde bu tecrübeyi, pratiği geleneği sürdürüyor, pratiğe geçiriyoruz. Kuşkusuz bu pratiğe yeni birçok şey ekledik. Hem askeri hem ideolojik-siyasi olarak yeni, güçlü kazanımlar yaratılmasını sağladık. Kürt halkı ile Filistin halkının bölgedeki durumu en azından 20'inci yüzyıldaki soykırımcı yaklaşımlar karşısında benzerdir. Mücadeleleri de siper ve savaş arkadaşlığı temelinde birlikte olmuş ve yürümüşdür. Dolayısıyla Filistin halkının yaşadıklarını en iyi Kürtler ve PKK'liler anlıyor. Ne tür oyunlara, komplolara, provokasyonlara uğradıklarını herkesten en iyi PKK'liler, Kürtler biliyor. Bir de mücadelemiz ortak. Dolayısıyla doğru sahip çıkmamız gerekiyor.

Fakat şu gerçekliği de bir daha ifade etmekte fayda var: Küresel kapitalist modernite sistemi, İsrail Devletiyle Ortadoğu'da yeni bir siyasi, ekonomik, askeri egemenlik geliştirmeye yöneldiğinde ve buna karşı Filistin halkı direndiğinde ortada Hamas yoktu. Hamas sonradan türemedir. Filistin Kurtuluş Örgütü'nün darbelenmesi, zayıflatılması, çeşitli biçimlerde tasfiye edilmesi temelinde Hamas geliştirildi. Bunu Filistin Kurtuluş Hareketi ve halkına karşı savaş yürütenler ge-

liştirdiler. Tıpkı PKK'yi zayıflatıp yerine Hizbul-kontrayı hazırlamaları gibi. Süleyman Soylu, "On yıl sonra bu devlet projesinin nasıl önemli bir proje olduğunu göreceksiniz" diyerek Hareketimize karşı Hizbul-kontranın nasıl hazırlandığını belirtmişti. O yüzden bu kontra yapıya devletin imkânlarını ardına kadar açtılar. Tüm değişik saldırı yöntemlerini uygulamalarına rağmen PKK'yi tasfiye etmede başarılı olmayanlar son çare olarak PKK'ye karşı KDP ihanetiyle desteklenmiş Hizbul-kontrayı nasıl piyasaya sürdülerse Hamas da Filistin Kurtuluş Örgütü'ne karşı böyle sürüldü.

O halde Hamas ile Filistin halkını bir tutamayız. Hamas açıkça tuzağa düşürüldü. Eğer Hamas'ın itiraf edecek hali kalırsa bunu itiraf edebilir. DAİŞ Şam'a giderken Kobanê'ye neden ve nasıl dönüş yaptığını nasıl itiraf ettiyse, bir gün Hamas da itiraf edebilir. Herhalde Hamas'a şöyle söylendi: "İsrail'e saldırman için ortam uygundur, büyük bir başarı kazanacaksın" dendi. Fakat gerçeğin öyle olmadığı ortaya çıktı. Çünkü Hamas adım atınca karşısında kapitalist modernite sistemini buldu. Hizmet ettiği sistemle bu şekilde karşı karşıya gelince şok olma durumu, şaşkınlık yaşadı. Bu tuzağa düşmenin sonucu olarak hemen "ateşkes istiyoruz" diye yalvarmaya başladı.

Sonuç olarak Filistin halkı kurban edildi. Kuşkusuz Hamas'ın kendisi de tuzağa düştü. Peki, kim tuzağa düşürdü? Tayyip Erdoğan en çok öne çıkan isim oluyor. Hem Müslüman Kardeşler Örgütü ile olan ilişkileri çerçevesinde hem de mevcut siyasi-askeri durum itibarıyla Hamas ile yürüttüğü ilişkilerden dolayı insan bunu belirtebilir. Bir de savaş başladıktan sonra Tayyip

Erdoğan'ın gösterdiği tepki suçüstü yakalanması gibi bir durumu ortaya çıkardı. Dolayısıyla onun da tuzağa düşürüldüğü görülüyor. Herhalde ona da "Ortam boştur, Hamas adım atarsa önemli sonuçlar alır, sen de buna göre bir hamle yap" dediler. Zaten Tayyip Erdoğan'ın da böyle bir şey ihtiyacı vardı. Zordaydı ve enerji yolları kavgasında bir adım atması gerekiyordu.

Olay başlar başlamaz görüldü ki ABD ve İsrail buna önceden hazırlanmışlar. Derler ya 'körün istediği bir göz Allah vermiş iki göz.' ABD ve İsrail'in isteği böyle bir saldırının yapılmış olmasıydı. Hamas bu saldırıyı tıpkı 11 Eylül 2001'de İkiz Kule saldırısı ile Saddam Hüseyin'in 2 Ağustos 1990'da Kuveyt'e saldırısı gibi şok edici düzeyde gerçekleştirdi. "Hamas'ın 7 Ekim saldırısı için İsrail'in 11 Eylül'ü" diyorlar. 11 Eylül 2001 saldırılarını kim başlattı bilemiyoruz, kimse itiraf etmiyor, ama şöyle bir formülden bahsediliyor: Kim sonuçtan yararlanmışsa o başlatmış olabilir. 11 Eylül 2001 İkiz Kule saldırısı olmasaydı ABD Afganistan ve Irak'ı işgal edemezdi. Bütün dünya karşı çıkardı. Fakat 11 Eylül olayları ardından bütün dünya neredeyse Irak'ı ve Afganistan'ı işgal ederken Amerika'nın yanında durdu. Amerika, Bağdat'a ordularıyla yürürken fazla karşı çıkan olmadı. Artık bunun hangi güç tarafından yapıldığını bilemeyiz ama sonuçta durumdan Amerika yararlandı. Şimdi de 7 Ekim saldırısından İsrail-Amerika yararlanıyor ve daha da yararlanacak gibi de gözüküyor.

Aslında böyle bir gerekçe arıyorlardı. Dolayısıyla Hamas'ın 7 Ekim saldırısı ABD ve İsrail'e altın tepside sunulmuş oldu. Artık kimler tarafından tuzağa düşürülmüş olursa olsun sonuç itibarıyla ABD ve İsrail'e yaradı. Bu savaşı isteyenler onları ve istediklerini aldılar. Öyle olmasaydı Amerika bir hafta içerisinde o kadar savaş gemisini Doğu Akdeniz'e mevzilendiremezdi. Önceden hazırlık yaptığı anlaşılıyor. Gerekçe arıyorlardı, onu da Hamas'ın saldırısıyla buldular.

Gazze çok daha geniş bir savaşın başlangıç alanı oldu

Bazıları savaşın uzun süreceğini belirtiyor. Fakat Gazze üzerinde savaş çok uzun sürmez. Yine 'Hamas'ın hazırlığı çoktur, direnir' deniliyor, ki bu da çok gerçekçi değil. Evet, kendine göre hazırlık yaptı ama mevcut alan o kadar uzun süre bu savaşı kaldıramaz.

Kuşkusuz sorun sadece Gazze sorunu değil. Orası savaşın başlangıç alanı oldu fakat savaşın diğer alanlara yayılma ihtimali var. Lübnan şimdiden yarı yarıya savaşa girmiş gibi. Yine Suriye ve Irak'ın durumu da öyle. Karşılıklı vuruşmalar oluyor. Dolayısıyla mevcut savaş giderek Kuzey'e doğru yayılabilir.

Gazze ve Lübnan konusunda bir netlik ortaya çıktıktan sonra için için Türkiye daha fazla girecektir. Zaten şimdiden Tayyip Erdoğan yönetimi için içindedir. Gazze provokasyonunda kullanıldı. Fakat sonuçları Doğu Akdeniz ve Kıbrıs üzerinden Türkiye'ye daha fazla yansımaları olacak. Şöyle bir durum gözüküyor: Askeri olarak Hamas'ın kazanma şansı yok. Fakat yapabilirse İsrail'e de kaybettirmek isteyecektir, ki o da çok ihtimal dahilinde gözüküyor. Bu temelde sonucun ne olacağı önümüzdeki süreçte ortaya çıkacak gelişmelere, ilişkilere, kapitalist modernite içindeki çelişki ve çatışmalara, küresel ve bölgesel güçler arasındaki çıkar ilişkilerine, çelişkilerine bağlı olacaktır. Bu alandaki değişiklikler, gelişme ve yenilikler bu savaşın gidişatının nasıl olacağını belirleyecektir.

ABD, Avrupa Birliği ve İsrail kendilerini böyle bir gelişmeye hazırlamışlardı ve amaçları Gazze'yi denetim altına almak. Artık bir süre kullandıkları Hamas gibi 'Baş belalarından' kendilerini kurtarmak, Gazze'nin enerji kaynaklarına sahip olmak, yine bu yolla Doğu Akdeniz'in enerji yol ve kaynaklarını kontrol altına almak istemektedirler.

İngiltere, Fransa ve Almanya başta olmak üzere Avrupa Birliği'nin buna ihtiyacı var. Çünkü Almanya hala kaçak olarak gizli bir şekilde Rusya'dan doğal gaz alıyor ve ABD de bunu görmezden geliyor. Çünkü almazsa mevcut ekonomisi çökecek, ki Almanya'nın çökmesi demek sistemin çökmesi anlamına gelir. Asgari düzeyde çökmemesi için bu kadar Rusya karşıtı koalisyon oluşturmalarına rağmen Almanya'nın gizli ticaret yapmasına göz yumuluyor. İşte Avrupa'nın, Doğu Akdeniz'den enerjinin Avrupa'ya taşınmasına bu kadar ihtiyacı var ve ABD bunu sağlamak istiyor. Tabii ABD bu şekilde kendi güvenliği altında bunu gerçekleştirerek Avrupa'nın kendine bağımlı hale gelmesini ve kendisine karşı bir güç olarak ortaya çıkmasının önünü almaya çalışıyor.

Bu konuda Trump yönetiminin politikaları biraz farklıydı. ABD'nin iç sorunlarını çok fazla ön plana çıkararak küresel yaklaşımları daralttı. "Bize ne, kendileri sorumlu olsunlar. Biz Amerika'nın kaynaklarını niye bu şekilde kullanıyoruz" diyordu. Bu durum gerçekten de Avrupa'da yeni bir arayışı beraberinde getirmiş, hayal kırıklığına neden olmuştur. Özellikle Fransa-Almanya yeni bir ilişki düzeyi geliştirerek Avrupa ordusunu kurmaya karar verdiler. Bu gelişmelere bağlı olarak Fransa Cumhurbaşkanı Macron "NATO'nun beyin ölümü gerçekleşmiştir. Artık Avrupa bir askeri güç olarak öne çıkacak" dedi. Bu gelişmeyi zayıflatmak için Amerika İngiltere'yi Avrupa Birliği'nden kopardı. Fakat Bi-

den yönetimi onu da yeterli görmedi ve küresel yaklaşımlarıyla Avrupa'yı daha fazla ABD şemsiyesi altına almaya çaba harcıyor. Özellikle güvenliğe dayalı olarak egemenlik kurmaya çalışıyor. Ukrayna Savaşı'nın bir nedeni de buydu.

Herkes Ukrayna Savaşı'nı Putin çıkardı diyor. Evet, Kuveyt'i de Saddam işgal etti ama yaptırımlara bakmak lazım. Sonuçları değil, nedenleri iyi sorgulamak gerekir. Evet, Putin neden ve niçin bu saldırıyı yaptı? Bu saldırı hangi düzeyde Rusya yönetiminin inisiyatifiydi, ne kadar yönlendirildi veya ne kadar mecbur kılındı? Kuşkusuz bu sorular da cevap bekliyor ve sorgulanmayı gerektiriyor. Mevcut sonuçlardan anlıyoruz ki savaş esas olarak Slav Birliğinden, Putin'in diktatörlüğünden,

ilk defa bir askeri güvenlik anlaşması yaptı. NATO'nun beyin ölümü gerçekleşiyor diyen Avrupalılar tekrar NATO'ya döndüler. Hepsinin güvenliği NATO'ya bağlı. Ardından ABD'nin örgütlediği ticaret yoluna "Evet" dediler. Şimdi Avrupa üzerinde hem ticari hem de askeri olarak ABD'nin etkinliği güçlenmiş oldu.

Enerji kaynakları ve yolları üzerindeki hakimiyet savaşları

Gazze Savaşı deyip geçmemek lazım. Gazze Savaşı'nı ve Doğu Akdeniz'de olanları bu gelişmelerle birlikte, ona bağlı görmek gerekli. Bu konuda sol-sosyalist çevreler çok teorik gibi görünüyor ve konuşuyorlar ama düşünceleri çok parçalı, birbirinden çok kopuk. Söyle-

ardından da yeni yol projesi olarak Hindistan-Yunanistan yol hattının örgütlendirildiği, bunun için gerekli anlaşmaların yapıldığını ilan ettiler. Türkiye, bunu sabote etmek, alternatif bir yol geliştirmek için Azerbaycan'ı Karabağ'a saldırttı. Türkiye, Orta Asya'dan Azerbaycan'a, oradan da Avrupa'ya bir yol açmak istedi. Bunun için Karabağ Ermenilerini soykırıma uğrattılar. Ardından Türkiye, Ermenistan'ın güneyini de benzer bir biçimde Azerbaycan'a işgal ettirip doğrudan Azerbaycan'ı karadan Türkiye'ye bağlamak istedi. Fakat İsrail, ABD ve İran müdahale etti. Zengezur boğazına dönük Azerbaycan saldırısını durdurdular. Azerbaycan bu baskılardan dolayı Türkiye ile daha fazla birlikte hareket edemedi.

Irak'ın savaş alanı haline getirilmesi, Afganistan'ın buna dayalı işgal edilmesi bu alanda ticaret yolunun oluşturulmasını engellemeye yönelikti. Bu alanlar Asya-Avrupa enerji yolu olma özelliği taşıyordu, imkânları vardı. Bu savaşlarla bunu boşa çıkardılar. Ardından Ukrayna Savaşı'yla Çin-Rusya-Ukrayna-Avrupa hattını boşa çıkardılar. 3 ay önce Hindistan'da yapılan G-20 zirvesi ardından yeni bir yol projesi olarak Hindistan-Yunanistan yol hattının örgütlendirildiği, bunun için gerekli anlaşmaların yapıldığını ilan ettiler.

Rus İmparatorluğu'nun Ukrayna'da kurulmuş olmasından, dolayısıyla Rusya'nın Ukrayna'yı kendisine bağlamak istemesinden değil, ABD böyle bir savaşa ihtiyaç duyduğundan dolayı gelişmiştir. Çünkü sonuçlarından Rusya'dan çok ABD faydalandı.

ABD, Ukrayna savaşıyla önemli sonuçlar elde etti. Çin ve Rusya'nın Avrupa ile ittifak yaparak ABD'yi dışlamasını önledi. Ukrayna üzerinden enerji yolu açarak Çin'in "Bir kuşak Bir Yol Projesi" temelinde Asya'nın enerji kaynaklarını Ukrayna üzerinden Avrupa'ya, Berlin'e, Paris'e, Londra'ya taşıyarak Avrupa'yı ABD'ye rağmen Rusya ve Çin ile ilişki-ittifak kurmaktan alıkoymuştu. O yolu sabote etti, bozdu. Halbuki Asya-Avrupa arasında en ucuz, en hızlı, en kolay geçecek enerji yolu Çin-Rusya-Ukrayna-Avrupa yoluyla. Tüm yol karadandı, deniz yoluyla hiç bir bağlantısı yoktu. En kestirme yoldu. Dolayısıyla en hızlı ve en ucuz bir biçimde Asya'nın enerjisi, doğal gaz zenginlikleri Avrupa'ya akacaktı. Avrupa'nın buna ihtiyacı vardı. Almanya ekonomisi yüzde yetmiş bu enerjeye bağlıydı. Diğer ülkelerin durumu da benzerdir. Dolayısıyla hepsi de böyle bir ilişkiye açıktı. Bu gerçekleşseydi ABD devri bitmiş olacak ve artık tarihe karışacaktı. Trump yönetiminin politikaları buna biraz kapı araladı. Bu tür politikaların gelişmesine zemin sundu. Diğer ABD çevreleri, Biden yönetimi, onun etrafındaki sermaye çevreleri bunu tehlikeli buldular. Herhalde Biden'ı bu kadar yaşlıyken iktidara bunun için getirdiler.

Enerji yolu sabote edildi. Avrupa ile Rusya'nın, Çin'in ticari ilişkileri kopartıldı. Ayrıca İsveç ve Finlandiya NATO'ya alınarak Baltık Denizi NATO denizi haline getirildi. ABD ile İsveç bu savaşın bir sonucu olarak tarihte

diklerinin ne anlama geldiğini çok çabuk unutuyorlar. Halbuki emperyalist savaş demek dünyanın yeniden paylaşılması savaşıydı. O da enerji kaynakları ve yolları üzerindeki hakimiyet savaşıydı. İngiltere, Osmanlı üzerinden Körfez'e uzanacak bir tren yolu yaptırarak Hindistan-Avrupa ticaretini daha hızlı ve kolay yapılır hale getirmek istedi. Abdulhamit yönetimi bu yol için İngiltere-Fransa-Rusya ile flört etti. Sonunda anlaşmayı Almanya ile yapınca Birinci Dünya Savaşı başladı. İngiltere de Osmanlı'ya saldırıp Arap sahasını ele geçirdi. Alman-Osmanlı ittifakının Avrupa-Hindistan yolunu kendi egemenliklerinde oluşturmalarını engelledi, boşa çıkardı. Çünkü Hindistan, İngiltere'nin egemenliği altındaydı ve burayı Almanya'ya bırakmadı.

İkinci Dünya Savaşı'nda, Anadolu-Mezopotamya üzerinden bu yol götürülemezince Hitler yönetimi Ukrayna üzerinden Kafkasya'ya, oradan da Hindistan'a İran üzerinden yol indirmek istedi ona da karşı çıktılar. Bu savaşlar öyle kötü yöneticilerden kaynaklanmadı. Hatta Hitler'in çok faşist olmasından da kaynaklanmadı. Evet, ideolojik etkenler de var, ama ekonomik etkenler çok daha fazla. İkinci Dünya Savaşı'nda da öyledir. Şimdi Üçüncü Dünya Savaşı dediğimiz süreç de böyle gelişiyor.

Demek ki Afganistan ve Irak işgali boşuna değildi. Saddam'ın Kuveyt'e saldırtılması, Irak'ın savaş alanı haline getirilmesi, Afganistan'ın buna dayalı işgal edilmesi aslında bu alanda bir ticaret yolu oluşturulmasını engellemek içindi. Bu alanlar Asya-Avrupa enerji yolu olma özelliği taşıyordu, imkânları vardı. Bu savaşlarla bunu boşa çıkardılar. Ardından Ukrayna Savaşı'yla Çin-Rusya-Ukrayna-Avrupa hattını boşa çıkardılar. 3 ay önce Hindistan'da yapılan G-20 zirvesi

Türkiye'nin Hindistan-Yunanistan yolunu sabote etmek ya da ona alternatif oluşturmak için harcadığı çaba tutmadı, sonuç vermedi. Ermenistan ile İran anlaşma yapıp bunu boşa çıkardılar. Sonuç olarak Türkiye de Hamas üzerinden Gazze'de savaş çıkartarak örgütlendirilen Hindistan-Hürmüz Boğazı-Suudi Arabistan-İsrail-Kıbrıs-Yunanistan yolunu sabote etmek istedi. Türkiye bu konuda çok istekliydi. Tayyip Erdoğan yönetimi G-20 zirvesinden sonra bu girişimi sabote edeceklerini, kendilerinin içinde olmadığı bir yolu kabul etmeyeceklerini ilan etti.

Herkes biliyordu ki Tayyip Erdoğan yönetimi bunun için çok istekli hale gelmişti ve yol sahipleri için de yol temizliği gerekiyordu. Belli ki temizlenmesi gereken birinci alan Gazze'ydі. Öyle anlaşılıyor ki Gazze'yi bu yol güzergâhının büyük bir limanı yapacaklar. Yol oradan denize girecek. Onun için Tayyip Erdoğan'ı 'yapabilirsin' diye tuzağa çektiler. O da tıpkı Saddam'ın Kuveyt saldırısı gibi aldandı. Tayyip Erdoğan, ABD, İsrail ve Avrupa'nın Gazze saldırısına hazır olduğunu görünce bu gelişmeyi engellemek için hemen "ateşkes olsun" demeye başladı. Çünkü tuzağa düştüğünü, kullanıldığını gördü. Açığa çıkarsa Türkiye toplumu, İslami Alem, Filistinliler bu durumu sorgulayacaklar.

Şimdi ABD öncülüğünde yeni bir Avrupa-Asya enerji yolu döşenmek isteniyor. Amerika bunun için Yunanistan'ı tahkim etti. Gazze Savaşı'yla Doğu Akdeniz'e savaş gemilerini yerleştirdi. Rusya bir-iki itiraz dışında bir şey söyleyemedi. Amerika şu anda büyük oranda Doğu Akdeniz'i askeri denetime almış durumda. Nasıl Saddam Hüseyin'in 1990'da Kuveyt saldırısını bahane ederek 150 bin askerle Körfez'in çevresini karadan dene-

timi altına aldı ve Ortadoğu'ya dönük saldırılarını ona dayanarak geliştirdiyse şimdi de Doğu Akdeniz'i kontrol altına almıştır.

Peki, bu yol önündeki engeller nasıl aşılacak? Mevcut durumda anlaşmalar yapılmış, bir karar oluşturulmuş. Ama yol tahkim edilmiş değildir. Şimdi savaş bunun savaşı oluyor. Bu yolu tahkim etmek, işler hale getirmek istiyorlar. Bu 20'nci yüzyılın başında başlayan bir süreç ve hala da sürüyor. Yani ortada yeni bir yol varsa o zaman kesinlikle yeni bir kavga da vardır. Birinci Dünya Savaşı'nın ekonomik nedeni olan kavga aynı biçimde şimdi de sürüyor.

Son iki, üç yıldır Ortadoğu'da yoğunlaşan diplomasi trafiğiyle çeşitli anlaşmalar yapıldı. Bunun için "ABD, Avrupa ve Ortadoğu NATO'sunu örgütleyecek" dendi. Aslında bütün bu diplomasi trafiği böyle bir yol hattının güvenlik sistemini kurmak içindi. Burada öne çıkan güçler Suudi Arabistan ve İsrail'dir. Birçok güç onlarla ilişki kurdu, ittifak yaptı. Suudi Arabistan böyle bir süreçte en etkin siyasi güç haline geldi. Zaten şimdiden ekonomik projesini oluşturduğunu söylüyorlar.

Geçen süreçte İran-Suudi, İran-Mısır görüşme ve anlaşmaları oldu. O zaman bunun için "ne oluyor" dendi. İçerik çok görülmeden değerlendirmelere gidildi. Fakat şimdi anlaşılıyor ki ABD'nin bu planına İran, Suudi ve Mısır üzerinden dahil edilmiş. Şimdi Çin Suudi'ye yeni anlaşmalar yapmak için gelecek. Yakın geçmişte gelip ittifak yaptılar. Almanya, Mısır'la en ileri düzeyde ittifak yaptı, ticaret anlaşması imzaladılar. Böylece yol üzerinde bir anlaşmaya vardı. Fakat temizlenmesi gereken engeller var, o temizlikleri yapıyorlar.

Eskisi gibi ABD-İran çelişkisi yok

Gerçekten İran ile anlaşacaklar mı? Şimdi görünen anlaşmanın olduğu yönündedir. Son zamanlarda artık eski ABD-İran çelişkisi yoktur. Fakat hala birçok çevre eskiyi tekrarlamaktan geri durmuyor. Lenin bunun için "Gençliğinde ezberdiklerini ölünceye kadar tekrarlayıp kendisini teorisyen sananlar var" diyordu. Öyle solcular çoktur. Duymuş ki ABD ile İran çatışma halinde zannediyor ki her zaman öyle olacak. Sistem içi ilişkiler böyle yürümüyor. En azından şimdiye kadar Suudi ve Mısır üzerinden bir anlaşmaları var. Ama zayıftır. İran-ABD ilişkileri anlaşma düzeyine ne kadar gidecek onu zaman gösterecek. İran'ın da buna ihtiyacı var. Bu yolu sabote etmede bir etken İran'dır ama şu an yolun içindedir. İran artık bu sistemin içindedir.

Çin de bunun içinde görünüyor. Çin, Hindistan'a bağlanarak bu projeye katılmak istiyor. Çin'in alternatif enerji yolu projelerinden bir tanesi de bu yoldu. Birincisi Ukrayna yoluyla, ikincisi yeniden İpek Yolu çevresinde bir yol oluşturmaktı. Üçüncüsü ise daha masraflı olan Hindistan-Yunanistan hattıdır. Bu yol uzun ve masraflı en çok olan yoldur. Fakat diğer yolları kabul etmediler. Sermaye

sistemi bu yolda ortaklaştı. En azından şu ana kadar öyle görünüyör. Çin de bunun dışında kalmak istemiyor. Suudi ve ABD ile ilişkileri bu yöndedir. Çin Devlet Başkanı yakın zamanda Amerika'ya gitti. Herhalde karşı olsaydı böyle bir ilişkiye girmezdi. Ama Çin yine de potansiyel olarak bir uçtur. Her an bu ilişki sistematiği, anlaşma durumu değişebilir. Diğeri Rusya'dır. Rusya'nın önu Ukrayna'da kesildi, boşa çıkartıldı. Böyle bir projeyi sabote etmede en önemli güç Rusya'dır. Ama Doğu Akdeniz'e getirilen savaş gemilerine çok fazla karşı çıkmadı. Büyük ihtimalle Suriye üzerinden Rusya'yı buraya katmak isteyecekler. Mevcut durumda en karşıt konumda olanlardan bir tanesi Rusya'dır. Açıkta karşı çıkmıyor ama karşı çıkma etkenlerini destekliyor. Bu projeye en fazla Rusya dışlandı.

Diğer taraftan Arap devletleri bunun içindedir. Gazze Savaşı nedeniyle bazı şeyler söylüyor olsalar da onların hepsi göstermelik zevahiri kurtarmak için söylenen sözler. Zaten bunun için zamanında anlaşma yapmışlar. Dolayısıyla güncel tepkileri gidermek için bunu yapıyorlar.

Hamas önemli bir engel; güçleri yeterse Hamas'ı bu şekilde etkisiz kılacaklar. ABD ile İsrail'in hedefi kesinlikle odur. Bundan hiç şüphe duymamak lazım.

Onlar için Lübnan örgütlenmesi gereken bir saha. Öyle çok büyük bir tehlike yok, fakat kendisi örgütsüz, başıbozuk bir yer. Dolayısıyla güvenliği sağlayamayabilir. Çünkü yol yakınındadır. Belli ki Lübnan uğraştıracak. Suriye öyle çok fazla Lübnan kadar yakın değil. Fakat Suriye'de sorun İran ile Rusya'nın varlığı. Onlar üzerinde mücadele edecekler. Rusya'yı dahil ederlerse İran'ı etkisiz kılabilirler. Amerika ile İsrail bu projeye göre Suriye'yi yeniden yapılandırmak isteyecek. Mevcut haliyle Suriye yönetimine, Suriye'nin birliğine yaklaşımları böyledir. Olmazsa parçalayacaklar. Zaten mevcut haliyle üçe bölünmüş durumda. Onu resmileştirirler. Suriye'nin kaderi bu gelişmelere bağlı. Daha sonraki adım Kıbrıs'tır. Önemli bir liman da Güney Kıbrıs'tır. Kıbrıs üzerinden Türkiye ile sorun yaşayacaklar. Türkiye eğer bu projeye girmez, sabote etmek ister, şimdiki gibi dik kafalılık yapmaya kalkarsa sistemle Türkiye arasında çelişkiler derinleşecek. Çatışmaya kadar da gidebilir. NATO içinde birlikler ama bu çıkar NATO'nun da üzerindedir.

NATO, kendisine güveniyor. Tayyip Erdoğan yönetimini kullanıyor. Çok karşıtmış gibi görünüyör ama öyle değil. Hamas'ın etkisiz kılınmasında Tayyip Erdoğan'dan da yararlandı. Öyle birbirleriyle çelişkileri yok. Amerika, Tayyip Erdoğan, Netyahu, Hamas bir oyun içinde hareket ediyorlar. Olan Gazze halkına, Filistin halkına oldu. Yoksa aralarındaki çelişkiler çok derin değildir. Zaten ticari ilişkilerin daha da güçlü bir biçimde sürdürüğü ilan edildi. Netyahu da bunu ilan etti. Bizzat Tayyip Erdoğan'ın oğlu bu ticareti yürütüyor. AKP'nin en ileri gelenleri İsrail ile ilişkileri ve ticareti yürütüyorlar.

Mevcut yönetim, Türkiye dışlandı için rahatsız. Rusya'dan sonra en çok dışlanan Türkiye'dir. Sıra Kıbrıs'a gelince Kuzey Kıbrıs bunun dışında kalmamak için Güney Kıbrıs'a katılmak isteyecek. O zaman Türkiye'nin politikaları zora girecek. Türkiye'yi oradan dahil etmek isteyecekler. Türkiye tüm imkânlarından faydalanmak istiyor. Bu yönetimi razı etmeye çalışacaklar. Razı olmazsa yönetimi değiştirmeye, Türkiye'yi de bununla uyumlu hale getirmeye uğraşacaklar. Bu süreç ilerledikçe mevcut proje temelinde sistemle Türkiye ilişkileri belirlenecek. Bu ilişkiler gerginleşebilir, çatışma artabilir de. Mevcut haliyle Türkiye siyaseti karışık.

Böyle bir projede iki boyut önemli olmaktadır; birincisi İran'ın bunun içindeki yeri, tutumu, yaklaşımlarının nasıl gelişeceği noktasıdır. Çünkü şimdiye kadar ki İran politikaları öncesine göre farklıydı. Dolayısıyla bize yansımaları da farklıydı. Şimdi değişiklik oluyor. Bu değişikliği görmemiz, dikkate almamız gerekir. İran gerçekten ne yapacak? Böyle bir plan içinde ne kadar yer alacak, ne kadar karşı çıkacak? Ona bakmamız lazım. İkincisi de Türkiye'nin durumudur. Sistemin Türkiye ile ilişkisi ve çatışması ne kadar gelişecek? Çelişkiler çatışmaya kadar varacak mı, yoksa çeşitli etkenlerle kendilerine uyumlu bir yönetim mi ortaya çıkartacaklar? Türkiye siyasetini buna göre çatışmasız yeniden yapılandıracaklar mı, dizayn edilecekler mi? O süreç bizim için önemli. Eğer çelişkili, çatışmalı olursa bizim için mücadele etme imkân ve fırsatları doğurur.

Güçlü bir PKK varlığından korkuyorlar

Böyle bir sürece giderken ABD ve NATO, mümkün olduğu kadar zayıflatılmış bir PKK ortaya çıkartmak istiyor ve bunu isteyecek de. Bunu daha da derinleştirilecekler. Çünkü güçlü bir PKK varlığıyla böyle bir sürecin gelişmesinden korkuyorlar. Çatışmalı durumları gündeme gelirse PKK bundan yararlanı, alternatif bir gelişme sağlar kaygısı ve korkusu içindedir. O nedenle bu durum bir yanıyla Türkiye'nin sistemle ilişkilerini arttırıyor, bizim için mücadele imkân ve fırsatı yaratıyor ama diğer yandan da böyle bir sürece giderken sistem PKK'yi daha fazla zayıflatmak

çin saldırılarını arttıracak. Bu da mevcut saldırı tehdidinin, tehlikesinin devam edeceği, hatta daha da artabileceği ihtimalini ortaya çıkartıyor. Bunu görmemiz lazım. Bu saldırıları kırabilirsek. Ortaya çıkacak gelişmelerin var edeceği imkân ve fırsatları güçlü bir biçimde değerlendirip mücadeleyi geliştirebiliriz, özgürlük mücadelemizi ileri safhalara götürebiliriz. Ama bunun için öncelikli olarak PKK'ye yönelik geliştirilen imha ve tasfiye saldırılarını kırmak gerekir. Düşmanı askeri, siyasi olarak kırmak, oyunları bozmak gerekiyor. Örneğin KDP oyununu bozmak, Hüda Par denilen Hizbul Kontra oyununu bozmak lazım. Daha duyarlı, çok daha

Dolayısıyla ekonomik kriz daha derinleşiyor. Zaten bu tür yönetimlerle düzeltilmesi de mümkün değil.

Evet, Türkiye'nin yeni bir siyasi sürece girdiğini söyleyebiliriz. Onun için geçen Mayıs seçimleri önemliydi. Tayyip Erdoğan düşürülebilseydi değişim çok daha farklı olacaktı. Demokratikleşme gerçekleşebilecekti. Demokratik imkânlar büyüyebilecek ve demokrasi güçleri gelişecekti. Demokratik yönde çok daha hızlı ve köklü değişiklikler olacaktı. Fakat bu gerçekleşmedi. Zaten gerçekleşmesi de zordu. Mevcut koşullarda Tayyip Erdoğan'ın yönetimi bırakacağını insan aklından geçiremiyordu. Bu sistem için de çok uygun değildi.

zengin, daha etkili mücadele edebilmek gerekli. Yine daha dikkatli bir politika yürütmek gerekli. İmkân da var, tehlike de var. Hangisinin işlev göreceği ise yürütülecek mücadeleye bağlı.

İç siyaset açısından da Türkiye'de gelişmeler oluyor. Aslında ona siyasi gelişme, tartışma demek bile çok gerçekçi değil. Bazen basın, sokak dövuşü gibi değişik çevrelerin karşılıklı söylemlerini çok öne çıkartıyor. Bu kadar büyük siyasi, askeri çelişki ve çatışma içerisinde Türkiye içinde olanları büyük siyaset saymamak lazım. Fakat bazı olaylar var; kara para ve uyuşturucu trafiği ağırla ortaya çıktı. Bu şekilde Türkiye'nin ne kadar kirlenmiş olduğu görülüyor. Biz bunu söylüyorduk ama ispatlama imkânımız yoktu. Ya da ispatlar geçerli olmuyordu. Şimdi sistemin kendisi bu noktada bir çöküş yaşıyor. Yani aleni bir durum var ve sanatçısından sporcusuna kadar herkes işin içinde. Türkiye bütün Asya, Ortadoğu ve Avrupa'nın uyuşturucu dağıtım merkezi olmuş durumda. Tayyip Erdoğan yönetimi altında Türkiye'nin ne hale geldiği, ne kadar kirlendiği ve nasıl derin bir ekonomik kriz yaşadığı görülüyor.

Aslında Tayyip Erdoğan Hamas ile hemen, kolayca o yolu sabote ederim, çok fazla bir şey olmaz hesabıyla hareket etti. Ekonomi Bakanı Mehmet Şimşek'i Fas'ta yapılan toplantıya para toplamak için yolladılar. Sermaye çevreleriyle, İMF ile anlaşılacak para getirecek diye bekliyorlardı ama hem para işi olmadı hem de Hamas planı tutmadı. Dolayısıyla Tayyip Erdoğan darbe üzerine darbe yedi. Türkiye darbe üzerine darbe yiyerek çıkmaza girdi.

Dereden geçerken at değiştirilmezmiş ve onlar da bunu yaptılar. Mevcut sistem, Tayyip Erdoğan üzerinden yürüttükleri savaşla Türkiye'yi enerji yolunun dışında bıraktı. Tayyip Erdoğan'ın Suriye'den Irak'a tüm bölgeye dönük saldırıları olmasaydı, bütün bu alanı savaş alanı haline getirmeseydi burası sermaye için bir çekim merkeziydi. Oysa savaş nedeniyle güvenilir hale geldi. Onun için daha pahalı ve uzun yolu tercih ettiler. Türkiye de o politika sonucunda sistemin enerji yolundan dışlandı ya da kenarında kaldı.

Tayyip Erdoğan düşmedi ve muhalefet denen cephe de kaybetti. Onun etkileri var. Oradan başlayan bir değişiklik var. Aslında Mayıs seçimlerinin sonuçlarını demokratik güçlere yükleyerek sistemi kurtarmak istediler. Sol-sosyalist, demokratik güçleri birbirine düşürmek için özel savaş dört koldan saldırdı. Demokratik siyaset partilerini kendi içlerinde birbirine düşürmek için her türlü hileyi ve oyunu yaptılar. Bunlara karşı mücadele önemliydi. Çünkü seçimde sadece sistem muhalefeti değil, demokrasi bloku da sınıandı, sınav verdi. Demokratikleşmenin önünü açacaktı. Yapamayınca elbette başarısızlığın yükü demokrasi blokuna da biniyordu. Demokratik siyaset bunu gündemleştirilen eleştiri-özeleştirisi süreciyle en az zayıyat verme temelinde kendini yenileyip toparlayarak bir ölçüde aştı. Bu önemli bir gelişmedir. Öyle bir eleştiri-özeleştirisi sürecinin ne kadar derin de yapılabilir ama mevcut güçlerin bunu yapması zordu. Mevcut haliyle de yapılanı küçümse-

memek lazım. Ortaya çıkan sonuç olumlu ve önemlidir. Kuşkusuz zayıflıkları var, sorunları çok, demokrasi güçleri parçalı, demokrasi bloku içinde hala darlık çok fazla. Yer alması gereken geniş kesimlere açılım henüz gerçekleştirilememiş durumda ama en azından öncülük yapan, çekirdeği olan demokratik siyaset bu süreçten eleştiri-özeleştiriyi çıktı. İyi bir sınav verdi. O zorlukların bir bölümünü atlattı. Orada da bir kere daha eleştiri-özeleştirinin çözümleyici ve sonuç alıcı gücünü gördük.

Altılı Masa muhalefeti dağıldı. O muhalefetin bir balon olduğu ortaya çıktı. Aslında sahte bir aldatma durumuymuş. Öyle hava veriyorlardı ki hükümet kurmuşlardı, hükümet programı hazırlamışlardı. Sekiz kişilik bir cumhurbaşkanlığı kurdular. Dıştan bakınca olanlar insanın kulağına ve gözüne hoş geliyordu. Bu ittifak Tayyip Erdoğan diktatörlüğü karşısında bir demokrasi geliştiremezdi ama demokratikleşmeye gidişte demokratik değişim, dönüşümde önemli bir durak, dayanak olabilirdi. Böyle bir izlenim veriyordu. Fakat sonunda gördük ki hepsi boşmuş. Olan balonmuş. Özellikle Kemal Kılıçdaroğlu'nun durumuna dayanarak herkes dar menfaatler, çıkarlar peşindeymiş, kendi gerçek yüzünü gizliyormuş. Tabii seçim kaybedilip öngörülen imkânlar bulunamayınca balon patladı, darmadağın oldular. Bu durum Tayyip Erdoğan diktatörlüğüne, AKP-MHP faşizmine koltuk değneği olan sistem içi muhalefeti dağıttı. Bu iyi bir şeydir.

Kılıçdaroğlu'nun düşüşünü hafife almamak lazım

Önce muhalefetin sahteliklerinin açığa çıkması, dolayısıyla aldaticılığının ortadan kalkması iyi oldu. Ardından Kılıçdaroğlu düştü, CHP bu sürecin baş sorumlusuydu. En ağır sancılarını yaşıyordu. Genel Başkan değişikliği oldu, Kılıçdaroğlu düştü. Yerine Özgür Özel geldi. Beraber çalışıyorlardı, "bir şey değişmedi" diyorlar. Öyle değil. Kılıçdaroğlu değişmemek için ne kadar çok direndi. Ne kadar çaba harcadı. Kılıçdaroğlu'nun düşüşünü hafife almamak lazım. Kuşkusuz Tayyip Erdoğan'ın düşüşü gibi değildir. Ama Tayyip Erdoğan'ın düşüşüne gidecek yolun açılmasıdır.

Bu nedenle Kılıçdaroğlu'nun gerçekliğini iyi anlamamız gerekli. Aslında zaman zaman bunu değerlendiriyorduk. Seçimden önce bu durumu çok anlamadık desek doğru olmaz. Fakat anladığımızı bir politikaya dönüştürmede, yaptığımız değerlendirmelerde, sebat etmede, birlik sağlamada zorluk, sorun yaşadık. Halbuki şu bir gerçek: Tayyip Erdoğan nasıl uluslararası komployu yönetmek için Ecevit hükümeti yenilgiye uğrayınca komployu örgütleyen ABD-İsrail-İngiltere tarafından görevlendirildiyse, dolayısıyla bir siyasetçi değil, komployu başarıya götürmek için görev verilmiş bir görevli idiyse, Kemal Kılıçdaroğlu da benzer bir projeydi. Aynı güçler tarafından aynı amaçla görevlendirilmiş bir projeydi. Tayyip Erdoğan iktidar, Kılıçdaroğlu muhalefet olarak

görevlendirilmişti. Tayyip Erdoğan'ı 13 senedir iktidarda tutan Kılıçdaroğlu'ydü. Yalnız başına Kılıçdaroğlu'nun muhalefet durumu Tayyip Erdoğan'ı iktidarda tutmaya yetmeyince Devlet Bahçeli'yi devreye koyup AKP-MHP ittifakını ortaya çıkardılar. Yoksa yeterli olsaydı bir dönem birbiriyle en çok kavga eden Devlet Bahçeli ile Tayyip Erdoğan'dı. Bir anda bu durum tersyüz oldu. Hemen bütün söylediklerini yaladılar. Her şeyi birlikte yürüten müttefikler haline geldiler. Bu nasıl oldu? Tayyip Erdoğan'ı iktidarda tutmak için gerekliydi. Devlet Bahçeli sistemin hem küresel gladyo sisteminin hem de Türk gladyo sisteminin en has militanlarından bir tanesi. Gerektiği zaman Ecevit'i iktidar yaptı, koalisyonla gitti, gerektiği zaman da düşürdü. Tayyip Erdoğan'a muhalefet etmek gerekiyorsa en hakaret edici sözlerle onu yaptı, destek vermek gerekiyorsa hemen çark etti. Dolayısıyla Kemal Kılıçdaroğlu'nun CHP yönetiminden düşmesi önemli. Orada Kılıçdaroğlu oldukça Tayyip Erdoğan düşmezdi. Bu görüş doğrulandı. Daha önce bir iddiaydı ama pratikte doğrulandı. Kılıçdaroğlu ile Tayyip Erdoğan düşürülemedi. Çünkü öyle bir konumu, rolü yoktu. Tersine Tayyip Erdoğan'ı iktidarda tutma projesinin bir parçasıydı.

Şimdi Kılıçdaroğlu'nun düşmüş olması Tayyip Erdoğan'ın da düşeceği sürecin önünün açılmış olduğunu gösterir. Tabii siyasette değişim süreci başladı. Dikkat edilirse hemen ardından İyi Parti çalkalandı, parçalanmaya başladı. Politika değiştirdi. Şimdi en çatışmalı pozisyonu İyi Parti yaşıyor. Niye böyle? Çünkü Kılıçdaroğlu düştü, önümüzde yerel seçimler var. Tayyip Erdoğan yönetimini ayakta tutacak bir koltuk değneği ortadan kalkmış oldu. Onun yerini dolduracak bir güce ihtiyaç var. Şimdi yerel seçimlerde İyi Parti'yi öyle kullanacaklar. Mevcut gidişat, izlenen politikalar onu gösteriyor. Kılıçdaroğlu'nun artık objektif olarak veremediğini İyi Parti'nin konumuyla yapacaklar. CHP ve diğer partilerle ittifakı bozdular, muhalefet denen gücü tümüyle itfaksız kılacaklar, o durum da Tayyip Erdoğan'a, Cumhurbaşkanlığına yarayacak. Yerel seçimlerde Tayyip Erdoğan için istifayı, düşüşü gerektirecek bir yenilgi almamasını önlemeye çalışıyorlar. Mümkünse biraz başarı elde edecek, cilalayacaklar ki daha etkili iş yapsın. Sistemin de buna ihtiyacı var. Gazze savaşında bile hiç kimsenin yapamayacağını Tayyip Erdoğan'a yaptırıldı. Dolayısıyla mevcut durumda kapitalist modernite sistemi de Tayyip Erdoğan'ı iyi kullanıyor. Mevcut haliyle sonuna kadar kullanmak da istiyor.

İçte bir siyasi çözümlüş, değişim var. Türkiye siyaseti yeniden yapılacak. Tayyip Erdoğan düşseydi bu demokratik yönde köklü ve hızlı olacaktı. Şimdi daha yavaş, daha yüzeysel bir biçimde oluyor. Ama yine de değişim oluyor. Mevcut haliyle demokratik güçlerin önü açılıyor. Hem İyi Parti hem de CHP'deki gelişmeler aslında kitle tabanı olan ama ona ulaşamamış demokratik güçlerin bu kitle tabanına daha hızlı ulaşmasına imkân veriyor. Alevi toplumu açısından

öyle, emekçi kesimler açısından öyle, anti kapitalist İslami kesimler açısından öyle. Hızla demokrasi hareketi kendi kitle tabanını genişletebilir, büyütebilir. Doğru politika izlenir, çalışılırsa öyle bir gelişme yaşanabilir.

Bunu önlemek için baskı yapıyor, tutukluyorlar. Hiçbir hukuk kuralını dinlemiyorlar. İkide bir anayasa tartışmaları ile toplumu aldatmaya çalışıyorlar. Çeşitli etkenleri öne çıkararak gündemi çarpıtmaya çalışıyorlar. Psikolojik savaş çok ileri düzeyde kullanılıyor. Hep gündem saptırılıyor.

Türkiye siyaseti yeniden yapılacak. Tayyip Erdoğan düşseydi demokratikleşme hızlı ve köklü olacaktı. Şimdi daha yavaş, daha yüzeysel bir biçimde oluyor. Ama yine de değişim oluyor. Mevcut haliyle demokratik güçlerin önü açılıyor. Hem İyi Parti hem de CHP'deki gelişmeler aslında kitle tabanı olan ama ona ulaşamamış demokratik güçlerin bu kitle tabanına daha hızlı ulaşmasına imkân veriyor. Alevi toplumu açısından öyle, emekçi kesimler açısından öyle, anti kapitalist İslami kesimler açısından öyle. Hızla demokrasi hareketi kendi kitle tabanını genişletebilir, büyütebilir. Doğru politika izlenir, çalışılırsa öyle bir gelişme yaşanabilir.

Türkiye zihniyetini, propagandasını, düşünce ortamını, siyasetini özel savaş yönlendiriyor. Bu açıkça özel savaş merkezlerinden çıkıyor.

Evet, mayısta Tayyip Erdoğan yönetimi yıkılamadı. O olumsuz bir sonuç oldu ama özgürlük ve demokrasi mücadelesini geliştirmek için içteki siyasi ortam fazlasıyla imkân ve fırsat sunuyor. Önemli olan bunları görüp değerlendirmektir. Bu konuda önümüzdeki yerel seçim süreci bir sınav durumudur. Önem arz ediyor. Bunun görülmesi, değerlendirilmesi gerekiyor.

Şimdi bu çerçevede bizim durumumuz, yürüttüğümüz mücadelenin önü açıktır. İmkânlar ve fırsatlar azalmıyor, tersine artmış bulunuyor. Fakat tehlike boyutu da var. İmha ve tasfiye amaçlı saldırılar da çeşitli güçler tarafından sürdürülüyor. Bu konuda yeni ittifaklar yapılıyor, güç birlikleri oluşturuluyor. Yeni imkân ve fırsatlar yaratılarak PKK'nin imhası için saldırılar sürdürülüyor. İmralı'daki 33 aylık tecrit bunu ortaya koyuyor. Mutlak iletişimsizlik bu temeldir. Aslında bunun öncesi de vardı. 33 ay önce sadece beş dakikalık bir telefon konuşması gerçekleştirilmişti. O yüzden mevcut iletişimsizlik durumu 33 ayı geçiyor.

İmralı işkence, tecrit ve soykırım sisteminin bu kadar derinleştirilmesi imha ve soykırım amaçlıdır. Bu, PKK üzerindeki imha ve tasfiye planının devam ettiğini gösteriyor. Uluslararası komponun sürdürülmesidir. Tehlike bu düzeyde. Bu çerçevede gerillaya, kadınlara, gençlere, halka dönük saldırılar var. Her cephede düşmanın saldırıları oluyor. Ama mücadele için imkânlar ve fırsatlar da fazla. Yakın süreçte önemli mücadele pratiğimiz de oldu.

Ankara eylemi sistemi temellerinden sarstı

46'ncı parti yılına çok daha iddialı, planlı girdik. Öncesinden de mücadeleler vardı ama ekim ayından bu yana yeni süreç diyebileceğimiz mücadelede tırmanma yaratan gelişmeler oldu. Gerçekten de Ankara eylemi, Emniyet Genel Mü-

dürlüğü'nü vuran fedai eylem, Rojhhat ve Erdal arkadaşların saldırısı yeni bir süreci başlattı. Adeta sistemi temellerinden sarstı. Herkesin üzerinde etkide bulundu. Özellikle özgürlükçü, demokratik güçlere büyük moral ve güç verdi. Faşist-sömürgeci zihniyet ve siyaseti çok ciddi bir biçimde korkuttu. Ardından 10 Ekim'de "Abdullah Öcalan'a Özgürlük, Kürt Sorununa Çözüm" sloganıyla küresel bir eylem kampanyası başlatıldı. Dostlarımız buna öncülük etti. Bu 74 merkezde birden ilan edildi.

luyorlar. Kürtleri bir biçimde bu yolu engelleyici olmaktan çıkarmaları lazım. Mevcut Doğu Akdeniz planlaması olmadan önce yol, Ürdün-Irak sınırından Kuzey Suriye'ye, oradan da Doğu Akdeniz'e doğru bir hat üzerinden gidecekti. Yol öyle planlanmıştı. Bunu Tayyip Erdoğan, Türkiye boşa çıkardı. Tayyip Erdoğan, "terör koridorunu boşa çıkarttık" diyor. Boşa çıkarttığı enerji yoludur. ABD fırsat veriyordu. Bu yol Türkiye'nin sınırından geçecekti. Yani Türkiye için içinde olacaktı. Orta-

sından geçme de sınırından geçecek ve yararlanacaktı. Ona bile razı olmadılar. Niye? Çünkü Kürtler faydalanacaktı. Kurdistan'dan geçiyor, Kürtler de bundan faydalanır diye kendi yakınlarından geçmesine de razı olmayıp sabote ettiler, şimdi Doğu Akdeniz'den geçince tümünden dışta kalmış durumdadır. Yeter ki Kürtler faydalanmasın deniliyor. Her şeyden feragat edecek kadar Kürt düşmanı bir zihniyet ve siyaset hala Tayyip Erdoğan yönetimiyle Türkiye'de hüküm sürüyor ve bu Türkiye'ye bu kadar zarar verdi.

Komplocu güçlerin yeminli Önderlik düşmanlığı

Şimdi Avrupa'nın da buna ihtiyacı var. Uluslararası komplocu güçler yeminli Önderlik ve demokrasi düşmanlarıdır. Onun önünün açılmasını istemiyorlar. Tayyip Erdoğan da öyle. İşin içine ekonomik, ticari çıkarlar girince durum biraz daha değişiyor. Bütün güçleriyle saldırıp PKK'yi zayıflatmaya, toplumu PKK'den koparmaya çalışıyorlar. Kurdistan'ı boşaltıyorlar. Her gün yüzden fazla insan Kurdistan'ı terk ediyormuş. Dersim'de bir yılda altı bin genç kenti topraklarından gitmiş. Gazze'den Filistinlileri getirip oralara yerleştirmek istiyorlar. İşte soykırım böyle yürütülüyor. Bunlar bir yanıyla Avrupa'yı da zorluyor. Dolayısıyla hem ticari, ekonomik çıkarlar hem bu zorlamalar karşısında Avrupa belki rol oynayabilir.

Aslında 15 Şubat uluslararası komposunun 25'inci yıldönümüne gidiyoruz. 25 yıl önce Önder Apo Avrupa'ya altın tepside siyasi inisiyatif sundu. "Orta Doğu'nun etkili siyasi gücü haline gelin, size imkân veriyoruz" dedi. Ama Avrupa'da basiretli siyasetçi yoktu. Zaten sol güçler zayıftılar, etkili olacak durumda değillerdi. Ama iktidar çevrelerinden de bunu görüp ABD ve benzeri güçleri açacak bir siyasi inisiyatif haline gelme gücünü gösteremediler.

Evet, Avrupa ile ABD belki çatışmaya girip karşı hale gelebilirlerdi. Ama şimdi NATO'nun etkisi altında titreyen bir Avrupa yerine, biraz

daha kendine güvenli, özgür, iradeli, kendi politik değerlerine sahip, onları sürdüren bir Avrupa olurdu. Avrupa'da demokrasiye öncülük iddiasıyla ortaya çıkan İsveç bile ABD'ye yamayan bir güç haline geldi.

Sadece Kürtler için değil, Avrupa için de faydalı bir gelişmeydi. Eğer 25 yıl önce Önder Apo'nun Roma'da sunduğu projeyi doğru değerlendirelerdi durumlar farklı olacaktı. Ama bunu yapmadılar ve İmralı üzerinde uzlaştılar. Önder Apo'ya İmralı yolunu gösterdiler, Kürtlere katliam dayattılar. Şimdi 25 yıl geçti, bir çare, çözüm yoktur. Demek ki yeni politikalar düşünülebilirler. Dolayısıyla Avrupa, 25 yıl öncesinde olduğu gibi hatta daha fazla bu tür durumlara ihtiyaç duyuyor. Dolayısıyla çalışmak lazım. Üzerinde durmak gerekli.

Kısaca siyasi-kitlesele eylemlilik kampanya ile birlikte bir ivme kazandı. Bu 46'ncı yıl hamlesi iyidir. Ekim başında Ankara eylemi ile bu gerçekleşti. Kasım ayında gerillanın direnişi de güçlü gelişti. 20-26 Kasım arasında Tepe Cûdî, Tepe Amediye, Metina'da önemli eylemler oldu. Medya Savunma Alanları'nda gerilla Ankara eyleminin verdiği moralle bu çizgiyi devam ettiren, küresel özgürlük kampanyasını gerilla cephesinde güçlü ve öncü bir düzeyde yürüten bir eylemliliği ortaya çıkardı. Hem propagandanın hem de gerillanın gücünü ortaya koydu. Yine 45'inci yıl dönümü kutlamalarıyla da bunu ortaya koydu. "İşte PKK'yi bitirdik, yok ediyoruz" propagandası yapıp sağı solu aldatanlar 45'inci yıl dönümünde hem gerillanın kutlamalarıyla hem de eylemleriyle durumun tersine olduğunu hem gördüler hem de gizleyemez hale geldiler.

Bu çerçevede gerçekten de ideolojik, askeri, toplumsal, siyasi her alanda küresel özgürlük kampanyası temelinde mücadeleyi çok daha güçlü geliştirmek için imkân ve fırsatlar var. Biz 46'ncı PKK yılına bu temelde girdik. Uluslararası komponun 25'inci yıl dönümünde komploya karşı mücadeleyi böyle çok yönlü ve etkili bir biçimde geliştiriyoruz ve bunu daha da geliştireceğiz.

Aslında komponun 25'inci yılı için artık Önder Apo'nun hiçbir biçimde İmralı'da tutulamayacağı tarafımızca belirtilmişti. Şimdi Apocu paradigma, demokratik modernite paradigması küresel yayılımıyla uluslararası komployu boşa çıkarıyor, yenilgiye uğrattıyor. İmralı işkence, tecrit ve soykırım sisteminin parçalanıyor. Gerisi pratikte bunu siyasi, askeri, ideolojik mücadele ile başarıya götürmeye kalıyor. Kuşkusuz bunu da tüm devrimci ve demokratlar olarak biz yapacağız. 'Küresel Özgürlük Kampanyası' ile bu süreci 10 Ekim tarihinde başlattık ve iki aydır başarıyla devam ettirdik. Üçüncü ayda ve sonraki aylarda söz konusu özgürlük kampanyasını başarıyla geliştireceğiz. Kesin kararımız budur ve başaracağımıza olan inancımız güçlüdür. Bu temelde özgürlük kampanyasına katılan herkesi selamlıyor, başarılar diliyoruz!

DEMOKRATİK ULUS DİPLOMASISI

Diplomasi, toplumun ihtiyaçlarını karşılama mecburiyetinden doğan topluluklar arası ilişki geliştirme sürecinde ortaya çıkan önemli bir faaliyettir. Bu kadar toplumsallaşma süreciyle paralel gelişen bir mekanizma nasıl olur da toplumdaki çalınır ve topluma karşı kullanılır? Topluluklar ve halklar arası ilişkilerin gelişiminde bu düzeyde rol oynayan diplomasi şu an toplumun en uzağına konumlandırılmış durumdadır. Sistem anlayışında diplomasi yapmak demek tam olarak toplumun arkasından iş çevirmek demektir. Ne yazık ki bu konuda oluşan gizem, toplumu bile ikna etmiştir. Öyle ki nispeten demokratik olan rejimler bile diplomasi kurumlarını zorlayamaz, bilgi talep edemez durumdadır.

Demhat Navdar

Diplomasi tarihi ve kavramı ele alınırken genelde ilk tartışma nasıl ve hangi ihtiyaçtan kaynaklı başladığı üzerine olur. Pozitivist bilimci ekol, diplomasiyi devlet sonrası süreçle başlatıp ilk somut belgesinin de Kadeş Antlaşması⁽¹⁾ olduğunu belirtir. Gerçekten halklar ve topluluklar arası ilişkiler devletle mi başlamıştır? Kadeş Antlaşması öncesi ilişki ve ittifaklar olmamış mıdır? Yine bu ilişki ve ittifaklar, ilgili taraflar arasında üzerinde anlaşılacak kararlara gidilmesini sağlamamış mıdır? Görüşme, tartışma, anlaşma devletli uygarlıkla birlikte mi başlamıştır?

Pozitivizmin tahrip etmediği ve kendisine göre yorumlamadığı hakikat alanları neredeyse kalmamıştır. İlk insan topluluklarından başlayıp, toplumsallaşmaya doğru gelişen sürecin devletsiz, sınıfsız ve sömürsüz yaşadığına dair ne delil varsa pozitivistin "hürafeye ve gerçekçi" olduğu suçlamalarıyla karşı karşıya kalmıştır. Devletçi zihniyet bu anlamıyla kendisinden önce var olan doğal toplum dönemini yok sayarak, toplumsallaşmanın komünal ve özgür özünü inkâr etmiştir. Pozitivist bilimcilik bununla da yetinmeyerek, toplumsal olana dair ne varsa önce gasp etmiş sonra istismar ederek kendine mal etmiştir. Bu yönüyle egemen anlayış; toplumsal yaşamda diplomasi ihtiyacını doğuran nedenleri ve süreçleri de kendi anlayışına göre çarpıtmayı bir zorunluluk olarak görmüştür.

Bilindiği üzere insanın toplumsallaşma süreci kültürleşme süreci olarak ifade edilir. Böylece oluşan düşünsel, bilimsel ve kültürel birikim zamanla niteliksel bir sıçrama yaparak toplumsal yaşamın sürekliliğini sağlayan ileri bir değere dönüşmüştür. Bu kültürleşme süreci aynı zamanda toplumsallaşma hikayemizi oluşturmaktadır. Hayatta kalma, hayata anlam yükleme ve özgür yaşama çabamızı besleyen bu süreç, topluluklardan topluma dönüşme ve kolektif bilinç oluşturma sürecidir. Bunun en önemli boyutu ise insanın toplumsal bir varlık olmasından kaynaklı sürekli paylaşma ve etkileşimde bulunma çabasının devam ettirmesidir.

İşin özü insanın klan içinde başlayan hikayesi zamanla başka klan gruplarıyla kurduğu ilişki ve diyaloglarla büyüyerek devam etmiştir. Bugün bile dünyayı anlama çabamızdan göreceğimiz üzere hayatın sınırlara sığmayan bir özü, özgürlük amacına odaklı bir çeşitliliği var.

Her insanın, her insan topluluğunun mekân ve imkanlara şekil verme, ondan faydalanma konusunda insanı hayrete düşüren yöntem zenginliği vardır. Bir topluluğun edindiği yöntem ve araçlar başka bir topluluk için yeni bir gelişmeyi ifade etmektedir. Toplumsallaşan insan gerçekliği, birbirinden uzak duran veya kaçan değil, uygun yöntem, koşul ve gerekçeler ile birbiriyle iletişim kurmayı öncelmiştir. İlk insan topluluklarından beri, maddi ve manevi olarak ayrı ayrı oluşan kültürel birikimleri sentezleme ve toplumsallaşma dönüştürme sürecinde topluluklar arasında gelişen ilişkiye, ilk diplomasi ilişkisi denilebilir.

Toplumsal bir varlık olarak insanın doğada tek başına yaşaması ve bir tür olarak devamlılığını sağlaması mümkün değildir. Bu gerçeklik insanın tarihte bireyci anlayışla yaşadığı fikrini geçersiz kılıyor. Çokça söylendiği gibi doğal toplum dönemlerinden beri topluluktan ve onun ekosisteminden kopmak, bu eksende bireyci çabalara girişmek ölümle eşdeğerdir. Dolayısıyla toplumsallık içerisinde bulunmak; insanın insanlaşma ve kültürleşme sürecini hızlandırmış, farklı toplulukların maddi-manevi ihtiyaçlarını birbirlerinden tedarik etmelerine pozitif bir zemin sunmuştur. Bu temelde diplomasi aslında toplumsal gelişimin bir aşamasında belirginleşmiş, zamanla yol ve yöntemleri bakımından özgünlük kazanmış bir alandır. Bu süreçte bir klandan bir kabileye, bir kabileden bir aşirete uzanan ilişkilere gösterilen hassasiyet, konulan kurallar ve toplumsal ihtiyaçlar temelinde oluşan gelenekler aslında sonradan diplomasi denilen ilişkinin ilk yöntemleri olarak kayda geçmiştir.

Bu nedenle kapitalist modernite bilimciliğinin çokça tekrarladığı gibi diplomasi olgusu devletle ortaya çıkmış bir hakikat değildir. Aksine toplumsallık ile ihtiyaç duyulmuş ve örgütlenmiş bir gelenektir. Diplomasi; ihtiyaç duyulduğu dönemin kendi koşullarında bilgeliği, yetkinliği, kendisi gibi olmayana anlama becerisini ve sorun çözme kapasitesini göstermek demektir. Bu açıdan bu kadar hassas olan bir görevi herkesin yapması mümkün değildir. Topluluklar adına bu konuda görev üstlenecek kişiler dönemin toplumsal kültürünü ve değerlerini temsil edecek olgunluğa ve yetkinliğe sahip olmak zorundadırlar. Topluluklar arası ilişkileri geliştirmek ya da düzenlemek bu kadar hassas bir konuyken bu toplulukların söz konusu

ilişkileri yürütecek kişileri belirlemede yüksek bir dikkatli ve hassasiyet göstereceklerini tahmin etmek zor değildir. Önemli bazı antropologlar, topluluklar arası ilişkilerin karakterini incelerken bu boyutun önemini vurgulamışlardır.

Diplomasi toplumsallaşma sürecinin en doğal ve demokratik iletişim yöntemi

Doğuşu ve çıkışı itibarıyla toplumsal olan, toplumun doğal ihtiyaçlarının bir ürünü olan diplomasi, nasıl olur da bu kadar toplum dışı bir alana dönüştürülür? Diplomasi toplumsallaşma sürecinin en doğal ve demokratik iletişim yöntemi iken nasıl olur da toplum üstü bir hale getirilebilir? Dolayısıyla diplomasi; toplumun ihtiyaçlarını karşılama mecburiyetinden doğan topluluklar arası ilişki geliştirme sürecinde ortaya çıkan önemli bir faaliyettir. Bu kadar toplumsallaşma süreciyle paralel gelişen bir mekanizma nasıl olur da toplumdaki çalınır ve topluma karşı kullanılır? Topluluklar ve halklar arası ilişkilerin gelişiminde bu düzeyde rol oynayan diplomasi şu an toplumun en uzağına konumlandırılmış durumdadır. Sistem anlayışında diplomasi yapmak demek tam olarak toplumun arkasından iş çevirmek demektir. Ne yazık ki bu konuda oluşan gizem, toplumu bile ikna etmiştir. Öyle ki nispeten demokratik olan rejimler bile diplomasi kurumlarını zorlayamaz, bilgi talep edemez durumdadır.

Erkek egemen devletçi akıl çıkışında diplomasi demek; hırsız, veri toplayan ve kopyacı bir sistem demektir. Erkek akıl, devletin inşası için nasıl ki toplumsal kültürün öncüsü olan kadından ilk icatlarını çalmışsa, toplumsal yarar ve fayda taşıyan her gelişme karşısında da bu hırsızlığını sürdürmüştür. Ekonomi, sağlık, bilim, savunma, astronomi, felsefe vb üretim araçları ve yöntemleri toplumsallaşma süreci içerisinde ortaya çıkmış olan değerlerdir. İnsanlığın toplumsallaşma devrimi boyunca yarattığı birikimin toplamı olan bu boyutlar insanlığın ve toplumun gelişimine hizmet etmiştir. Fakat bu değerler hiyerarşinin doğuşu ve devletin inşası ile birlikte adım adım toplumdaki çalınır egemen devlet sınıfının denetiminde çarpıtılmış ve toplum karşıtı amaçlarla kullanılmaya başlanmıştır.

Tarihsel toplumun geliştirdiği yöntemlerden birisi olan diplomasi, topluluklar arası ilişkiler devletin doğuşu

sonrası gasp edilen ve içi boşaltılan, çıkarları eksenli kullanılan alanlardan birisidir. Üniversitelerde uluslararası ilişkiler derslerinde devletlerin yürüttükleri diplomasi faaliyetleri temsil ettikleri toplumlar adına yaptıkları belirtilir. Ancak toplumlar diplomasi adı altında yürütülen bu faaliyetlerden haberdar olmadıkları gibi kendi adlarına alınan kararlardan dahi haberdar değillerdir. Toplumun faydası ve yararı devletlerin ihtiyaçları üzerinden belirleniyor. Toplumun iradesini görmeyen ve tanımayan devletler ise bu süreci "uluslararası ilişkiler" gibi ironik bir isimle pozitivist bilime kazandırmış oldular. Devletçi çağın toplum ve birey iradesi bu şekilde zuhur ediyor. Liberalizmin demokrasi ve yurttaş kriterleri bu şekilde belirlenmiş oluyor. Çağımızın en liberal demokratik devlet örneklerinde de toplumsal ilişkiler ulus-devletlerin mutlak denetiminde yürütülüyor.

Önder Apo, Kürt gerçekliğini ve özgürlük sorununu ele alırken mevcut sorunun sağlıklı kavranması için süreci varlık-yokluk mücadelesine kadar inceledi ve tartıştı. Ulus-devlet çağında bir halkı yok saymak kolay bir iş değil. Kürt inkârı bir kişiye ya da bir gruba değil, dünyaya kabul ettirilmeye çalışıldı. Hakikat mücadelesi ise kimsenin gündeminde değildi. Halklar açısından var olan bir gerçeklik devletler açısından bir kararla yok sayılabiliyordu. Toplumsallığın ve komünal yaşamın kültürel beşiği olan Kurdistan'da varlığını bugünlere kadar taşımış olan bir halka karşı bile yürürlüğe konulan yok sayma, tarihsel toplumun demokratik ve komünal değerlerine, ahlaki ve politik toplum mekanizmalarına karşı da uygulanabilir. Kürtlüğün varlığını kabul ettirmek ile hakikate karşı yürütülen her türlü saldırı ve karartmaya karşı mücadele etmek aynı diyalektiği içeriyor. Kürt gerçekliğine karşı yürütülen soykırım savaşı ile kadın öncülüklü toplumsallığın ürünü olan tarihsel

toplum değerlerine karşı yürütülen imha savaşı aynı zihniyet, yöntem ve referanstan besleniyor. Kadının tarih sahnesinden silinmeye çalışılması kötülüklerin ve soykırımın sınırsızlığını gözler önüne serdi. İnsanı doğanın herhangi bir varlığı olmaktan tutup bilinçli bir toplumsal değere dönüştüren kadın devrimciliği saldırıya uğradı. Değerleri gasp edildi. Çarpıtıldı. Kadına karşı kullanıldığı gibi topluma, doğaya, gençlere, ahlaka, politik olana karşı da kullanıldı.

Kürt diplomasisi devletçi aklın etkisine sokulamaz

Tarihsel toplumda soykırım olgusu fiziki bir teşebbüs olarak başlamadı. Soykırımı eyleme dönüştürmenin inancı, fikri, stratejisi ve taktiği gerekiyor. Bu açıdan soykırım önce anlamda, kavramda ve değerde başlıyor. Bu soykırım mekanizması toplumsallığı kırma uğratarak, kadını kırma uğratarak, komünal ve özgür yaşam değerlerini kırma uğratarak kendisini bugüne taşıdı. Benzer şekilde sosyal bilimlere ve buna bağlı diğer bilim alanlarına da bu soykırım ile sakatladı. Özgür ve demokratik yaşam için direnenler soykırım rejimini bu derinlikte ele almazsa, ihtiyaçlarını doğru belirleyip örgütlemeyse, kapitalist modernitenin çarpıtma ve denetime alma politikalarına karşı ideolojik mücadele vermezse aynı mekanizmanın kurbanı olmaktan kurtulamaz.

Kürt halk gerçekliğine karşı yürürlükte olan soykırım rejiminin önemli bir boyutu diplomasi alanında devam ediyor. Önder Apo'nun ilk faaliyetleri de aslında bu alandan doğru yürütülen saldırıları boşa çıkarma ve karşısında halkların demokratik mücadele ilişkilerini geliştirme amacı taşıyordu. Üniversite faaliyetlerindeki ilk örgütlenmelerinden totalim Ortadoğu çıkışına kadar

* Kadeş Antlaşması: MÖ 1274 civarında, Mısır Firavnu II. Ramses ile Hitit Kralı III. Hattuşili arasında imzalanan bir barış antlaşmasıdır. Antlaşma, iki imparatorluk arasında uzun süreli devam eden bir çatışmayı sona erdirmiştir.

her adımda "halklar arası demokratik ve özgürlük değerlerine dayanarak nasıl diplomasi yapılmalı" sorusuna cevap vermeye çalıştı. Kürt diplomasisinin devletçi aklın etkisinde sıkıştırıldığı alanın soykırıma hizmet ettiğini Önder Apo gördü. Çünkü halkımız ve ülkemiz üzerinde devam ettirilen soykırım politikası devletlerin iradeleri dışında bir gücün etkisi ile gelişmedi. Ülkemizin ve halkımızın statüsüzlüğü tam olarak bu devletlerin mutabakatı ile yürürlükte tutuldu, tutuluyor. Bu çağın soykırım makineleri olarak çalışan ulus-devletler, demokratik toplum hareketlerinin mücadele etmesi gereken gerçekliklerdir. Bunun yanında bu devletlerin politikalarını değiştirmek ve soykırım siyasetini boşa çıkartmak için etkilemek de gerekiyordu.

PKK'nin çıkışına kadar Kürt tarihinde birçok tarihsel olay yaşandı. Diplomasi açısından da Kürt halk kültürünün taşıdığı komünal ve demokratik değerler ile toplum içi ilişkiler ve toplumlar arası ilişkiler yürütüldü. Ama devletli uygarlık formunda yaşanan Kürt deneyimlerinde bu durumu aşan özel bir örneğe pek rastlanmadı. Devletçi uygarlık dil, din, kültür fark etmeksizin tek bir kalıba dökülmüş bir kimlik yaratmaya çalışıyor. Sümerlerden günümüze gelindiğinde varlığını koruyan farklılıkların giderek tekleştiği, ulus-devlet çağı ile birlikte tek tondan çıkmış gibi bir şekil aldığı görüyoruz. Kürt tarihinde diplomasi adına yapılan çalışmaların bu devletçi gelenekten etkilendiği ve bu zihniyeti aşamadığı görülüyor.

Önder Apo PKK'yi örgütleyen toplumun sıkıştırıldığı bu tuzağı görmüştü. Kürt halkının yüz yüze kaldığı imha ve inkar siyaseti aslında kadına, topluma, doğaya, iyiye ve genel olarak hakikate karşı da yürütülen bir savaş durumuydu. Kürt gerçekliğinde değişim yaratmak kapitalist modernitenin bozuma uğratmaya çalıştığı tüm değerleri anlama ve aralarındaki kopmaz bağı görmeyi de gerektiriyordu. Bu yönüyle hakikate karşı soykırım mekanizması vardı. Birinde gelişme yaratmak diğerlerinde de gelişme yaratmayı zorunlu kılıyordu.

Ulus-devletlerin diplomasi adına yaptığı çıkar savaşıdır

Özgürlük Hareketimizdeki paradigma değişimi ulus-devlet çağının yanılgılarını kendi pratiğimizde eleştirme ve ortaya çıkan yeni gerçeklikler ışığında hakikat savaşımızı yeniden düzenleme çabasını ifade ediyordu. Tarihsel toplumun, devrim gerçekliğinin ve hakikatin yetersiz anlamlandırılmasına bir müdahale içeriyordu. Kürtlerin sorunu devlet kurmak veya devletler tarafından anlaşılma değildi. Kürtler tam da doğru anlaşıldıkları için bu soykırım sürecine alınmış, kendilerini yüksek insani ve demokratik değerlerle(!) tanımlayan devletlerin ortak imzaları ile soykırım mekanizmasına sıkıştırılmışlardı.

Devletçi zihniyet Kürt sorunu gerçekliğini nasıl ele aldığını birçok sefer ortaya koymuştur. Ulus-devlet çıkarları en aleni hakikatleri bile yok sayma ve yok etme konusunda oldukça ka-

rarlıdır. Bu zihniyete dayalı diplomasi ilişkilerinin de ulus-devlet politikasından daha iyi olması beklenemez. Her ne kadar üniversitelerde, akademilerde ve terminolojide diplomasi için "uluslararası ilişkiler" denilse de bu gerçeği ifade perdelemek için belirtiliyor. Diplomasi adı altında yapılan faaliyetler ulus-devletlerin mutlak çıkar savaşıdır. Temsil ettiklerini söyledikleri halkların, toplumların beklentileri ve çıkarlarıyla hiçbir ilgileri yoktur. Ulus-devlet rejimi için halklar arası ilişkiler birkaç folklorik ve kültürel şovun bir sahnede sergilenmesinden öteye gidememektedir.

Toplum, kültür, halklar tabiatları itibarıyla özgürlüğe ihtiyaç duyarlar. Hangi kimlik üzerinden ele alırsak alalım, gelişmelerini tamamen bu özgürlüğe borçludurlar. Ulus-devletin ebed-ezel olduğu, en kudretli gücün kendisi olduğu illüzyonu bu gerçekliği değiştiremez. Toplum üzerindeki mühendisliğin bu kadar ileriye götürüldüğü, görünür-görünmez sınırların bu kadar toplumu kuşattığı bir ortamda bile halklar karşılıklı ilişkilenmeyi, kültürel paylaşımı, aynı değerler etrafında bir araya gelmeyi zorunlu görüyor, önemsiyor. Bu durum yaşamın diyalektiğine uygun bir süreci ifade ediyor. Toplumsallaşma dediğimiz süreç tam olarak bu ilişki biçimi ve yöntemi ile devrimlerini gerçekleştirdi. Topluluklar arası kültürel ve tecrübe paylaşımı olmasaydı insanlık belki de doğada fark edilemeyen herhangi bir canlı olarak kendisini bekleyen ihtimallerle yaşamaya devam edecekti. İnsan doğası toplumsallığa dayalı bir gelişim yaşadı. Günümüze kendisini bu şekilde ulaştırdı.

Kürt halkının özgürlük mücadelesi ulus-devletlerin kapısında özgürlük dilenmekle başarıya götürülecek bir şey değildir. Tarihte Kürtlük adına buna benzer yöntemlere başvurular oldu. En kıymet görenleri ise sömürgeci ve işgalci devletlerin kapısında ancak işbirlikçilik statüsü kazandı. Kürtlüğe dair tek bir tanım, kabul, statü yaratamadı. Dolayısıyla devletçi zihniyetin aklıyla Kürt diplomasisi yapmak özgürlük değil, gönüllü kölelik getiriyor. Önder Apo Kürt diplomasisini ulus-devletin bu tuzağından kurtarmak için savunmalarında kapitalist moderniteyi ve onun ideolojik temellerini ayrıntılı çözümlene gereği duydu. İşbirlikçi çizginin Kürt halkının özlem duyduğu özgürlük istemini nasıl kullandığı bilinen bir gerçekliktir. Duyulduğunda iştah kabartan bu retorik pratik olarak içine girildiğinde nasıl en rezil işbirlikçiliğe dönüştüğünü görebiliyoruz. Günümüzde bu işbirlikçi çizgiyi temsil eden ve devletçi çözümlü talep eden yapıların Kürt halkının soykırımını amaçlamış devletlere nasıl hizmet ettiğini görmek oldukça ironik ve ders çıkarılması gereken bir örnektir.

Önder Apo, "Kürtlere ilişkin ulus-devlet diplomasisi çözümleyici değil tikayıcı, Kurdistan parçaları arasında çelişkiyi arttırıcı ve düşman ulus-devletlere açık davetiye çıkaran birçok olumsuz role tanıklık etmiştir. Bu nedenle yeni bir diplomasiye, demokratik ulus diplomasisine şiddetle ihtiyaç vardır" demektedir.

Kürtlere karşı yürütülen soykırım siyasetini besleyen, Kürt halkının demokrasi ve özgürlük sorununu çözmemeyen, üstelik sömürgeci devletlerin çıkarlarına hizmet ettiği son iki yüzyılda sayısız örnekle kanıtlanmış olan ulus-devlet diplomasisini terk etmek gerekiyor. Anlam ve düşünce dünyamız üzerinde ağır etkileri olan ulus-devlet zihniyeti ile mücadele ancak demokratik ulus zihniyetini yeterince bilince çıkarmak ve uygulamakla mümkündür.

Ulus-devlet elbisesi topluma dar geldiği için parçalanıyor

Kapitalist modernite ve onun siyasal sistemi olan ulus-devlet çok hassas bir toplum kırım savaşı yürütüyor. Toplumun tüm boyutlarını kontrol etmek, her türden alternatif demokratik ve özgürlükçü hareketi tasfiye etmek için ciddi bir yoğunlaşma ve yatırım yapıyor. İnşa ettiği sistem krize dayalı nefes alabiliyor. Krizlerin bittiği, sorunların aşıldığı bir noktada kapitalist modernite kendisi için de ölüm çanlarının çaldığını biliyor. Bundan dolayı kriz ve sorunların kontrollü devamlılığı bu sistem yürütücülerinin en temel ihtiyacıdır. Ortadoğu alanında Kürt ve Kurdistan sorunu da kapitalist modernitenin bu ihtiyacından kaynaklı geliştirilmiştir. Kürt sorununu, Filistin sorununu yaratan bu sistem elbette ciddi bir çıkarı olmadan, çıkarlarını büyütecek bir neden bulmadan mevcut sorunların çözümünün önünü açmayacaktır. Dünyanın küresel sorunlarını gündemine aldığı belirten devletlerarası kurumlar ve organizasyonlar da aynı görev ve işlevle ikame edilmiştir. Sorunların kapitalist modernite adına denetimini ve kontrolünü yapan bu tür yapılardan çözüm çıkmayacağı da nettir.

Halklara, kadınlara, doğaya, gençlere karşı kurulmuş bu sisteme karşı mücadele etmek kendi öz dinamiklerine dayanarak toplumsal diplomasiyi geliştirmek gerekiyor. Önder Apo'nun özgürlük yürüyüşü ve PKK'nin kendi deneyimi ulus-devlet diplomasisine karşı demokratik ulus diplomasisini somutlaştırdı. Kürt halkının özgürlük mücadelesi ile başlayan ittifak ve güç birliği arayışı demokratik ve özgürlükçü toplumların en geniş ilişki ve ittifakını gerçekleştirme hedefine kadar büyüdü. Devletlerin toplumları bastırma, sömürme ve demokratik hareketleri tasfiye etme diplomasisine karşı, halkların ortak demokratik, ekolojik ve kadın özgürlüğünü amaçlayan mücadelesi gündeme girdi. Ulus-devletlerin gericisi ve soykırımcı ittifakına karşı halkların demokratik ve ortak yaşam ittifakı kurumsallık kazandı.

Toplumsallık dediğimiz hakikat bir boyutu ile başkaldıran ve teslim olmayan halk geleneğinin devamı, diğer boyutuyla da içinde bulunduğumuz çağın gerçeklerine göre kendini yaşamsallaştırma çabasıdır. Topluma böyle baktığımızda farklı coğrafyalarda, kendi ezilen kimlikleri ile mücadele eden sayısız halk hareketi olduğunu görebiliriz. Ulus-devlet elbisesi topluma dar geldiği için parçalanıyor. Hiçbir gücün mut-

lak suretle bir elbiseye hapsedemediği bu hakikat, akışkan yaşamın özüdür. Günümüz diplomasisine baktığımızda ulus-devletlerin diplomasi diye yürüttüğü faaliyetlerin toplum karşıtı, kadın ve özgürlük düşmanı, tek renkli, tek tipli örnekler yaratmaya çalışan faaliyetler olduğunu görüyoruz. Bu diplomatik faaliyetlerin hiçbir aşamasında toplumun iradesi, eğilimi ve rızası yoktur.

Bilgi ve bilim çağı olarak adlandırılan bu dönem aslında hakikatin en fazla perdelenmeye çalışıldığı dönemdir. Buna rağmen toplumumuz yaşananları sorguluyor, yaşanan çarpıtmayı anlamaya ve kavramaya çalışıyor. Ulus-devletlerin politikaları daha fazla sorgulanıyor, bu politikaları değiştirmeye dönük toplumsal örgütlenme ve faaliyetler gelişiyor. Demokratik ulus diplomasisi devletlerin dar çıkarları yerine toplumun en geniş yaşamsal ihtiyaçlarının siyasetini yapmayı önüne koyuyor. Demokratik ulus diplomasisi özgürlük paradigmasının boyutları üzerinden her halkla, her inançla, her grupta ilişkilenebilir, toplum üzerindeki bu soykırım rejimine karşı ortak mücadele etmeyi hedefliyor. Soykırım politikalarının hedefi olan halkların mağduriyet ifadeleri bu süreci durdurmuyor. Ulus-devlet rejiminin en geniş mutabakatı ile yapılan tarihsel suçları bazen teşhir etmek bile oldukça zor oluyor. Nitekim ulus-devletler ideolojik aygıtlar ve kurumlarıyla en aleni hakikatleri bile çarpıtabiliyor. Ama toplumda gelişmiş bir ittifak, halklar arasında büyüyen ortak mücadele ulus-devlet zihniyetini yenilgiye uğratacak en temel araçları ve yolları açığa çıkarıyor. Devlet gerçekliği bugünden yarına yok edilemeyebilir. Ama demokratik ulus diplomasisi ile bu zihniyetin soykırım politikalarına karşı mücadele edilebilir, etkisizleştirilebilir ve sonuç alınabilir.

Yakın tarihte demokratik ulus diplomasisinin önemli örnekleri var. Vietnam savaşına karşı küresel protestolar, Irak işgaline karşı gelişen tepkiler, Kobani direnişinin desteklenmesi için dünya halklarının küresel eylem kampanyaları, kadın katliamına karşı gelişen eş zamanlı eylemler demokratik ulus diplomasisinin kimi örnekleri olarak belirtilebilir. Deyim yerindeyse halklar arası özgür ağlar aracılığı ile yaşanan ilişkilenebilir ve paylaşımlar devletçi diplomasiye alternatifini ortaya çıkarıyor. Önder Apo demokratik ekolojik kadın özgürlükçü paradigma ile dünyada parça parça ele alınan ve uygulanan bu hakikati bütünlüğe, programa ve bir stratejiye kavuşturdu. Milliyetçilik, dincilik, cinsiyetçilik kısılcasına alınmış toplumu en temel demokratik toplum değerleriyle buluşturdu. Yani demokratik ulusun yol haritasını çıkardı.

Önder Apo'nun öncülüğünü yaptığı bu zihniyetin diplomasisini geliştirme sorumluluğu ise bizim önümüzde duruyor. Bu konuda yoğun bir pratik ve çabamız var. Ama demokratik ulus diplomasisinin sonuç alıcı bir tarzda gerçekleşmesi önünde önemli sorunlarımız da var. Bu sorunların başında ulus-devlet zihniyetinin etkisi altında olan yaklaşımlarımız var. Devlete dayalı dip-

lomasi yapmak, devletleri temel muhatap olarak görmek, çözümü onlardan beklemek en temel sorunumuzdur. Yukarıda da belirttiğimiz gibi devlet gerçekliği toplumsal sorunlarımızın en başat aktörüdür. Varlığı ve pratik politikasıyla sürekli bu sorunları büyüten, kullanan durumdadır. Devlet gerçekliği gözetilmeden çözüm örgütlemek eksik ve yanlış olacaktır. Ama devlet gerçekliğini, onun tarihsel reflekslerini doğru çözümleyip toplumsal diplomasi yapmak en sağlıklı ve sonuç alıcı diplomasiyi geliştirecektir. Bu gelişmeyi yaratmak ise ulus-devlet zihniyetini doğru ve derinlikli çözümlenmeye-aşmayı, demokratik ulus zihniyetine ise yeterli yoğunlaşma-uygulamayı gerektiriyor.

Hareket olarak birçok alanda ve şekilde yürüttüğümüz diplomasi çalışmalarımız devlet odaklı ilerliyor. Yaşadığımız alanlardaki devlet gerçekliğini dikkate alalım. Diplomasi çalışmalarımızın bir boyutu da devlete hitap etmek, etkilemek, politikalarında değişim yaratmak olmalı. Ama toplumsal destek olmadan hiçbir devlet bu tür girişimleri dikkate almıyor. Tam da bu nedenle içinde yaşadığımız farklı toplumlar ve halklarda devletten daha çok topluma gitmeli, paradigmanın değerlerini paylaşan her hareket, parti, grup, kurum ve kişilerle ilişkilenebilir ve mücadelemizi anlatmalıyız. Halk ve hareket olarak, kadın ve gençler olarak, demokrasi ve özgürlük mücadelesi verenler olarak yaşadığımız zeminlerde neler yapabileceğimizi tartışmalı, planlamalar çıkarmalıyız. Bu tür çevreleri etkilemek gibi görüş ve önerilerini almak da oldukça önemlidir. Tek yanlı ilişkilenebilir sonuç almamaktadır. Demokratik ulus diplomasisi sadece destek isteme, mağduriyet ifade etme faaliyeti değildir. İfade ettiğimiz insanlık ve özgürlük değerlerine sahip çıkma, bunun için ortak mücadele etme, bu mücadeleyi ortak amaçlarla yapma kararlılığıdır. Bu yönleriyle mevcut pratiğimize baktığımızda ortada olan tempomuzun ve yoğunlaşmamızın ne kadar zayıf kaldığını görebiliyoruz. Tam olarak bu nedenle zihniyet sorunlarını en temel eksiklik olarak ifade ediyoruz.

Devlete odaklı diplomasi yapmak, toplumu diplomasiye öznesi olarak görmemek, etkilemek istediğimiz güçlerin siyasetlerini de yeterince değiştirmiyor. Devletler doğaları gereği statükocudurlar. Varlıklarını korumayı temel strateji olarak belirler, çıkarlarını büyütme de yeni hamleler ile sürdürmek isterler. Siyaset yapma süreçlerine halkı katmak istemezler. Ama toplumsallaşmış gündemleri ve talepleri dikkate almadan da siyaset yapılamayacağını bilirler. Önder Apo Kürt sorununu yaratan güçlere birçok yöntemle mesaj veriyordu. Ama esas olarak topluma hitap ediyor, halklarla stratejik ilişkiler geliştirmeye çalışıyordu. Kurdistan'ı sömürgeleştirilen güçlerle stratejik ilişkilerin ortaya çıkması mümkün değil. Böyle bir zemin olsaydı Kürt sorunu gibi devasa tarihsel bir mesele yaratılmazdı. Bundan dolayı Önder Apo dost edinmeye, mesajlarını bu dostlar aracılığı ile halklara ulaştır-

Demokratik ve özgürlükçü değerler demokratik ulus diplomasisinin temel gerekçeleridir. Bu değerlerle örgütlenme, bu değerlerle ilişki ve ittifaklar geliştirme hakiki olandır. Ezilenlerin, direnenlerin pazarlık konusu yapabilecek hiçbir toplumsal değeri yoktur. Toplumsal değerler korunmak ve geliştirilmek için vardır. İlişki ve ittifaklarda birbirini büyütme, geliştirme, destek olma, ön açma ve başarı için katkı sunma temel amaçlar olabilir. En büyük katkı ise ulus-devlet zihniyetine karşı demokratik ulus zihniyetini geliştirme ve örgütlemektir. Demokratik ulus zihniyeti ise Kürtlerin ve ezilen halkların en temel demokratik yaşam ölçülerine kavuşmasının pazarlık konusu yapılmasına karşı mücadeledir.

maya çalıştı. Diplomasi çalışmalarımızın belki de en önemli zeminini Önder Apo bu çabasıyla oluşturdu.

Avrupa merkezli zihniyet kalıpları hamle yapmamız önünde ciddi engeldir

Çalışmalarımızda ortaya çıkan önemli yanılgılardan birisi de diplomasi faaliyetlerimizin Avrupa zemininde başladığı ya da ancak bu zeminde yürütüleceği algısıdır. Avrupa, Kürt sorununun yaratılmasında ve toplumsal sorunların büyümesinde önemli bir rol oynamıştır. Olumsuz rolü oldukça fazladır. Ama yoğun çalışarak, toplumu örgütleyip etkileyerek olumlu sonuçların da yaratılacağı bir mekandır. Bu gerçekliğe karşı diplomasi faaliyetlerimiz eşasında Ortadoğu'da başlamıştır. Önder Apo'nun PKK'yi geliştirme, amacı ve hedeflerini dünyanın gündemine sokma, özgürlük mücadelemizi dünya halklarına ulaştırma konusunda ilk adımları attığı alan Ortadoğu'dur. Mücadelemizin en yoğun geliştiği, savaşımızın en ağır yaşandığı alan da Ortadoğu'dur. Halk ve kültür olarak Ortadoğu'luyuz. Bu fiziksel ve düşünsel gerçeğe rağmen en az yoğunlaştığımız alan Ortadoğu'dur. Diplomasi yapmak denilince nedense aklımıza batı, daha özel olarak da Avrupa gelir. Önder Apo 1998'de Ortadoğu'da kalma koşulları yok edilmişken demokratik bir çözüm için Avrupa'ya çıkış yapmayı, çokça bahsedilen demokratik değerlerin

olduğu bu mekanlarda Kürt sorununu çözüme kavuşturmayı istemişti. Kürt halk Önderliği'nin bu çabasına verilen cevap ise asrın komplosuyla esir alınması ve faşist TC rejimine teslim edilmesiyle sonuçlandı. Yani Avrupa uygarlığına ve retorikine bu yönüyle gereğinden fazla anlam vermemek gerektiğini yaşatılan komplo ile bir kez daha anladık.

Ortadoğu ülkemizin ve Hareketimizin temel mücadele alanıdır. Komşu halklar ve güçler yaşadığımız tarihsel sorunlarda etkili oluyor. Tarihsel olarak aynı coğrafyada birlikte yaşayan halklar olarak ilişki geliştirmek, işgalci ve sömürgeci güçlerin yarattıkları tehditlere karşı birçok alanda toplumsal mücadeleyi örgütlemek en acil ihtiyaçtır. Ama Avrupa merkezli bakış açıları ve zihniyet kalıpları bu konuda hamle yapmamızın önünde en ciddi engeldir. Ortadoğu alanında demokratik ulus diplomasisi yapabilecek kurumlarımız ve alanlarımız Avrupa'ya gösterdiği ilgiyi ve heyecanı Ortadoğu'ya göstermemektedir. Önder Apo'nun paradigması dünyanın her yerinde heyecan yaratıyor. Bu konuda yapılan eğitimler, seminerler, toplantılar, eylemler önemli bir işarettir. Ama Ortadoğu halklarıyla yürütülen tartışmaların daha doğrudan sonuçları oluyor. Önder Apo kapitalist modernitenin son iki yüz yıllık sayısız seferlerine rağmen Ortadoğu'dan demokratik uygarlığı tasfiye edemediğini, demokratik modernite değerlerinin toplumsal yaşamda ve kültürde etkisini ve ağırlığını sürdürdüğünü belirtiyordu. Kapitalist modernite ile siyasi ve ekonomik gelişmelerle birlikte asıl ilişki toplumsal düzeyde ve kültürel düzeyde. Bu boyutuyla paradigma çalışmalarımız için en uygun diplomasi sahalarının da başındadır. Bu öneme sahip olan Ortadoğu'daki faaliyetlerimiz mevcut durumdan da anlaşılacağı üzere bahsettiğimiz zihniyet sorunları bu alanda da devam etmektedir. Ulus-devletin milliyetçilik, dincilik ve cinsiyetçilik hastalığı en çok bu bölgede ekilmek isteniyor. Ahlaki ve politik toplumun doğduğu bu topraklarda kapitalist modernitenin ekmeğe çalıştığı hastalıklara karşı mücadele yürütmek, bölge halklarıyla toplumsal değerler üzerinden ortaklaşmak gerekiyor.

Dünyada ulus-devletler diplomasiyi imkanlara dayalı bir pazarlık şeklinde yürütüyor. Deyim yerindeyse toplumsal her değeri satılıp pazarlanabilen bir meta olarak görüyor. Bu tarzda bir diplomasiye ne halk olarak ne de Özgürlük Hareketi olarak girmek mümkün değil. Bunun hem ilkesel sorunları var hem de imkân sorunları var. "Savaş yenilince değil, düşmana benzeyince kaybedilir" diye ifade edilen veciz bir söz var. Topluma ve toplumsal olana karşı açılan savaşta kullanılan araçları ve yöntemleri toplumu ve toplumsal olanı savunmada kullanmak tutarlı ve sağlıklı değildir. Soykırım kışkırtıcılığına olup varlığını koruma ve özgürlüğünü sağlamaya çalışan bir halkın bu araçlarla diplomasi yapması mümkün değildir. Demokratik ve özgürlükçü değerler demokratik ulus diplomasisinin temel gerekçe-

leridir. Bu değerlerle örgütlenme, bu değerlerle ilişki ve ittifaklar geliştirme hakiki olandır. Ezilenlerin, direnenlerin pazarlık konusu yapabilecek hiçbir toplumsal değeri yoktur. Toplumsal değerler korunmak ve geliştirilmek için vardır. İlişki ve ittifaklarda birbirini büyütme, geliştirme, destek olma, ön açma ve başarı için katkı sunma temel amaçlar olabilir. En büyük katkı ise ulus-devlet zihniyetine karşı demokratik ulus zihniyetini geliştirme ve örgütlemektir. Demokratik ulus zihniyeti ise Kürtlerin ve ezilen halkların en temel demokratik yaşam ölçülerine kavuşmasının pazarlık konusu yapılmasına karşı mücadeledir.

Yaşam ve mücadele ölçülerimizi Önder Apo'nun tarzından alıyoruz. Önderlik perspektiflerini yaşamın ve mücadelenin her alanında esas perspektif olarak kabul ediyoruz. Demokratik ulus diplomasisinin öncü kadroları olabilir, olmalıdır. Ama toplumsal devrim hedefimiz varsa sadece bunlarla sınırlı kalmak tarihsel ivmeyi kaçırmak anlamına gelir. Önder Apo PKK diplomasisini kadroyu, yurtseveri, dostu, sanatçıyı, aydını, akademisyeni, din insanlarını, entelektüelleri örgütleyerek geliştirdi. Düşüncelerinin ulaşma imkanlarının çok sınırlı olduğu yerlere bile bir selamı, bir mesajıyla ulaşmayı başardı. Bir halk hareketiyiz. Neredeyse dünyanın her yerinde belli sebeplerle göç etmiş insanlarımız var. Dünyanın her yerinde kadın özgürlük mücadelesini önemseyen, geliştiren, izleyen kadınlar var. Milliyetçilik, dincilik ve cinsiyetçilik ile nefessiz bırakılmak istenen gençler, eşit ve özgür yaşam arayışında olan emekçiler var. Kültürel hareketlerden ekoloji hareketlerine kadar sayısız demokratik toplum mücadelesi veren gruplar, kişiler var. Önder Apo kadro gönderemediği alana yurtsever, yurtsever gönderemediği alana dost eğitimci gönderiyordu. Halk olarak bu konuda gerçekten imkanlarımız var. Önderlik paradigmamızın her bir aktivisti, halkımızın her bir üyesi doğal bir diplomat gibidir. Topluma, özgürlük görevlerine karşı duyduğumuz sorumluluk oranında diplomat oluyoruz. Bu konuda diplomasi kurumlarımız toplumu bu perspektifle değerlendirmekte yetersiz kalıyor. Eğitimde zayıf kalıyor. Perspektif vermekte ve harekete geçirmekte eksik kalıyor. Demokratik ulus diplomasisi asimetrik ve binlerce otonom grupla diplomasi yürütme imkanına sahiptir. Neredeyse dünyanın tüm halklarına bir şekilde ulaşmış durumdadır. Ama devamını getirmek, temas ettiğimiz her bir ilişkiyi demokratik modernitenin politik öznesi olarak değerlendirmek gerekiyor. Demokratik ulus diplomasisinin on binlerce kadrosu ve emekçisi vardır. Bunu uygun örgütsel formlara kavuşturmak, her bir politik özneyi eyleme geçirecek araç ve süreçleri örgütlemek tam olarak diplomasi kurumlarının görevidir.

Yaşamın çok berrak bir gerçekliği var. Herkes kendisinde olmayanı arar. Aradığı şeyi elde etmeye çalışır. Kazanmaya çalışır. Kürtler, kadınlar olarak, farklı inanç ve halklar olarak ihtiyaç duyduğumuz özgürlüğün şid-

detini bizler hissediyoruz. Bu isteği karşıımızdaki güçler istiyormuş gibi yaşama ve çalışmalara katılmayız. Çoğu zaman diplomasi çalışması yürütürken öyle bir rahatlık geliyor ki, anlam vermekte zorlanmamak mümkün değil. Varlık yokluk savaşını kazandı bir halk gerçekliğine sahip olduğumuzu belirtiyoruz. Ama davranış ve yaklaşımımız buna göre değil. Biz sadece aktaran ve söyleyen olmayı, yaşam hakkı kazanmaya yeter sayıyoruz. Önderliğimiz İmralı Zindanı'nda tarihte eş benzeri görülmemiş bir tecritle toplumdansoyutlanıyor. Halk gerçekliğimize karşı sürdürülen soykırımın daha derin bir hali uygulanıyor. Peki bu gündemlerimizi ne kadar genelleştiriyoruz? Toplumun, farklı grupların, dostların, halkların gündemine ne kadar sokuyoruz? Önderliğin özgürlüğünün Kürtler için önemini anlatabiliyoruz belki ama toplum için, kadınlar için, daha demokratik ve özgür bir yaşam talep edenler için taşıdığı önemi kavrayabiliyor muyuz? Bu konuda çalışıyoruz, eylemler yapıyoruz. Ama ne kadar sonuç alıyoruz?

Topyekün direnişi diplomasi çalışmalarında geliştirme arayışımız olmalıdır

Planlama ve çalışmalarımızda rehabet içindeyiz. Bu ulus-devlet zihniyetinin hastalığıdır. Söyleyip geçme, anlatıp görevimizi yaptığımızı düşünme bizi tatmin edecek çalışma biçimi değildir. Bizim dünya halklarına ihtiyacımız var. Ulus-devlet düzeni kendimiz olma yolundaki her değeri sömürüyor, terörize ediyor ve halkımıza karşı kullanıyor. O zaman bu siyasete karşı herkesi harekete geçirme, topyekün direnişi diplomasi çalışmalarında geliştirme arayışımız olmalıdır. Bahsettiğimiz bu amaçlara hizmet edecek herkese ulaşma, bu çevreleri ikna etme, etkileme, ulus-devletin toplum kırım politikalarına karşı mücadele etme konularında ısrarcı olmalı, takip etmeli, sonuç alıcı yöntemleri sürekli zenginleştirerek örgütlemeliyiz. Alanımız, kurumumuz, imkanımız ne olursa olsun, var olanla yetinen, ısrar etmeyen, koparıcı olmayan tarzlarla sonuç alamayız. Halk olarak en çok bizim ilişki ve ittifaklara ihtiyacımız var. İkna etmek bizim sorumluluğumuzdadır.

Özgürlük Hareketimizin ve paradigmamızın belirgin mücadele boyutları var. Kürt sorunu, toplumsal özgürlük sorunu, sınıfsal sorunlar, anlamlı yaşamı geliştirme sorunu kadına karşı yürütülen komplo ve savaş ile başladı. Bugün en liberal hareketler bile şekli de olsa kadın-erkek eşitliği tartışması yapmadan özgürlük hakkında söz kuramıyor. Demokratik zihniyetin en temel mücadelesi kadına özgürlük ideolojisidir. Diplomasi alanı erkek devlet aklının kontrol ve denetiminde tuttuğu bir sahadır. Erkek bir alandır. Şeklen de böyledir, ruh olarak da erkektir. Kadın özgürlük mücadelesinin en aktif olması gereken alanlardan birisi de demokratik ulus diplomasisidir. Kadın Özgürlük Hare-

keti'nin yapacakları başka bir tartışma konusudur. Demokratik ulus diplomasisi yapan kurum ve çalışmalarımız kadın özgürlük mücadelesini ve perspektifini de temel bir boyut olarak çalışmalarında işlemeli, ele almalı, toplumu bu çizgiyle buluşturmalıdır. Güncel yakıncılığı ile karşıımızda olan siyasal sorunlar elbette gündemimiz olabilir. Ama hiçbir toplumsal ve siyasal sorun kadın özgürlüğü sorunundan bağımsız değildir. Demokrasi ve özgürlük sorununun kaynağı zaten kadına karşı başlatılan saldırıyla başlamıştır. Kötülüklerin kaynağı olan erkek devlet aklına karşı kadın özgürlük perspektifi çözüm yaratan demokratik ulus diplomasisinin de ilkelerinden biridir. Dolayısıyla dünya halklarına ve kadınlarına tarihsel bir güç veren kadın özgürlük ideolojisi diplomasi çalışmalarımızın merkezinde olmalıdır. Kürtlerin özgürlük sorununa yaklaşımı kadına yaklaşımımızı ifade etmeden anlaşılabilir. Devrimlere yaklaşımımız kadın özgürlük devrimi anlatılmadan kavranamaz. Kapitalist modernitenin erkek ve soykırımcı aklına karşı yaşamı savunmamız kadın kurtuluş ideolojisi bilinmeden anlaşılır olmaz. Bundan dolayı demokratik ulus diplomasisinin her bir çalışması kadın özgürlük devrimimizin edebiyatını ve pratiğini iyi takip etmeli, halklar diplomasisinde en stratejik boyutlardan birisi olarak işlenmelidir.

Diplomasi devletlerin tekelinde ve denetiminde, devletler arası ilişkilerin protokol ve kurallarının uygulama alanı olarak yansıtılmaya çalışılıyor. Toplumsuz diplomasi böyle araçsallaşılıyor. Diplomasi kendi başına bir güç ifade etmiyor. Diplomasi etkili kılan onun dayandığı ideolojik sütun, ölçü olarak kabul ettiği değerler, ilkeler ve toplumsal zemindir. Toplumlar açısından diplomasi örgütlü ve eylemli olduğunda sonuç verir. Refleksleri ölmüş, etkileme ve değiştirme gücünden uzak hiçbir çalışma diplomasi yapamaz. En meşru ve genel konularda dahi durum buyken, büyük bir varlık savaşını verip de diplomasi yapmak kendi başına zorluklara sahiptir. Hem PKK'nin şimdiye kadar ortaya çıkardığı tecrübesi hem de tarihsel toplum birikimi demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü paradigmanın diplomasisinin önünün sonuna kadar açık olduğunu gösteriyor. Bizler ulus-devlet zihniyetine karşı bilinçli eylemcileriz. Gücümüzü Önderlik paradigmasından, bu paradigma ile anlam bağı kurduğumuz toplumdansoyutlanıyor, toplumu tarihsel demokratik ve komünal değerlerinden alıyoruz. Demokratik modernite direnişçiliği fedailiğin zirvesinde bir seyir izliyor. Demokratik uygarlığın değerleri tüm tecrit ve soykırım politikalarına rağmen Önderlik şahsında İmralı'da gelişiyor. Demokratik ulus diplomasisinin de görevi bu tarihsel direnişin öncülüğünü yapmak, tüm insanlıkla bu değerleri buluşturup faşizmi yenilgiye uğratmaktır.

PKK'DE TARİHİ HAMLESEL SÜREÇLER

Parti kurmak dönem itibariyle bir onur meselesiydi. Ortada hemen yanıt oluşturabilecek olanaklar yoktu. Fakat muazzam bir onur boşluğu her adımda belliydi. Nereye baksam adeta alçaklık hissediliyordu. Her şey ihanete uğramış gibiydi. Bir şeylerin yapılması gerektiği kesindi. Kurulan dar anlamda parti değil, yeni bir yaşam tarzıydı. Kimlik dönüşümü dayatılıyordu. Ülke ve tarihle, çağdaşlıkla bu kadar uyumsuzluk hiçbir gerekçeyle izah edilemezdi. Gerekçelerimiz, zayıflıklarımız ne olursa olsun, mevcut duruma müdahale şarttı. Bu durumda partileşme bir nevi intihar eylemiydi.

Rêber Apo'nun 'Bir Halkı Savunmak' kitabından derlenmiştir

II. PKK'leşme hamlesi

Gelinen aşama mülteci bir hareket olmayla çağdaş bir ulusal kurtuluş veya halk özgürlük hareketi olmanın ayrışma noktasıydı. Özgürlük hareketinin uzun süreli suskunluğunun tarihi sorumluluğu ağırdı. Özellikle zindan şehitleri ve işkenceli ortam mutlaka bir şeyler yapılmasını gerektiriyordu. Aksi halde ihanetle damgılanmak kaçınılmazdı. 15 Ağustos 1984 Hamlesi'ni bu endişeler altında gecikmeli ve yetersiz karşılamak mümkündür. Özal'ın yeni başbakanlığı döneminde devletin yaklaşımı yine gereken ağırlıkta değildi. 'Bir avuç eşkiya' zihniyetiyle gerillaya yaklaşılması siyasi yaklaşımlara ilişkin hiç umut bırakmıyordu. Klasik askeri güce duyulan sınırsız güvenle en yakında ezileceği bekleniyordu. Gürültülü bir propagandayla yüklenildi. 1984'ün sonuna kadar hiçbir başarı yoktu. Gerilla savaşının önü açıktı. Ama bahsedilen iç ağırlaştırma etkenlerine KDP kaynaklı engellemeler de eklenince, beklenen güçlü çıkışlar bir türlü gerçekleştirilemiyordu. Halkın tepkisi olumluydu. Ortada olmayan, hareketin yönetimini ve örgütlenmesini yürütebilecek gerçek komuta kadrosuydu. Olumsuzluklara baştan sona damgasın vuran bu sorun oldu.

Kemal Pir ve Mahsum Korkmaz'ın silahlı mücadeleye ilişkin yaptıkları eleştiriler gerçekçiydi. Belki de gerekenleri yapabilecek iki değerli yoldaşlar. Kemal Pir'in 1982, Mahsum Korkmaz'ın 1986'daki kayıpları savaşı kurallarına göre geliştirme şansına ilişkin ciddi darbelerdi. Ardından yapılan kısmi bir geri çekilme ve 1986 PKK III. Kongresi bir kriz geliştirme çalışması oldu. Olanakların yetersizliğinden değil, zorbela yaratılan bazı olanakların üzerine yatma anlayışı etkili oluyordu. Kesire'nin provokatif yaklaşımları sinirleri son haddine kadar geriyordu. 1987 tüm olumsuzluklara rağmen ciddi bir çıkış için yine

geniş perspektif ve olgusal olanaklarla hazırlanmıştı. Fakat hareketin bağrına iyice oturmuş, giderek bilinçli bir hal almış olan iç çeteleşme olayı merkezi kadro sorumsuzluğuyla birleşince, değeri çok yüksek olan ve çok sayıda insanın olağanüstü fedakarlığıyla hazırlanmış çalışmaları işlemez, verimsiz, atıl durumda bırakıyordu.

Bu izahı güç durumlara karşı gittikçe adım adım bindirilen ve ağırlaşan genel önderlik konumu daha kapsamlı çözümler yapmayı ve eğitimi derinleştirmeyi gerektirdi. Sorumluluklar tüm ağırlığına rağmen başarıyla yerine getiriliyordu. Hemen hemen her kadro adayının devrimci onuru için gerekli olan destek kesinlikle ve başarıyla sunuluyordu. Buna saygılı davranıp bir katkıyı da kendileri yapacağına, bir iç iktidar havasına girmeleri tüm çalışmaları zehirliyordu. Dörtlü çete dediğimiz Şahin Baliç, Şemdin Sakık, Kör Cemal ve Hogir grubu resmen bir kadro katliamı başlattı. "Çatışmada vuruldular" adı altında ne kadar değerli kadroyu vurduklarının hesabı hala bilinmemektedir. Birçok değerli yoldaşın kararlık ölümü sırrını korumaktadır. Hedef olmaması gereken birçok sıradan insan, kadın ve çocuk öldürmeler başını almış yürümüşü. Ortada merkezi inisiyatif kalmamıştı. Benim uzaktan ne kadar doğru bilgilendirildiğim hala karanlıktır.

Devlet yoğun saldırı konumundan vazgeçmedi

1990 Ocak ayının 25'inde çocukluk arkadaşım Hasan Bindal'ın gözümün önünde alınıp "tatbikatta yanlışlıkla vuruldu" biçimindeki korkunç alçaklığı karşısında ancak uyanabildim. Hareketin bünyesinde yürütülen en alçakça ve izahı hiç yapılamayacak cinayetler büyük yurtseverlik ve sosyalist inançlarıma rağmen gittikçe bir duyarsızlığa da yol açmıştı. Bu arada ajan avı altında büyük ihtimalle çok sayıda suçsuz insan da katledilmişti. Yanımda yaptıklarına göre, içeride yap-

tıklarının boyutu korkunç olmalıydı. Bu ihanetlere '91'de Talabani'nin Türkiye'yle PKK konusunda uzlaşması ve daha önceki işbirliğini sürdüren KDP ile birlikte '92'de 'ya teslim, ya imha' seçeneğiyle hareketin üzerine gelmeleri de eklenince, tüm büyük çalışmalara, kahramanlıklara ve halk desteklemelerine rağmen krizden bir türlü çıkılamıyordu. Yapılan Kongre ve birkaç konferans su üzerine yazılan yazılar olmaktan öteye gidemedi. Tüm bu olumsuzluklara karşılık, hepsi belgeli olan derinlikli çözümler, her yıl binleri aşan kadro çalışmaları ve halkın çığ gibi katılımı engellenemedi.

Devlet cephesinden ilk defa ciddi gelişmeler gözlemleniyordu. Turgut Özal'ın sorunu tartışmaya ve ateşkese olumlu yaklaşması, Süleyman Demirel'in "Kürt kimliğini tanıyoruz" mesajları umut vermekle birlikte güvencesizdi. '93 baharında Turgut Özal ölmeseydi, veya iddia edildiğine göre öldürülmeseydi hareketin içinde Şemdin Sakık anlamsız gerilla kayıplarına tepki olarak otuz üç silahsız askeri vurmasaydı, belki de ateşkesin sonucu kalıcı bir barışla noktalanabilirdi. Fakat gerek devletin iç durumu, gerek PKK'de çeteciliğin inisiyatifi elde tutması, Talabani ve Barzani ihanetleri bu şansın gerçekleşmesini önledi. İşler daha da karıştı ve çığırdan çıktı. 1994-'95-'96-'97-'98'e kadar tam bir kendini tekrarlama inadı tarafları müthiş yıprattı. 28 Şubat sürecinin farklı bir ses olması ve '98'de devletin de ilgisiz kalmayacağı inancıyla tek taraflı girilen ateşkes süreci, Suriye üzerindeki dayatmalar sonucu çıkış yapma zorunluluğum nedeniyle çözümleyici bir sonuca yol açmadı. Devlet yoğun saldırı konumundan vazgeçmedi. Kendince fırsatı yakalamıştı ve işi kesin askeri yolla bitirmek kararlılığında idi. Bilinen Avrupa macerası ve İmralı sürecinin gerçekleşmesiyle farklı bir döneme girildi. Bu durum ikinci PKK'leşme hamlesi anlamına geliyor.

15 Ağustos 1984 ile 15 Şubat 1999 arasındaki bu onbeş yıllık düşük yoğunluklu savaş diyebileceğimiz süreç hakkında

çeşitli açılardan ve çok yönlü değerlendirmeler yapılabilir. Değerlendirmeler önderlik, siyasi ve askeri yönetim pratiği açısından yapılabileceği gibi, savaş ve iktidarlık sanatı açısından da yapılabilir. Temel doğrular ve yanlışlar kadar, hiç yapılmaması ve mutlaka yapılması gereken işler bakımından da değerlendirilebilir. Yine dünya çapında özellikle '90'da Sovyetlerin çözülüşü, ABD'nin başına Clinton'un gelişi, Irak krizi ve yeni küreselleşme hamlesinin derinlikli çözümlenme gereği açısından da değerlendirilebilir. Bağlantılı olarak eski solun aşılması, yeni solun nasıl olması gerektiği, devrimci ütopyanın kendisi gibi teorik konular da yeniden değerlendirmeye tabi tutulabilirdi. Yapılan değerlendirmelerin eksikliği, yanlışlığı görölüp tamamlanabilirdi.

3- PKK üzerine bazı değerlendirmeler

PKK tarihinin kısa bir özet taslağını vermeye çalıştım. Bazı değerlendirmeleri yapabilmek için hayli öğreticidir. Daha önceleri şöyle bir deyim kullanmıştım: **"Çözümlenen an değil tarihtir, kişi değil toplumdur."** Bu deymi PKK'ye uyguladığımızda daha da anlaşılır olur. PKK'de çözümlenen hem Kürt tarihi hem toplumdur. Bütün olumlu ve olumsuz yanlarıyla böyledir. Yeter ki doğru okumasını bilelim ve derslerini iyi çıkaralım.

PKK'leşmenin çağdaş bir Kürt miladı doğuşu olduğundan hiç kuşku duymadım. Ama Kürt denen bireylerin bir yandan bu denli çelişkili, anlamsız ve zayıf, diğer yandan düz ve çizgili, fedakar ve yiğit olabileceğini tam kestirememiştim. Kişilik üzerine birçok çözümler yaptım. Hala Kürt'ü tam yakaladığımı, çözdüğümü söyleyemem. Çünkü kendisi olmaktan epeyce uzaklaştırılmıştı. Şeklen Kürtvari gözükse de, özde başkalaşmıştı. İhanetinin boyutlarının farkında bile değildi. Ona ne insan yasaları ne de hayvan yasaları işliyordu. Adeta üçüncü bir varlık türünü oynuyordu.

PKK'leşmede asıl oynamaya çalıştığım rolün zihniyet anlamıyla ilgisi çıktı. Fakat gerek birey olarak, gerek yansıdığı kaynak olarak Kürt'ü ve toplumu eldeki toplumsal teorilerle çözmek, tüm denemelerime rağmen eksik ve yanlışlarla dolu olmaktan kurtulamıyordum. Daha '75 çıkışında M. Hayri Durmuş'a adeta Zerdüştvare buyuruşla emperyalizm ve sömürgecilik üzerine taslak düşüncelere başlamıştım. Elde olduğumu tahmin ettiğim bu taslak hala öneminden bir şey kaybetmemiş olarak duruyor. Şimdi de olduğu gibi kullanılabilir. Dönemin devrimciliğine damgasını vurmuş düşün-

kaynar kazan suyun dökülmesi anlamına geliyordu. Tarihin seyrini değiştiren bir olaydı bu. Grubun KDP'yle, bazı Türk grup artıklarıyla ve devlet adına bazı gruplarla da bağı olma ihtimali, zihniyet savaşını acele ve karmaşık bir hedefler topluluğuna karşı geliştirmemizi acilen gündemleştirdi. Zihniyet savaşı erkenden bir kaba maddi savaş araçlarına dönüşme tehlikesine düştü.

Büyük zihniyet savaşı, yurtseverliğin, özgürlüğün, aşkın savaşıydı

Dönem, 1 Mayıs'ta İstanbul işçi mitinginde komplo sonucu 37 yurttaşın öldüğü, Bülent Ecevit'e suikast düzenlendiği zamanlara denk düşüyordu. Türkiye'nin en kirliliği iç savaş görüntüsü verdiği zamanlardı. Grubun hızla partileşmesi kararına bu şartlar altında varıldı. Haki Karer'in anısına bağlılık gereği Antep'te aynı yılın sonbaharında Program Taslağı'nı hazırladım. Tekrar Ankara ve orada ilginç bir evlilikle birlikte '78 yaz başlarında Amed uçuşu yapıldı. Bu evlilik olayını büyük bir zihniyet, politik savaş ve duygusal savaş olarak değerlendirmek daha doğrudur. Kesire kişiliğinin alevi, Kürt ve devlet olması, içine girdiğim zihniyet savaşı açısından hayli tahrik ediciydi. Gruba girdiğinde kadın olarak açılım yapmalı ve sürükleyici olmalıydı. Durgun ve derin bir su gibi içine girildikçe boğucu etki göstermeye başlamıştı. Yapılacak iki şey vardı: Ya tümüyle uzaklaşmak ya da tehlikeyi boğucu olmaktan çıkarmak gerekiyordu. Uzaklaşmak ucuz bir yoldu ve yenilgi anlamına gelirdi. Evlilik önermem ise, bir yandan grubun esenliği açısından, diğer yandan asıl hesaplaşmanın benimle olması gereğini doğru bulmamdan kaynaklanıyordu. Siyasi, duygusal ve zihni bir ilişki olduğu açıktı. Kürt sosyalisti olursa ne ala; bir ihtimal devlet görevlisi çıkar ise, kimin kimi kullanacağı bir zeka işiydi. Bu konuda sınırlı da olsa kendime güvenim vardı. Fakat gururum şeklen oldukça Kürt olan bir kadını mevcut haliyle devletten saymayı kaldıramıyordum. Olsa bile adeta devletle bir kadın üzerine gerekirse mücadele de verilebilirdi. Bu mücadele sadece ağır savaşa değil, uzlaşma ve barışa da götürülebilirdi. Böylesi sezilerim vardı.

Alevilik konusunu ise, sünni gelenekliliğimi pek ciddiye almadığım için ilişki kurmanın diğer tahrik edici bir unsuru olarak gördüm. İlişki kanalıyla Kürt sünni ve alevi birlikteliğine katkı sağlayabileceğini düşündüm. Dersim isyanında ailesinin kemalistler safında yer almış olması ve geleneğin takipçisi CHP'nin sosyal demokratlık denemesi benim için bir fırsat olarak görüldü. Sosyal demokratlık bir uzlaşma ve barış kapısı olabilirdi. Fakat daha sonra anlaşılacağı gibi, CHP'nin sosyal demokratlığı nasıl bir devlet cilası ise, Kesire'nin solculuğu ve sosyal demokratlığı da benzer cila karakterini açığa çıkaracaktı. On yıllık bu büyük zihniyet savaşında kadındaki Kürtlük, alevilik ve sol devletçilikle uzlaşma olmadı. Örgütün öldürme tavrını doğru bulmadım. Ne tuhaftır ki, benim alçakça

kaçırılmamda olduğu gibi yine Yunan istihbaratı yardımıyla kaçırıldı. 1987'de gerçekleşen bu olaydan sonra bir daha su yüzüne çıkmadı.

Bazı alçaklar hem örgüt içinde hem dışında bu ilişki nedeniyle şahsıma yönelik büyük iftiralar, kuşular, dedikodular yaymaktan çekinmediler. Halbuki hayatımın en zorlu, dayanılması insanüstü gayret gerektiren, belki de özgür Kürt insanının, özellikle özgür kadının şekillenmesine götüren bu büyük zihniyet savaşı, yurtseverliğin, özgürlüğün, aşkın savaşıydı.

Sorulması gereken soru, zihniyet savaşlarını bu tür politik ve hatta şiddet olaylarına tahrikler sonucu bulaştırmanın ne derece doğru ve isabetli olabileceğine ilişkindi. Tahakkümcü siyasetin doğasında bu tür sorulara pek yer yoktur. Bu tür siyaset hastalığı açık ki yavaş yavaş bize de bulaşıyordu.

Yaptığım ikinci büyük zihniyet hamlesi "Kurdistan Devrimi'nin Manifestosu" adlı değerlendirmeydi. Bu değerlendirmeyi bizzat el yazmama 1978 Temmuzunda Amed'de yaptım. Bu değerlendirmenin gerçekleşen 'evlilik' belasının savaş ortamında yazıldığını belirtmem ilginç ve aydınlatıcı olabilir. Denilir ki, bu dönemde Mehmet Hayri Durmuş ve Cemil Bayık (diğer bir arkadaş Kemal Pir olabilir) kaldığım eve geldiklerinde, mevcut ilişki durumumuzu görünce büyük bir kızgınlığa düşerler. "Bu kadın önderimize (bu sıfat yavaş yavaş oluşuyor) nasıl böyle davranabilir? Gelin, arkadaşın haberi olmadan öldürüp kim vurduya getirelim ve bu beladan arkadaşını kurtaralım" derler. Her zaman büyük kalmasını bilen Kemal Pir'in bu tavra yaklaşımı oldukça olgundur. Demiş ki, "arkadaşın herhalde bir bildiği vardır. Biz karışmayalım." Ama Amed Zindanı'nda ölüm orucundayken, adeta vasiyeti olarak, "bu konuda partinin çok dikkatli olması ve unutmaması" gereğini vurguladığı belirtilir. Manifesto, ilan edileceği düşünülen partinin kuruluş manifestosudur. Yayınlanması düşünülen 'Serxwebûn' adlı gazetenin ilk sayısı olarak yayınlanır. Manifesto için geriye dönüp baktığımızda, 1973 toplantısı, 1975 buyruktusu ve 1977 seri konuşmalarının bir zirvesi ve en derli toplu ifadesi olarak değerlendirilebilir. Komünist Manifesto'ya anırtıma yaptığı açıktır. Sadece Kurdistan halkına değil, dolaylı olarak tüm Ortadoğu toplumlarına seslenmeye çalışıldığı içeriğinden bellidir. Üslubu ve içeriği ulu-

sallıktan ziyade toplumsal özgürlüğe daha yakındır. Özgür olmayan bir ulusallık kabul edilmediği gibi, ulusal rengi olmayan bir özgürlük de düşünülmemektedir. Manifestodan alınan hızla partileşmeye gitmek kaçınılmazdı. Sadece isim ve kimlerle başlanması gibi bazı teknik detaya ilişkin sorunlar o kadar önemli değildi.

Kurulan dar anlamda parti değil, yeni bir yaşam tarzıydı

Parti kurmak dönem itibarıyla bir onur meselesi idi. Ortada hemen yanıt oluşturabilecek olanaklar yoktu. Fakat muazzam bir onur boşluğu her adımda belliydi. Nereye baksam adeta alçaklık hissediliyordu. Her şey ihanete uğramış gibiydi. Dağ ova, köy kent, tarih güncellik, birey toplum, devlet yurttaş, kadın erkek, çocuk ebeveyn, yol yolcu, kısaca her ikilem körce ve haince bakıyordu. Bir şeylerin yapılması gerektiği kesindi. Parti belki de bu ikilemlere anlam katarak çözüm yoluna sokabilirdi. Kurulan dar anlamda parti değil, yeni bir yaşam tarzıydı. Kimlik dönüşümü dayatılıyordu. Ülke ve tarihle, çağdaşlıkla bu kadar uyumsuzluk hiçbir gerekçeyle izah edilemezdi. Gerekçelerimiz, zayıflıklarımız ne olursa olsun, mevcut duruma müdahale şarttı. Bu durumda partileşme bir nevi intihar eylemiydi. Ama bilinçli bir birey intiharı değil, toplumun yaşanmazlığına tepki anlamında iğne ucu kadar da olsa onurlu yaşam şansını denemek için bir intihar; bir nevi namusu kurtarma eylemi. Değişik biçimde uygulanan namus eyleminin özgün bir biçimiydi partileşmemiz. Şahsen çocukluktan beri kaçındığım dar amaçlı namus kavramları için kendini feda etme yerine, tarihsel toplumsal anlamı olan bir namus eylemi tercih edilebilirdi. Bu eylemi gündemleşen sınıfsal ve ulusal, etnik, dini, alevi çıkarlarla izah etmek güçtür. Ana etken kendini zorbela yetiştirmiş, biraz aydınlanmış halk insanların eylemi olarak izah etmek doğruya en yakındır. Tarihte iyi bilinen Rus Narodniklerine benzetmek daha anlaşılırdı. Etkisine baktığımızda, partileşme tarzının bir zirvesi ve en derli toplu ifadesi olarak değerlendirilebilir. Komünist Manifesto'ya anırtıma yaptığı açıktır. Sadece Kurdistan halkına değil, dolaylı olarak tüm Ortadoğu toplumlarına seslenmeye çalışıldığı içeriğinden bellidir. Üslubu ve içeriği ulu-

Kurtuluş Cephesi," "Kişilik Problemi" ve "Örgütlenme Üzerine" konuşmalar daha somut sorunların çözümüne yöneliktir. Ortadoğu, İsrail-Filistin deneyiminden etkilenme olmuştur. Yıllarca süren zihniyet çalışmaları ancak çok sınırlı bir gençlik kesimini uyandırabilmiştir. Toplumun genel ve derinden sarsılışı herkesi etkileyecek politik askeri adımlara bağlıdır. Gerçek partileşme, rüşünü bu adımları atmakla ispatlayabilirdi. Aksi halde bir çocukluk hastalığından ölmek gibi olurdu. Zindan direnişçiliğiyle Ortadoğu çalışmaları birleşince, gerilla hamlesi kaçınılmazdı. Bunu önleyecek en ufak olumlu karşı hamle yoktu. Devlet topyekun inkar ve bastırma halindeydi. İki olgu birbirini mutlak tanımama, kabul etmeme pozisyonundaydı. Uzlaşma zemini aramak boşunaydı. Kesire ve o dönemde ortaya çıkan Avukat Hüseyin Yıldırım'ın ilginç tavırları acaba devlet endeksli olabilir mi diye sonradan düşünüldü. Ama bu anlama gelebilecek bir ipucu bulmak zordu. Kaldı ki, cesaret edilmesi daha da zordu. Mehmet Şener ve Selim Çürükka-ya'nın daha sonraki tavırları da bu yönlü kuşular uyandırdı. Fakat tavırları olsa bile, sıradan bir ajanlığı aşacak güçte değildi. Dolayısıyla ciddiye almak düşünülemezdi.

15 Ağustos 1984 Hamlesi'ne yönelik ana değerlendirme, neden olduğu değil de gerçekleşen biçimin çapsizliğine yönelikti. Yaratıcı bir askeri yaklaşımda hiç bulunulmadı. Gerilladan başka her şeye benzedi. Niçin doğru bir gerilla çizgisine girilmediği hep soruldu. Partileşmenin asgari gerekleri bile gerillaya yansıtılmadı. Bunda iki etkenin rol oynadığı kanısındayım: Birincisi, baştan itibaren ne zihniyet savaşına ne de pratik çabalara köklü bir inanç ve bilinçle katılmayan kişilik yapılması ve benim olağanüstü çabalarla bu kişilik zayıflıklarını ayakta tutmadığı gibi bir barutluk atılımla kendini sonuçlandırmak istiyordu. Biz ise onları yaşanır kılmak, başarır kılmak istiyorduk. Bu arada hızla sivrilen bazı yerel unsurlar komuta boşluğunu sezmede ve doldurmakta gecikmediler. Dörtlü çete olarak daha sonra somutlaşacak bu eğilim değil partileşme, asgari toplulaşmanın gereklerini bile tanıyamıyordu. Eşkıyalıktan da öte, hatta en değme ajan provokatörlerin bile bilinçli yapamayacakları tahribatları bu unsurlar gerçekleştirecekti. Bir nevi yerel eşkıyalıkla

İşbirlikçi Kürt önderliği amaçlarında daha bilinçli ve planlıydı. Bunu hem PKK, hem TC ile ilişkilerinde ustaca uyguluyordu. Yüzeysel ve basit yaklaşan, pratikteki PKK ve TC komuta kademesiydi. Bu sürecin kapsamlı değerlendirilmesi birçok gerçeği ortaya çıkaracaktır. Özellikle TC bünyesinde de klasik devlet anlayışı ile çeteci devlet anlayışı arasındaki ilişki ve çelişkilerin aydınlanması büyük önem taşır. Devletin varlığına karşı sadece PKK'nin değil, devlet içinde de gerçek tahribatı hangi politikacılar ve kurumların yaptığı açığa çıkarılması gereken temel hususlardandır. Cumhuriyetin devrimci ilkelerinden tamamen kopuk, Türk İslamcı sentez adı altında bambaşka bir devlet yapılanmasına doğru nasıl gidildiği; bunda Kurdistan'daki savaşın rolü, Kürt aşiretçiliği, köy koruculuğu ve geleneksel feodal dinci çevrelerin tarikatçılığı yoluyla nasıl cumhuriyet karşıtı ve ilerde Kürt Federe Devleti'ne benzer gelişmelere yol açılabileceği de anlaşılacak durumdadır.

celerini iyi bir taslağıydı; Kurdistan Devrimcileri'nin zihniyet savaşımına ciddi bir katkı yapabiliirdi. Bu taslağa dayalı olarak yaptığım Kurdistan gezileri dikkat çekiciydi. '76 Martı'nda Ankara Mimarlar Odası'nda yaptığım konuşmayla start vermiştim. Ağırî, Bazîd, Qers-Digor, Dersim, Çewlîg, Xarpêt, Amed, Riha ve Dîlok ve tekrar Ankara'yla mayısta noktalamıştım. 15 Mayıs'ta biten yürüyüşüme yanıt 18 Mayıs'ta Haki Karer'in 'Sterka Sor' adında kuşku bir grubun adına Alaattin Kapan komplosunda şehit düşmesi, başımıza bir

zayıf parti etkileri karşılaştınca, ortaya çıkan bir gelişme söz konusuydu. Bu durum ikinci partileşme hamlesinin boşa çıkarıldığı dönemin sonuna kadar devam etti.

Devletin de PKK'nin de kazanmadığı açıktır

Partileşmenin ilk hamlesi daha zihniyet aşamasında Kesire, Şahin Dönmez vb tarafından işleme kılınmaya çalışılırken, ikinci hamlesi çeteleşmenin elinde adeta can veriyordu. Buna önlem olarak düşünülen her hamle çeteciklerin oldukça kemikleşmiş yapılarında eriyip gidiyordu. Bunda ne Önderlik olarak yeter-sizliğimiz ne de devletin ve işbirlikçilerin yönelimi yol açtı. Çeteleşmenin gücünü kestirememeye ve etkili tavırlar geliştirememeye asıl neden oldu demek daha gerçekçidir. Zafer ne önderliğin ne de devletindi, zafer çeteciliğindi. Zaten devletin yanındaki köy korucularının durumuyla çoğu itirafçı olan çete elebaşılarının mevcut durumu bu olguyu daha iyi izah eder. Fakat devletin daha sonra iyice yapıştığı bu silah bumerang etkisi gibi kendisini vuracak etkilere de sahipti. İlerde bu görülecekti. 1990'ların başlarında daha boyutlu çeteler olarak düşün-
nebilecek güneydeki aşiret önderlerinin desteklenmesi nasıl federe devlet olarak karşılırlarına dikilmişse, kuzeydeki işbirlikçi elebaşılarda köy koruculuğu ve tarikatlar temelinde devletin hem siyasi hem askeri yapısında artık kolay kolay karşıya alınamaz bir ağırlığa oturmuştu.

İçerik olarak Önderlik kurumu bu dönemde rolünü fazlasıyla oynamıştır. İdeolojik, siyasi ve askeri çizgi sorunlarını olduğu kadar, temel kadro eğitimi ve kitle ilişkileri, lojistik ve silahlanma çabalarında da fazlasıyla beklenen rol oynamıştı. Belki üslenme açısından yer değişikliği eleştirilebilir. Ama bunda da uzun süreli güvenlik içinde hareket olanaklarıyla karşılaştırılınca, eleştiri gücünü yitirir. Çizginin pratik önderliğinin ne siyasi ne askeri olarak o kadar hazırlanmış olanaklara rağmen rolünü oynamaması en çok üzerinde durulması gereken husustur. Elde başarılı olabilmek için her şey vardı. Silahtan paraya, üslenmeden dış irtibatlarla, kitle ilişkilerinden devlet ilişkilerine, her tür kadro ve savaşçı adaylarından eğitilmiş çok sayıda askeri ve siyasi kadroya kadar varolan olanaklar sadece dürüst bir askeri, siyasi, örgütsel

yönetimin elinde biçimlendirilseydi, gelişmelerin seyri çok başka olurdu. Belki bir devlet iktidarına ulaşılmazdı. Kaldı ki, pek de planlanmayan bir amaçtır bu. Buna rağmen demokratik bir çözüme rahatlıkla ulaşılabilirdi. Hem de taraflar o kadar kayıp vermeden ve acı çekmeden bu sonuca ulaşılabilirdi. Sonuca ulaşılammamasında içte PKK'nin, dışta devletin çeteleşmesi ve bunda sorumlu tutulması gereken PKK Merkez'i'nin rolüne sahip çıkılmaması asıl engelleyici etkenler olmuştur. Devletin de PKK'nin de kazanmadığı, çok şey kaybettiği açıktır. Buna karşı tarih boyunca sinsi ve işbirlikçi olan Kürt feodal üst tabakası çıkarlarını iyi yürütmüştür.

Güney Kurdistan'daki geleneksel aşiret önderliği, Türkiye'nin PKK ile girdiği savaşımın en kritik anında kendince önemli çıkarlar karşılığında en büyük ihanete cesaret edebilmiştir. Cezaevinde ve savaş ortamındaki ihanetlerle karşılaştırılınca, çok daha sinsi, planlı ve gizli yürütülen bu ihanet Türkiye'yi çete politikalarına daha çok sarılmaya teşvik etmiştir. Siyasiler yapıları gereği buna baştan açık iken, ordunun da yaşadığı zorlanmayla bu politikaya yatması bugünkü Federe Kürt devleti'ne giden yolun başlangıcıdır. Türkiye yönetimi bu sonucu hiç şüphesiz beklemiyor, taktik bir ilişki olarak değerlendiriyordu; PKK'nin tasfiyesiyle bitirilebileceğine emindi. Ayrıca ABD'nin Irak planlamasının gerçek boyutlarından habersizdi. İşbirlikçi Kürt önderliği amaçlarında daha bilinçli ve planlıydı. Bunu hem PKK, hem TC ile ilişkilerinde ustaca uyguluyordu. Yüzeysel ve basit yaklaşan, pratikteki PKK ve TC komuta kademesiydi. Bu sürecin kapsamlı değerlendirilmesi birçok gerçeği ortaya çıkaracaktır. Özellikle TC bünyesinde de klasik devlet anlayışı ile çeteci devlet anlayışı arasındaki ilişki ve çelişkilerin aydınlanması büyük önem taşır. Devletin varlığına karşı sadece PKK'nin değil, devlet içinde de gerçek tahribatı hangi politikacılar ve kurumların yaptığı açığa çıkarılması gereken temel hususlardandır. Cumhuriyetin devrimci ilkelerinden tamamen kopuk, Türk islamcı sentez adı altında bambaşka bir devlet yapılanmasına doğru nasıl gidildiği; bunda Kurdistan'daki savaşın rolü, Kürt aşiretçiliği, köy koruculuğu ve geleneksel feodal dinci çevrelerin tarikatçılığı yoluyla nasıl cumhuriyet karşıtı ve ilerde

Kürt Federe Devleti'ne benzer gelişmelere yol açılabilceği de anlaşılacak durumundadır.

Bu duruma gelinmesinde uluslararası gelişmelerin payını görmek de önemlidir. Bu gelişmeler olmadan, yalnız başına PKK ve TC bünyesindeki gelişmelerle durum yeterince izah edilemez. 1990'da Sovyetlerin çözülüşü, küreselleşme ve Clinton önderliğinin Ortadoğu, Türkiye ve Kurdistan üzerindeki etkisi hem dolaylı hem direkt yoldan kapsamlı olmuştur. Sovyetlerin çözülüşü Suriye'nin kararlılığını etkilediğinden bilinen çıkışa yol açmıştır. Diplomatik destek zayıflamıştır. Olası kapsamlı destekten yoksun kalmıştır. Küreselleşme, Ortadoğu'da yol açacağı değişim zorlamasıyla önümüzü daha iyi görmemiz gerektiğini zorunlu kalmaktadır. Aksi halde Irak başta olmak üzere birçok ülkede gelişme önceden kestirilemez. Eskinin paradigmasıyla tutucu ve önünü zamanında görememe durumuna düşülür. İlaveten Clinton'un gelişmeyle daha farklı taktiklerle bölgeye yaklaşım gösterebileceği kestirilmeliydi. ABD'nin bölge, Türkiye ve Kurdistan politikaları derinliğine anlaşılmalıydı, Suriye'deki çıkış sonrası durumlara düşülmeyebilirdi. Yüzeysel ve geç değerlendirmeler zamanında hareket etmemeye ve inisiyatifi kaybetmeye yol açar.

Yeni paradigma yoksunluğu köklü değişime olanak vermiyordu

Mevcut tıkalı duruma düşülmesinde zamanında teorik paradigmatik değişimin yapılmaması da etkili olmuştur. 20. yüzyılın son çeyreğinde

solun durumu, kültürel hareketler, feminizm ve ekolojik açılımlar iyi takip edilemedi. Ayrıca sivil toplum ve insan hakları mücadelesinin önemi derinliğine anlaşılamadı. PKK programı, örgütlenmesi, strateji ve taktikleri reel sosyalizmle ulusal kurtuluşçu akımların derin etkisi altındaydı. Kongrelerde yapılan değişiklikler taktik düzeyden öteye gidemiyordu. Temel dünya paradigmatları değişmemişti. Çözümlemeler derinleştirilse de, yeni paradigma yoksunluğu köklü değişime olanak vermiyordu. Toplumsal gelişmelere hala şematik yaklaşıyordu. Dogmatik zihniyet doğa ve topluma bakışta etkiliydi. Ortaçağ zihniyeti aşılmıştı, fakat reel sosyalizm şematikliği de doğa ve topluma yaklaşımın üretken bir teorisine yol açmıyordu. Kalıpsal yaklaşım zengin olgular dünyasını, dönüşüm ve değişim zenginliğini görmeyi perdeliyordu. Daha da önemlisi, aşırı politik ve askeri yoğunlaşma kişiliği tek boyuta indirgiyordu. İlişkilere hiyerarşik boyutu dayatıyordu. İktidarlaşma hastalığı bulaşıcı hastalık gibi hızla yayılıyordu. Devrimin halkların özgürlüğü, eşitliği için olduğu, demokratikleşmenin bunun için zorunlu bir durak olduğu ikinci planda kalmıştı. Askeri politik yaklaşım tüm ilişkilerin belirleyeni olmuştu. Askeri ortamda anlamlı olabilecek bu davranışların tüm halka yansıtılması zaten reel sosyalizmin temel hastalığıydı.

Yeni teorik yaklaşımlar ve paradigma değişikliğine ilgi de duyulmuyordu. Belki de görüşlerin yanlışlığından ürküntü duyuluyor, sonuçlarından çekiniliyordu. Halbuki Sovyetlerin çözülüşü sosyalizmi yeniden ele almayı zorunlu kılıyordu. Kadın ve çevre sorununa ilgi artmışsa da, gereken teorik derinlik sınırlıydı. Etnisite'ye daha gerçekçi bir yaklaşım dar sınıfçı, ekonomist eğilimleri kırıp zengin bir komünal ve demokratik duruş perspektifine götürebilirdi. Zamanla daha ilgili yaklaşımlar sergilense de, mevcut tıkanmaları aşmayı sağlayacak derinlikte değildi. PKK de 2000'lere doğru aslında 1970'ler paradigmasıyla gelip dayanmıştı. Tümünüyle dağılmasa da, işlevselliğini önemli oranda yitirmişti.

Hiçbir olgusal gelişmede her şey olumsuz olarak değerlendirilemez. PKK'nin tarihi, aynı zamanda Kürt ve Kurdistan tarihi ve toplumsal yapısında büyük değişim ve dönüşümlerin de tarihidir. Denilebilir ki, 20. yüzyılın son çeyreği Kurdis-

tan'da PKK'nin damgasını taşımadır. Getirdiği zihniyet dönüşümü, politik ve toplumsal alt üst oluşlar tarihe mal olmuştur.

Örgütlenme tüm tahribatlara rağmen varlığını büyük oranda sürdürmektedir. Ülke içinde ve dışında, tüm Kurdistan parçalarında her tür örgütlenmeye gidebilecek potansiyel bir zemin, lojistik imkan, kadrolar ve çok sayıda gruplar, sivil toplum kuruluşları mevcuttur. Halkın politik bilinci oldukça gelişmiştir. PKK kitlesi tüm Kurdistan'da başat durumdadır. Ayrıca ülke dışında ve komşu metropollerde milyonlarca sempatizan halk kitlesi mevcuttur. Kadında muazzam bir uyanış ve örgütlenme vardır. Kadın etrafında adeta yeni bir dünya doğmaktadır. Yeni teorik ve paradigmatik yaklaşımların asal öğeleri kadın özgürlüğünden geçmektedir. Gençlik benzer durumdadır. İlgi ve sıcaklığından bir şey kaybetmemiş olan gençlik, özgür toplum idealinin kararlı takipçisidir. "Ya özgür yaşam ya hiç" sloganı gençliğin elinden düşürmeyeceği bayrağı olmuştur. Partileşme tümüyle boşa gitmemiştir. Muazzam tecrübesiyle, binlerce kadrosuyla, on binlerce sempatizan ve yüz binlerce kitleleriyle uygun gördüğü öz ve biçimler altında rahatlıkla kendini yeniden yapılandırabilir. Gerilla hiç hak etmediği kayıplara ve çeteleşme anlayışlarına rağmen, Kurdistan'ın merkezinde ve tüm stratejik üs alanlarında binlerce kişiyle varlığını sürdürmektedir. Kendini geçmişin ağır hastalıklarından arındırırken, kazandığı büyük tecrübeyle ve hedeflediği daha gerçekçi politik program altında başarılı olmaya her zamankinden daha hazırdır. Tüm aleyhteki kuşatmalara rağmen, PKK dünyanın her köşesinde dost mevizler ve ilişkiler ağını korumakta ve gelişmesini sürdürmektedir. Binlerce kahraman şehidi kendilerini doğru temsil edebilecek zihniyet ve pratik sahibi yoldaşlarını beklemektedir.

Özcesi, özgürlük adına sarf edilen çabalardan hiçbir zaman pişmanlık duyulmaz. Sadece anlamsız kayıplar, kör inatlaşmalar, vaktinde ve yerinde yerine getirilemeyen görevlerden ötürü acı duyulur. Acılar ise değerini bilen herkes için daima en iyi öğretmenler olmuştur. Bu sefer en iyi öğretmenden iyilik, doğruluk ve güzellik dersleri emeğinin hakkıyla en iyi biçimde öğretilenecekti.

2023 MÜCADELE YILININ DERSLERİNİ DOĞRU ÇIKARALIM, APOCU DİRENİŞ ÇİZGİSİNDE DERİNLEŞEREK ZAFERE YÜRÜYELİM

Kritik ve tarihi süreçler doğru öncülük ve güçlü sonuç alıcı hamleler istemektedir. İdeolojik ve örgütsel anlamda güçlü duruşa sahip olmak başarının kilididir. Bu temelde gençlik hareketi olarak 2023 yılında daha büyük hamleler gerçekleştirmek amacıyla 1. PKK Gençlik Konferansı gerçekleştirilmiştir. "Bi Rihê Apoyî Xwe Nû Bikin, Cenga Azadiyê Serbixin" şiarı ile gençlik hareketi olarak 2023 yılında yapılan gençlik konferansımızın vermiş olduğu heyecan, iddia ve kararlılık düzeyi ile girilmiştir. Konferansta Önderlik tarzı, temposu ve üslubu ve parti ideolojisinde derinleşmenin başarıya götürecektir esas yöntem olduğu belirtilerek, öncülük bağlamında yaşanan sorunların aşılması hedeflenmiştir.

Ferzende İsyân

2023 yılı hem genel, hem de gençlik mücadelemiz açısından her açıdan önemli gelişmeleri de içinde barındıran nefes nefese bir mücadele yılı olmuştur. Şehit Erdal ve Şehit Rojhat şahsında kahramanlık çizgisi 2023 mücadele yılına damgasını vurmuş, halkımızın ve Kurdistan gençliğinin zafer ve intikam yeminini daha fazla bilemiştir. Yanı sıra sömürgeci, faşist Türk rejimi her türlü kirli savaş yöntemleri ile var olan soykırım konseptini en üst düzeyde başta Önderliğimiz şahsında tüm halk ve Hareketimiz üzerinde uygulamayı esas almış, bunun için her türlü özel ve psikolojik savaş sınırsızca kullanarak mücadelemizi her yönden bitirmeyi önüne koymuştur. Varlık-yokluk savaşını olarak da belirttiğimiz bu süreç hem var olan soykırımcı düşman gerçekliğinin ömrünü uzatmak için her türlü kirli yöntem başvurduğu bir süreç olurken aynı zamanda mücadelemiz için de zaferi garantilemenin ve Önderliğimizin fiziki özgürlüğünü sağlamanın mücadele zemini olmuştur. Bu açıdan var olan sürecin keskinliği de buradan gelmektedir. 2023 yılı faşist soykırımcı AKP-MHP rejimi açısından her türlü soykırımcı politikalarını uyguladığı bir yıl olurken bizler için ise var olan bu konsepti boşa çıkarmanın ve düşmanı yenilgiye uğratmanın yoğun ve kesintisiz mücadelesi ile geçmiştir. Bu anlamda 2023 mücadele yılını anlamak hem genel hem de gençlik mücadelesi açısından gerekli sonuçları çıkarmak önümüzdeki mücadele yılı açısından gereklidir. 2023 yılının yetersizliklerinden ve hatalarından doğru sonuçları çıkarmak, 2024 yılı mücadelesinde bizleri zafere ulaştıracaktır. Şüphesiz zaferi de ancak var olan görev ve sorumluluklarımızı daha iyi bilince çıkarıp daha sonuç alıcı planlamalara gitmekle sağlayabiliriz.

Mücadelenin rotasını Önderlik ve gerillanın sergilediği direniş belirlemiştir

2023 mücadele yılına Özgürlük Hareketimiz açısından damgasını vuran Önder Apo'nun emsalsiz direnişi ve kahraman özgürlük gerillasının düşmanı Kurdistan topraklarından atmak için verdiği kutsal mücadelesi olmuştur. Mücadelenin rotasını tüm alanlarda belirleyen Önderlik ve gerillanın sergilediği direniş olmuştur. Önderliğimiz ve Kurdistan özgürlük gerillası yıl içerisinde dayatılan konsepti her yönü ile boşa çıkararak esas güç olmuştur. Bu açıdan 2023 yılı mücadelemizi doğru anlamak, doğru sonuç çıkarmak is-

tiyor isek verilen bu mücadelenin esas kaynağına yoğunlaşmak önemli olacaktır. Soykırımcı faşist düşman bu gerçekliği bildiğinden yıl içerisinde Önderliğimiz üzerinde İmralı işkence sistemini ağırlaştırmış, gerilla alanlarına dönük kimyasal saldırılarını aralıksız sürdürerek bu şekilde sonuca gitmeyi hedeflemiştir. Yine tüm mücadele alanlarımızda baskı, tutuklama, sindirme ve imha politikaları bu konseptin en önemli parçalarından olmuştur. Direnişin ve verilen mücadelenin büyüklüğünü anlamak var olan imha ve tasfiye konseptinin büyüklüğünü anlamaktan geçmektedir. 2023 yılı mücadelesinin önemini anlamak için verilen bu destansı mücadeleyi doğru temelde anlamak ve bilince çıkarmak kadar düşmanın soykırımcı zihniyet ve saldırılarını kavramaktan geçmektedir.

Apocu gençlik açısından Önderliğimizin İmralı tecrit sistemindeki her anı bizler için özeleştirisi verilmesi gereken bir konu olmaktadır. Gençlik, Önderliğimizin içinde yaşadığı koşulları her an beyninde ve yüreğinde hissetmeli, ona uygun yaşamalı, çalışmalı ve 24 saat mücadele içinde olmalıdır. Apocu gençlik hareketi olarak tüm mücadele alanlarında çeşitli eylemselliklerle bilinçlendirme ve eğitim çalışmaları yürütülerek Önderliğimizin düşüncelerinin doğru anlaşılması, İmralı tecrit ve işkence sistemini daha iyi bilince çıkarılması hedeflenmiştir. 10 Ekim tarihinde Önder Apo'ya Özgürlük, Kürt Sorununa Çözüm Kampanyası ile eylem hattı daha fazla genişlemiş ve Apocu gençlik birçok mücadele alanında hamleyle öncülük yapmanın çabası içerisinde olmuştur. Şüphesiz eylem tarzlarında rutin, alışılmış eylemler geliştirmek bir öncülük görevi olmaktadır. Önümüzdeki mücadele sürecinde bu anlamıyla yeniliğe git-

me ve sonuç alıcı eylemsellikler geliştirmek hamlenin başarısı için kritik önemdedir.

Kritik ve tarihi süreçler doğru öncülük ve güçlü sonuç alıcı hamleler istemektedir

İçerisinde olduğumuz mücadele sürecinin tarihi ve kritik önemini herkes değerlendirmektedir. Böylesi kritik ve tarihi süreçler doğru öncülük ve güçlü sonuç alıcı hamleler istemektedir. İdeolojik ve örgütsel anlamda güçlü duruşa sahip olmak başarının kilididir. Bu temelde gençlik hareketi olarak 2023 yılında daha büyük hamleler gerçekleştirmek amacıyla 1. PKK Gençlik Konferansı gerçekleştirilmiştir. "Bi Rihê Apoyî Xwe Nû Bikin, Cenga Azadiyê Serbixin" şiarı ile gençlik hareketi olarak 2023 yılında yapılan gençlik konferansımızın vermiş olduğu heyecan, iddia ve kararlılık düzeyi ile girilmiştir. Yıla ideolojik ve örgütsel anlamda güçlü bir yoğunlaşma ve kararlılık düzeyi ile girilmesi sağlanmıştır. Yapılan konferansımız partileşmede ve kadrosal anlamda Apoculaşmayı yakalamanın tüm çalışmalarda ve mücadelede zaferin teminatı olduğu vurgulanmıştır. Bu gerçeklik ekseninde dönem görev ve sorumlulukları yeniden tartışılarak netliğe kavuşturulmuş, yıl içerisinde pratikleştirilmesi esas alınmıştır. Konferansta Önderlik tarzı, temposu ve üslubunda ve parti ideolojisinde derinleşmenin başarıya götürecektir esas yöntem olduğu belirtilerek, öncülük bağlamında yaşanan sorunların aşılması hedeflenmiştir.

Yeni mücadele yılında ekseriyetle aşılması gereken sorunların başında gençlik mücadelesini dar ele alan, sınırlı bir kesime hitap eden, belli bir alanda örgütlülüğü sağlamak ile yetinen anlayış ve yaklaşımlar gel-

mektedir. Bu anlamı ile gençlik mücadelesinin kimlik olarak evrenselleşmesi ve dinamizmi ile kapitalist sistemi yıkmasının önü açılmalıdır. Var olan ideolojik ve paradigmasal gerçekliğimiz kapitalist modernitenin krizde olduğu böylesi bir süreçte sadece belli bir kesime hitap etmeyi değil tam aksine bütünlüklü ve küresel yaklaşmayı gerekli kılmaktadır. Gençlik kimliğini doğru zeminlerde ve ortak amaçlar etrafında örgütlemeyi gerekli kılmaktadır. Paradigmamız, kapitalist sistem ve yaşam tarzının açığa çıkardığı tüm sorunlara bir cevaptır. Bu anlamda dünya halklarının ve gençliğinin yaşadığı sorunlara çözüm olacak bir yaşam ve örgütlenme zemini sunmaktadır. Bu bilinçle yaklaşmak gerekir. Öncelikle Önderliğimizin ortaya koyduğu ideolojik ve paradigmasal gerçekliğe yoğunlaşmak ve düşünce dünyamızı genişletmek yaşanan dar yaklaşımları aşmanın başlangıcı olacaktır. Gençlik mücadelemiz açısından en büyük tehlikelerin başında dar yaklaşımlar gelmektedir. Bu durum ideolojik gücümüzün farkında olmama durumudur. Önderlik gerçekliğimiz sadece Kürt ve Kurdistan toplumunun sorunlarına değil tüm insanlığın sorunlarına çözüm gücü olmayı amaçlamaktadır. Kurdistan halkının özgürlüğünün dünya halkının özgürlüğünden geçtiğini vurgulamıştır. Yine insanlığın özgürlüğünün de Kurdistan'ın özgürlüğünden geçtiğini tikel-evrensel bağlamında birbirine bağlı olduğunu belirtmiştir. Ezilen, sömürüye, adaletsizliğe ve gericiliğe mahkum edilmek istenen tüm halklar, inançlar ve kimlikler Önder Apo'nun geliştirdiği paradigmada ve ideolojide özgürlüklerini bulabilirler. Özgürlük sorunu başta olmak üzere tüm sorunlara karşı kendilerini çözüm gücü haline getirebilirler. Bundan kaynaklı ye-

tersiz çalışma tarzına rağmen dünyanın neresinde olunursa olunsun Önderliğin düşüncelerinin en ufak bir esintisi dahi toplumlarda, inançlarda, kimliklerde karşılığını bulmakta ve fırtınalara dönüşebilmektedir. Bu durum gençlik mücadelesi ve çalışmaları açısından daha fazla kendini hissettirmektedir. Gençlik kimliğinin isyancı, arayışçı ve dinamik yapısı; Önderliğimizin ideolojik gerçekliğini kendinde oluşturmaya ve yaymaya daha büyük zemin olduğunu göstermektedir. Bu anlamıyla doğru bir yoğunlaşma, yaşam ve çalışma tarzı büyük başarıların kapısının bizlere açık olduğunu göstermektedir.

Soykırımcı, faşist TC zihniyet ve siyasetinin bize dönük politikalarının başında öncelikli olarak Önderliği tecrit etmeyi ve Hareketimizi her yönü ile marjinalleştirmeyi amaçlamaktadır. Bize dönük yapılan bu kadar özel ve psikolojik savaşın ardında bu gerçeklik gizlidir. Önderliğimiz savunmalarında Kürt sorununun evrensel karakterinden bahsetmektedir. Uluslararası komplo devreye konulduğu süreçte Önder Apo'nun Avrupa'ya çıkışını da bu temelde ele alıp anlamak gerekmektedir. Faşist zihniyet mücadelemizin gelişim ve büyüme diyalektiğine her yönü ile darbe vurmaya amaçladığından günlük olarak politikalar geliştirmekte, bölgesel ve küresel anlamda en ufak bir gelişmeye tahammül edememektedir. Mücadelemiz açısından yaşanan gelişmeler düşmanı çılgına çevirmektedir. Bunun önüne geçmek için düşman tüm imkanlarını seferber etmektedir. Hareketimizi tasfiye etmek için kendisini peşkeş çekmediği hiçbir güç, satmadığı hiçbir değer kalmaması bundan ileri gelmektedir. Türkiye'de siyasi ve ekonomik kriz başta olmak üzere her alanda yaşanan krizlerin nedeni buradan kaynağını almaktadır.

Bir bütün olarak süreci ele aldığımızda görülecektir ki ideolojik ve paradigmasal gerçekliğimizin bölgesel ve küresel alanlara yayılması düşmanın en büyük korkularından biridir. Önderlik tarzı bu konuyu da fazlasıyla öğretici olmaktadır. Mücadelemizin geliştiği ilk süreçlerden günümüze kadar düşmanın Partimizi daraltmaya, sınırlandırmaya ve marjinalleştirmeye çalışmasına karşı Önderlik misli ile karşılık vererek mücadelemizin gelişim diyalektiğini ilmek ilmek örmüştür. Önderlik, bunu 'iğneyle kuyu kazarcasına' diye vurgulamıştır. Gençlik hareketi olarak, Önderlik tarzı esas alınmaya çalışılmış ve bunun derin sorgulamasına gidilmiş, Partimizin 45 yıllık tecrü-

beleri esas alınarak tarihi kararlaşmalara gidilmiştir.

Gençlik Konferansı'nda yükselen 68 devrimci gençlik direniş ruhu

Özellikle 3-5 Kasım tarihinde Paris'te gerçekleştirilen 1. Dünya Gençlik Konferansı bu açıdan önemli bir misyon ve içeriğe sahip olmuştur. 49 ülke, 95 örgüt ve 400 delegenin katılımıyla gerçekleştirilen Dünya Gençlik Konferansı her açıdan ilkere, önemli kararlara ve yeni arayışlara kapı aralamıştır. Konferansın 68 gençlik kuşağı ruhunu ve dünya devrimci gençlik mirasını sürdürmesi açısından önemini göz önünde bulundurulduğumuzda yapılan çalışmanın anlam ve önemi daha fazla anlaşılacaktır. 68 Devrimci Gençlik Hareketi'nin 55. yılında dünya gençlik devrimi açısından umutları daha fazla büyümüştür. Yine Önderliğimizin fiziki özgürlüğü için başlatılan hamleye konferans bileşiminin katılım göstermesi ve hamleye katılım metnini Kenyalı bir genç tarafından okunması uluslararası komploya en anlamlı cevap olmuştur.

Konferans ile amaçlanan esas hususlardan biri gençliğin özgürlük mücadelesini ortak bir paydada buluşturmak ve bu şekilde ortak mücadelenin koşullarını yaratmak olmuştur. Önderliğimizin en önemli projelerinden biri olan demokratik konfederalizmi açısından önemli bir adım olmuştur. Dünya halkları ve toplumları açısından hayati bir önem arz eden bu kutsal projenin gençlik öncülüğünde mücadelesinin verilmesi ve adımlarının atılması hem büyük bir heyecan yaratmış, hem de bu projenin temelini atılması anlamında büyük bir anlam taşımıştır. Önder Apo savunmalarında demokratik uygarlık güçlerinin kendi örgütlülüğünü gençlik ve kadın öncülüğünde geliştirmesini belirtmiştir. Doğaları gereği özgürlük mücadelesinin öncülüğünü gençliğin ve kadının yapması devletçi-iktidarcı tüm sömürü tekellerine ve faşizan güçlere karşı olmayı; bu odaklara karşı başkaldırıyı ve alternatif yaşam arayışı anlamını taşımaktadır.

Yine konferans bağlamında önemle üzerinde durulması gereken bir nokta ise 68 gençlik kuşağının devrimci ruhunun yeniden canlanması olmuştur. Kapitalist modernite zihniyet ve yaşam tarzı ile kendini alternatifsiz bir güç olarak gençliğe dayatmaktadır. Kendinden başka gidilecek bir yer olmadığını ideolojik bombardımanlar ile yaymaktadır. En çok gençlikte bu algıyı ve zihniyeti şekillendirmek istemektedir. Gençliği bu açıdan temel hedef olarak belirlemesi tesadüfi veya kendiliğinden olan bir durum değildir. Gençliğin kimliğinin sorgulayıcı ve mücadelecili yönü bilindiğinden kaynaklı öncelikle bu kesimi ehilileştirmek, umutsuzluğa sevk etmek ve hayalsiz bırakmak istenmektedir. Çaresiz ve umutsuz bırakma kapitalist modernitenin uyguladığı esas politika olmaktadır. Günümüzde gençliğe dönük uygulanan özel savaşın temel hedefi umutları kırmaktır. Devrimci gençliğin var olan bu duruma karşı en önemli karşı çıkışlarından biri 68 devrimci gençlik çıkışı olmuştur. 68 gençlik kuşağının önemi ruhudur. Tecrübe-

sizlikleri ve alternatif sistem geliştiremeyeşleri başarıyı sağlayamamalarına yol açmıştır. Buna rağmen toplumsal gelişmeye damgalarını vurmuş ve günümüze büyük bir miras bırakmışlardır. 68 gençlik hareketinde eksik kalan alternatif sistem geliştirme çalışması Önder Apo'nun paradigmasında ortaya koyduğu demokratik konfederalizm anlayışı Apocu gençlik öncülüğünde yürütülmektedir. Dünya Gençlik Konfederalizmi açısından tarihi bir adım olmuştur. Açığa çıkan irade net olarak göstermiştir ki kapitalizmin moral ve coşkudan düşürmek istediği gençlikte büyük bir moral ve motivasyon yaratmıştır. Yapılan konferans bunun en somut adımlarından biri olma özelliğini taşımıştır. Bu konferans, büyük amaçlar etrafında atılan ilk adım olmuştur. Esas olan bu adımı zafer yürüyüşüyle başarıya taşımak olacaktır. Bu konferans ile birlikte Apocu gençlik hareketi olarak görev ve sorumluluklarımız daha fazla artmıştır. Devletçi-iktidarcı-gerici zihniyete karşı mücadelenin öncülüğünü yapmak ve tüm dünya gençliğini mü-

de bu politikalarına hiç ara vermeden devam etmektedirler. Var olan katliam politikalarını, özel savaş ile daha derin ve yoğun bir şekilde uygulamaktadırlar. TC soykırımcı, faşist bir özel savaş rejimi olmaktadır.

Özellikle Kurdistan gençliği üzerinde yürütülen politikalar ile örgütsüz bir gençlik hedeflenmektedir. Kendisine, kimliğine, kişiliğine tamamen yabancılaşmış bir gençlik yaratılmak istenmektedir. Özel savaş uygulamalarıyla yoz ve lümpen yaşam tarzı adeta bir virüs gibi yaygınlaştırılmakta, duyu ve düşünce dünyası parçalanarak moral değerlerinden düşürülmektedir. Aile, okul, iş vb tüm kurumlar bu kişisizleştirme politikalarının bir aracı olarak kullanılmaktadır.

Beynimizde ve yüreğimizde düşmana dair hiçbir şey bırakmamalıyız

Bu anlamda YCWK'nin çıkışını, rol ve misyonunu doğru anlamak istiyorsak Kurdistan'da düşmanın uygulamak istediği bu politikaların

lemselleşen YCWK, faşist soykırımcı rejime en güçlü cevap olacaktır.

Mücadele yılı içerisinde önemli her zamankinden daha fazla hissettiren diğer bir konuda eğitim çalışmalarımız olmaktadır. Düşman gerçekliğine karşı ancak Apocu ideoloji ile kendini eğiten ve bilinç, irade sahibi kılan bir kişilik doğru bir mücadelenin sahibi olabilir. Bunun için her zamankinden daha çok Önderliğin savunmalarını okumak ve özümseyerek mücadele yürütmek gerekir. Bu anlamda unutulmaması gereken temel nokta şudur; Önderlik gerçekliğimiz Kurdistan'da ne yaratmış ise eğitim ile yaratmış ve halen mücadelemiz bu kadar düşman yönelimine karşı Kurdistan ve Ortadoğu'da etkili bir güç ise bu Apocu eğitim tarzından ve o tarzın yarattığı sağlam militan gerçeklikten kaynaklanmaktadır.

Kapitalist modernite ve onun Kurdistan'daki en etkili piyonu olan soykırımcı, faşist TC rejimi kişilik ve yaşam tarzı itibarı ile özüne yabancılaşan, celladına aşık, ihaneti özgürlükmiş gibi sanan, sadece güdülerini

hareketi olarak amacımızı bu kadar büyük belirliyor, buna uygun kişilik oluşturup, devrimin tüm zorluklarını kaldırabilecek Apocu kişiliği hedefleyen eğitimleri geliştirmek istiyoruz.

Yine üzerinde durmamızı gereken diğer bir konu da Önderlik savunma ve çözümlemelerini okuma, okutturma ve buna öncülük etmedir. Önderliğimiz: "Savunmalarım nerede ise ben de oradayım" demektedir. Yıl içerisinde bu çalışmaya dönük Apocu gençlik hareketi olarak bir duyarlılık durumu söz konusu olsa da var olan hakikati karşılamaktan çok uzak kalmaktadır. En başta şunu belirtmek gerekir ki Önderliğimizin düşüncelerini ne kadar merak ediyor, ne kadar araştırıp-inceleyip esas güç kaynağımız yapıyoruz? Gençlik hareketi olarak kendimize sormamız ve sorgulamamız gerekmektedir. Pratikte açığa çıkan hata ve eksiklikler bu konuda yoğun bir yüzeyselliğin yaşadığını göstermektedir. Önderliğimizin düşüncelerini okumayan, Önderlik savunma ve düşüncelerini özümsemeyen bir gençlik Apocu bir

cadeleye sevk etmek temel görev olarak önümüzde durmaktadır. Önümüzdeki dönem dünya gençlik konferansı ile atılan bu büyük adımın dünya gençlik konfederalizmini örgütleyerek başarıya ulaşmasının çabasıyla sürdürülecektir.

2023 mücadele yılının önemli bir gelişmesi de şüphesiz YCWK (Yekitiya Ciwanên Welatparêz ên Kurdistanê)'nin ilanı olmuştur. Bakurê Kurdistan'ın mücadelemiz açısından önemi bilinmektedir. Bakur ve Türkiye gençliğinin uzun bir süredir yaşadığı çizgi ve kimlik sorununa cevaben kendini ilan etmesi buna cevap olma iddiası taşıması önemlidir. Şüphesiz mücadelelerin başarısını belirleyen izledikleri çizgidir. Bu anlamıyla açıklamalarında ortaya koydukları hedefler, faşizme karşı tutumları ve şimdiye kadar gerçekleştirdikleri eylemselliklerle yurtseverliklerini belli bir düzeyde göstermişlerdir. Soykırımcı faşist TC zihniyeti yüz yıllardan beridir, halkımız üzerinde her türlü fiziksel ve kültürel soykırım politikasını uygulamakta, en vahşi yöntemlerle katliamları halkımıza reva görmektedir. TC zihniyet ve siyaseti, Kürt kanı üzerinde kurulan soykırımcı bir sistem olmaktadır. Günümüzde

bilincinde olmak gerekmektedir. YCWK, düşmanın Kurdistan gençliğine dayatmaya çalıştığı bu kişisizleştirmeye ve kimiksizleştirmeye karşı bir başkaldırı ve yaptıklarından hesap soran bir pozisyonda Bakurê Kurdistan'da tarih sahnesine çıkmıştır. Apocu gençliğin her anlamda kendi kültürüne, toplumsallığına, değerlerine sahip çıkmanın yaratacağı örgütlülüğün ismi olmaktadır. Kurdistan'ın yiğit ve kahraman gerillasının kemiklerine bile tahammül edemeyen bu soykırımcı zihniyeten hesap soracak esas güç YCWK'dir. İlanından bu yana yurtseverlik çizgisinde gençliğin kendi kimliğini bulduğu ve değerlerine sahip çıkarak kendisini örgütleyebileceği devrim kalesi olma yolunda ilerlemektedir. YCWK'nin bunu başarmasının yolu ise doğru örgütlenme temelinde güçlü bir öncülükle faşizme cevap olacak serhildanlardan geçmektedir. Bu hedeflere ulaşmak da ancak doğru örgütlenme ile olacaktır. Önderliğimizin de belirttiği gibi Kurdistan'da örgüt olmadan yaprak bile kıpırdamamaktadır. Bu açıdan yeni mücadele sürecinde Önderlik tarzı ile örgütlenen, kendini eğiten ve ey-

ile yaşayan ve böylesine çarpık yaşam tarzını esas alan kişiliklere dayalı özel taktik ve stratejiler geliştirmektedir. Çünkü kölelik sistemini oluşturmak için önce kölelerin oluşturulması gerekmektedir. Özellikle kapitalist modernite modern köleler yaratarak var olan kişisizleştirme durumunu daha fazla içselleştirmiş ve derinleştirmiştir. Söz konusu Kurdistan olunca bu durum daha fazla katmerli bir haldedir. Önderliğimiz bundan kaynaklı "kendine ihanet ettirilmemiş tek bir fert kalmamıştır" demektedir. Bu gerçeklikten hareketle Apocu gençlik hareketi olarak Önderlik gerçekliği ile bütünleşmek yetmez yarılgılı kişiliğimizi arındırmak, sistemin tüm köleleştirilen anlayış ve yaklaşımlarına karşı mücadele etmek gerekir. Düşman ile mücadele etmek ve savaşmak istiyorsak en başta duygularımızda, düşüncelerimizde yani beynimizde ve yüreğimizde düşmana dair hiçbir şey bırakmamamız gerekmektedir. PKK'liler yaşamları ve kişilikleri ile halkımızın gönlünde taht kurmuşlar ve bu kadar büyük başarıları da hiç kuşkusuz Apocu eğitim tarzı ile gerçekleştirmişlerdir. Bundan kaynaklıdır ki Apocu gençlik

karakter kazanamaz. Bundan kaynaklı Önderliği okumak ve yaşamsallaştırmak en başat görev ve sorumluluklarımız arasında gelmektedir.

2023 yılında Önder Apo'nun fiziki özgürlüğünü sağlama mücadelesi gençlik hareketi öncülüğünde tüm alanlara yayılarak evrensel bir gerçeklik kazanmıştır. Önderlik paradigmasını dünya halklarına yayarak düşmanın tecrit politikalarını boşa çıkarmak hedeflenmiştir. Dünyaya yayılan mücadele güçlü bir örgütlü güce ulaşmıştır. Bizi Önderliğin fiziki özgürlüğüne yakınlaştırmıştır. 2023 yılında olduğu gibi 2024 yılında da tüm mücadelemizin merkezinde Önder Apo'nun fiziki özgürlüğü olacaktır. Önderliğin fiziki özgürlüğü gençlik hareketi olarak bizlerin boyun borcudur. 2023 yılında yakalanan örgütlü düzey ve kararlama ile 2024 yılında bunu kesin başarıya ulaştıracacağız. Bu anlamda Apocu gençlik hareketi olarak 2023 yılı kazanımlarını her yönü ile bir mevzi gibi ele alıp geliştirmek gerekirken var olan eksik ve yetersizliklerden de gerekli dersleri çıkararak yeni mücadele yılına şehit Erdal ve şehit Rojhatların ruhu ile girmek zaferin temel perspektifi olacaktır.

BİREYCİLİK, BİREYSEL ÖZGÜRLÜK ÜZERİNE

Toplum ile birey arasındaki ilişki insan gerçeğinin oluşmasında çok önemli bir yere sahiptir. Toplumsallık birey olmanın da temeli ve zemindir. Çağımızda çokça tartışılan ve kapitalist modernite tarafından gerçeğinden uzaklaştırılmaya çalışan birey açısından da toplumsallık vazgeçilmezdir. Toplum ve toplumsallık olmadan birey de olamaz. Birey ancak toplumsallıkla var olabilir ve anlam kazanabilir. Toplumsallık var olmanın temeli olduğuna göre, bu var oluşu doğru, özgür ve anlamlı kılmanın yeri de yine toplumsallık olmaktadır. Dolayısıyla insanın tüm olumlu arayışlarının yaşam bulduğu yer toplum olmaktadır. Toplum ve toplumsallık olmadan bunları sağlamanın, doğru, özgür ve anlamlı yaşamanın imkanı yoktur.

Hüseyin Dicle

Toplumsallık ve toplumsal yaşam insanlığın var oluş biçimidir. Bilim ve hakikat adına yapılan en az tartışılabilir konuların başında insana ilişkin yapılan bu değerlendirme gelmektedir. Hakikat ve bilim adına yapılan diğer tüm tespit ve değerlendirmeler tartışma konusu yapılsa da insan türünün özünü oluşturan toplumsallık için bunun olması düşünülmektedir. Öyle ki tarihte toplum karşıtı olanlar bile toplum karşıtı olduklarını söylemekten ve öyle görünmekten sakınmışlardır. Bu ancak kapitalist moderniteyle birlikte olabilmektedir. Bunun nedeni bu gerçeğin insan için hayati olmasıdır. Bütünüyle ve her şeyiyle toplumsallığın ürünü olan insan açısından toplum dışı veya toplum karşıtı bir yaşam tahayyülü son derece zordur. Bu, insanla, insanın doğası ve hakikatiyle oynamakla eş değerdir. Bu bakımdan tarih boyunca böyle bir düşünce ve yaklaşım çok yanlış ve tehlikeli bulunmuştur. Çağımızda kapitalist modernite zihniyetinin ve sisteminin, güçlenip egemen duruma gelmesiyle birlikte toplum karşıtlığı açıktan yapılmaya başlanmıştır. Günümüzde bireycilik, bireyci bakış ve yaşam kapitalist modernitenin keşfettiği olumlu bir değer gibi savunulup geliştirilebilir. Böyle olmakla birlikte toplum karşıtlığı ve onun karşıtlığı olan bireycilik, kapitalist moderniteyle birlikte başlamamıştır. Toplum karşıtlığının ve bireyciliğin kapitalist modernite öncesine dayanan bir tarihi vardır. Fakat şu kesindir ki, kapitalist modernite sistemi bu tarihin doruk noktasını ifade etmektedir.

Kapitalist modernite doğru ve özgür yaşam arayışının gelişmesini önlemeyi amaçlıyor

Eğer insan doğası toplumsallık olarak görülüyorsa, ki öyle görülmelidir çünkü gerçeklik böyledir, o zaman insana dair olumlu olan her şeyi toplumsallığın bir sonucu olarak görmek gerekiyor. İnsan kendisi için yanlış veya zararlı olanı seçmeyeceğine göre onun doğası olan toplumsallığın yanlış ve zararlı olan şeyleri yapması düşünülemez. Böyle düşünülürse insan doğasında kötülüğün olduğunu iddia etmek olur. (DOĞRUSU: Böyle düşünmek, insan doğasında kötülüğün olduğunu iddia etmektir.) Oysa insan türü de dahil canlı cansız tüm evrende kötülük veya olumsuzluk yoktur. Doğada ve evrende sürekli gelişmeye doğru giden bir hareket ve değişim vardır. İnsan doğası ve zekasında

da bu ilke ve hakikat vardır. Bu hakikat insanda, toplumsallık olarak var olmaktadır. Şüphesiz insanın pratiğinde olumsuzluklar da vardır ve olumsuzlukları yaratan da insanın kendisidir. Önder Apo tüm hakikatlerin inşa edildiğini belirterek bu gerçeği ifade etmiştir. Dolayısıyla olumlu olanların yanında olumsuz olanlar da insan eliyle yapılmıştır. Bu doğrudur. Fakat bunu söylerken her şeyi aynılaştıramaz, bir ve aynı göremeyiz. Kapitalist modernite böyle yaparak doğru-luğu, iyiliğin, güzelliğin olmadığını, olamayacağını kabul ettirmeyi; doğru ve özgür yaşam arayışının gelişmesini önlemeyi amaçlıyor.

Kapitalist modernite yaşamda ve düzeninde bireycilik tek ve gerçek hakikat olarak sunulurken, insanın yanlış düzeltme arayışına girmesi, toplumsal hakikatler peşinde koşması engelleniyor. Oysa bilince çıkarılması gereken en önemli noktaların başında bu gelmektedir. Önder Apo insanın yol açtığı olumsuzlukların yanlış düşünüş ve ilişkiler sonucu geliştiğini ve bunların değiştirilebileceğini ve en önemlisi de değiştirilmesi gerektiğini belirtmek için bu gerçeği ifade etmiştir. Dolayısıyla inşa edilmiş gerçeklikler olarak olumsuzlukları da olumluluklar gibi toplumsallığın bir sonucu olarak görmemek gerekiyor. Olumsuzluklar toplumsallığın değil, yanlış kurgulanmış toplumsallıkların veya toplum dışılıkların getirdiği sonuçlardır. İki arasında bu fark önemlidir. Bu farkı bilerek ve dikkate alarak olay ve olgulara yaklaşmalı, gerçeğimizi ve pratiğimizi buna göre değerlendirmeliyiz.

Hata yapmak insana özgüdür

Amiyane tabirle hata yapmak insana özgüdür. İnsan doğru ve iyi yaptığı gibi yanlış ve kötü de yapabilir. Fakat sözünü ettiğimiz bu yanlışlık ve kötülükler kerhen ortaya çıkan sonuçlar değildir. Kötülük diyebileceğimiz, insan tarafından tasarlanan ve insanı özgürlüğünden eden, en derin köleliğe ve sömürüye sürükleyen bir gerçeklik vardır. Bu da insanın bir gerçeğidir ve doğada

bu sonuçlara yol açan tek varlık insandır. İnsan dışındaki varlıklar için yanlış, hata ve yetersizliklerden bahsedilemez. Ancak onların potansiyelinden ve buna göre oluşmuş doğasından bahsedilebilir. İnsan ise kendi doğasını oluşturan bir özelliğe sahiptir. Bu, insanı diğer tüm canlı cansız varlıklardan ayıran temel özelliktir. Şüphesiz insanın da oluşmuş bir doğası vardır. Fakat insan kendi doğasını inşa ederek varlığını oluşturup sürdürüyor. Böyle

belirtilebilecek en temel özelliktir. Toplum ile birey arasındaki ilişki insan gerçeğinin oluşmasında çok önemli bir yere sahiptir. Toplumsallık birey olmanın da temeli ve zemindir. Çağımızda çokça tartışılan ve kapitalist modernite tarafından gerçeğinden uzaklaştırılmaya çalışan birey açısından da toplumsallık vazgeçilmezdir. Toplum ve toplumsallık olmadan birey de olamaz. Birey ancak toplumsallıkla var olabilir ve anlam kazanabilir.

bilimsel olmasını, yanlış ve insan için tehlikeli bir tasarım olması şüphe götürmez bir gerçekliktir. İnsan doğasının toplumsallığa dayandığı gerçeği dikkate alındığında bireyciliği insan doğasına en aykırı düşünce ve pratik olarak tanımlamak son derece doğrudur. Çünkü bireycilik ile toplumsallık birbirine zıt iki kavram ve olgudur. İki farklı ideolojik bakışı ifade ederler. Birinde demokratik komünal yaşam varken, diğerinde toplumun, kişilerin hizmetine koştu-

yaparak bir nevi kendini keşfetmiş oluyor. Dolayısıyla insan kendi doğasını yeniden oluşturarak, yaşamını inşa ederek, yaşam biçimini belirleyerek doğasından uzaklaşmıyor, doğasına ters düşmüyor. Tam tersine, böyle yaparak doğasını gerçekleştiriyor ve yaşıyor. Böyle olmayan bir insan gerçeğinden bahsedilemez. Bu, insanın en temel özelliğidir. İnsanın tarihte de bugün de yaptığı budur. Bunun anlamı veya karşıtlığı şüphesiz toplumsal yaşamın inşa edilmesi olmaktadır. İnsan, var oluşunu, toplumsallığını inşa ederek, geliştirip güçlendirerek ortaya koyuyor. Bu, insan olmanın, insanın kendi gerçekliğini yaşamasının özü olmaktadır. Kendini gerçekleştirmek, insan için belirtilebilecek en doğru kavramlardan biridir. Anlamak, anlaşılacak, yeteneklerini geliştirmek ve bunları görünür kılmak, yani topluma bu yetenekleri sunmak ve böylece toplumca kabul edilmek belki de insanın derinde yatan en temel amacıdır. Düşünce ürünü olan ürünlerden teknik araçlara kadar tüm gelişmelerin, icat ve yaratımların kaynağında insanda bulunan bu özellik vardır. Bu aynı zamanda insan bireyi açısından da

Toplumsallık var olmanın temeli olduğuna göre, bu var oluşu doğru, özgür ve anlamlı kılmanın yeri de yine toplumsallık olmaktadır. Dolayısıyla insanın tüm olumlu arayışlarının yaşam bulduğu yer toplum olmaktadır. Toplum ve toplumsallık olmadan bunları sağlamanın, doğru, özgür ve anlamlı yaşamanın imkanı yoktur. Eğer toplumda bu değerler yaşanmıyorsa, buna göre bir yaşam olması için mücadele etmek ve bunu gerçekleştirmektir. Nitekim insanlık devletçi uygarlığın gelişip egemen olmasından bu yana geçen binlerce yıllık zaman içerisinde hep bozulan toplumsallığın yeniden yaşam bulmasının özlemi içerisinde olmuştur. Sadece bunun özlemine çekmemiş, bunun olması için kesintisiz bir mücadele içerisinde olmuştur.

Bireycilik ile toplumsallık birbirine zıt iki kavram ve olgudur

Günümüzde bilimsel bir doğru gibi kapitalist modernite tarafından insana dayatılan bireycilik ve bireyci yaşam, gerçekte toplum karşıtı olması bakımından insan doğasına aykırı bir olgudur. Böyle bir olgunun bırakılması

vardır. Toplumsallıkta yaşamın özgür, demokratik ve komünal olması gözetilen temel değer iken, bireycilikte böyle bir yaklaşım ve kaygı yoktur. Sadece bireyin çıkarı veya arzularının gerçekleştirilmesi vardır. Bireycilikte tek ilke ve değer bireydir. Bireyin çıkarı için sunulmayan hiçbir değer yoktur. Bunu en iyi ortaya koyan uygarlık çağımızın egemen uygarlığı olan kapitalist modernitedir. Kapitalist modernitede bireycilik ve bireyin arzu ettiği ihtiyaçların karşılanması için toplum tümüyle kurban edilmektedir. Toplumun kurban edilmesiyle de sınırlı kalınmamakta, bireyin çıkarı uğruna tüm doğanın yok edilmesi söz konusudur. Kapitalist moderniteyle birlikte bireyciliğin olduğu nokta toplumun ve doğanın yok edilmesi olmuştur. Sadece bu sonuç bile dikkate alındığında bireyciliğin insan doğasına olan aykırılığı ve bilimle, hakikatle ilgisinin olmadığı açıkça ortaya çıkmaktadır. Bireycilik için söylenecek tek en doğru özellik, sürekli savaştır. Bireycilik sürekli savaş hali demektir. Bu savaş öncelikle toplumla olmaktadır. Fakat bununla da sınırlı kalmayarak doğaya ve her türlü hakikate karşı bir savaşa dönüşmektedir. Bireyciliğin topluma

olan karşıtlığı ve savaşı ontolojiktir. Yani varlık nedenidir. Çünkü toplum zayıflatılmadan, bireycilik kendini var edememektedir. Toplumla olan karşıtlığının ve savaşının nedeni budur. Bu savaş bireyciliği egemen hale getiren devletçi uygarlığın doğuşuyla birlikte başlamış ve günümüzde de sürmektedir. Kapitalist moderniteyle birlikte doruğa çıkan savaş gerçeği bireyciliğin nasıl bir gerçeklik olduğunu, insan doğasına ve hakikatine ne kadar aykırı olduğunu, insana ve doğaya ne kadar zarar verdiğini, ne kadar acılara yol açtığını tüm dehşetiyle ortaya koymaktadır. Bir gerçeği anlamının en iyi yolu her zaman yaşamın kendisidir. Bireyciliğin ne olduğunu ve insanlığa neler getirdiğini anlamak için de bireyci ideoloji ve sistemin egemenliği altında yaşamın nasıl sürdürüldüğüne bakmak gerekiyor. Bunu yaptığımızda bireyciliğin insana bir şey getirmediyi, tam tersine insandan çok şey götüren bir gerçeğe sahip olduğunu görmekteyiz. Öyle ki, bireycilik insandan özgürlüğü ve dolayısıyla da yaşamın kendisini alıp götürmüştür. İnsan açısından bundan daha büyük bir kayıp düşünülemez. Özgürlüğü elinden alınmış insan bitmiş, bitirilmiş bir insandır. Özgür olmayan bir yaşam, insan için yaşam olamaz. Bunun ölmekten bir farkı yoktur. Hayatın doğru yaşanması meşhur bir sözdür. İnsan hakikatini anlatan bu sözün özünde bireyciliğin, yaşamı nasıl imkansız hale getirdiği anlatılmak istenmektedir.

Tüm sömürülerin kaynağında bireycilik vardır

Anarşistler, kötülüğün kaynağında devletin olduğunu belirtmişlerdir. Anarşistlerin yaptığı bu tespit son derece doğrudur. Önder Apo anarşistlerin devlet ve iktidara olan yaklaşımlarını bu yönüyle doğru olarak görmüştür. Hatta Önder Apo anarşistlerin devlet ve iktidar olgusuna olan yaklaşımını, sosyalistlerin yaklaşımından daha doğru görmüştür. Anarşistler devrimin gerçekleşmesi için devletin hemen ortadan kaldırılması gerektiğini belirtirken, sosyalistler ise ilkesel olarak devleti olumlu görmemekle birlikte, devrimin olması ve kökleşmesi için devletin ele geçirilerek devrimin hizmetinde işletilmesini savunmuşlardır. Devlet olgusuna bu biçimde iki farklı yaklaşım olmuştur. Bu farklılık, devletin ne olduğu ve sömürüyle ilişkisinin nasıl olduğu konusunda net bir yaklaşım olmamasından kaynaklanmıştır. Fakat Önder Apo devletin ve iktidarın tarihsel kökenini ve gelişimini tüm yönleriyle ortaya koyarak bu olguyu çözümlenmiştir. Bu çözümlenmesiyle Önder Apo devlet ve iktidar olmadan sömürünün mümkün olmadığını, sömürünün ancak devlet ve iktidar aracılığıyla sürdürülebildiğini göstermiştir. Fakat Önder Apo bununla sınırlı kalmamış, sömürüyü gerçekleştiren ve sürdüren devletin ve iktidarın dayandığı kökleri de ortaya koymuştur. Bu da bireyciliktir. Bireycilik bir zihniyet ve ideoloji olarak sömürünün dayandığı köktür. Devleti ve iktidarı bu zihniyetin kurumsallaşmış biçimi olarak görmek yerinde bir değerlendirme olacaktır.

Bireyci zihniyet ve ideoloji olmadan devlet ve iktidar da olmaz. Şüphesiz iktidar ve devlet bireyci zihniyeti geliştiren araçlar olmaktadır. Bu yönüyle karşılıklı olarak birbirini üreten olgulardır. Ama eğer zihniyeti, özü oluşturan kök olarak ele alırsak, ki bu doğru bir yaklaşımdır, iktidar ve devletin kökü de bireycilik olmaktadır. Dolayısıyla bireycilik, anarşistlerin deyimiyle kötülüğe kaynaklık eden tüm araçların zihniyetidir. Buna kötülüğün kötülüğü demek yerinde olacaktır.

Özgürlük ancak toplumsallıkla mümkündür

Zihniyet olarak bireycilik, kendisi dışında olanın hakikatini reddetmeyi ve her şeyi kendisine bağlamayı ifade etmektedir. Bu, toplumsallığa ters düşen bir yaklaşımdır. Toplumsallıkta bunun tersi bir zihniyet ve yaşam anlayışı vardır. Toplumsallıkta bağımlılık değil, demokratik ve komünal yaşam esastır. Fakat demokratik komünal yaşam yerine bağımlılık ilişkileri ikame edilince özgürlük yitirilmiştir. Bu, bireycilikten kaynaklanmıştır. Nitekim özgürlüğün yitimi ve

sömürünün yitimi ve yaşamın ortaya çıkışı bireyciliğe dayalı gelişen devletçi uygarlığın doğuşuyla olmuştur. Bu hakikati bilmek ve anlamak çok önemlidir. Çünkü özgürlüğün nasıl sağlanacağını bilmek ve buna göre doğru bir yaklaşım içerisinde olmak için özgürlük sorununun nasıl ortaya çıktığını ve özgürlüğün ne ifade ettiğini bilmek gerekiyor. Kapitalist modernite bu yönlü bir çarpıtma içerisindedir. Bağımlılığı ve sömürüyü özgürlük olarak sunarak bunu topluma kabul ettirmeye çalışıyor. Kapitalist modernite bunu bireysel özgürlük adına yapmaktadır. Halbuki bireysel özgürlük kavramı son derece yanlıştır. Yanlış, yanılsamalı ve aynı zamanda tehlikeli bir kavramdır. Başkasını kendisine bağımlı kılan ve bu arada kendisi de başkasına bağımlılık ilişkileriyle bağımlı olan bir sistemde özgürlük olamaz. Özgürlük ancak toplumsallıkla mümkündür. Doğru toplumsal inşaalar geliştirilerek özgür

olunabilir. Bu da en başta bireyciliğin, bireyci zihniyet ve yaşamın aşılmasıyla olur. Öte yandan toplum, bireyi yadsımaz. Tam tersine her birimizin birey olması toplumsallıkla mümkündür. Toplum olmadan birey de olunamaz. Gerçeklik böyleyken, bu gerçeklik çarpıtılıyor, sanki toplum yok olursa birey olunabilir gibi bir gerçeklik yaratılmak isteniyor. Halbuki toplumsal yaşam ortadan kaldırıldığında geriye insana dair hiçbir şey kalmamaktadır. Genel olarak devletçi uygarlıkta ve özelde kapitalist modernitede gerçeği çarpıtmak temel bir yöntemdir. Devletçi uygarlıkta her şey tersine çevrilir. Çünkü kökeninde hırsızlık, haksızlık, gasp, sömürü ve kölelik vardır. Tüm bu olumsuzlukları sürdürmek ancak çarpıtmalarla olabilir. Çarpıtma olmadan, yanlış doğru gibi gösterilmeden bunları yapmak mümkün olmaz. Bu gerçeklikten dolayı Önder Apo devletçi uygarlığın ve onun günümüzdeki versiyonu olan kapitalist modernitenin verilerinin

sal bir varlık olan insanın, toplumsallık olmadan özgür olması düşünülemez. Fakat liberalizm ideolojisiyle bu mümkünmüş gibi gösteriliyor. Bu gerçekliğinden dolayı liberalizmi anti özgürlükçü ve hakikat dışı tasarımlar olarak görmek gerekiyor.

Kapitalist modernitede toplumsallık iyice zayıflatılarak ve böylece birey ahlaki yapıdan boşanarak toplumla savaşır duruma getirilmektedir. Toplumsallıktan ve ahlaki yapıdan boşanan veya bundan yoksun olarak yetiştirilen birey, yaşamı toplum dışılığında görmeye başlar ve böylece toplumla ve toplumsallıkla mücadele eden bir tutuma girer. Kapitalist modernite bunu yaparak toplumu toplumla savaşmış ve bundan beslenmesini bilmiştir. Kapitalist modernitenin ve onun ideolojisi olan liberalizmin gücü veya etkisi burada yatmaktadır. Kapitalist modernitenin başvurduğu bu tehlikeli yöntemi önemsemek, bunun ne denli tehlikeli olduğunu anlamak gerekiyor. Kapitalist modernite bu yöntemle toplumla olan savaşını, toplumu ve bireyi toplumla savaşarak yapmaktadır.

Şüphesiz kapitalist modernitenin topluma bu kadar karşıt ol-

ma - sının, bireyciliği azami şekilde geliştirerek toplumu tümüyle zayıflatmasının nedeni azami sömürü hırsıdır.

Buna hırs değil de zihniyet demek daha doğru olur. Sömürü toplumsallığa karşıtlık temelinde olduğundan, azami sömürü azami toplum karşıtlığını gerektirmektedir. Azami kar mantığıyla hareket eden kapitalist modernite sistemi, bundan dolayı azami toplum karşıtlığını geliştirmektedir. Bu da bireyciliğin azami geliştirilmesiyle yapılmaktadır. Fakat burada önemli olan kapitalist modernitenin bunu nasıl yaptığı, neyle yaptığıdır. Bunun bilinmesi, olgunun kendisinden çok daha önemlidir. Bunu bilmeden sadece sömürüden, yapılan haksızlıklardan bahsetmenin pek bir anlamı yoktur. Bunlar kapitalist modernitenin yol açtığı sonuçlar olmaktadır. Önemli olan bu sonuçların nedeni ve nasıl yaratıldığıdır. İşte kapitalist modernite sistemi bunu liberalizm ideolo-

jiyle, onun ifadesi olan bireysel özgürlük çarpıtması ve yanılsamalarıyla gerçekleştirmektedir.

Liberalizmin özü bireyciliktir

Önder Apo'nun kapitalist modernite için çıplak krallar ve maskesiz tanrılar tabirini kullanması bu gerçeklikle yakından ilgilidir. Önder Apo kapitalist moderniteden önceki devletçi uygarlık süreçleri için örtük krallar ve maskeli tanrılar deyimini kullanırken devletçi uygarlığın kapitalist modernite süreci için ise böyle bir tabir kullanmıştır. Kapitalist modernite sürecine kadar güçlü bir toplumsallık olduğundan egemen güçler toplum karşıtlığını açıkta yapamamışlardır. Başta özel mülkiyet olmak üzere her türlü sömürü ve bağımlılık ilişkisi toplum tarafından kabul edilmeyip tepkiyle karşılanmıştır. Bundan dolayı egemen güçler bin bir maskeye bürünerek, gerçekliklerini perdeleyerek toplum karşıtlığını yapmaya ve dolayısıyla sömürüyü geliştirmeye çalışmışlardır. Yaptıklarını tanrının inayeti-mukadderatı şeklinde sunarak meşrulaştırmaya ve mümkün kılmaya çalışmışlardır. Sümerler döneminde bunun nasıl yapıldığı, Sümer tapınağında bunun tanrı-din adına nasıl geliştirildiği artık aydınlanan bir gerçekliktir. Daha sonraki Mezopotamya, Mısır ve diğer uygarlıklarda da bu yapılmıştır. Denilebilir ki Sümer tapınağında ve onu örnek alan diğer uygarlık tapınak ve merkezlerinde esas geliştirilen olgu bireycilik olmuştur. Fakat bu perdeleme ve maskelerle ahlaki örgüde ancak kısmi bir aşındırma yapılabilmektedir. Zaten toplum buna karşı sürekli kabile, din ve ezilen sınıflar adına isyan ve mücadeleye halinde olmuştur. Fakat kapitalist modernite özgürlük adı altında bireycilik ideolojisini toplumda egemen kılarak söz konusu örtü ve maskeleri kullanma ihtiyacı duymamıştır. Bu durum kapitalist modernitede toplumun ne kadar zayıflatıldığını, toplumsallığı ayakta tutan ahlaki örgünün ne kadar aşındırıldığını ortaya koymaktadır.

Liberalizm ideolojisi sistem ve sistemin ideologları tarafından siyasi bir olgu olarak sunulmak isteniyor, fakat gerçekte liberalizm ve onun özü olan bireycilik bir zihniyettir. Eğer liberalizm salt siyasi bir olgu olsaydı çok zayıf olur ve yaşam üzerinde bu kadar etkili olamazdı. Fakat günümüzde tüketim toplumu aşamasına geçilmesiyle bireyciliğin ne kadar derinleştiği ve toplum üzerinde etkili olduğu daha iyi görülmüştür. Bireycilik bir zihniyet ve bir tarz olarak geliştirilip toplum üzerinde egemen kılınıyor. Bilim, bilgi, sanat ve hatta teknikle takviye ediliyor. Üretilen bilim, bilgi, sanat ve teknikle toplum zayıflatılırken bireycilik teşvik edilip geliştiriliyor. Zaten tüketim toplumu demek bireyciliğin zirve yapması demektir. Bireyciliğin özünde maddi yaşam, yaşamın maddileştirilerek ele geçirilmesi vardır. Bu ilke başlangıcından günümüze kadar değişmemiştir. İlk sömürüyü yapan ile bugünkü kapitalist modernitenin tüketim toplumunu yaratan

ve sürdürülenin yaptığı ayndır. Belki beş bin yıl, on bin yıl önceki sömürü ve sömürme biçimiyle günümüzde azami tüketime dayalı sömürü biçimi arasında fark vardır. Fakat bu fark biçimseldir. Özde bir değişim yoktur. Günümüze doğru değişim nicel boyutta olmuş, o da sömürün gittikçe artmasını ifade etmektedir.

Sömürünün kaynağında bireycilik olduğu için bireyciliğin ilk hedeflediği toplumsal kesim kadın olmuştur. Çünkü sömürüye ilk maruz kalan kadın olmuştur. Eğer bu gerçekliğe inanıyorsak o halde bunun ilişkisini kurmamız ve her şeyi buna göre yeniden düşünmemiz ve değerlendirmemiz gerekiyor. Önder Apo, kadın şahsında zayıflatılan ve düşürülenin bizzat toplum olduğunu söylemiştir. Önder Apo bu gerçeği söylerken onun gerisindeki hakikati de bu şekilde açıklamış olmaktadır. O da şudur; erkek egemen zihniyetin kaynağında yatan esas gerçeklik bireyciliktir. Bunu görmemiz veya bilmemiz çok önemlidir. Dolayısıyla erkek egemen zihniyet deyip geçmememiz gerekiyor. Bu zihniyetin kaynağında bireycilik yatmaktadır. Erkek egemen zihniyetin hakimiyeti altında toplumun ve toplumsallığın neden bu kadar tahribata uğradığı başka bir şeyle izah edilebilir mi? Bu mümkün değildir. Zaten kadının toplumsallıkla olan güçlü bağı düşünülüğünde bireyciliğin ve bireycilikten kaynağını alan sistemlerin neden kadına yöneldiği de anlaşılabilir. Bu yönüyle tüm sömürü sistemlerini erkek egemen zihniyetin ürünü olarak değerlendiren bu zihniyeti oluşturanın neler olduğunu bilmek ve ortaya koymak son derece önemlidir. Zaten sömürü çarkını çeviren ve sürekli kılan iktidar, devlet ve sınıf olguları egemen erkeklik tarafından geliştirilmiştir. Bunun ortaya çıkışının ve gelişiminin tarihsel boyutu da vardır. Önder Apo toplumu ve uygarlığı tahlil ettiği savunmalarında bunu bütün boyutlarıyla açmıştır.

Yine Önder Apo'nun ortaya koyduğu çözümler ışığında anlıyoruz ki bireyciliğin doruğunu ifade eden kapitalist modernite ve onun tüketim toplumu aşaması, aynı zamanda erkek egemen zihniyetin de en gelişmiş halini ifade etmektedir. OAzami sömürü, azami erkek egemen zihniyet kadın doğasına azami saldırı demektir. Bu da toplumun ve toplumsallığın azami derecede zayıflatılıp geriletilmesi, bireyci yaşamın egemen kılınması demektir. Kapitalist modernitede kadının bu kadar hedeflenmesinin, cinsiyetçiliğin bu derecede derinleştirilmesinin, hatta bununla da sınırlı kalmayıp yeni cinsel kimlikler adı altında kadın özgürlük çizgisinin saptırılmaya çalışılmasının bu gerçeklikle yakından ilgisi vardır.

Öte yandan bunları dile getirirken gerçekliğin diğer boyutu olan kadının toplumla, toplumsallıkla, yaşamla ve dolayısıyla da özgürlükle olan bağını bilmemiz ve ortaya koymamız çok önemlidir. Kadın özgürleştikçe toplum ve yaşam da özgürleşmekte ve yeniden inşa olmaktadır. Bireyciliğin ve bireyci ya-

şamın aşılması, kadının özgürleşmesiyle çok yakından bağlantılıdır.

Reel sosyalizm bireyciliği aşamadığından çözülmeyi yaşadı

Sosyalizm özü gereği toplumsallığı savunur. Zaten sosyalizmin anlamı toplumsallıktır. Dolayısıyla sosyalizm bireyciliğe dayanan liberalizmin karşıtıdır. Liberalizm bireyciliği ve bireysel özgürlüğü esas alırken sosyalizm toplumsallığı ve toplumun özgürleştirilmesini esas almıştır. Ne var ki böyle bir öze sahip olmasına rağmen klasik sosyalizmde bireycilik aşılamamıştır. Bireycilik aşılamadığından da çözülmekten kurtulamamıştır. Reel sosyalizmin pratiği böyle olmuştur. Bugün çeşitli biçimlerde varlıklarını sürdüren diğer reel sosyalist sistemler için de bunu belirtmek mümkündür. Lenin, bireyciliğin tehlikesinin farkında olarak tedbirler alıp bireyciliği geriletme ve toplumsallığı geliştirmek istemiştir. Bu amaçla da partiye ideolojik çizgiyi oturtmaya çalışmıştır. Fakat Lenin'in amaca ulaştığını söylemek ne yazık ki mümkün değildir. Benzer bir şeyi Mao için de belirtmek mümkündür. Mao da bireyciliğin tehlikesini görerek bunu önlemeye çalışmıştır. Kültür Devrimi hareketiyle bunu sadece parti içinde geliştirmeyi değil, topluma da taşımaya çalışmıştır. Fakat Lenin gibi Mao da bunda başarılı olamamıştır. Onlardan sonra gelenler ise bu yönlü bir arayış ve mücadele içerisinde olmamışlardır. Bırakalım bireycilikle mücadele etmeyi ve geriletmeyi, iktidar ve devlet yetkisine dayanarak toplumu yönetmeyi yeterli görmüşlerdir. Bu yapıldıktan sonra bireyciliğin daha derinleştirilmesi kaçınılmaz olmuştur. Reel sosyalizmde yaşanan çözümler arasında malumun ilanı olmuştur. Şüphesiz önemli olan buna yol açan nedenleri ortaya çıkarmak ve kavramaktır. Sosyalizm olarak ortaya konulan paradigma kapitalist modernite zihniyetini ve paradigmasını aşamadığından alternatif bir yaşam inşası geliştirilememiştir. Bireyciliğin asıl yuvası olan iktidar ve devlet araçları salt siyasi olgular olarak ele alınmıştır. Böylece bu araçlara başvurularak toplum lehine gelişmeler yaratılacağı düşünülmüştür. Aynı yanlış yaklaşım kapitalist modernite tahlilinde de yaşanmıştır. Kapitalist modernite sadece maddi yönüyle görülmüş ve buna göre bir çözümlenmeye tabi tutulmuştur. Pozitivist bilim anlayışının etkisinden dolayı, zihniyet boyutuna dayalı bir toplum ve sistem tahlili yapılmamıştır. Böylece zihniyete gereken önem verilmeyerek toplumun zihniyete dayalı değişim ve dönüşümü üzerinde durulmamıştır. Değişim, dönüşüm ve inşa yerine üstten iktidar ve devlet eliyle toplumun yönetilmesi esas alınmıştır. Halbuki toplumun oluşturu ve biçimlendirici ögesi maddi yapılar değil, zihniyettir. Toplumsal yaşamı oluşturan ve sürükleyen güç toplumun sahip olduğu bilinçtir. Toplumdaki kurumlar da toplumun sahip olduğu zihniyete göre olurlar. Kurumlar hangi zihniyetle oluşturulmuşlarsa ona hizmet

ederler. Topluma ait olmayan, daha doğrusu toplum karşıtı, toplum aleyhine olan sistemler ve kurumlar da bir zihniyete dayanırlar. Dayandıkları zihniyet olmadan onlar da var olamazlar. Tıpkı bugünkü kapitalist modernite sisteminin bireyciliğe dayanması gibi. Bireyci zihniyet olmadan, bireyciliğin ideolojisi olan liberalizm olmadan, bireyciliği geliştiren bilgi-bilim paradigması olmadan kapitalist modernite sistemi var olamaz, varlığını sürdüremez. Dolayısıyla kapitalist modernite sistemi de dahil tüm devletçi uygarlık sistemleri bir zihniyete dayanırlar. Onlarla mücadele etmek ve onları aşmak öncelikle ideolojik bir mücadeleyi gerektirir. Bu yapılar, yani alternatif bir zihniyet ortaya konulabilirse, o zaman alternatif yaşam inşası da mümkün olur.

Reel sosyalizm, kapitalist moderniteye karşı alternatif bir zihniyet ve paradigma ortaya koyamamıştır. Alternatif paradigma ve yaşam yerine iktidar ve devlet aracına başvurarak egemen sınıfların ortadan kaldırılacağı ve böylece sömürünün ortadan kaldırılarak sosyalizmin inşa edilebileceğine inanılmıştır. Halbuki başvurulan iktidar ve devlet araçları sömürü sisteminin araçlarıdır. Özü gereği bu araçlar toplumsallığa karşıttırlar. Bu araçlarla bırakalım toplumsallığın gelişmesi, tam tersine bireyciliğin daha da gelişerek toplumsallığın zayıflatılması kaçınılmazdır. Niyet ne olursa olsun bu sonuç değişmez. Önder Apo'nun belirttiği gibi özgürlük ancak özü özgürlükle dolu olan zihniyet ve araçlarla sağlanabilir.

Önder Apo demokratik modernite zihniyetini geliştirerek bireyciliğin temellerini ortadan kaldırmıştır

İlk günden beri bireysellik, bireysel özgürlük adı altında bireycilik, parti ve mücadele saflarımıza sızmaya ve etkili olmaya çalışmıştır. Bu durum bugün de varlığını sürdürmektedir. PKK bir nevi bireyciliğe karşı verdiği ideolojik örgütsel mücadeleyle var olmuş ve biçim almıştır. Önder Apo'nun bu yönlü çabaları ve bunun için geliştirdiği sayısız çözümler bilinmektedir. Hiç kimsenin yapmadığı kadar Önder Apo birey üzerinde durmuş, kişilik çözümlerini geliştirerek bireyi egemen zihniyetlerin etkisinden kurtarmaya ve bununla parti ve devri-

min ideolojik çizgiden çıkmasını önlemeye çalışmıştır. Önder Apo henüz demokratik modernite olarak biçimlenen düşünce sistemini geliştirmeden önce de yaptığı kapsamlı kişilik çözümlerleriyle çok önemli sonuçlar almış, gelişmeler kaydetmiştir. PKK, hiç kimsenin umut görmediği, harekete geçmesini beklemediği Kürt halkını ayağa kaldırmayı ve yeniden diriltmeyi başarmıştır. Hem de bunu en zor koşullarda yapmıştır. Bunun temelinde bireyciliğe karşı verilen ideolojik örgütsel mücadele vardır. Eğer parti içerisinde böylesine keskin ve yoğun bir ideolojik örgütsel mücadele verilmeydi, Kürt toplumu gibi iliklerine kadar sömürge durumuna gelmiş, kendisi olmaktan çıkarılmış bir halkı ayağa kaldırmak ve özgürlüğü için mücadele etmesini sağlamak kesinlikle mümkün olmazdı.

Önder Apo Kürt halkına dayatılan derin sömürü ve soykırıma karşı sosyalizmin özgürlük ve kurtuluş fikrini edinerek ve buna dayanarak mücadeleyi başlatmıştır. Fakat diğer ulusal kurtuluş ve sosyalist hareketlerde olduğu gibi Önder Apo'da devletçi uygarlığın gelenek ve araçlarına sarılma, onlara dayanarak sonuç alma yaklaşımı gelişmemiştir. PKK başlangıçta devlet paradigmasını aşan bir kurtuluş fikrini geliştirmemiş olsa da Önder Apo ağırlıklı olarak kendi tarzını geliştirerek birey ve toplumun özgürlük sorununu anlamaya ve bunu çözüme kavuşturmaya çalışmıştır. Özgürlüğe olan derin inanç ve bağlılıktan dolayı Önder Apo kolaycı yöntemlere başvurmamıştır. Hep bunun dışında kalarak, kendine ait yöntemler geliştirerek özgürlük sorununu çözmeye çalışmıştır. Zaten soykırımcı sömürgeci zihniyetin derin etkisi altında olan Kürt bireyini ve toplumunu verili araçlarla ve alışla gelen tarzlarla etkilemek, söz konusu etkiden çıkarmak ve harekete geçirmek mümkün olamazdı. Bu durum, Önder Apo'nun kişilik çözümlerini ve toplumsal bilincin ne olduğu ve nasıl gelişeceği üzerinde durmasına ve bunda derinleşmesine yol açmıştır. Çünkü soykırımcı sömürgeci Kürt toplumunda ve bireyinde toplumsal bilinci yok etmiş, tümüyle bireyciliği hakim hale getirmiştir. Tabi bunu söylerken Kürt toplumunda toplumsallığın tümüyle bitirildiği sonucu çıkarılmamalıdır. Kürt toplumunda güçlü bir

toplumsal gelenek ve yaşam vardı. Fakat soykırımcı sömürgecilik toplumsallığı bilinçte parçalamıştı. Kürt halkına tümüyle kendi olmaktan çıkmayı dayatmış ve bunda önemli bir mesafe almıştı. Kendisi olmaktan çıkan bir toplumun gittiği ve varacağı yer bireycilik ve bireyci yaşamdır. Kürt halkına dayatılan bu olmuştur. Kürt toplumunun ve bireyinin yaşadığı bu durumdan dolayı Önder Apo Parti içerisinde ideolojik örgütsel mücadelenin gelişmesine çok önem vermiştir. Bu mücadeleyi en öncelikli çalışma olarak ele almıştır. Partisel gelişme ve PKK'nin yol açtığı gelişmeler bu mücadelenin sonucunda olmuştur. Parti, örgüt, mücadele ve özgürlük sorunları hep bu mücadelenin geliştirilmesi ve derinleştirilmesiyle olmuştur. Eğer bu mücadelenin dayandığı özü ortaya koyarsak, bu, kesinlikle bireyciliğe karşı toplumsallığın geliştirilmesini ifade etmektedir.

Önder Apo verili zihniyet ve paradigmalara bireyciliğin aşılamadığını, özgür toplum yaşamının inşa edilemediğini anlayınca yeni bir paradigma oluşumuna gitmiş ve demokratik moderniteyi geliştirmiştir. Önder Apo'yu çağımızın en derinleşmiş ve ileri özgürlük felsefesini geliştirmiş kişiliği haline getiren gerçeklik budur. Demokratik moderniteyi anlamak açısından bunun anlaşılması önemlidir. Demokratik modernite her şeyden önce bir zihniyettir. Kapitalist modernite ideolojisine karşı demokratik toplumun ideolojisidir. Temelinde özgür yaşam arayışı ve arzusu vardır. Bunu özgür birey ve demokratik toplumla gerçekleştirmeye çalışmaktadır ve bunun mücadelesini öngörmektedir. Demokratik modernite, özgür birey ve demokratik toplum yaşamıyla her türlü bireyciliğin ve bireyci yaşamın aşılması toplumun eşit, özgür ve demokratik yaşamın gerçekleştirilmesini ifade etmektedir. Dolayısıyla da Önder Apo demokratik modernite ideolojisini geliştirerek bireycilikle ve bireyci yaşamı geliştiren kapitalist moderniteyle daha keskin bir mücadele sürecini başlatmıştır. Bunu böyle anlamalı, özgür birey ve demokratik toplum zihniyetinde derinleşerek, örgütlenerek, bu temelde ideolojik örgütsel mücadeleyi daha da geliştirerek sonuç almayı hedeflemeliyiz.

İDEOLOJİK VE STRATEJİK DOSTLUK DOĞAL MÜTTEFİKLİK

Hareket olarak, ideolojik ilkelerin siyasi çıkarılara bağlanmaması, tersine ideolojinin siyasete yön vermesi gerektiğine inanıyoruz. Yine bir siyasi ve askeri kurumlaşma olan ve sermaye tekellerinin baskı ve sömürücü aracı olarak rol oynayan iktidar ve devlet kurumuyla sosyalizmin temel ilkelerinin inşa edilip geliştirilmesinin mümkün olmadığına inanıyoruz. Bu nedenle, sosyalizmin ilkelerinin devlet yönetimiyle değil de demokratik konfederalizmle inşa edilip geliştirilmesini esas alıyoruz.

PKK Yürütme Komitesi Üyesi Duran Kalkan ile PKK hareketinin stratejik ittifak anlayışı, gerilla deneyimi, Filistin ve Rojava işgal saldırıları üzerine yapılan röportaj.

-Venezuela Devlet Başkanı Maduro, Erdoğan'ın yemin töreni için Türkiye'deydi. Lula sanal medya üzerinden Erdoğan'ı yeniden seçilmesinden dolayı tebrik etti. Küba'nın Türkiye ile güçlü ve ağırlıklı olarak ekonomik bağları var. Kendini sosyalist ilan eden bu devletlerin hiçbiri Erdoğan'ı Kürt karşıtı politikaları nedeniyle eleştirmiyor. Ekonomik nedenler ve ilişkilerin yanı sıra Türkiye'yi Amerikan karşıtı bir güç olarak değerlendiren sesler de var. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz? KCK Güney Amerika'daki hükümetlerden ve toplumsal güçlerden ne bekliyor?

Duran Kalkan: 'Devletçi sosyalizm', sosyalizmin temel ilkeleri olan özgürlük, farklılıklara dayalı eşitlik ve paylaşım yerine, devlet çıkarlarını esas alıyor ve ideolojiyi bu çıkarlara kurban ediyor. Sovyetler Birliği de böyle yaptı; 'sosyalist anavatanı savunma' adı altında her şeyi Sovyetler Birliği Devleti'nin savunulmasına bağladı; ancak bu anlayış Sovyetler Birliği Devleti'ni koruyamadığı gibi, yıkılmasının da temel nedenlerinden biri oldu. Venezuela ve Küba gibi

devletlerin de Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile ilişkilerini bu temelde ele almak gerekir. Biz hareket olarak, ideolojik ilkelerin siyasi çıkarılara bağlanmaması, tersine ideolojinin siyasete yön vermesi gerektiğine inanıyoruz. Yine bir siyasi ve askeri kurumlaşma olan ve sermaye tekellerinin baskı ve sömürücü aracı olarak rol oynayan iktidar ve devlet kurumuyla sosyalizmin temel ilkelerinin inşa edilip geliştirilmesinin mümkün olmadığına inanıyoruz. Bu nedenle, sosyalizmin ilkelerinin devlet yönetimiyle değil de demokratik yönetimle, Karl Marx'ın ifade ettiği "Devlet olmayan devlet" yerine geçen demokratik konfederalizmle inşa edilip geliştirilmesini esas alıyoruz.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ve AKP-MHP faşist yönetiminin ABD karşıtı olduğu iddiasına gelince, bunu doğrulayacak ciddi bir kanıt sunmak mümkün değildir. Tayyip Erdoğan, ABD yönetiminden izin ve destek alarak AKP'yi kurmuş ve iktidara gelmiştir; bugünkü tek kişi diktatörlüğüne ulaşması da 5 Kasım 2007 tarihli Bush-Erdoğan görüşmesinde yapılan ortak planlama sonucunda gerçekleşmiştir. MHP'yi ise, ABD'de kontrgerilla eğitimi gören Alparslan Türkeş kurmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, 1952 tarihinden bu yana NATO üyesidir ve başta Kuzey Kore'ye karşı savaş olmak üzere tüm NATO saldırılarına en önde katılmıştır. Türk ordusu, ABD'den sonra NATO'nun en büyük ikinci ordusudur. Türkiye'deki bütün

askeri darbeler NATO desteğiyle yapılmıştır. Bugünkü Tayyip Erdoğan yönetimini ortaya çıkartan 12 Eylül 1980 askeri darbesi de bir NATO darbesidir. Haziran 1985'den beri Kürt gerillasına karşı savaşı Türk devleti NATO'nun 5. maddesinin işletilmesi temelinde NATO'ya götürmüş ve bugüne kadar da NATO'dan aktif askeri, ekonomik ve siyasi destek almıştır. Bir yerde Kürt gerillasına ve halkına karşı mevcut soykırım savaşını yürüten NATO'nun kendisidir. En son İsveç'in NATO üyeliği kapsamında bu yönlü yapılan pazarlık ve NATO bünyesinde Kürt gerillasına karşı savaşı koordine etmek üzere oluşturulan "Terörizme Karşı Koordinasyon" örgütlenmesi de bu amaçladır. Böyle bir devletin NATO ve ABD karşıtı olması mümkün müdür?

Son yüz yıl boyunca Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Kürdistan'da gerçekleştirdiği soykırım katliamlarını, demografyayı değiştirmek için yürüttüğü çalışmalarını, tarihin en eski halklarından olan Kürt halkının dilini ve kültürünü yasaklayarak hepsini Türkçeleştirme, yani asimile etme faaliyetlerini burada belirtme gereği bile duymuyoruz. İsteyen ve ihtiyaç duyan herkes, son yüzyıllık tarihi inceleyip bugünkü gelişmeleri takip ederek bunları açığa çıkartabilir. Belirtmek istediğimiz, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin sadece Kürt karşıtı ve Kürtler üzerinde soykırım uygulayıcısı olmadığıdır; bu devlet yüz yıldır aynı zamanda Ermeni,

Asuri-Süryani ve Rum karşıtıdır da ve bu halklara karşı da soykırım uygulamaktadır. Örneğin ABD dahil herkes 24 Nisan 1915 Ermeni soykırımını tartışmakta ve kararlar almaktadır. Sosyalistlerin bu gerçekleri araştırmaması ve bu temelde görüş ve tutum sahibi olmaması elbette doğru ve kabul edilir değildir.

Stratejik müttefikimiz devlet ve kapitalist modernite dışı güçlerdir

Hiçbir devleti stratejik müttefik olarak görmüyoruz. Devletlere yaklaşımımız taktik ilişki düzeyindedir. Stratejik müttefik olarak iktidar ve devlet dışı, kapitalist modernite dışı güçleri görüyoruz ve başta kadınlar, gençler ve emekçiler olmak üzere tüm ezilen ve sömürülen toplumsal kesimlere bu temelde yaklaşıyoruz. Bu genel yaklaşımımız Güney Amerika hükümetleri ve toplumları için de geçerlidir. Güney Amerika hükümetleri faşist soykırımcı TC Devleti'ni desteklemezlerse ve yine başta Kürtler olmak üzere Ermeni, Asuri-Süryani ve Rum halklarının ulusal demokratik mücadelelerine saygı gösterirlerse iyi olur. O zaman TC Devleti güçlü olmaz ve dolayısıyla NATO da güçlü olmaz. Bu da tüm Güney Amerika için iyi ve yararlı olur.

Başta kadınlar, gençler ve emekçi kesimler olmak üzere tüm Güney Amerika toplumsal güçlerine gelince, onlar bizim ideolojik ve stratejik

dostumuz ve doğal müttefikimizdir. Onların sağlayacağı her türlü özgürlükçü ve demokratik gelişme bizim de gelişmemiz ve başarımızdır. Kürt halkının ve kadınlarının başarısı ise, onların başarısı ve gücüdür. Örneğin Kürdistan kadınlarının yükselttiği Jin Jiyan Azadî serhildanı ve devrimi hem Güney Amerika kadınlarının devrimidir ve hem de tüm insanlığın özgürlük devrimidir. Biz halkların ve özgürlük mücadelelerinin kardeşleşmesini bu temelde ele alıyoruz. Önder Apo'nun çıkışında ve Hareket olarak doğup gelişmemizde Küba Devrimi'nin ve Fidel Castro ile Ernesto Che Guevara'nın düşüncelerinin etkisi çok fazla olmuştur. Özellikle gerillayı anlama ve geliştirmede Che Guevara'nın düşünce ve pratiği bize hep ilham kaynağı oldu. 1968 Gençlik Devrimi'ni kendimize çıkış noktası olarak aldık. Bugün de Güney Amerika halklarının devlet dışı özgürlükçü ve demokratik mücadeleleri ve sağladıkları gelişmeler aynı biçimde bize güç ve heyecan veriyor. Onların da Kürt halkının DAİŞ ve TC faşizmine karşı yürüttükleri mücadeleden etkilendiklerine ve bu anlayış ve mücadeleyi sahiplendiklerine inanıyoruz. Bu temelde Güney Amerika'daki tüm dostlarımıza başarılar diliyoruz.

- Güney Amerika'da barış süreçlerinden öğrendiğiniz ve çıkardığınız dersler var. Barış süreçleriyle birlikte birçok hareket

tasfiye edildi. Hareket olarak yaşadığımız deneyimi nasıl değerlendiriyorsunuz? Devletlerle ilişkilerde dikkate alınması gereken nelerdir?

Duran Kalkan: Kuşkusuz pratik duruş ve ayakta kalıp da gelişme sağlayabilmek açısından bu soru çok önemli. Giriştığımız deneyim, devletle ilişki ve siyasi çözüm arayışı bizim için çok yeni olan bir girişimdi. Aynı zamanda böyle bir çaba içinde uluslararası komplo saldırısıyla karşılaştık ve de paradigma değişimi yaşadık. İki ayrı paradigma ile bu süreci yürütmek durumunda kaldık. Özellikle değişen yeni paradigmanın pratik tarz ve üslubunu anlama ve uygulamada belli bir zorlanma yaşadık ki, bu durum devletle olan görüşmelerimize de yansdı. Önder Apo'nun 17 Mart 1993 tarihinde ilan ettiği ilk ateşkesten bu yana yaşadığımız sürecin bazı temel dersleri olarak şunları ifade edebiliriz:

Çözüm arayışlarımıza TC Devleti hep imha saldırısı ile karşılık verdi

Öncelikle devletlerin yalancı ve hilekâr olduklarını, söz konusu süreçlere taktik yaklaşım hep faydalanmayı ve karşı tarafı tasfiye etmeyi düşündüklerini, kendi güçlerine dayanarak bu tür süreçleri gizli biçimde askeri ve örgütsel hazırlık süreci olarak değerlendirdiklerini çok iyi bilmemiz gerekir. Bu konuda bizler safız ve hep iyi niyetliyiz, karşı tarafı da kendimiz gibi değerlendirebiliyoruz. Tabii bu da çok ciddi ve zarar verici bir yanlış oluyor. Nitekim 1993 tarihinden bu yana esas olarak TC Devleti'nin ve arkasındaki NATO-ABD'nin dört kapsamlı saldırısıyla karşılaştık. 17 Mart 1993'te başlattığımız ateşkes sürecine Haziran 1993-Ağustos 1998 arasındaki topyekûn imha saldırısıyla karşılık verdiler. 1 Eylül 1998 tarihinde başlattığımız ateşkes sürecine bizzat ABD tarafından örgütlenip yürütülen 9 Ekim 1998 uluslararası komplo saldırısıyla ve İmralı işkence, tecrit ve soykırım sistemiyle karşılık verdiler. 2 Ağustos 1999 tarihinden itibaren başlattığımız ateşkes sürecine 14 Nisan 2009-2012 arasındaki siyasi soykırım operasyonları ve topyekûn saldırılarıyla karşılık verdiler. 2013 baharından itibaren geliştirdiğimiz "Çözüm süreci" denen ateşkes sürecine ise 24 Temmuz 2015 tarihinden itibaren başlattıkları "Çöktürme eylem planı" saldırısıyla karşılık verdiler. Biz siyasi görüşmeler ve çözüm arayışları için uygun zeminler yaratmaya çalışırken, TC Devleti'nin hep imha saldırısı için gizli plan ve hazırlık yapma durumuyla karşılaştık. Öncelikle bu durumun bilinmesi ve de dikkate alınması gerekiyor.

İkincisi, kuşkusuz ilişki ve görüşme zemini yaratabilmek için çok ciddi çaba harcamamız gerekiyor. Tek yanlı ateşkes ilan edebiliyoruz, olumlu anlamda çok yoğun propaganda yapıyoruz, kısaca güven vermeye çalışıyoruz. Bu süreç bazen uzayabiliyor da. Özellikle kitle tabanımızın aşırı etkilenme durumu yaşanabiliyor. Bu

da anlayış kaymasına, duyarsızlığa, tedbirsizliğe, kısaca gaflete yol açabiliyor. Tabii sonuçta karşı taraf, bu durumu kendi lehine fazlasıyla değerlendiriyor. Yani söz konusu çalışmalarını dikkatli bir biçimde, içeriğini ve üslubunu iyi ayarlayarak yapmak gerekiyor. Devlet gerçeğini ve bizi tasfiye amacını hiçbir zaman unutmamamız gerekiyor.

Üçüncüsü, devletler söz konusu süreçleri bazen çok kısa tutup gerçek niyetini hemen ortaya koyarak saldırıya geçerken, bazen de uzun tutabiliyor. Örneğin süreci başlatıp, ardından gerçek anlamda hiçbir adım atmıyor, sanki adım atacakmış gibi bir beklenti içine sokup böyle bir beklentide tutmak istiyor. Süreç uzadıkça, ikinci konuda belirttiğimiz yanlış ve gaflet durumu çok daha

letli sistem buna açık değil, fazlasıyla kapalı. Toplum yönetimini hiç kimseyle paylaşmak istemiyorlar. Çok fazla tekçi ve mutlak hakimiyetçidirler. Günümüzde bütün ulus-devletçi sistem böyledir. Soykırımcı olan TC ulus-devleti ise fazlasıyla böyledir. Dolayısıyla görüşme yapma ve siyasi çözüme ulaşma öyle kolay değil. Burada önemli olan bir, esas olarak eğitim ve örgütlenmeyle kendi toplumunu yaratmayı ve yönetimini ortaya çıkarmayı esas alma ve bu tür görüşmeleri bu amaç için imkân ve fırsat yaratma da kullanmadır. Kendi öz gücünü geliştirmeyi hep esas alacak ve hiçbir zaman unutmayacaksınız. İkincisi ise, devletleri bu duruma getirmek çok yönlü ve ciddi bir mücadele sonucunda ancak mümkün olabilir.

minin gereklerine göre oluşturmayı ve yürütmeyi esas almaktadır.

İkincisi, Türk ordusunun gücü ve yapısıyla ilgilidir. Bu ordu, NATO'nun ikinci büyük ordusudur. Bir askeri sistem olan Osmanlı İmparatorluğu'nu devam ettirmektedir. TC Devleti'nin esas kurucusu ve yaşatıcısıdır. Temel yapısı toplumsal ayaklanma ve direnişleri bastırma üzerine şekillenmiştir. NATO'ya girişle birlikte içinde çok güçlü bir kontrgerilla sistemi oluşturulmuştur. Demokratik değil, tamamen tahakkümcüdür. Egemenliği hiç kimseyle paylaşmak istemez. Her türlü itirazı en ağır güç kullanımıyla, kaba kuvvetle bastırmayı esas alır. Dolayısıyla Türk ordusuna karşı çıkmak ve karşısında durmak kolay değildir. PKK'nin yürüttüğü gerilla mücadelesi öncesin-

gerilla savaşını geliştirecek cesaret ve fedakârlığa fazlasıyla sahipti. Klasik gerilla teori ve pratiğinin Kurdistan'da olduğu gibi uygulanmasını mümkün kılmayan şey, Kurdistan'a dayatılan Türk soykırımcılığının özellikleriydi. Öyle ki dünyada bir benzeri daha bulunmayan bu soykırımcı anlayış ve saldırıya karşı normal bir yurtseverlik, demokratik ve hatta devrimcilikle karşı durmak mümkün değildi. Kürt özgürlük savaşçılığının tamamen partizan yapıda olması gerekiyordu. Aynı zamanda söz konusu partileşmenin de tamamen fedai çizgisinde oluşması gerekiyordu. Tüm diğer ülke pratiklerine benzeyen denemeler sonuç vermedi ve ısrarla yürütülen gerilla çabası Önder Apo ve PKK'yi böyle bir fedai particiliğe ve geril-

derinleşebiliyor. Öyle ki 'bu iş artık tamam' dercesine yanlış bir yaklaşım ortaya çıkabiliyor. Kendi açımızdan hep olumlu bakan, tersi olan olumsuzlukları hiç düşünmeyen, tek yanlı bir bakış geliştirebiliyor. Devletler, devrimci ve demokratik güçleri yumuşatma ve gevşetme diyebileceğimiz bir süreç içine çekmeyi esas alıp bu yönlü bilinçli ve planlı çalışabiliyor. Bunun sonucunda planlı ve hazırlıklı bir saldırı ile de karşılınsınca ciddi zorlanmalar yaşanabiliyor. Bu durumu da önemsemek lazım.

Bu tür ilişki ve görüşmelerin ideolojik, stratejik ve taktik yanlarını doğru ayarlamak lazım. Yeni paradigma temelinde söz konusu ilişki ve görüşmeleri 'devlet artı demokrasi' siyasi formülü temelinde ele alıyoruz. Anlaşma düzeyini birbirini karşılıklı kabul etmeye bağlıyoruz. Devlet bizim demokrasimizi (demokratik toplum ya da demokratik konfederalizmimizi) kabul ettiği oranda biz de devleti kabul etmeyi öngörüyoruz. Bu temelde devlet ile demokrasinin iç içe, yan yana, ilişki ve mücadele halinde var olmasını sağlamak istiyoruz. Bütün bunlar hem son derece açıklık gerektiriyor ve hem de çok yoğun çaba istiyor. İkna edici bir aydınlatmayı gerekli kılıyor. Çünkü genelde mevcut dev-

Bunun için de sistem içinden ve sisteme karşı uzun süreli ve planlı bir çalışma ve mücadele yürütmek gerekir. Devletlerle ilişki ve görüşmelerin kısa sürede, kolayca ve mücadelesiz sonuç vereceğini beklemek çok ciddi bir yanlış ve de hayaldir. Pratiğimiz bize bunları öğretti ve bu konudaki kendi yanlışlarımızı aşma mücadelesi yürütüyoruz.

- Güney Amerika için gerilla ve öz savunmanın kurtuluş mücadelesindeki rolü önemli. Bunun için Kurdistan'da elde edilen tecrübeler merak ediliyor. HPG'nin Türk ordusuna karşı direnişinin önemi nedir? Gerilla anlayışı için ne gibi yenilikler sunuyor? Öz savunma gücü olarak tanımlanması ne anlama geliyor?

Duran Kalkan: HPG direnişinin önemi iki yönden ortaya çıkıyor. Birincisi, Kürt toplumuna modern askerlik bilimini PKK gerillasının getirmiş olmasıdır. KDP ve YNK peshmergeliği dahil tüm önceki direnişler geleneksel halk ya da köylü isyancılığını temsil etmektedir. En son ordulaşma çabaları da özünde bu durumu aşmamaktadır. Gerilla ise eğitimini, örgütlenmesini, strateji ve taktiklerini modern askerlik bili-

deki tüm başkaldırı ve karşı çıkışlar en kısa zamanda yenilmiş ve ezilmişlerdir. Bu tarihi değiştiren tek güç PKK gerillasıdır. Daha önce HRK ve ARGK adlarıyla örgütlenen, paradigma değişimi ardından ise kendini HPG adıyla yeniden yapılandıran gerilla direnişinin anlam ve önemi işte buradan gelmektedir. İlk defa söz konusu Türk ordusunun karşısında yenilmeyen bir askeri güç ortaya çıkmaktadır. Bu biçimde Kürt halkının yenilmez gücü ve iradesi oluşmuş durumdadır.

HPG gerillacılığı fedai çizgiyi daha da derinleştirmeyi esas aldı

HRK ve ARGK adlarıyla geliştirilen gerilla örgütlenmeleri devletçi paradigmaya ve düzenli ordu kurma hedefine bağlı gerilla hareketleriydi. Klasik gerilla teorisi ve pratiğini esas almıştı ve bunları Kurdistan'da kır gerillası olarak geliştirmeyi öngörmüştü. Fakat diğer ülke pratiklerinde görülen gerillacılığı olduğu gibi Kurdistan'da geliştirmek mümkün olmadı. Bu durum coğrafya ya da halktan kaynaklanan bir durum değildi. Zira Kurdistan coğrafyası ve özellikle dağları klasik gerilla sistemini geliştirmek için fazlasıyla uygundu. Yine Kürt halkı ve gençleri

laciğe ulaştırdı. HRK ve ARGK gerillacılığı böyle fedai bir partizan savaşçılığı biçiminde şekillendi. Paradigma değişimiyle oluşan HPG gerillacılığı da bu fedai çizgiyi daha da derinleştirmeyi esas aldı. Kısaca Kurdistan gerillası özgürlük savaşçılığının ölçülerini yükselterek fedai militanlık düzeyine çıkardı. Kurdistan'da Türk ordusu karşısında yenilmeyen ve Kürt halkının özgürlük iradesini geliştiren gerillacılık böyle ortaya çıktı. Bu nedenle Kürt halkının özgürlük iradesi ve öz savunması olarak tanımlandı.

Kuşkusuz mevcut yapısıyla HPG gerillası Kürt halkının bir öz savunma gücüdür. Kürt halkının özgürlük iradesini temsil etmekte, öz gücüyle oluşmakta ve halka yönelik dış ve iç gerici saldırılara karşı direnip Kürt halkının varlığını ve özgür yaşamını korumaktadır. Fakat HPG'nin mevcut yapısı, Kürt halkının öz savunma gücü olarak henüz yarıdır. Mevcut yapısıyla HPG, esas olarak bir profesyonel gerilla gücüdür ve bu yönüyle öncüdür. Kürt halkının yeterli bir öz savunmaya sahip olabilmesi için sadece profesyonel gerilla gücü yetmez; bu güç öncüdür ve çok gereklidir, halkın öz savunmaya sahip olabilmesi için bu profesyonel fedai gücün varlığı zorunlu ve belirleyicidir. Fakat bununla bir-

likte geniş halk kitlelerine dayalı yerel gerilla gücünün de oluşturulması gerekir. Öz savunmada profesyonel gerilla öncü, yerel gerilla temel güçtür. Yerel gerilla, adı üzerinde kendi yerel alanındaki özgürlük savaşı demektir ve esas itibarıyla günlük yaşamını da örgütleyen insanlardan oluşur. Yani genel olarak söylenen "gece silahlı, gündüz külahlı" durumunu ifade etmektedir. Hem sivil yaşamın örgütlenip sürdürülmesini ve hem de askeri olarak öz savunma savaşıçılığının yapılmasını içermektedir. Demokratik modernite paradigmasının öz savunma gücü, böyle iki kuvvetten, halkın silahlandırılmasından oluşmaktadır. Devletlerin düzenli ordusunun yerini, demokratik konfederalizmin profesyonel ve yerel gerilladan oluşan öz savunması almaktadır. Yani Karl Marx'ın "Düzenli ordunun yerine silahlı halkı geçirmek" tanımı bu biçimde hayat bulmaktadır.

- Kobanê sürecinde ABD ile taktiksel bir ittifak yapıldı. Bu ittifakın neden yapıldığı, taktik ve stratejinin ne olduğu konusunda farklı açıklamalar yapıldı. Aradan 10 yıl geçti, şimdi güncel bir değerlendirilmeye ihtiyaç var. Bu ittifakın durumu nedir? Ki bu ittifak hala sürdürülüyorsa nedenleri için neler belirtebilirsiniz? Üçüncü yol stratejisi bu bağlamda nasıl değerlendirilmelidir? Suriye sorununun çözümü için ABD ve Rusya'ya yönelik yaklaşım ile aynı zamanda anti-emperyalist perspektif konusunda neler söylenebilir? Anti-emperyalizmi nasıl formüle edebiliriz? Kurdistan'ın dört parçasında anti-emperyalist politikalar nasıl anlaşılmalıdır?

Duran Kalkan: Biz hiçbir devleti stratejik müttefik olarak görmüyoruz. Stratejik müttefiklerimiz ve ideolojik dostlarımız devlet ve iktidar dışı güçlerdir. Dolayısıyla tüm devletler bizim için taktik ilişki ve ittifak gücüdür. Taktik ilişkide de iki devlet ya da iktidar gücünden birinin yanında olmak ve sadece onunla ilişkilenecek diye bir şey olmaz. İktidar ve devlet bloklarından birinin yanında yer tutmak olmaz. Hiçbir devlet stratejik müttefikimiz olmadığı için, birinin yanında ve diğerine karşı durmayız. Hepsiyi taktik ilişki içinde olmayı esas alırız. Bu da iki iktidar bloku karşısında hep üçüncü siyaset olarak var olmamızı ifade eder. Dolayısıyla üçüncü stratejik çizgi diye bir şey yoktur. Bu kavram bize ait değildir. Biz esas olarak buna 'üçüncü siyasi güç' diyoruz. Bazıları bunu 'üçüncü siyasi çizgi' olarak da ifade ediyorlar. Fakat bütün bunlar 'üçüncü stratejik çizgi' anlamına gelmiyor. Çünkü işin içine strateji girerse, o zaman ideoloji gündeme gelir. Böyle olunca da 'üçüncü çizgi' kavramı ortaya çıkar. Oysa hareket olarak biz, böyle üç çizgi veya üçüncü çizgi tanımlaması şimdiye kadar hiç yapmadık ve şimdi de yapmıyoruz. İnsan türü olarak bugünkü dünya yaşamını 'kapitalist modernite ve demokratik modernite' olarak karşı iki güç biçiminde tanımlıyoruz. Tarihi de 'de-

mokratik uygarlık tarihi ve devletçi ya da merkezi uygarlık tarihi' olarak iki tarihsel çizgi biçiminde ifade ediyoruz. Burada 'üçüncü güç', 'üçüncü stratejik çizgi' veya 'üçüncü çizgi' diye bir şey yoktur. Önder Abdullah Öcalan'ın savunmalarda ortaya koyduğu teorik tanımlamalar bu bakımdan son derece açık ve nettir.

Önder Abdullah Öcalan ve PKK kadar kapitalist modernite sistemini doğru ve bütünlüklü tanımlayan ve çözümleneyen başka bir güç yoktur. Yine kapitalist modernite sistemine karşı alternatif olarak hayata geçirilebilecek demokratik modernite sistemini de tanımlamış olan yoktur. PKK sadece kapitalist sömürüye değil, aynı zamanda endüstriyalizme ve ulus-devletçiliğe de karşıdır, onun modernitesine de karşıdır. O halde Önder Apo ve PKK kadar bütünlüklü ve tutarlı bir antikapitalist güç günümüzde bulunmamaktadır. Biz hareket olarak antikapitalist bir gücüz ve emperyalizm karşısındaki duruşumuzu bir yönüyle bu beliriyor. Diğer yandan ise, yüz yıldır sömürgeciliğe ve soykırıma karşı savaşan bir halkın son elli yılını yönlendiren bir varlık ve özgürlük hareketiyiz. Dolayısıyla emperyalizmi ve sömürgeciliği soykırım düzeyinde yaşadığımız için, onları çok iyi bildiğimizi ve tanıdığımızı düşünüyoruz. Antiemperyalist duruşumuzu, bir de sözden öte elli yıllık bu büyük mücadele belirliyor. Bu nedenle, PKK ve KCK'nin antiemperyalist karakteri olup olmadığını sorgulamak pek anlamlı olmuyor.

2014 yılı sonunda DAİŞ çeteciliğine karşı Kobanê'de ortaya çıkan ilişki ve ittifak gerçekten önemli ve sonuç alıcı olmuştur. Bu nedenle, doğru anlamayı ve tanımlamayı gerektirir. Yakın tarihe başvurursak, Hitler faşizmi karşısında Sovyetler Birliği, ABD ve İngiltere arasındaki ittifaka biraz benzetilebilir. Faşist-soykırımcı DAİŞ karşısında da benzer en geniş ittifak ortaya çıkmıştır. Kuşkusuz bu ittifakın ideolojik boyutu yok denecek kadar zayıftır; sadece DAİŞ çeteciliğine karşı olmayı ifade emekte ve karşılıklı çıkarlara dayanmaktadır. Bir politik ilişki ve ittifak durumundadır. Koşullar bunu gerektirmiş, daha büyük bir tehlikeye karşı bir çıkar ilişkisi oluşmuştur. ABD ve Koalisyon Güçleri ile Rojava Özgürlük Güçleri'nin ilişki ve ittifakı işte bu düzeydedir. Buna yol açan etkenler varlığını sürdürmüş ve bu nedenle de söz konusu ilişki günümüze kadar uzamıştır. Kuşkusuz bu ilişkiyi sürdürürken pratikte hata ve eksikler yaşanmıştır. Bu ilişkiyi doğru ve yeterli anlayamayan ve pratikte de doğru yürütemeyen tutumlar ortaya çıkmıştır. Bu durumu biz de sürekli değerlendiriyor ve tartışıyoruz; var olan hata ve eksikleri bulup düzeltilmesi için eleştiriyoruz.

TC'nin işgal saldırılarını ABD ve Rusya büyük ölçüde destekliyor

Suriye'ye dönük mevcut ABD ve Rusya politikalarını biz de çok ciddi biçimde eleştiriyor ve bunlara karşı mücadele ediyoruz. Bu da

esas olarak kendisini TC Devleti'nin Kuzey-Doğu Suriye'ye yönelik işgal saldırıları karşısındaki tutumda ortaya çıkarıyor. Şimdiye kadarki tüm TC saldırılarını ABD ve Rusya çok büyük ölçüde desteklemiş bulunuyor. Peki, bu işgal saldırılarına karşı kimler savaştı? Çok açık ki, başta Kürtler olmak üzere tüm Kuzey-Doğu Suriye halkları savaştı. Söz konusu savaşta binlerce şehit verdiler. Efrîn, Girê Spî ve Serêkaniyê savaşları hatırlardır. TC işgaline karşı tüm bu direnişler, esas olarak ABD ve Rusya politikalarıyla mücadele idi. Bunun da sosyalist halk güçleri tarafından çok iyi anlaşılması gerekiyor.

Hareket olarak Suriye'nin sorunlarını Suriye'nin iç güçlerinin çözümesinden yanayız ve dış müdahalelere kesinlikle karşıyız. Aynı zamanda Fırat'ın doğusundaki ve batısındaki yönetimleri olduğu gibi yan yana getirip birleştirmeyi de doğru ve gerçekleştirilebilir bir çözüm olarak da görmüyoruz. Çözümü Suriye'nin demokratikleşmesinde ve halkın demokratik devrimi geliştirmesinde görüyoruz. Milliyet, din, mezhep, cinsiyet, sınıf ve benzeri tüm farklılıkların kendilerini özgürce örgütleyip demokratik özerklik temelinde yönettikleri ve demokratik konfederalizm sistemi içinde birleştikleri bir demokratik değişimin gelişmesi ve gerçekleşmesi gerektiğine inanıyoruz. Kuzey-Doğu Suriye bunun için bir başlangıç, model ve kıvılcımdır. Mao Zedung'un ünlü sözünden yararlanırsak, bir kıvılcım da tüm toplumu ayağa kaldırabilir.

- PKK/KCK olarak demokratik sosyalizmin inşası için yürütülen mücadeleyi küresel mücadele bağlamında nasıl konumlandırıyorsunuz?

Duran Kalkan: 1973 yılından itibaren Kurdistan'da doğup gelişen bir hareket olarak, öncelikle kendimizi iki boyutlu olarak tanımladık. Birisi sosyalist hareket olma, diğeri ise ulusal kurtuluş hareketi olma. Sosyalist ideoloji öncülüğünde Kurdistan ulusal kurtuluş mücadelesini yürütüp Kürt ulus-devlet çözümünü gerçekleştirmek istiyorduk. Bu temelde Marksizm-Leninizm'i çok yönlü incelemeye ve anlamaya çalıştık. Vietnam'dan Küba'ya ve Angola'ya kadar dönemin ulusal kurtuluş hareketlerini inceleyip kendimize örnek aldık. Bu temelde çok yoğun bir ideolojik, siyasi ve askeri mücadele yürüttük. Çok etkili bir eğitim ve örgütlenme faaliyeti içinde olduk. 18 Mayıs 1977 tarihinde Önder Apo'nun yardımcısı olan Haki Karer yoldaşın katledilmesi üzerine bir yandan partileşmeyi geliştirirken, diğer yandan da devrimci intikam görevi olarak silahlı şiddet kullanmaya başladık. Amed Zindanı'ndaki 12 Eylül vahşeti ve 1982 tarihi direnişi ardından dağa çekilip 15 Ağustos 1984 tarihinde TC Devleti'ne karşı gerilla savaşını başlattık. 15 Şubat 1999 uluslararası komplosuna kadar da Önder Apo öncülüğünde 15 yıl kesintisiz bir gerilla savaşı, ulusal kurtuluş savaşı yürüttük. Böyle bir savaş sonunda

Kürt sorununa ulus-devletçi bir çözüm geliştirebilmek amacıyla Önder Apo Avrupa'ya çıktı ve Roma'ya kadar ulaştı. Peki bu talebe Avrupa Birliği ve de ABD öncülüğündeki küresel kapitalist sistem neyi dayattı? Çok açık ki İmralı tecrit, işkence ve soykırım sistemini! Kürt sorununa siyasi çözüm bulmak isteyen Önder Apo'ya İmralı işkence ve soykırım yolunu gösterdiler. Bu sonuç 1973 tarihinden itibaren yürüttüğümüz bütün mücadeleyi çok yönlü değerlendirmemizi gerektiriyordu. Önder Apo da İmralı tecrit, işkence ve soykırım sistemi altında bunu yaptı ve bu temelde paradigma değişimini gerçekleştirdi.

Önderlik yeni ideolojimizi demokratik sosyalizm olarak tanımladı

1990 başında Sovyetler Birliği'nin çöküşü ardından, herkes gibi Önder Apo ve Partimiz de bu çöküşün çok yönlü nedenlerini çözümlenmeye ve sonuçlar çıkarmaya çalıştı. 1990'lı yıllar boyunca Önder Apo'nun bu temelde geliştirdiği teorik çözümlenmeler gerçekten de ön açıcı ve umut yaratıcıydı. Sovyetler Birliği'nin yıkılışı ardından gelişen karamsarlığın ve kötümserliğin aşılmasında ve devrimci cephe moral düzeyin gelişmesinde çok önemli bir rol oynadı. Fakat çöken sadece Sovyetler Birliği devleti değildi. Giderek Sovyetler Birliği'nin varlığına dayanarak gelişen ulusal kurtuluş hareketleri de bir bir kapitalist sistemle çok yönlü ilişkiler kurmaya başladılar. Hareketimizin doğduğu dönemde ilham kaynağı olan Vietnam, bu yeni süreçte hem de en çok çatışma içinde olduğu ABD ile çok yönlü ilişkilere yöneldi. Demek ki zafer kazanmış da olsa söz konusu ulusal kurtuluş mücadeleleri ve ulus-devlet sistemleri çözüm değildi; alternatif sömürsüz bir düzen ortaya çıkarmıyor, tersine tekrar karşı çıktığı emperyalist sistemle birleşiyordu. O halde çözümsüzlük sadece Kurdistan'da ve PKK pratiğinde yaşanmadı, tüm dünya örnekleri sonuçta çözümsüz kalmıştı. Demek ki ulus-devlet ideolojisi gerçek bir çözüm üretmiyordu. Önder Apo bir de tüm bunları değerlendirdi ve çözümsüzlük üreten ulus-devlet ideolojisinden koparak demokratik ulus ideolojisini geliştirdi. Bunu öngören bir paradigma değişimi yaparak, yaşanan çözümsüzlüğü aşip çözüm gücünü ortaya çıkarmaya çalıştı. Sosyalizmin devlet yönetimiyle olmayacağını, ancak demokratik yönetimle gerçekleştirilebileceğini değerlendirdi. Bu çerçevede devlet ve iktidar aracını aşarak, demokratik toplum ve demokratik konfederalizm aracını geliştirdi. Sosyalist devrim ve inşada yaşanan amaç-araç çelişmesini çözüp, aracı amaçla uyumlu hale getirdi. Bu temelde yeni ideolojimizi, ekolojiye ve kadın özgürlüğüne dayalı demokratik sosyalizm olarak tanımladı. Hareket olarak kendimizi herkesten daha çok sosyalist, özgürlükçü, eşitlikçi ve paylaşımcı-komünal olarak görüyoruz. Buradaki eşitliği, kadının erkeğe uyarlanması olarak değil, kadın olarak özgürce var olup, örgütlenip, bu temelde erkekle eşitlenmesi olarak ele alıyoruz. Sosyalist devrimi ve inşayı siyasi iktidarın ele alınması ve bunun ardından gerçekleştirilen bir olay olarak ele almıyoruz; tersine sosyalist devrimi özgür birey ve demokratik komün ideolojisi temelindeki değişim ve gelişme olarak ele alıp, esas olarak bir ideolojik değişim biçiminde tanımlıyoruz. Yine sosyalizmi, özgür birey ve demokratik komün yaşamını siyasi iktidar ve devlet olduktan sonra gerçekleşir görmüyoruz; bir bireyden başlamak üzere parti içinde ve giderek toplumda siyasi iktidara dayanmayan bir mücadele içinde yaşanır ve gerçekleşir olarak görüyoruz ve PKK içinde on yıllardır bu temelde sosyalizmi yaşıyoruz da. Örneğin PKK kadrolarının hiçbir özel mülkiyeti yoktur, yaşamları tamamen komünaldır. Herkes gücüne göre ortak çalışmaya katılır ve herkes ihtiyacı olanı kullanır. Devlet mülkiyeti toplumsal mülkiyet değildir. Toplumsal ya da komünal mülkiyet, komünal toplulukların sahip olduğu mülkiyettir. Bütün bunları toparlarsak, Apocu teoriyi şimdiye kadarki devrimci-özgürlükçü düşüncenin en üst bir sentezi, PKK pratiğini de sosyalizmin yaşandığı en komünal yaşam olarak değerlendiriyoruz. Bunları sosyalist teori ve pratikteki yeni bir gelişme düzeyi olarak ele alıyor ve bununla küresel düzeyde sosyalist insanın daha doğru temellerde ve başarıyla gelişip gerçekleştireceğine inanıyoruz. Kısaca komün deyiş özel mülkiyeti yaşayanlardan, sosyalizm deyiş kapitalist bireyciliği esas alanlardan değiliz. Mümkün olduğu kadar doğru söz söylemeye ve söz-eylem, teori-pratik bütünlüğü yaratmaya ve bunu yaşamaya çalışıyoruz. Bu temelde, başta Türkiye halkları ve devrimci-sosyalist güçleri olmak üzere küresel

düzye'deki tüm stratejik müttefikle-
rimizle dostluk ilişkisi ve ittifakı ge-
liştirmeye ve dünyayı birlikte yaşanır
hale getirmeye çaba harcıyoruz.

**- Hareket olarak Çin'in jeopo-
litik bağlamdaki rolünü ve sistemi
karşıtı hareketler için önemini
nasıl değerlendiriyorsunuz?**

Duran Kalkan: Başkan Mao Ze-
dung, "Çin hiçbir zaman bir süper
güç olmayacaktır" demişti. Biz bu
belirlemeyi önemsiyoruz ve Çin top-
lumunun da bunu esas alacağına
inanıyoruz. Fakat Çin'in çok büyük
bir ekonomik ve askeri güç haline
geldiğini de görüyoruz. Bu bakımdan
Çin'i politik olarak elbette çok önem-
siyor ve değerlendirmelerimizde
veri olarak alıyoruz. Fakat 1990
öncesi ABD-Sovyet bloklaşması
gibi yeni bir ABD-Çin bloklaşmasını
hem kendileri ve hem de dünya
halkları ve sistem dışı güçleri açı-
sından yararlı görmüyoruz. Öyle

kutuplaşmasını istememek, Çin'i
buna yönlentmemek gerekir.

Çin'in gelişip güçlenmesine, ABD
ve diğer devletler karşısında büyük
bir ekonomik, siyasi ve askeri güç
haline gelmesine bir şey demiyoruz.
Tabii bu yakın zamanda ABD'nin
ve NATO'nun dizginlenmesinde de
önemli bir rol oynadı. Pasifikte ABD
kışkırtmalarını büyük ölçüde boşa
çıkarttı. Yine birçok sorunda BM
kapsamında da önemli roller oynu-
yor. Biz de bunu dikkatle değerlen-
diriyoruz ve önemli görüyoruz. Ne
de olsa biz de bir Asya ülkesi ve
toplumuyuz. Fakat açıkça belirtme-
liyiz ki, bizim Çin ile çok kayda
değer bir ilişkimiz yok. Bunda bizim
çabamız da az olabilir. Fakat 12
Eylül 1980 darbesi temelinde TC
Devleti Çin'le ilişkilerine çok önem
verdi ve oradaki Uygur Türkleri so-
rununu pazarlayarak Çin'in Kürt so-
rununa katılmasını engelledi. Ken-
disinin Uygur Türklerini destekle-
memesi karşılığında Çin'in de Kürt

reketi'nin bölgemizde ilham kaynağı
olan devrimci rolünü her zaman ha-
tırdı tutuyoruz. Bölgemizde Kürt
halkıyla kardeşlik yapan en önemli
halk Filistin halkı oldu. Filistin Kur-
tuluş Örgütü içinde yer alan tüm
örgütler, 12 Eylül 1980 askeri-faşist
darbesi ardından Partimize en
önemli destekte bulundular. Bunlar
için her zaman teşekkür ediyoruz.
Kürt gerillası ilk temel eğitimini
Filistin kamplarında aldı. Ben de ilk
eğitimini Filistin'de alan biriyim ve
aynı zamanda bir Filistin gerillasıyım.
Bununla her zaman gurur duydu-
ğumu da birçok kez ifade ettim.

Filistin halkının her zaman yanındayız

Kuşkusuz Filistin halkının özgür-
lük ve demokrasi mücadelesi kut-
saldır ve özgür-demokratik yaşam
hakkı hiçbir zaman tartışma ve pa-
zarlık konusu yapılamaz. Böyle bir
durumun psikolojik bakımdan bile

rol oynayacaklardır. Kürt-Arap iliş-
kilerini bu açıdan çok önemli ve
stratejik değerde görüyoruz. Bunun
için 1980'lerin başında oluşan Kürt
ve Filistin halkları arasındaki ittifakın
ve kardeşliğin çekirdek rolü oyna-
yacağına inanıyoruz. Tabii bu de-
mokratik birlikte Yahudi toplumunun
da bir yeri olacaktır. Yahudiler de
Ortadoğu toplumsal gerçeğinin tarihi
bir parçası konumdadırlar. Düş-
ünsel ve ekonomik üretimde ya-
raticı ve gelişkindirler. Sosyalist
ideolojinin gelişmesinde de önemli
bir katkıları olmuştur. Belli bir de-
mokratik deneyimleri de vardır. En
geniş ve anlaşılır Yahudi çözümle-
mesini savunmalarında Önder Ab-
dullah Öcalan yapmıştır. Siyonist
etkilerden uzaklaşılır ve demokratik
ölçüler esas alınır, demokratik
Ortadoğu birliğinde Yahudi toplu-
munun da önemli bir yeri ve katkısı
olabilir. Bizce doğru ve çözüm üretici
yaklaşım böyledir. Yoksa dar ulus-
devletçi yaklaşım ve tekelci duruş,

layış ve politika temelinde yapılmak
istenmektedir. Bunun temelinde de
Ermeni, Asuri-Süryani, Rum ve Kürt
soykırımları vardır. Dolayısıyla İsrail
devletinin kuruluş amaçlarından biri
Kürt halkının bağımsız ve özgür ol-
masının engellenmesidir. Bu da TC-
İsrail ittifakı temelinde yürütülmeye
çalışılmıştır. Ne zamanki PKK gelişip
güçlenmiş ve Kürtlerin özgürlüğünü
dünya siyasetine dayatmışsa, 1990
başında gerçekleşen bu duruma
karşı bu sefer de üçüncü bir güç
olarak Hewlêr'deki sözde Kürt yö-
netimi ortaya çıkartılmıştır. Partimize
karşı savaş NATO tarafından plan-
lansa da pratikte TC, İsrail ve KDP
tarafından yürütülmüştür. İsrail-TC
ve İsrail-KDP ilişkilerinin temelinde
işte bu gerçeklik vardır.

9 Ekim 1998 tarihinde başlatılan
ve Önder Abdullah Öcalan'ın im-
hasını hedefleyen uluslararası kom-
plo saldırısını ABD, İngiltere ve
İsrail devletleri birlikte kararlaştırıp
planlamış ve de uygulamaya koy-
muştur. Önder Apo Rusya'ya
gidince, oradan çıkartmak için
en önce ve en çok İsrail devleti
çalışmıştır. 25 yıllık İmralı iş-
kence, tecrit ve soykırım siste-
minin sürdürülmesinde ve Önder
Apo'ya bu temelde imha daya-
tılmasında baş aktörlerden birisi
İsrail devletidir. İsrail günümüzde
Kurdistan topraklarını satın al-
mak için çalışmakta ve çok fazla
para dökmektedir. İsrail ve TC
devletleri arasında bazen çelişki
ve çatışma varmış gibi gösteril-
mesi tamamen gerçeği maske-
lemek ve halkları kandırmak için
oynanan bir oyun durumundadır.

Sonuç olarak Kürt sorunu
denen sömürgeci-soykırmacı
saldırının ortaya çıkartılmasın-
da ve sürdürülmesinde Yahudi
sermayesi baş rollerden birini
oynamıştır. Bugün de hala çö-
zümün önünün tıkanmasında

bir bloklaşma tüm çelişkileri kendine
bağlıyor ve adeta donduruyor. Bu
iki güçten birini esas almadan her-
hangi bir ideolojik, siyasi ve askeri
mücadele yürütülemiyor. İki kutuplu
değil, çok başlı bir devletçi sistem,
ezilen ve sömürülenlerin özgürlük
ve demokrasi mücadelesini yürüt-
mek açısından daha çok imkân ve
fırsat sunuyor. Mevcut durumda
ABD'nin dünyada imparatorluk kur-
muş olduğu söylene de biz durumu
böyle görmüyoruz. Aslında devletçi
sistemde çok başlılık var. ABD ya-
nında AB var, İngiltere var, yine
Rusya ve Çin var. Hindistan gibi
bazı güçler de büyüyor. Ayrıca ser-
mayenin ulus üstü tekelleşmesi de
var. Böylesi çok başlılık, 1990 öncesi
iki kutuplu olmaktan daha fazla mü-
cadele imkânı ve fırsatı sunuyor.
Çünkü bir devlete dayanmak ve
onunla stratejik ittifak yapmak zo-
runda kalınıyor. Bir devletle stra-
tejik ittifak yapmak, her şeyi o de-
vletin çıkarlarına göre ele almak olu-
yor ki, bu da ideoloji üzerinde siya-
setin egemenliğini yaratıyor, düş-
ünsel bağımsızlığı ve özgürlüğü
önlüyor. Devlet çıkarı ne derse öyle
yapmak zorunda kalınıyor. Bu ba-
kımdan devletçi sistemin iki kutuplu
olması yerine çok kutuplu olması
daha iyidir. Bu açıdan da Çin-ABD

halkına destek vermemesini istedi.
Çin'in Kürt sorunu ile bu denli ilgisiz
kalmasında bu durum da önemli
bir rol oynadı. Bunların farkındayız
ve aşmak da istiyoruz. Fakat yoğun
mücadele içinde olma nedeniyle
hızlı hareket edemiyoruz. Umarız
ileriki süreçte bütün bunlar aşılır.

**- Filistin mücadelesi tüm kıta-
larda merkezi bir referans olarak
görülüyor. Sahadaki sol hareket-
ler zayıflamış olsa da tüm ulus-
lararası konferanslarda bu konu-
ya yer veriliyor. Yılbaşından bu
yana Filistin'de yüzlerce sivil öl-
dürüldü. Filistin'deki duruma ba-
kışınız nedir? Sadece tarihsel
olarak değil, çözüm perspektif-
lerini nasıl görüyorsunuz? Filis-
tin'de kendi kaderini tayin hakkı
için verilen mücadeleyi nasıl de-
ğerlendiriyorsunuz?**

Duran Kalkan: Tarihin derinlik-
lerinden gelen, Ortadoğu'nun orta-
sında yaşayan ve yüzyıldır soykırım
saldırısı altında bulunan bir halk
olarak hem tarihten gelen Yahudi
emperyalizme, siyonizme ve gerici-
liğe karşı yürüttüğü mücadeleyi
daha doğru ve derin anladığımızı
düşünüyoruz. Filistin Kurtuluş Ha-

etkisinin nasıl olduğunu en iyi Kürtler
bilir. Filistin halkının bu temeldeki
mücadelesinin biz her zaman yan-
ındayız. Fakat son zamanlarda
dinci akımlar orada da geliştiler ve
bize göre bu haklı mücadeleye biraz
zarar verdiler. Yine tüm sorunlarda
olduğu gibi, burada da devletçi çö-
züm dayatmasını ve örneğin o kü-
çük toprak parçasını iki devlete
bölme, en fazla o halkların zararına
görüyoruz. Bizce devlet dışı demo-
kratik konfederalizm çözümü en
çok orada gereklidir ve Filistin halkı
için de en önemli kurtuluş olur. İs-
rail'in baskı ve sömürüsüne karşı
direnirken, Arap egemenlerinin baskı
ve sömürüsü altına girmek iyi bir
şey değildir. Böl-çatıştır-yönet poli-
tikası bir emperyalist sömürü poli-
tikasıdır. Kuşkusuz zordur ve tarihi
bir düşmanlık oluşmuştur; fakat yine
de tüm halklar ve ezilenler için en
iyi çözüm, demokratik özerklik tem-
lindeki demokratik konfederalizmdir.
Filistin-İsrail demokratik kon-
federalizmi, giderek Ortadoğu halk-
larının demokratik konfederal birliğini
doğurabilir ki, bizim için en doğru
olan budur. Hareket olarak Demo-
kratik Ortadoğu Konfederasyonunu
esas alıyor ve savunuyoruz.

Böyle bir bölgesel gelişmede kuş-
kusuz Kürtler ve Araplar çok önemli

yeni çatışma süreçleri geliştirmekten
başka sonuç vermez.

**- İsrail'in genel olarak Kürt so-
runundaki rolünü ve İsrail rejimi-
nin bölgedeki çeşitli Kürt ak-
törlerle ilişkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?**

Duran Kalkan: İsrail devletinin
kuruluşunu tekil bir olay olarak ele
almamak gerekir. Bu bir kapitalist
sistem projesidir ve yirminci yüzyıl
boyunca pratiğe geçirilmiştir. İsrail
devletinden önce, 1923 yılında pro-
to-İsrail olarak İngiltere tarafından
Türkiye Cumhuriyeti Devleti kur-
durtulmuştur. Kemalist hareketle İn-
giltere ve Fransa ittifakı ve Lozan
Antlaşması bu temeldedir. Birinci
Dünya Savaşı'ndan üç yıl sonra
TC'nin kuruluşu gerçekleştirilmiş ve
bu temelde kapitalist-emperyalist
sistem Ortadoğu'ya egemen olmaya
çalışmıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan
üç yıl sonra da yine İngiltere öncü-
lüğünde İsrail devletinin kuruluşu
tamamlanmış, TC ile bölgede yü-
rütülen hegemonya savaşına bu bi-
çimde İsrail de dahil edilmiştir. Bu
iki güçle yapılmak istenen şey, Or-
tadoğu'nun küresel kapitalist hege-
monya altına alınmasıdır. Kuşkusuz
bu da ırkçı-şoven-soykırmacı bir an-

rolleri sürmektedir. AKP-MHP fa-
şizmine en çok desteği yine bunlar
vermektedirler. KDP ile de sıkı iliş-
kileri bu temelde vardır. Zaten Bar-
zanilerin mason olduklarına ilişkin
birçok iddia bulunmaktadır. İsrail
devleti, bir yandan küresel sermaye-
nin Kürt varlığına ve özgürlüğüne
karşı çıkması, diğer yandan ise
Yahudi milliyetçiliğinin Kurdistan'ı
kendi toprakları görmesi nedeniyle
Kurdistan özgürlük mücadelesine
karşıdır ve bu temelde aktif bir
politika yürütüp etkin rol oynamak-
tadır. Ancak tüm çabalara rağmen,
şimdiye kadar öngörülen başarı
elde edilememiştir. Bundan sonra
nelerin olacağını ve bu zihniyet
ve siyasette bir değişikliğin yaşanıp
yaşanmayacağını önümüzdeki mü-
cadele süreci gösterecektir. Kürt-
lerde ırkçı bir yaklaşımın ve Yahudi
düşmanlığının en küçük bir izi bile
yoktur. Yahudiler de Kürt gerçeğini
ve özgür yaşam hakkını kabul
ederlerse, işte o zaman şimdiye
kadarki durum değişebilir.

Halkların kardeşçe bir arada ya-
şadığı demokratik bir Ortadoğu ve
demokratik bir dünya için! Dünya
Demokratik Konfederalizmi için!..

HER SAVAŞ DOĞAYA KARŞIDIR

Arjin Rozerin

İnsanlık tarihinde en büyük kötülüklerin kaynağı olan tahakküm, savaşla yeni kötülükler doğurdu. Bilinç, üretim araçları, ekonomi ve tahakküm anlayışı savaşın biçimini ve kullanılan silahları da değiştirdi. Geçmişte aklın ve tartışmanın güç getiremediği durumlarda baş vurulan son çözüm yöntemi olan savaşlar, insanın özüne yabancılaşmasıyla yıkıcı bir hal aldı. İnsanın insana tahakküm düzeyinin artmasıyla savaşın kapsamı ve şiddeti de katlanarak büyüdü. Bunlar sadece ölümle, katliamlarla sınırlı kalmayıp vahşetin tüm biçimlerini bağrında taşıdı. İnsanlık tarihinin en karanlık uygulamaları olan kölelik, esaret ve sömürgeciliği de beraberinde doğurdu. Kartaca, Roma gibi şehirleri yakıp yıktı. Ego, çıkar ve şiddetle beslenen bu zihniyetin bedelini ise sürekli halk ödedi.

İnsanlığın başına bela edilen bu savaşlar arasında Haçlı Seferleri gibi yüz yıldan fazla süren, 1337-1453 yılları arasında İngiltere ve Fransa arasında Yüz Yıl Savaşları olarak tanımlanan, yine 1618-1648 yılları arasında gerçekleşen Otuz Yıl Savaşları, 20. yüzyılın başından itibaren paylaşım savaşı adı da verilen birinci ve ikinci dünya savaşları en yıkıcı olan savaşlar arasında yer alıyor.

Bugün kapitalist sistemin merkezi rolünü oynayan Avrupa sömürgecilik emellerine bağlı olarak en şiddetli savaşların yaşandığı mekanlardan oldu.

Rêber Apo bu durumu şöyle ifade ediyor: "Avrupa son dört yüz yılında tarihteki savaşların toplamından daha fazla savaş yaşamıştır. Savaşların tüm tipleri yaşanmıştır. Din-

sel, etnik, ekonomik, ticari, askeri, sivil, ulusal, sınıfsal, ideolojik, cinsiyetçi, siyasal, devletsel, toplumsal, sistemsel, blokosal, dünyasal vb savaş türlerinin denemeyeni nerdeyse kalmamıştır. Hepsinde de rekorlar kırılmıştır. Ölümle, acılarıyla, maddi kayıplarıyla!"

Avrupa'da yaşanan sanayideki gelişim ve ulus-devlet yapılanmasıyla birlikte savaşlar da değişime uğradı. Deniz, hava ve demiryolu ulaşımı, iletişimde yaşanan gelişmelerle savaşlar kitlesel düzeyde yürütülmeye başlandı. Yine zorunlu askerlik kitlesel gücünü koruma amacıyla uygulandı. Endüstriyel üretim ile askeri gücün bütünleşmesi, silah endüstrisinde büyük değişim yarattı. Orduların profesyonelleşmesi amaçlanarak, deniz, kara ve hava birlikleriyle topyekün savaş konsepti esas alındı.

İktidarların kanlı maskesi

Savaşın toplum karşıtlığına vurgu yapan Rêber Apo, "Toplum komünalligine bağlı olunsaydı, ne savaş ve iktidar ne de sömürü ve istismar yaşanan boyutlara gelirdi. Atom bombasının patlatılmasını hangi toplumsallıkla izah edebiliriz?" diyor. Bu gerçeğe bağlı olarak savaş, iktidarların en kanlı, en bencil toplum karşıtı ve ahlak dışı faaliyeti olarak tanımlanabilir. Faşist ve baskıcı rejimlerin en çok suç işlediği bir alan olan savaş, iktidarların suçlarını, beceriksizliklerini gizledikleri kanlı bir örtü, maske olarak da kullanıldı. Ülkeyi koruma ve yurtseverlik saikleriyle sürdürüldü. Bu nedenle ulus devletlerin resmi okullarında "tarih" adına en çok öğretilmeye çalışılan

kanlı geçmiş olarak karşımıza çıkıyor. Faşist rejimlerce ırkçılığın, militarizmin yeniden üretildiği, aşılacağı bir araç olarak kullanılıyor. İktidarın devamı için uygulanan sömürü, vahşet ve katliamlar kutsanarak yeni nesillerin buna öykünmesi amaçlanıyor. Oysa en çok öldüren sınıflı toplumu desteklemiş olmasına rağmen din de insanların öldürülmesine karşıdır. Dünyadaki insanların çoğu herhangi bir dine mensup olmalarına rağmen askerler gibi bu savaşın içinde yer almaktan kurtulmuyor, öldürüyor ve ölüyorlar.

20. yüzyılın sonunda tarih sayfalarında kaldığı düşünülen savaşlar, ne yazık ki bu çağda da tekrarlanarak yaşanıyor. Geride bıraktığımız bu yüz yılın çeyrek sürecinde de DAİŞ gibi bir barbarlıkla birlikte, çok sayıda çatışmalara, savaşlara tanık olduk. Dünya güçleri bizzat yönlendirdikleri bu daimi savaş halini "Üçüncü Dünya Savaşı" olarak tanımlamaktan kaçınsa da yüzyılın başından itibaren üretilen yeni savaşlar, çatışmalar, krizlerle hızla buna evrildi. Çağın başında meydana gelen 11 Eylül olayları ardından gerçekleşen Amerika'nın Irak işgali, Suriye ve Rojava'da süren savaş, Libya, Ukrayna, Sudan ve son olarak 7 Ekim 2023'te fitili yendiren ateşlenen İsrail-Filistin Savaşı buna bağlı olarak gelişti.

Sözünü ettiğimiz bu savaşlar dünyada, Ortadoğu'da ve özellikle Kurdistan'da, dağlarımızda, mahallelerimizde, evimizde sürüyor. Savaşın henüz sarılmamış yaralarına yenileri ekleniyor. Her saldırı acıya acı katıyor. Kimyasal silahlarla katledilen, sokakta kurşunlanan yoldaşlarımız, evde, camide, arabada

SİHA'larla hedef alınan sevdiğimiz, çocuklar, kadınlar, yaşlılar... Hergün benzer yeni yeni katliamlara tanık oluyoruz. Savaşın ulaştığı yıkımın vahşetini, acısını film izler gibi canlı yayınlardan izliyoruz.

Bilim ve teknoloji savaşın hizmetinde

Bilim ve teknoloji geliştikçe savaşın acısı ve yıkımı katlanıyor. Tüm teknolojik gelişmeler, bilim ve savaşlar iktidarı kalıcılaştırmak, egemenliğin dozunu artırmak amacıyla kullanılıyor. Rêber Apo, bilimin bu savaşlardaki rolünü şu sözlerle vurguluyor: "Savaşların jenosit boyutlarına ulaşmasında, dizginlenemeyen kâr hırsları ve tahrip edilen ekolojide sosyal bilim ve kurumlarının payı temel önceliğe sahiptir. Sosyal bilim ve kurumları tarihin hiçbir dönemindekiyle kıyaslanmaz biçimde siyasal iktidar ve savaşın hizmetinde olup esas sorumlu konumundadır. Siyasal iktidarı ve savaşları durduramamak, sınırsız kâr hırslarına set çekememek sosyal bilim ve kurumlarının sadece iflasını değil, insanlığa karşı ihanetini kanıtlamaktadır."

Bu gerçeğe bağlı olarak bilim ve teknolojik gelişmenin zirve yaptığı 21. yüzyılda "en modern" savaşları yaşıyoruz. Toplum ve halk olarak artık ok, tüfek gibi ilkel silahlarla değil, teknolojinin en gelişmiş ürünü olan çoklu, toplumsal katliamlar yapabilen kitle imha silahlarıyla öldürüyoruz. Bu silahlarla uzun vadeli felaketler yaşanmakta ve yaşattığı acılar ise kat be kat artmaktadır. Bizi öldürmekle kalmayıp, birkaç saniyede anılarımızı, değer verdi-

ğimiz, bizi biz kılan her şeyi, sevdiğimizimizi, evimizi, ülkemizi yaşamaz hale getirip tüm geçmişimizi yok edebiliyor. Bombaların kâğıt kartonlar gibi yok ettiği koca kentlerde, köylerde, kasabalarda yaşayan insanların sevdikleriyle geçirdikleri bir ömür, unutulmayan anılar, derin bir bellek, tarihsel bir kültür var. Üstelik tarihe ve kuşaklara uzanan bir geçmiş var.

Savaşlarda kullanılan nükleer silahlar bu felaketin başında geliyor. Muhtemelen 20. yüzyılda atom bombasını kullanan egemen güçlerin bugünkü teknik gelişmelerle hazırladıkları, "ülkeyi savunma" propagandasıyla "uygun zamanda" ve "misilleme" amaçlı kullanmayı bekledikleri nice silahlar, gerçekleştirilmeyi planladıkları "sürpriz" felaketler de var. Bu silahların yaratacağı yıkım ve ölümler elbette en ilkel hali olan atom bombasının ilk denemelerini kat be kat aşacak nitelikte.

Savaşın kazananı yok

Kitle imha silahları, genellikle nükleer kimyasal veya biyolojik tabanlı silahlar olmaktadır. Bu tür silahlar kullanıldığında, büyük ölçekli yıkımlara ve insan sağlığına ciddi zararlar vermektedir. Nükleer silahlar radyoaktif ve geniş alanlarda yıkıcı etkilere yol açmaktadır. Kimyasal silahlar zehirli maddeler içerir ve solunum yoluyla veya temas yoluyla ciddi sağlık sorunlarına neden olur. Kimyasal silahların kullanıldığı coğrafyada tüm canlılar aynı şekilde etkilenir ve yaşamları risk altına girer.

"İnsan" terimi canlıların üst bir türünü tanımlamak için kullanılması

Devlet iktidarının faşizan, toplum karşıtı yıkıcı yüzünü en net haliyle yansıttığı savaşlarda tüm değerler düşman görüldüğü için doğaya yönelik de özel savaş politikaları devreye konuluyor. Savaşta dağ taş her şey, yer altı ve yer üstündeki tüm varlıklar topyekün hedef alınıyor. Savaşta yok edilmeyenler de sonrasındaki işgalde ekonomik talan için hedefleniyor. Bu zihniyetin bir sonucu olarak uygulanan ekolojik kırım dünyanın geleceğini etkileyen en kapsamlı saldırı olmasına rağmen suç olarak görülüyor. Kapitalist sistemde nesneleştirilen tüm özneler gibi, doğa da nesneleştirilerek amaca ulaşmak için her şey mübah görülüyor. İnsana karşı savaş en acımasız yöntemlerle yürüten insan, bunu en savunmasız konumdaki doğaya karşı daha şiddetli biçimde sürdürüyor.

rağmen günümüzdeki eylemlerinin çoğu buna denk düşüyor. İnsan, icatları ve icraatlarıyla ekosistemi en çok bozan, tüketen, yok eden canlı türü olmaktadır. Yani savaş dışında da insan, tüm bencilliği ve müsrifliğiyle doğayı hoyratça tüketen, yıkan, kirleten, ekosistemi bozan bir canlı olarak sürekli bir savaş halindedir. Kendisini doğanın efendisi gören anlayışıyla bu yıkımın tüm hallerini kendinde hak görüyor ve normalleştiriyor. Doğayı "vahşi" olarak tanımlayarak savaşın en büyüğünü doğaya karşı yürütüyor. Bir dünya savaşından söz edilecekse, savunmasız doğaya karşı aralıksız saldırılarla sürdürülen bu savaştan daha kapsamlı ve şiddetli olamaz. Dünyanın her yerinde ve insanın bulunduğu her yerde bilim, teknoloji, iktidarların teşviki ve desteğiyle yürütülen bu savaştaki yıkım alarm veriyor. Kapitalist güçlerin eliyle dünya, tarihteki Pirus Zaferi gibi yıkımı çok, kazananı olmayan bir savaşa sürükleniyor.

Savaşlar egemenler için rant, sömürü ve talan alanı, buna karşı koyan halklar için ise özgürlük, yurt, adalettir. Sömürü emelli her savaş yoksul halkın daha fazla yoksullaşmasını, imhayı, yok etmeyi, tüketimi, zor ve zorbalığı, coğrafyanın kir-

lenmesini ve çürümeyi getirir. Réber Apo, "Ahlâki açıdan zorunlu demokratik savunma dışında savaş-ordu reddedilmesi gereken kurumlardır" diyor. İktidarların rant ve sömürü amacıyla yürütülen savaşlar her yönüyle ekoloji ve toplum karşıtıdır. Her savaş doğaya karşıdır. Her savaş doğayı incitir, yıkar, kirletir. Savaş insanda, duyguda, doğada yarattığı tüm tahribatlarla bir eko-kırımıdır. Gilgamiş'in savaşında kestiği ağaçlarda olduğu gibi, bugün yürütülen tüm savaşlarda da doğa şiddetten en büyük payı alıyor. Bu emellerine başka gerekçeler bulsalar da bu savaşların temel nedeninin kapitalist sistemin içinde bulunduğu kriz, su, enerji ve petrol rezervleri olduğu biliniyor. Çıkarları için bu savaşı başlatanlar da bunu itiraf etmekten çekinmiyor.

ABD, 1939 ile 1945 arasında Roosevelt yönetiminde savaş sonrası yılların planlandığı üst düzey toplantılarda, İkinci Dünya Savaşı'ndan karlı çıkılması amacıyla ABD'nin hakim olması gereken bölgeler için "Muhteşem Bölge" denilen alanlar tasarlandı. ABD'li üst düzey bir danışman Muhteşem Bölge'yi, "Ortadoğu'nun enerjisini kontrol edebilirsek, dünyayı kontrol edebiliriz" biçiminde tanımlayarak emellerini açıkça ortaya koymuştu. Amerika bugün de Ortadoğu'daki savaşları bu amaçla sürdürüyor.

Ortadoğu'da ABD ve kapitalist güçlerin öncülüğünü yaptığı bu savaşlar büyük felaketlere yol açtı. Bu savaşların her biri yarattığı sonuçlarla insan için olduğu kadar doğadaki tüm varlıklar için de bir felaketti. Fakat insan merkezli anlayışlar nedeniyle savaşla ilgili haber ve bilançolarda bunun verilerine rastlayamıyoruz. Savaş sonucunda hayatını kaybeden insanlar ve insana ait mal varlıklarına dair veriler açıklanırken, doğada yitirilenleri öğrenmemiz mümkün olmuyor. Bir savaşta katledilen hayvanlar, ağaçlar, kirletilen hava, dereler, denizler, yok edilen ekosistemler ya da ekosisteme verilen kısa ve uzun vadeli zararlar, bombardımanlardaki silah ve patlamaların atmosfere bıraktığı kimyasal maddeler vb konulara yönelik şu ana kadar paylaşılan ciddi bir veri yok. Bu bir tahribat olarak görülmediği için genelde araştırmaya gerek duyulmuyor, buna dair verilerin yokluğu yadırganmıyor. Ya da ancak insanla ilgili bir durum ya da zarar söz konusu olduğunda bu verilere rastlayabiliyoruz. Oysa ki savaş doğa için en büyük tehdittir ve doğada yitirdiklerimiz tüm değerlerdir ve bunlar geleceğimizden eksilendir.

İnsanın yarattığı cehennem

Devlet iktidarının faşizan, toplum karşıtı yıkıcı yüzünü en net haliyle yansıttığı savaşlarda tüm değerler düşman görüldüğü için doğaya yönelik de özel savaş politikaları devreye konuluyor. Savaşta dağ taş her şey, yer altı ve yer üstündeki tüm varlıklar topyekün hedef alınıyor. Savaşta yok edilmeyenler de sonrasındaki işgalde ekonomik talan için hedefleniyor. Bu zihniyetin bir sonucu olarak uygulanan ekolojik kırım dünyanın geleceğini etkileyen en kapsamlı saldırı olmasına rağmen suç olarak görülüyor. Kapitalist sistemde nesneleştirilen tüm özneler gibi, doğa da nesneleştirilerek amaca ulaşmak için her şey mübah görülüyor. İnsana karşı savaş en acımasız yöntemlerle yürüten insan, bunu en savunmasız konumdaki doğaya karşı daha şiddetli biçimde sürdürüyor.

lojik kırım dünyanın geleceğini etkileyen en kapsamlı saldırı olmasına rağmen suç olarak görülüyor. Kapitalist sistemde nesneleştirilen tüm özneler gibi, doğa da nesneleştirilerek amaca ulaşmak için her şey mübah görülüyor. İnsana karşı savaş en acımasız yöntemlerle yürüten insan, bunu en savunmasız konumdaki doğaya karşı daha şiddetli biçimde sürdürüyor. Karşılaştığımız bu savaş hallerinin, kutsal kitaplarda yer alan cehennem tasvirlerinden eksik kalır yanı yok. Ekolojik yıkımın uzun vadeli sonuçlarına yönelik gelecek tarifleri de adeta sözü edilen o cehennemi anlatıyor. Bu dünyada, yanbaşı-mızda yaşanan bu cehennem ateşi kapitalist sistem ve buna bağlı iktidarlar eliyle yakılıyor.

Günümüzdeki savaşlar canlı yayınlarla televizyon stüdyolarında şiddet şovlarıyla izletiliyor. Bir filme hazırlanır gibi savaş senaryoları hazırlanıyor. Kameralar önünde en normal haliyle anlatılarak uygulamaya konuluyor. Korku filmlerine taş çıkartan bu cehennem filmlerinde aktörden, senaryoya, yönetmenden figürana kadar her şey baş yapımcılar ABD ve NATO tarafından anında hazırlanıyor. Fırkateynler, savaş filoları kısa sürede kıtaları aşip "yardıma koşarak" limanlarda demirleniyor. Memur maaşındaki zamda sentleri hesaplayan iktidarlar, savaş söz konusu olduğunda devlet hazinesini ardına kadar açıyor.

Zamana yayılmış katliamlar

Tüm iktidarların çıkarları söz konusu olduğunda anında seferber oldukları savaş duyguda yarattığı düşmanlık hissi, öfkesi, şiddeti, silahı, ateşi ve etkisiyle doğanın güzelliklerini çalıyor. Doğaya büyük zararlar verilererek üretilen silahlar, kullanıldıkları esnada ve sonrasında da yarattıkları yıkım ve doğaya bıraktıkları kanserojen maddelerle uzun vadeli ve çok boyutlu ekolojik tahribatlara yol açıyor. Ayrıca bombardımanlarda havaya karışan kimyasal maddeler, yıkılan binaların yikintıları, atıklar ve asbest de insan yaşamını tehdit ediyor. Ekosistem dengesi hiçe sayılarak, ekolojik felaketi tetikleyen tüm yöntemler pervasızca kullanılıyor. Doğanın da bir sınırı olduğu, bu yıkımın ekolojik bedeli olduğu düşünülüyor. Savaşlarda yok edilen her nesne de bıraktığı atıklarla doğada yeni tahribatlar ve ekolojik sorunlara yol açıyor. Savaşın kanserojen etkileri bilinmesine rağmen gözle gözlemlenemediği için sorgulanmıyor.

Savaşlarda kullanılan silahların ölümcül etkisi ve uzun vadeli, zamana yayılmış katliamlarına ilişkin Japonya'da kullanılan atom bombası ve Güney Kurdistan'da Kürtlere yönelik Enfal soykırımında kullanılan kimyasal silahlar örnek verilebilir. Sonuçlarını bariz olarak 1987 ve 1988 yıllarında gerçekleşen Halepçe ve Enfal katliamları, 1945'te atom bombasının atıldığı Hiroşima, Nagazaki ve 1986'da Çernobil nükleer santral patlamasıyla görmüş olsak da bugün kullanılması halinde bu felaketleri kat be kat açacak sayıda

etkili kimyasal silahlar, atom bombası ve nükleer santraller var.

Hiroşima, Nagazaki, Vietnam, Güney Kurdistan ve Irak'ta yaşanan kanser vakaları, sakat doğumlar, genetik mutasyon vb sonuçlar bunu fazlasıyla kanıtıyor. Atom bombası sonucunda harabeye dönen Hiroşima ve Nagazaki kentlerinde yaklaşık 400 bin kişi yaşamını yitirdi. Atom bombası atıldıktan iki hafta sonra da 60 bin kişi yaşamını yitirdi ve bu sayı diğer günlerde artarak devam etti. Radyasyonun etkisinin uzun yıllar devam etmesi nedeniyle sonrasında da binlerce kişi öldü veya sakat kaldı. Nükleer katliamın insanlar üzerindeki psikolojik etkileri ise halen sürüyor.

Güney Kurdistan'da Kürtlere yönelik katliamlar dizisi olarak gerçekleşen "Enfal" Avrupa ülkelerinin Irak'a sattığı kimyasal silahlarla yapıldı. Irak mahkemelerinde 2003 yılında bu katliamlara ilişkin yapılan yargılamalarda açıklanan belgelere göre, bu süreçte çoğunluğu kimyasal silahlarla olmak üzere toplam 182 bin Kürt öldürüldü. Katliamlarda insanlarla birlikte doğadaki bitki ve kuş çeşitlerinden, evcil hayvanlara kadar çok sayıda canlı yok oldu. Kimyasal silahların onbinlerce yaralı ve sağlık üzerinde devam eden fiziki ve psikolojik etkileriyle birlikte halen katliamlarda öldürülenlere ait toplu mezarlar bulunuyor.

ABD'nin Irak'taki saldırılarda kullandığı kimyasal silahlar da çok sayıda ölüme yol açtı. Uluslararası Çevre Araştırmaları ve Halk Sağlığı Dergisi'nde yayınlanan habere göre, ABD'nin 2004 yılında bombaladığı Irak'ın Felluce kentindeki bebek ölümü, kanser ve lösemi vakalarındaki artış, Hiroşima ve Nagazaki'ye atılan atom bombalarından sağ kurtulanlarda görülen bu tip vakaların sayısını aştı. Tüm kanserlerin 4 kat, 14 yaşından küçük çocuklardaki kanser vakalarının ise 12 kat arttığı açıklandı.

Çernobil'e ilişkin yayınlanan bazı veriler ise şöyle: Belarus, Çernobil'deki patlama sonrası 485 köy ve yerleşim yerini kaybetti, 70 yerleşim yeri toprağa gömüldü. Patlama sonrası Belarus'ta demografik yapıyı etkileyecek düzeyde nüfus azalması yaşandı. Radyasyondan en çok etkilenen Gomel ve Mogilev bölgelerinde ölüm oranı doğum oranını %20 aştı. Kaza sonucu ülke topraklarının %23'ü radyoaktif maddelerle kaplandı. Ukrayna topraklarının %4,8, Rusya topraklarının %0,5'i kirlendi. 18 milyon hektar tarım arazisinde kirlilik gözlemlendi. Bu toprakların 2.400 hektarında tarım yapılmıyor. Ormanlarla kaplı Belarus'ta tüm orman arazileri ve nehir kenarındaki sulak arazilerin %26'sı radyoaktif bölgenin içinde bulunduğu için kullanılmıyor. Radyasyon etkisi nedeniyle kanser, zeka geriliği, genetik mutasyon, nöroloji bozukluk vakalarında artış yaşandı.

Çernobil'deki bu veriler herhangi bir ülkede kaza sonucu yaşanacak bir nükleer patlamada tekrar edebilir. Bu sonuçların sadece bir santralki arızadan kaynaklı olduğu düşünüldüğünde, bir savaşta nükleer si-

lahların planlı olarak kullanılması durumunda yol açacağı felaket daha büyük olacaktır.

Egemen güçlerin kar hırsı politikaları savaşı körüklüyor. Nükleer silahlanma son yıllarda hızla artarak, uzayın silahlanması, "yıldız savaşları" düzeyinde ilerliyor. Şu ana kadar stoklanan nükleer silahlar dünyadaki yaşamı birkaç dakika içinde noktalayacak kapasitede. Bu savaşların gerçekleşmesi halinde yeryüzündeki tüm canlılar ve ekosistemin dengesi tümenden yok olabilir.

ABD Vietnam'da doğayı hedef aldı

Ekolojik yıkım savaş planlarının bir parçası olarak bilinçli biçimde uygulandığı gibi, bunun daha şiddetli olması için özel yöntemler de kullanılıyor. Amerika'nın 1965 yılında "komünist tehlikeyi bertaraf etme" bahanesiyle başlattığı Vietnam Savaşı'nda uygulanan bunun en somut örneğini oluşturuyor. 8 yıl süren ve 1969 yılında 550 binden fazla askerin yer aldığı bu savaşta Amerikalılar insanlar kadar ağaçları da katletti. Vietnam ormanları aralıksız olarak B-52 bombardıman uçaklarıyla bombalandı. Ayrıca ağaçları tümenden yok etmek için kimyasal silahlar kullanıldı. Bununla yetinmeyen ABD yönetimi tarım alanlarını da hedef aldı. ABD Başkanı Kennedy, bu savaşta bitki örtüsü ve gıda ürünlerini yok etmek amacıyla kimyasal silah kullanılması için de talimat verdi. Times'ta yayınlanan, 29 bilim insanının kınama amaçlı yaptığı açıklamada, pirinç ve diğer gıda ürünleri olgunlaşmadan bu kimyasal silahın uygulanması halinde ürünün %60 ile %90'ını yok ettiği belirtildi. Bu silahlar sadece doğada değil, insan sağlığı, gen yapısı, fetüsler üzerinde de kalıcı etkide bulundu. Döllenmiş yumurtanın yaşam hakkını dahi yok eden bu savaş suçuna karşı dünya devletleri sessiz kaldı. Üstelik bu vahşeti yeterli bulmayan ABD, daha çok insan öldürebilmek amacıyla Vietnamlıların bombardımanlardan korunmak için koşması ve sığınaklar yapmasını da suç saymıştı.

Tarım alanındaki kimyasal savaş sürekli devam etti. Kimyasal tarım ürünleri, kimyasal savaşın bir uzantısı olarak ortaya çıktı. İkinci Dünya Savaşı ardından 1950'li yıllardan itibaren kapitalist sistem tarafından "yeşil devrim" adıyla geliştirilen genetiği değiştirilmiş hibrit tohum ve kimyasal tarım ilaçları binlerce yıllık doğal tarım kültürünü yok etti. Kapitalist sistemin tekelleştirme amacıyla geliştirdiği bu tarım yöntemi, doğaya karşı gerçekleştirilen en büyük saldırılardan birini oluşturuyor. Esasta geleneksel tarıma yönelik karşı devrim olan bu uygulamalarla üreticiler firmalara bağımlı hale getirildi. Ekosistemin dengesini bozan bu yöntemler, ekosisteme, doğal tarıma ve insana karşı verilen bir savaşa dönüştü. Bu uygulamalar sonucunda 1984 yılında Hindistan'ın Bhopal kentinde 3 bin kişi Amerikan Union Carbide böcek ilacı tesislerinin atıkları nedeniyle yaşamını yitirdi. Sonrasında devam eden etkileriyle toplam 30

Çevresel Bozulma

bin kişi bu atıklar nedeniyle hayatını kaybetti veya sakat kaldı. Günümüzde kullanımı yaygınlaşan bu kimyasal tarım ilaçları ve GDO'lu ürünler ekosistemin dengesini bozmaya devam ederken, başta kanser olmak üzere insan bedeninde yol açtığı etkilerle bir kitle imha silahı rolü oynuyor. Bu etkiler bilimsel olarak kanıtlanmış olmasına rağmen dünyanın her yerinde yaygın olarak kullanılıyor.

Uzun sömürgecilik geçmişine sahip Avrupa ülkeleri, bugün bunu ekonomik talan projeleriyle yürütüyor. Sömürgeciliği askeri güçle değil, rant politikalarıyla uygulayan Avrupa ülkeleri eski sömürge ülkelerine gönderdikleri maden ve petrol şirketleriyle doğayı talan ediyor, çöplerini ihrac ederek kirliliyor, ürünlerin fabrikalarını bu ülkelerde inşa edip ucuz iş gücünden yararlanıyor ve fabrika atıklarıyla kontROLSÜZCE doğayı kirliliyorlar.

Aynı zihniyetle en yıkıcı icraatları olan savaşı ve silahları da ihraç ediyorlar. 75 yıldır devam eden İsrail-Filistin sorununda olduğu gibi çıkarları için çelişkileri sürekli sıcak tutarak gerekli gördüklerinde düğmeye basarak yeni savaş cepheleri açabiliyorlar. Kapitalist güçler için her savaş ekonomik sömürü ve rant projeleri olduğu kadar, savaşın taraflarıyla yapacakları yeni silah anlaşmaları anlamını taşıyor. En "modern" silahları üreten şirketlere sahip savaş baronları olarak kan aktıkça kazanıyor, kazanmak için kan akıtıyor, çelişkileri körüküyor ve katliamları, yıkımları destekliyorlar.

Bu nedenle en büyük bütçe savaşlara ayrılıyor. Son yıllarda Amerika, Avrupa ülkeleri, İsrail ve Türkiye de dahil olmak üzere tüm ülkelerin savaşa ayırdıkları bütçeler rekor düzeyde arttı. Sistem güçleri savaşları meşru kılmak için aynı yolu tekrarlayarak, artırdıkları savaş bütçesini "savunma" ve "ülkeyi koruma" için yaptıklarını iddia ediyorlar. Her zaman olduğu gibi militarist politikalar nedeniyle toplumun büyük bir kesimi bu sözlere inanıyor. Ülkelerin bütçeleri belirlenirken ekolojik krize yönelik tedbirler ve toplumun en önemli sorunları olan sağlık, eğitim, altyapı

ve kamu hizmetleri ise en çok ihmal edilenler arasında yer alıyor. Peki, savaşa ayrılan bütçe ile neler yapılabilir? Bu soruya ekolojik çerçevede en genel haliyle verilecek yanıt olarak, ekolojik kriz bugünkü düzeye ulaşmazdı diyebiliriz. Dünya ülkelerinde her yıl trilyonlarca dolar ayrılan askeri bütçenin sadece küçük bir kısmı dahi ekolojik projeler, ekolojik tahribatların giderilmesi, ormanlar, ekolojik yaşam alanları ve ekolojik eğitim için kullanılmış olsa bugün ekolojik felaket olarak dile getirilen sorunlardan söz etmiyor olabilirdik.

Kurdistan'ın doğasına da düşman

Yukarda sözünü ettiğimiz kırım politikaları NATO destekli şiddetli savaşın sürdüğü ülkemiz Kurdistan'da da her yönüyle uygulanıyor. Dört sömürgeye paylaştırılan Kurdistan'da savaş ve ekolojik kırım en yıkıcı haliyle sürekli paralel yürütüldü. Türkiye, rant politikaları ve Kürt halkına karşı sürdürdüğü savaş uğruna yok ettiği ormanlar, inşa ettiği barajlar, kuruttuğu dereler, bittirdiği tarımcılık gibi uygulamalarla ekolojik suçlarını hızla boyutlandırıyor. Ülkeler arasında.

Bu politikaların sonucu olarak savaşın ekoloji üzerindeki tahribatlarına Kurdistan'da yaşayan her birey anlık olarak maruz kalıyor. Bu savaşta sadece devlet eliyle "faili meçhul" olarak kaybedilen sevdiğini değil, yaşamın bir parçası olan soluduğu havayı, içtiği suyu, altında serinlediği ağacı, geçimini sağladığı tarlasını, ormanı, ektiği tohumu, hayvanını otlattığı merayı teker teker kaybediyor. Hayatın en temel ihtiyacı olan su da, toprak da gaspediliyor.

Kurdistan'daki savaşta ekolojik kırım iki yönlü işliyor. Savaşın başladığı ilk günden itibaren Kurdistan coğrafyası aralıksız olarak bombardımanlarla tahrip edildi ve savaş stratejisi doğrultusunda inşa edilen barajlar, yakılan ormanlarla birlikte "güvenlik" gerekçesi adı altında şiddetlenen çok yönlü ekolojik yıkım var. Buna ek olarak Kürt halkına

karşı yürütülen bu savaşın finanse edilmesi için Kurdistan doğası şirketlere ve dünya ülkelerine de ihale edilerek her türlü yıkıma izin veriliyor. Özellikle son yıllarda hızla artan bu uygulamalarla Kurdistan arazisi bir kez daha işgal ediliyor. Faşist Türk devleti bu rant projeleriyle Kurdistan'ı abluka altına alıyor. Derinleşen işgal ve talanla Kurdistan coğrafyasını parçalayıp bütünlüğünü bozuyor. Kurdistan doğasının toprağı, suyu, petrolü, madeni, ormanı, merası, rüzgarı ve güneşine kadar, kısaca dağ taş her şeyi bu savaşı finanse etmek için hükümete yakın suç çeteleri şirketler ile uluslararası şirketlere peşkeş çekiliyor. Bu yıkım ve talan Kurdistan'ın tüm bölgelerinde bir toplum kırım ve ekolojik kırım olarak uygulanı-

yor.

Efrîn, Girê Spî ve Serêkaniyê işgali ardından Türk devletinin ilk yaptığı işlerden biri Rojava'nın en seçkin ürünleri olan zeytin, zeytinyağı ve buğdayı talan edip Türkiye'ye taşımak oldu. Efrîn'nin talan edilen ürünleri halen bu işgale onay veren Avrupa pazarında "Afrin" etiketiyle satılarak geliri Kurdistan'daki savaşa akıtılıyor. Efrîn'de başta zeytin ve nar ağaçları olmak üzere ağaç katliamı aralıksız olarak devam ediyor. Bu talan uygulamalarının yanı sıra Rojava'da her yıl binlerce hektarlık buğday hasat öncesi henüz toplanmadan sınırdaki Türk askerleri tarafından yakılıyor.

Kuzey Kurdistan'da devlet eliyle ormanlar sistematik olarak yakılıp kesiliyor. Son iki yılda Türk devletinin KDP desteğiyle Güney Kurdistan'da sürdürdüğü işgal saldırılarında 2022 yılında Behdînan'da 4 milyon ağaç katledildi. Halen işgalci Türk ordusuna yeni üst alanlarının açılması, yollar yapılması amacıyla sürekli ağaç kesiliyor. Yine Gabar ve Cûdî'de 4 yıldır aralıksız olarak devam eden bu talanda milyonlarca ağaç devlet eliyle kesilerek, coğrafya çölleştirildi. Orman kesiminin yapıldığı alanlar sonrasında da maden şirketlerine ihale edildi. Kurdistan'da orman yangınları ve ağaç kesimi daha çok karakol ve kalekol yapımının olduğu alanlarda gerçekleşti. Kurdistan'da kurulan 100'e yakın baraj ile birlikte son yıllarda hız verilen GES, HES ve petrol arama rant projeleri Kurdistan'ın tüm bölgelerinde hızla devreye konuldu. En verimli tarım arazileri, meralar, köy ve yerleşim yerlerinin işgal edildiği rant projeleriyle Kurdistan'da yoksulluk, göç, demografya değişimi, insansızlaştırma amaçlanıyor.

Her gün faşist Türk devletinin gerillaya karşı aralıksız olarak kullandığı kimyasal silahlar, savaş uçakları ve SİHA'larla yaptığı bombardımanlar, top atışları da doğada gözle görülür yıkımla birlikte uzun vadeli kalıcı tahribatlara yol açıyor. Suya, havaya, toprağa salınan kimyasal silah ve bombardımanlardaki maddelerin

doğa ve insan sağlığı üzerinde yarattığı ciddi zararlar var. Güney Kurdistan'da son yıllarda buna bağlı olarak kanser vakaları artmasına rağmen KDP bu işgal saldırıları ve doğa katliamında Türk devletiyle ortak çalıştığı için verileri gizliyor.

Rojhilat'ta da İran devletinin Kurdistan coğrafyasında savaşa paralel olarak uyguladığı ekolojik kırım şiddetleniyor. Son yıllarda inşa edilen barajlar nedeniyle Urmiye Gölü ile birlikte çok sayıda akarsu kurudu. Buna bağlı olarak tarım alanı ciddi zarar gördü. Ayrıca Rojhilat'ta devletin askeri kurumlarının desteğiyle ormanlar planlı ve sistematik olarak kesiliyor. 2023 yılında asırlık meşe ağaçlarının da olduğu binlerce ağaç katledildi.

Bununla birlikte Rojhilat ve Güney Kurdistan'daki ormanlar ve tarım alanları son yıllarda çekirge istilasına uğruyor. Rengi, biçimi ve beslenme tarzıyla doğal bir yapıda olmayan bu çekirgeler, normalin üzerinde üreyerek kendilerine karşı kullanılan ilaçlara da direnç gösteriyor. Çekirge istilası nedeniyle Vietnam'da olduğu gibi ekilen ürünlerin birçoğu olgunlaşmadan yok oluyor.

Ekolojik kırım bir suçtur

Savaşla birlikte boyutlanan ekolojik tahribat tüm ihlalleri kapsayan bir alan olarak, insan hakları, hayvan hakları ve tüm canlı haklarına etkide bulunuyor. Bu nedenle temel bir mücadele alanı olarak görülmesi önem taşıyor. Doğayı savunanlar olarak insanın yarattığı tahribatlar karşısında doğanın haklarını koruma sorumluluğumuz var. Bu nedenle doğanın haklarını savunan yasaların çıkarılması için de mücadele edilmeli. İnsanlık suçu kavramı ve uygulaması ile birlikte mutlaka ekolojik suç kavramı da olmalı. İnsan haklarına sahip çıktığımız kadar doğanın haklarına sahip çıkmak ilkesel bir yaklaşım olup, yaşam hakkıyla ilişkili ve bunu besleyen bir tutumdur. Ekolojik mücadele örgütlü ve çok daha geniş bir perspektifle yürütülerek, çevreci, hümanist yaklaşımları aşmalı. İktidarların tüm dünyaya ve evrene uzanan bu ekolojik saldırıları buna karşı topyekün bir mücadele yürütülmesini gerekli kılıyor.

Bütün kötülükleri barındıran savaş, insanın özündeki bozulma ve doğaya yabancılaşmasının üst aşamasını ifade ediyor. Rêber Apo, bu gerçeği, "Binlerce yıl süren toplum içi çelişkilerin kaynağında doğal çevreye yabancılaşmanın yattığı, ne kadar iç toplumsal çelişkiler derinleşmiş ve savaşlar gelişmişse o kadar doğaya ters düşüldüğü gittikçe artan bilimsel bir netlikle ortaya çıkmaktadır" biçiminde dile getiriyor. Bu yabancılaşma derinleştikçe ekolojiye ve insana yönelik şiddet daha da artıyor. Dünya ülkeleri arasında şiddetli savaş durumunun yaşanmadığı hallerde de doğaya karşı her cepheden gelişen saldırılar var. Her geçen gün derinleşen, yaşamdaki etkileri daha görünür olan bu sorun ancak toplumsal, kitlesel ekolojik mücadele ile çözümlenebilir. Bu büyük sorunun sadece yasal

önlemler ya da gönüllü, iyi niyetli, aktiviteler, kısa vadeli tepkiler ve iktidarların yayınladıkları ortak deklarasyonlarla çözümlenmesi mümkün değil. Bu çözümün gelişmesi için insan özündeki kirliliğin, doğasından uzaklaşmanın da giderilmesi önemli. Bunun için özde, zihinde yaşanan bu kirlenme ve tahribatı da doğru ortaya koymak ve çözüm bulmak gerekiyor. Ekolojik bilinçte derinleşme, doğayla, özümüzle buluşma savaşa karşı mücadele için de güçlü bir zemin sunar. Dolayısıyla savaşa karşı olmak, yurtsever olmak, sosyalist olmak, insan haklarını savunmak ekolojik mücadeleyle yakından ilişkilidir. Asıl yurtseverlik bu iktidarların çıkarlarına hizmet etmek değil, doğayı ve toplumsal değerleri, toprağı, suyu, havayı korumak, devletin talanı ve işgaline karşı savunmaktır. Ancak savaş karşıtı, doğayla dost bir yaşamla rant ve gasp uğruna çıkarılan bu şiddet durdurulabilir. Böylece iktidarların halk çocuklarını savaşa göndererek kendi çıkarlarına kurban etmeleri, doğayı talan etmeleri engellenebilir.

Ekoloji mücadelesi savaş karşıtlığını içermeli

Bu nedenle savaşa karşı bilinçli, örgütlü ve sürekli bir mücadelenin verilmesi önem taşıyor. Ekoloji mücadelesi mutlaka savaş karşıtlığını da içermeli. Günümüzde kapitalist sistem ve buna bağlı iktidarların kendi çıkarları için sürekli savaş halini sürdürmek istedikleri bir dönemde ekolojik kırımın önüne geçmek öncelikle savaşa karşı çıkmakla mümkün. Ekoloji, günümüzde tüm mücadelelerin keşiştiği bir alan haline geldi. Bu nedenle savaş karşıtlığı ekoloji hareketlerinin temel ilkelerinden biri olmalı. En büyük felaketleri doğuran savaşı es geçen bir ekoloji hareketinin samimi, radikal bir mücadele yürütmesi mümkün değil.

İnsanın insanla barışması doğayla barışmasını, doğanın savunulmasını da beraberinde getirecek. Fakat savaşı durdurmak için barış talebinin daha güçlü dile getirilmesi gerekiyor. Bilim insanı Albert Einstein, "Savaş için hiç direnmeden verdiğimiz kurbanları, barış için vermeye hazır olmalıyız" diyor. Dolayısıyla savaşacak ordular yerine, barış için mücadele edecek, bunun kararlılığını gösterecek kitlesel hareketler de geliştirilebilir. Geleceğimizi savaşa susamış bu iktidarlara teslim etmeye mecbur değiliz. Savaş borazanlığının yapıldığı bugünlerde savaşa karşı durmak, demokratik, özgür ve eşit bir yaşam için mücadele etmek hayati önem taşıyor. Onurlu bir barış mücadelesi, insana yakışan ve topluma, doğaya, gelecek nesillere kazandıracak olandır. Yurtseverlik, egemenlerin militarist hedeflerinin bir piyonu olarak savaşmak değil, insana, doğaya karşı sürdürülen bu zulme dur deyip barışı savunmaktır. Barış, doğanın ve herkesin güzelliğinden, refahından pay alacağı en kutsal nimettir.

BİR ÖZEL SAVAŞ OLARAK ÜÇÜNCÜ DÜNYA SAVAŞI

Birinci ve İkinci Dünya Savaşı sonrası süreçte en fazla tartışılan konular arasında “yeni bir dünya savaşı daha yaşanır mı?” sorusuna verilen cevaplar oluşturmaktaydı.

Bu konuda realist olduğu kadar, iyimser yaklaşım sahipleri de bulunmaktaydı. Ancak yapılan bu tartışmalarda kesin sonuçlara ulaşmak mümkün olmuyordu. Realist yaklaşımlar -daha çokta sosyalistler arasında- “emperyalizm var olduğu sürece savaş kaçınılmaz” olarak kendini somutlaştırırken, iyimser yaklaşımlarda “savaşın neden olduğu yıkım, can kayıpları ve Ekim Devrimi’nin savaş içerisinden çıkması, yine Birinci Dünya Savaşı sonrasında başta Almanya olmak üzere Avrupa ülkelerinde yaşanan sosyalist, devrimci kabarış gibi nedenlerden yola çıkılarak “emperyalistler arasında yeni bir dünya savaşı çıkmaz” görüşünü savunanlar da bulunuyordu.

Cemal Şerik

HAMAS’ın saldırılarıyla birlikte savaş alanına dönüşen Filistin ve İsrail toprakları son yıllarının en büyük katliamlarından, yıkımlarından birine daha tanıklık ediyor. Bu katliamlarda gerek Filistinli gerekse de İsraili çoğu çocuk ve kadından oluşan binlerce insan yaşamını kaybetti ve yaralandı; ağır bombardımanlar altında yerleşim merkezleri yerle bir edildi. Böylesi bir savaşta kaybeden, kırımdan geçirilen Filistin ve İsrail hakları oldu. Kazanan ise, dinciliği, milliyetçiliği, cinsiyetçiliği bayraklaştıran gerici, sömürücü, egemen iktidar güçleri oldu.

Gelinen aşamada ise halklara bu trajediyi yaşatanlar amaçlarına ulaşmış olacaklar ki, aralarında bir ‘çözüm yolu’ bulma arayışlarına girmiş bulunmaktadırlar. Bunu yaparken de adeta kendilerini ‘bire kurtarıcı’ olarak göstermekten geri kalmamaktadırlar. Bir yandan bunlar yaşanırken diğer yandan da bu kirli savaşın Üçüncü Dünya Savaşı içerisindeki yeri nedir? Sorusu öne çıkarılarak tartışmaların yürütülmesinden de geri kalınmamaktadır. Kuşkusuz Filistin ve İsrail topraklarında yürütülen kirli savaşın değerlendirilmesi ve bunun Üçüncü Dünya Savaşı içerisindeki yeri tartışılacak ve bunlardan gerekli sonuçlar çıkarılacaktır. Böyle olması da gerekmektedir. Ancak bunun yeterli olmayacağı da bilinmesi gerekmektedir.

Bu yönüyle de Üçüncü Dünya Savaşı ve bu savaşın önceden

yaşanmış dünya savaşları ile bağları ve farklıklarının neler olduğuna açıklık getirmek gerekir. Tabii bu yapılırken Üçüncü Dünya Savaşı’nı diğer dünya savaşlarından ayıran özellikleri, kullanılan yöntemleri, öne çıkarılan taktik ve yönelimlerin neler olduğunun da üzerinde durulması gerekmektedir.

‘Yeni Bir Dünya Savaşı olur mu?’ Sorusuna verilen cevap

Hem Birinci hem de İkinci Dünya Savaşı sonrası süreçte en fazla tartışılan konular arasında “yeni bir dünya savaşı daha yaşanır mı” sorusuna verilen cevaplar oluşturmaktaydı. Bu konuda realist olduğu kadar, iyimser yaklaşım sahipleri de bulunmaktaydı. Ancak yapılan bu tartışmalarda kesin sonuçlara ulaşmak mümkün olmuyordu. Realist yaklaşımlar -daha çokta sosyalistler arasında- “emperyalizm var olduğu sürece savaş kaçınılmaz” olarak kendini somutlaştırırken, iyimser yaklaşımlarda savaşın neden olduğu yıkım, can kayıpları ve Ekim Devrimi’nin savaş içerisinden çıkması, yine Birinci Dünya Savaşı sonrasında başta Almanya olmak üzere Avrupa ülkelerinde yaşanan sosyalist, devrimci kabarış ve dalgalanma gibi nedenlerden yola çıkılarak “emperyalistler arasında yeni bir dünya savaşı çıkmaz” görüşünü savunanlar da bulunuyordu. İkinci Dünya Savaşı sonrasında da benzeri tartışmalar yapılmaya, görüşler öne sürülmeye devam edildi. Tabii ifade edilen görüşleri destekleyici örnekler vermekten ve değerlendirmeler yapmaktan

da geri kalınıyordu. Bunlar daha çok İkinci Dünya Savaşı’nın ortaya çıkardığı sonuçlar ve hemen sonrasında yaşananlardan hareketle dile getirilen görüşlerdi.

İyimser olanlar daha önce yapılan değerlendirmelerden yola çıkarak “bu sefer emperyalistlerin gerçekten sonuç çıkaracaklarına” inanarak; “bir daha böyle yeni bir savaşa kalkışmazlar” düşüncesini savunmaktaydılar. Argümanlarını desteklemek amacıyla da İkinci Dünya Savaşı sonrasında Doğu Avrupa ülkelerinde SSCB’nin desteğiyle oluşan ‘Halk Demokrasileri’nin oluşmasını, Vietnam, Çin, Kore, Küba devrimlerinin yaşanmasını, Uzakdoğu ve Afrika’da yükselen ulusal kurtuluş mücadelelerini, başta Avrupa ülkeleri olmak üzere, dünya genelinde yaygınlaşan sınıf ve giderek gelişen savaş karşıtı hareketlerin gelişimini örnek olarak vermektedirler. Bunun karşısında realist yaklaşım içerisinde olanlar, önceki tezlerinde ısrar etmekteydiler. İkinci Dünya Savaşı sonrasında -dağılan Üçüncü Komünist Enternasyonal yerine yeni bir enternasyonalin oluşmadığı bir süreçte- her üç yıl da bir kendi aralarında toplanan Dünya Komünist Hareketleri’nin 1957-1960 yılı toplantı deklarasyonunda bu doğrultuda görüşler ortaya konulmuştu. Ancak dünya komünist hareketleri yayınladıkları deklarasyonda bir görüş ortaklığına varmadan bu konuya dair var olan temel iki görüş dile getirilmekle sınırlı kaldı. İkinci Dünya Savaşı sonrasında “yeni bir dünya savaşı yaşanır mı” konusu

bu temelde tartışmaya devam etti. Ancak Birinci Dünya Savaşı sonrasında olduğu gibi; olası bir savaşın çıkmasını engellemeye yönelik çabaların yanında yeni bir savaşı kıskırtan adımlar da atıldı.

İtilaf Devletleri’nin Avrupa ülkelerini saran 'sosyalizm tehlikesi'ne son verme hamlesi

Birinci Dünya Savaşı İngiltere ve Fransa’nın başını çektiği İtilaf devletleri tarafından kazanılmıştı. İtalya da savaşın başında taraf olduğu Almanya, Osmanlı ve Avusturya-Macaristan İmparatorluğunun, içerisinde yer aldığı İttifak Devletleri’ni terk ederek dahil olduğu İtilaf devletleri içerisinde kazanan devletler arasında yerini almıştı. Bu savaştan en karlı çıkan devletlerden biri coğrafik konumu nedeniyle savaşın uzağında ve savaşa da sonradan katılan, gelişen, güçlenen emperyalist bir güç olması nedeniyle ABD olmuştu. Savaş sonrasında ise Osmanlı, Avusturya-Macaristan imparatorlukları ile Çarlık Rusyası ise çöken güçler arasında yer almıştı. Milletler Cemiyeti (MC) ise böyle bir dünya gerçekliği ortamında oluşmuştu. O günkü koşullarda daha çok Birinci Dünya Savaşı’nda İtilaf Devletleri olarak bilinen İngiltere, Fransa, İtalya ve ABD ile müttefik olan devletler Milletler Cemiyeti üzerinde etkili olan devletlerdi. Zaten MC’nin üyelerinin çoğunluğu da Birinci Dünya Savaşı’nda İtilaf Devletleri’nin müttefiklerinden oluşmaktaydı.

MC’nin rolü, Birinci Dünya Savaşı sonrasında MC’ye üye olan bu dev-

letler arasında var olan veya yaşanabilecek sorunlara “görüşmeler” yoluyla çözüm aramak ya da aralarında diyalog kapısını açık tutmaktı. Tabii bu belirtilenler resmi olarak yapılan açıklamalardı. Özüde ise İtilaf Devletleri’nin çıkarlarının korunması için, Birinci Dünya Savaşı sonrasında yapılan anlaşma yükümlülüklerinin yerine getirilmesini sağlamak vardı. Birinci Dünya Savaşı sonrasında dünyaya egemen kılınmaya çalışılan da bu temel politikaydı. Avusturya-Macaristan ve Osmanlı İmparatorluğu çökmüştü. Onlardan arta kalanların egemenlik altında tutularak, yeniden biçimlendirilmesi gerekiyordu. Çarlık Rusya’sı toprakları üzerinde doğan 1917 Ekim Devrimi yıkılmalı ve neden olduğu etkileri kırılmalıydı. Yine Avrupa ülkelerinde var olan yakın devrim ve sosyalizm tehlikesine bir an önce son verilebilirdi. MC’nin etkisinin tesis edilmeye çalışıldığı Birinci Dünya Savaşı sonrasında dünyaya egemen kılınmaya çalışılan da bunlar olmuştu.

Avrupa ülkelerinde “sosyal demokrat partilerinin” kapitalist modernite sistemine kurumsal olarak angaje edilerek, devrim ve sosyalizm karşıtlığı temelinde konumlandırılmalarının, devrimci sınıf mücadelelerinin reformize edilmelerinin; başta İtalya ve Almanya olmak üzere neredeyse Avrupa’nın geneline yayılacak bir şekilde faşizmin geliştirilerek, iktidar koltuğuna oturtulmaya başlanılmasının asıl nedeni de bunlardı. “Bumerang sahibini de vurur” sözünü doğrularcasına Almanya’da faşizminin örgütlenilerek semirtilmesi ve

iktidara taşınmasının hedefinde SSCB'nin savaşa dayalı tasfiye edilmesi vardı. Bu şekilde Birinci Dünya Savaşı'nın hemen sonrasında, daha savaşın enkazları ortadan kaldırılmadan, dumanı dağılmadan yeni bir dünya savaşına hazırlıklar yapılmaya başlanmış oluyordu.

Bununla asıl olarak hedeflenen de Birinci Dünya Savaşı ile etraflı boşaltılan, ama buna rağmen etrafında yeniden tehlike belirtilenler görüldüğü Avrupa'nın kendi içerisinde yeniden bir düzene tabi tutulmasıydı. Kendi içerisinde egemen, hegemon durumuna gelen devletler, sömürge sorunlarını çözdükleri Birinci Dünya Savaşı'nın ardından, gördükleri eksikliklerini tamamlamak için yeni bir savaşa daha ihtiyaç duymuşlardı. Bunun için de bir nevi öncesinde de kraların, imparatorların yaptığını yapmak için, kollarını sıvayarak savaş meydanlarının yolunu gösterdiler. Almanya ise buna çoktan hazır. ABD ve İngiltere Almanya'yı bunun için hazırlamış ve Hitler'i iktidar koltuğuna oturtmanın yollarını açmıştı. Avrupa'nın etrafında en yakın tehlike olarak gördükleri SSCB'yi ancak bu şekilde, kendi algılarına göre; Komünizm karşısına faşizmi çıkararak etkisizleştirebileceklerini düşünmekteydiler. Ama, bekledikleri gibi olmadı. Bumerang kendilerine döndü. ABD ve İngiltere'nin etkin desteğiyle kendini toparlayan Almanya yeni kralını, İmparatoru'nu tahta oturtmuş; pazar ve dünya hakimiyeti sorununu gündeme getirmişti. Yeniden yapılandırılan ordusu da onun emirleriyle harekete geçmeye hazır; bunu yapmaktan da geri kalmadı. Ordularını Polonya'ya sürerek İkinci Dünya Savaşı'nı başlattı. 100 milyondan fazla personelin yer aldığı, 100 milyona yakın insanın canını kaybettiği, Avrupa merkezli başlayan Güney Amerika'dan, Güneydoğu Asya'ya, Orta Afrika'dan Avustralya ve Ortadoğu'ya kadar bir alanda süren bu savaşta Müttefik (ABD, SSCB, İngiltere, Çin, Fransa) devletlerle Mihver (Almanya, İtalya, Japonya) devletleri karşı karşıya geldi.

İkinci Dünya Savaşı sonrası dünya gerçekliği ise, Birinci Dünya Savaşı sonrasında ortak yönleriyle birlikte farklılıklar da taşımaktaydı. Beyannameyi 1942'de hazırlanan 1945 yılında da oluşumuna gidilen Birleşmiş Millet (BM), 1946'da dağılan Milletler Cemiyeti (MC) yerini aldı. MC ve BM arasında olan benzerliklerle birlikte, aralarında farklılıklar da söz konusuydu. Bu çerçevede ortaklaştıkları yön her ikisinden de savaşın galipleri tarafından dünya egemenliklerini tesis etmek amaçlı kurulmaları olurken; farklılıkları da MC'nin kapitalist emperyalist sistemin bir kutbu olan -ağırlıklı olarak da- İngiltere ve Fransa'nın çıkarlarının esas alınmasına karşılık BM'nin savaşın galipleri olan ABD, Fransa ve İngiltere ile SSCB arasında bir dengenin gözetilmesi oluşturmaktaydı. Onun içindir ki, kendini "adalet ve güvenliği, ekonomik kalkınma ve sosyal eşitliği uluslararası tüm ülkelere sağlamayı amaç edinmiş küresel bir

kuruluş" olarak tanımlamaktaydı. Temel kuruluş ilkesi olarak da ülkeler arasındaki anlaşmazlığa son vererek, yaşanabilecek, güvenliklerini tehlikeye sokabilecek bir savaşın çıkmasını engellemek, barışı ve güvenliğini korumak, uluslararası ekonomik, toplumsal ve kültürel işbirliklerini geliştirmek vb belirlemişti. Bu temelde de birçok komite ve kurumla birlikte daimi üye olarak veto yetkisine sahip olan; ABD, Rusya, Çin, İngiltere ve Fransa'nın haricinde, içerisinde geçici on üyeye de yer verilen bir Güvenlik Konseyi'nin oluşumuna gidilmiştir.

Sosyalizme karşı güç birliği oluşturma çağrısı

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından dünya da her şey bu şekilde yapılan anlaşmalarda belirlendiği gibi olmamıştır. Yapılan anlaşmaların, belirlenen hedeflerinin yazılı olduğu sayfaların mürekkebi kurumadan Dünya yeni bir savaş tehlikesiyle karşılaşmıştır. Bu sefer çelişki savaşın galipleri arasında yaşanmaya başlamıştır. Tarihe "Soğuk Savaş" (1947-1991) olarak geçen bu çelişki ve çatışmalı sürecin tetikleyicisi ise ABD ve İngiltere olmuştur. Yine -hedefte Birinci Dünya Savaşı sonrasında olduğu gibi- SSCB'nin de olduğu tüm sosyalist güçlerdir. BM'nin ilan edildiği 1946 yılında toplanan BM Genel Kurulu'nda ABD temsilcileri 'Nükleer bomba denemeleri yaptıklarını' açıklarken aynı günlerde İngiltere Başbakanı W.Churchill ve ABD Başkanı H. Truman SSCB'ye karşı siyasal savaş ilan etti. "Demir Perde" tanımı kullanılmaya başlandı ve W.Churchill tarafından Anglosakson ülkeleri sosyalizme karşı güç birliği oluşturmaya çağrıldı. ABD Başkanı Truman 1947 yılında 'SSCB tehdidi altında olduğu ileri sürülen ülkelere; ekonomik, askeri yardıma dayalı doktrini ilan etti. Silahlanma yarışının önü açıldı. Tüm bunların pratiğe ve SSCB'nin politikalarına da doğrudan etkisi oldu. 1947'de kominform kuruldu ve SSCB 1949'da atom bombası yaptığını açıkladı. Almanya da iki ayrı devlete ayrıldı. Onlarca yıl öncesinde başlayan Kuzey Vietnam ve Çin Devrimleri zaferle sonuçlandı. 1950'de Kore Savaşı başladı. 1955'de SSCB, Polonya, Arnavutluk, Çekoslovakya, Bulgaristan, Doğu Almanya, Macaristan ve Romanya'nın yer aldığı Varşova Paktı kuruldu. Bunların hepsi BM'nin kuruluşunda sorunları görülmeleri yoluyla çözüme ve savaşları durdurma iddiasında bulunduğu açıklamaların ardından daha on yıl geçmeden yaşananlardı. Buna neden olan da kapitalist modernite sistemin jandarmaları olan İngiltere ve ABD idi. Bu devletler sadece bunlarla da sınırlı kalmadı. Birinci Dünya Savaşı sonrasında olduğu gibi savaş mağlubu Federal Almanya Cumhuriyeti'ni yeniden diriltirek, sosyalist ülkelere karşı aktif kullanmaktan geri kalmadılar. Sadece bunlarla da sınırlı kalmadılar. O süreçte yaşanmakta olan devrimci, sosyalist, demokratik

özellikler taşıyan hareketlere, mücadelelere karşı her türlü; askeri, siyasi, ekonomik saldırılarda bulundular.

Tüm bunlar yaşanırken; kapitalist emperyalist sistem ile reel sosyalist ülkeler arasında kalan ve kendilerini "Bağlantısızlar, Bloksuzlar Hareketi" olarak adlandıran, ancak 'kapitalist emperyalist sistemi güçlendirdikleri ve sosyalizmi zayıflatıcıları' eleştirilerinin muhatabı olan Çin, Yugoslavya'nın fazla bir etkisi görülmemiştir.

Tüm bunlara rağmen devrimci, sosyalist ve demokratik özellik taşıyan hareketler varlıklarını korudukları gibi, gelişimleri sürdürmüşlerdir. Bunun bir sonucu olarak Küba Devrimi başarıya ulaşırken, dünya genelinde olduğu gibi Güney Amerika'da aktif devrimci mücadeleler için güç ve moral kaynağı haline gelmişti. Yaşanan 1968 Avrupa gençlik devrimi, devrim ve sosyalizm mücadelelerinin gelişiminde yeni bir bakış açısının önünü açarak o güne kadarki; kadın, gençlik ve çevre/doğa yaklaşımlarının sorgulanmasına, kadın ve gençliğin devrimdeki rolünün öne çıkararak belirginleşmesinde ufuk açıcı bir rol oynamıştı. Yükselen ulusal kurtuluş mücadeleleri, sömürge halklar için esin kaynağı haline gelmişti. Gelişimini sürdüren sınıf mücadeleleri işçi, emekçi direnişlerini canlı tutmuştu.

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından hemen sonra içerisine girilen bu 'Soğuk Savaş' dönemi sürekli olarak kendi içerisinde düz bir çizgi de izlememiştir; kimi zaman gergin, karşılıklı rest çeken tutum ve davranışlar yaşanırken bunun karşısında aşağıya çeken, yumuşatan politikalar da devreye girmiştir. 1955'de Cenevre'de SSCB-ABD arasında başlayan 'dünyada silahsızlanma' yine 1958'de yapılan 'Nükleer denemeleri durdurma' görüşmeleri bunlar içerisinde önemli bir yer almıştır. 1960'da SSCB'nin izlediği "Barış içerisinde yan yana birlikte yaşama siyaseti" böyle bir ortamın gelişmesinde önemli bir rol oynadı. Ardından bu 'yumuşama süreci' 1963'de Moskova'da yapılan "ABD-SSCB nükleer denemeleri durdurma" ve 1975'de imzalanan "Helsinki Nihai Senedi" ile daha da ileriye taşınmaya çalışıldı. Fakat bunu 1980 sonrasında ABD'nin 'yumuşama siyasetini' terk etmesi ve 1983'de 'Yıldız Savaşları' olarak bilinen "Stratejik Savunma Girişimi" soğuk savaş yeniden tırmandırdı. Fakat bu böyle devam etmedi. Ekim 1986'da ABD-SSCB arasında başlayan "Reykjavik (İzlanda) görüşmeleri" ve 1987'de imzalanan 'Intermediate Nuclear Forces' (INF) Anlaşması bu yaşanan gerilimi aşağıya çekti. 1991 yılında da 1947 yılında resmen başladığı kabul edilen 'Soğuk Savaş Dönemi' Reel Sosyalizm'in çözülmesiyle resmen sona ermiş oldu.

Böylece Reel Sosyalizm'in çözülmesi Soğuk Savaş Dönemi'nin sona ermesini de birlikte getirmiş oldu. Ancak bu 'yeni bir dünya savaş' olur mu' tartışmalarına bir nokta koyulmasını sağlamadı. Bi-

releri -Francis Fukuyama ve türdeşleri gibi- reel sosyalimin çözümlenmesini 'Tarihin Sonu' olarak ilan etmişti. Dolayısıyla onlar için 'yeni bir dünyanın kurulmasının' tüm yolları açılmış oluyordu. Ama asıl soru, açılan bu yolun nereye götüreceğiydi. Bu sorunun cevabı da gecikmeden ortaya çıktı. Bu yeni bir dünya savaşıydı.

Üçüncü Dünya Savaşı

Reel Sosyalizm'in çözülmesi Üçüncü Dünya Savaşı tartışmalarını farklı bir boyuta taşıdı. Kimilerine göre Reel Sosyalizm'in çözülmesi 'Üçüncü bir dünya savaşı' olasılığını ortadan kaldırmıştı. Çünkü İkinci Dünya Savaşı sonrası uluslararası alanda kapitalist emperyalist sistemle, Reel Sosyalizm arasındaydı. Öyleyse Reel Sosyalizm çözüldüğüne göre, olası savaşın bir tarafının devre dışı kalması olası bir savaş da gündem dışına çıkarmış olmaktadır. Küresel düzeyde nükleer bir savaş tehlikesi ortadan kalktığına göre silahlanma yarışına da gerek kalmamıştı. Bundan sonra kapitalist modernite sistemi kendi yolunu istediği gibi belirleyecek ve dünyayı yeniden biçimlendirebilecekti. Demokrasiyi kapitalizmle birlikte anlamakta olmaları da 'liberal demokrasinin' gelişim şansını artırmış olmaktadır. Bu anlamda 'dünyanın yönü hızla, insanlığın gelişebileceği son aşama' olarak ilan edilen 'liberalizme' doğru çevrilebilirdi. Bunun teorisini yapmaya hazır olanlar da vardı. Zaten Reel Sosyalizm'in sonrasında bunun teorilerini içeren kitaplar yayınlanmaya başlamıştı.

Tabii bir de sorunun daha farklı ele alınışı ve buna bağlı olarak yorumlanışı da söz konusuydu. Buna göre de Birinci Dünya Savaşı, Reel Sosyalizm'in bahsinin söz konusu olmadığı koşullarda yaşanmıştı. Sosyal-demokrasinin resmi temsilcileri de işçi sınıfına ihanet ederek, emperyalist burjuvalarının, tekellerinin hizmetine girmişlerdi. Ancak savaş emperyalist devletler arasında Avusturya-Macaristan tahtının veliyahdının bir Sırp milliyetçisi tarafından öldürülmesiydi. Tabii bu bir bahaneydi. Şahane olansa emperyalist güçlerinin ihtiyaç duydukları sömürge, ucuz işgücü, hammadde, pazar ve hegemonya sorunlarının çözümü için uygun bir anın yakalanmış olmasıydı. Öyle ki, velihtarlarının öldürülmesi, Avusturya-Macaristan'ın Sırbistan'ı işgal etmesine ve müttefikleri olan Almanya'nın da Belçika, Lüksemburg ve Fransa'yı işgal için harekete geçmesine imkan sundu. Bunun karşısında ise, Çarlık Rusyası Almanya'ya savaş ilan etti. Almanya'nın İngiltere çıkarlarını tehdit etmesi ve birlikte hareket ettiği Fransa ve Çarlık Rusyası ile savaşı, İngiltere'nin de savaştaki yerini belirlemiş olmaktadır. Birinci Dünya Savaşı asıl olarak bu güçler ve bu güçlerin etrafında bir araya gelmiş olan müttefikleri arasında yaşandı.

İkinci Dünya Savaşı da emperyalistler arası sömürge, ucuz işgücü, hammadde, pazar sorunu ve dünya hakimiyeti üzerine yaşandı. İngiltere

ve ABD'nin anti-sosyalist temelde Avrupa'da hakim kılmaya çalıştığı politikalar ve Almanya'yı bu savaşta bir 'koçbaşı' olarak kullanma çabaları gelişti. Almanya önce Polonya'yı işgal etmiş ve bunu takiben iki gün sonra da İngiltere ve Fransa Almanya'ya karşı savaş ilan etmişti.

Bu şekilde yeni bir dünya savaşı emperyalistler arasında yaşandı. J. Stalin'in tanımıyla da 'kapitalistler arasındaki çelişki, kapitalistler ve sosyalistler arasındaki çelişkiden daha baskın' çıkmıştı. O nedenle de üçüncü bir dünya savaşı olasılığı ortadan kalkmış değildi. Kapitalist emperyalist sistem hala ayakta duruyor ve 'daha güçlü olduğu' görünümü vermekteydi. Fakat savaş nedenleri; sömürge, ucuz işgücü, hammadde, pazar ve hegemonya sorunları çözülmüş değildi, üstelik bunlara enerji ve temiz su kaynaklarının kontrolü de eklenmişti. Ve bunlar o zamana kadar olandan daha fazla kendini hissettiren bir hal almıştı. Ama bunu kime karşı yapacaktı. Reel Sosyalizm de çözüldüğüne göre; tekrar da öze, kendi içine yönelecekti.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında çok şey değişmişti. Almanya ve Fransa kendilerini toparlamıştı. İngiltere ise dünya siyasetini belirlemede ağırlığını korumaktaydı. ABD, emperyalizmin jandarmalığını üstlenmişti. Fakat ABD'nin, üstlendiği yükün ağırlığı, onda aşınma ve yaşlanma belirtileri ortaya çıkarmıştı. Denilebilir ki, yaşlanma sürecini Fransa ise İngiltere'den daha hızlı yaşamıştı. Bunun ABD'ye yükleyeceği ağır fatura ve Avrupa'nın kapitalist-emperyalist devletlerinin de üsteleneceği artı yükümlülükleri olacaktı. Üstelik bunlara, Reel Sosyalizm'in çözülmesiyle birlikte kapitalist modernite sistemine geri dönen sorunları eklenmişti. Bu sorunların çözümü o kadar kolay olmayacaktı. Bu, yeni bir dünya savaşını daha kaçınılmaz kılmaktaydı. Öyle de oldu.

2 Ağustos 1990'da Irak'ın, Kuveyt'i işgali yaşandı. Bu işgal ABD'nin teşviki ve verdiği onayla gerçekleşti. Bu, ABD'nin Irak'a yapacağı müdahale için bir gerekçe haline geldi. ABD, İngiltere, Fransa, Suudi Arabistan, Suriye ve Mısır'ında içerisinde yer aldığı 37 devletin dahil olduğu koalisyon güçleri; 17 Ocak 1991 günü Irak'a karşı saldırıya geçti. Böylece dünya tarihine 3. Dünya Savaşı olarak geçen bir küresel savaş bu saldırı ile başlamış oldu.

Üçüncü Dünya Savaşı da, Birinci ve İkinci Dünya Savaşı'nda olduğu gibi; bir devletin bir başka ülkenin topraklarını işgalini getirmişti. Nedeni ne olursa olsun, aynı gerekçeden yola çıkılmıştı. Yine Birinci ve İkinci Dünya Savaşları'nda olduğu gibi; sömürge, ucuz işgücü, hammadde, pazar ve hegemonya sorununa çözüm bulma ve buna eklenen zengin enerji ve temiz su kaynakları üzerinde kontrol ve hakimiyet kurma ana gaye olarak belirlenmişti. Hedefinde ise; Reel Sosyalizm'in çözülmesiyle boşalan egemenlik alanlarında, egemenlik tesisi bulunmaktaydı. Doğu Avrupa, Kaf-

kasya, Ortadoğu gibi jeo-stratejik, kıtaları birbirine bağlayan ve doğal zenginlik ve temiz su kaynaklarının bulunduğu bölgeler de belirlenen savaş alanları arasında yer almaktaydı. Savaşılması gereken güçler olarak da 'kendi çocukları' olan Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra oluşmuş, iki dünya savaşının yaşandığı koşullara göre şekillenmiş ve giderek kendi önlerinde yeniden düzenlenmesi zaruri hale gelmiş olan ulus-devlet belirlenmişti.

Bu devletler her ne kadar kapitalist emperyalist sistemin çocukları olsalar da bunlardan TC, İran, Suriye, Irak gibi ülkeler her iki dünya savaşı ve sonrası sürecin konjonktüründen yararlanmış ve kendilerini belli bir güç haline getirebilmişlerdi. En azından bölgesel hegemonya mücadelesi yürütebilecek gücü ve iddiayı kendilerinde

özelliğini taşımaktaydı. Birinci ve ikinci dünya savaşlarından farklı olarak bu savaşın öncülüğüne soyunan ABD'ydi. Dünya hegemonyası da buna göre biçimlendirilecekti. ABD, Birinci Dünya Savaşı'na, savaşın sonlarına doğru dahil olmuştu. İkinci Dünya Savaşı'ndan en az etkilenenler arasındaydı. Japonya'ya karşı kullandığı atom bombası ile savaşa noktayı koyan olsa da önceki dünya savaşları içerisindeki pozisyonu bu şekilde belirlenmişti. Şimdi durum farklıydı. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Jandarmalığı; kapitalist sistem güçlerinin yeniden toparlanmasında ve Reel Sosyalizm'e karşı yürütülen savaşta oynadığı rol onu böyle bir pozisyona getirmişti. Bu ABD için bir avantajdı. Çünkü ABD'nin dünya 'imparatoru' haline gelmesinin yollarını açacaktı. Fakat bunun karşılığında, yükü daha da

bilirdi. Kurdistan'da PKK Önderlikli gelişen gerilla mücadelesi, çok kısa zamanda Güney Kurdistan'ı etkisi altına alabilirdi ve bunun koşulları da vardı. KDP ve YNK ise kendilerine verilecek rolü oynamaya hazır değildi. Onun içindir ki; ABD, Irak'a müdahale etmişti, ama sonrasına hazır değildi. Aynı zamanda siyasal ve askeri olarak hareket ederken belirlediği strateji, İkinci Dünya Savaşı öncesi ve sonrası hakim olan müdahale ve sonuca ulaşma çizgisini aşmış değildi. Hatta bunun etkileri Libya ve Suriye müdahalelerinde olduğu gibi sonradan görülecekti. ABD'nin Bağdat'ı alarak, Saddam rejimini devirme planını durdurmasının asıl nedeni bunlardı. Ama, Bağdat'ı ele geçirme ve Saddam Hüseyin rejimini düşürme planından vazgeçmiş de değildi. Fakat bunun için başka hazırlıklar da yap-

sorunların, kötülüklerin ardında 'sosyalizm' ve onun için yürütülen mücadeleler olduğu algısının geliştirilerek; toplum bilincine hakim, kalıcı bir düşünce biçimi olarak yerleştirilmeye çalışılıyordu. Yoksa kendilerinin ideolojilerle, siyasetle bir sorunları yoktu. Geliştirmeye çalıştıkları ise geliştirilmek istenen böyle bir algıyla, ideolojik saldırıların dozajını artırarak; kapitalizmin ideolojisi olan liberalizmin cilalanarak parlatılmasıydı.

Ortaya koydukları bu yaklaşım tam bir ikiyüzlülüğü ifade ederken, özünde yapmış oldukları, kapitalizmin ideologlarının bugüne kadar yaptıklarının en kaba haliyle tekrar edilmesinden başka bir şey değildi. Topluma ait tüm değerleri gasp ederek, bunlar üzerine her yönüyle tekel oluşturmaya çalışmaktaydılar. Böylece ortaçağın -aynı zamanda

süz kılarken, baskılama altına alınan, toprağa gömülen ne varsa, hepsinin yeniden gün yüzüne çıkması anlamına geldi. Rönesans, Reformasyon, Aydınlanma adı verilerek tarihe geçen dönemde yaşananlar böyle bir anlam ifade etmektedir. Bu dönemde köylüler isyanda, düşünce, sanat, edebiyat ise atılım halindedir. Söz söyleyenler, konuşanlar çoğalmıştır. Dile getirilen bu düşünceler matbaanın icadı ile daha kısa bir sürede geniş toplumsal kesimlere ulaşmaya başlamıştır. "Özgürlük", "eşitlik", "adalet" başkaldırıların temel sloganı haline gelmiştir. Feodal kölecilik sistemlerini yerle bir eden devrimler yaşanmıştır. Ve bunların hepsi topluma/toplumsallığa aittir. Kapitalist modernite güçlerinin yaptığı ise bunların hepsinin üzerine tekel kurarak kendine mal etmektir. Öne çıkardıkları; ekonomik-siyasal liberalizm gibi kavramlar da hep böyle bir amaca yönelik geliştirilerek, kullanılan söylemlerdir.

Reel Sosyalizm'in çözülmesiyle birlikte oluşan yeni dünya koşullarında kapitalist modernite güçlerinin yaptıkları da bundan farklı değildir. 'İdeolojilerin', 'dünyanın', 'tarihin sonu' derken kast ettikleri de böyle bir anlam ifade etmektedir. Nasıl Ortaçağ'ın karanlığına, feodal kölecilik sistemine karşı toplumsallığın direnişinin gün yüzüne çıkardığı değerleri gasp ederek kendine mal etmek istemişse; aynı şekilde, benzer bir yaklaşımla Reel Sosyalizm'in çözülmesini bir fırsat olarak görerek, tekrarlamak istemiştir. Bu temelde de "Liberté, Égalité, Fraternité" (Özgürlük, Eşitlik, Adalet) kavramlarının başına getirilenler; Neo Liberalizm adı altında "gerçek özgürlükmüş" gibi topluma kabul ettirmeye çalışılmıştır. Bu şekilde 20. yüzyıl dünyasının yaşadığı temel sorunların kaynağının adresi olarak sosyalizm gösterilirken; kendi ideolojisi olan liberalizm ve onun temel argümanları olan "bilimcilik", "dincilik", "milliyetçilik", "cinsiyetçilik" daha fazla körüklenmiştir.

Reel Sosyalizmin çözülmesinden sonra kapitalist modernite sisteminin, küresel sermaye güçlerinin ABD öncülüğünde başlattıkları "Üçüncü Dünya Savaşı" içerisinde bu çok açık olarak görülmektedir. Potansiyel olarak liberalizmin bu temel argümanlarının karşılığını bulacağı çözümlenmemiş sorunların ve çelişkilerin yaşandığı; dünyanın birçok bölgesinde olduğu gibi Ortadoğu ile birlikte Doğu Avrupa ve Kafkasya ülkelerinde yaşananlar da bunun örnekleridir. Bu bölgelerde kapitalist modernite sistemi "toplum kırım"la birlikte "Cinsiyetçiliği, bilimciliği, dinciliği ve milliyetçiliği" en etkili bir şekilde kullanmış ve hala kullanmaya da devam etmektedir. Konumuz açısından ele almak gerekirse, Ortadoğu da öncelik sıralamasında adeta bir deneme alanı gibi, tüm bu belirtilenlerin iç içe, birbirine tamamlayan ve en etkili bir şekilde kullanıldığı önceliğe sahip coğrafyalar arasında yerini almaktadır.

Devam edecek

görmekteydiler. Bu bölgelerde bulunan devletlerin hepsi için böyle bir genelleme de bulunulmasa da en azından Ortadoğu'da yer alan belli başlı ulus-devletler için bu söylenebilir. Öncelikli hedef olarak belirlenenler bunlardı. Ayrıca bu bölgelerde Reel Sosyalist sistem içerisinde yer alan fakat, Reel Sosyalizm'in çözülmesinden sonra kendilerini bağımsız birer devlet olarak ilan eden ülkeler ile yine Reel Sosyalizm'in etkisi altında kalan devletlerin yeniden biçimlendirilmesi gerekiyordu. Sadece bu bölgelerle sınırlı kalmayan, dünyanın farklı bölgelerinde iki kutuplu (Kapitalist-emperyalist sitem ile Reel Sosyalizm) dünya koşullarında bu konjonktüre göre biçimlenen veya biçimlendirilen devletlerin de değişen dünya koşullarına göre yeniden düzenlenmesi ve konumlandırılması bir zorunluluk haline almıştı.

Dünya imparatorluğuna giden yol

Üçüncü Dünya Savaşı tüm bu sorunlara çözüm bulma temelinde kapitalist modernite, küresel sermaye güçlerinin değişen dünya koşullarında kendi içerisinde yaşadığı, başlattığı küresel bir savaş olma

ağırlaşmış oluyordu. Bunu ne kadar kaldırıp, kaldıramayacağı da başlayan yeni dünya savaşı içerisinde, daha çok da savaşın ilerleyen yıllarında belli olacaktı.

ABD Üçüncü Dünya Savaşı'nı, Kuveyt'i işgal eden Irak'a karşı, müttefikleriyle birlikte saldırıya geçerek başlattı. Ancak bu fitili ateşleme boyutunu zorlamadan etkisini, Reel Sosyalizm'in doğrudan etkisi altında olan Kafkas ve Balkan ülkelerine çevirdi. Bunun Kafkasya ve Balkanların özgünlüğü ile alakası olsa da asıl neden Ortadoğu ile ilgiliydi. ABD Irak'a yaptığı müdahalenin ardından Ortadoğu'nun bir başka gerçeğini daha derinden hissetmişti. Irak'a müdahalede bulunmuştu. Çok kısa sürede Bağdat yolunda ilerlemeye başlamıştı. O hızla devam etmesi halinde Bağdat'ı alması ve Saddam Hüseyin rejimini düşürmesi o kadar zor olmayacaktı. ABD'yi kaygılandıran da bu değildi; Saddam Hüseyin rejimi devrildikten sonra karşılaşacaklarıydı. SSCB'nin Afganistan'da içerisine düştüğü durumdan ve karşılaştığı sorunlardan çok daha fazlasıyla karşılaşabilirdi. Bunların başında Irak'ın asgari olarak üç parçaya bölünmesi gelmekteydi. İran ve Türkiye gerekçeler öne sürerek müdahalede buluna-

mak gerekiyordu. Onun için de zamana ihtiyacı vardı. Bu yönüyle de Üçüncü Dünya Savaşı'nın ateşi daha farklı bölgelere taşınmadan önce, daha başka ön hazırlıklar kabilinde yapılması gerekenler vardı. Bunların başında da ideolojik ve siyasal olarak toplumun Üçüncü Dünya Savaşı ile birlikte devreye konulan politikalara hazır hale getirilmesi gelmekteydi. Ancak durmak da olmazdı. Bir kez Üçüncü Dünya Savaşı'nın fitili ateşlenmişti. O koşullarda yapılması gereken de ateşlenen fitilin en uygun alanlara, bölgelere taşınmadan önce gerekli hazırlıklara bir an önce başlanmasıydı. Öyle de oldu. Bu temelde de Reel Sosyalizm'in çözülmesinin hemen ardından, küresel sermaye güçlerinin "düşünce üretme" merkezleri hareketi geçti. "İdeolojilerin" ve "tarihin sonu"nun geldiği safsatası, demagogisi geliştirildi ve ilan edildi. Aslında bu ilanla yapılmak ve toplumun bilincine yerleştirilmek istenen, 20. yüzyıla damgasını vuran; ideolojilerin, siyasal söylemlerin 'ömrünü tükettiği' ve 'kapitalizmin ötesinde bir şeyin olmadığıydı.' "Sosyalizm" gibi kavramların artık bir kenara atılarak kullanılmasının önüne geçilmek istenmesiydi. Geride kalan dönem de yaşanan tüm

da feodal kölecilik döneminin- çözülmeye başladığında olduğu gibi, öne çıkan toplumun; düşünsel, maddi ve manevi değerleri üzerine tekel kurarak kendi varlığını ileriye taşıma olanağına kavuşmuş olacaktı. Reel sosyalizmin çözülmesi onlar için tam da bu istediklerini pratikleştirmeleri için aradıkları gibi bir ortam yaratmıştı.

Reel Sosyalizm'in çözülmesi ve sonrasında yaşanan sorunlar

Ortaçağ'ın sonu ile feodal kölecilik sistemin de çözülmesi aynı dönemi anlatmaktadır. Tartışmanın, konuşmanın yasak olduğu, sanat ve bilimin toprağa gömüldüğü Ortaçağ'da, kendilerini yeryüzündeki 'tanrının gölgeleri' olarak görenlerin mutlak hakimiyeti söz konusudur; onlar yönetmekte; her sözleri temel bir yasa olarak kabul edilmekte ve yapılacak olanlarda buna göre belirlenmektedir. Yine Ortaçağ 'tanrı buyruğu' olduğu söylenenlerin dışına çıkılmasının, ağır ceza gerektiren suçlar olarak kabul edildiği bir dönem olarak kabul edilmekteydi. O nedenle ki, ortaçağ karanlığının dağılmaya, feodal kölecilik sisteminin çözülmeye başlaması; neden oldukları sonuçları hüküm-

HAKİKAT AŞKINI ATEŞ GERÇEĞİNDE YAŞAMAK

Sipan Amara-Güven Öcalan

PKK'de şehitlerinin yaşamını tanımakla, PKK gerçeği bilince çıkarılıp, anlaşılabilir. Bu gerçeklik ışığında ancak kendini bilebilir, kendini tanıyabilir, kendi yaşam tarzını yakalayabilir halk ve tarih bilincine ulaşabilirsin. Önder Apo, kendini bilmenin, tüm bilmelere kaynaklık ettiğini belirtir. Önder Apo'nun da belirttiği gibi ancak kendini bilmek temelinde özgür yaşam yaratılabilir. PKK'de şehitler gerçeği özgür yaşama kendini adama duruşudur. Yani ancak bu adanmışlıkla Kurdistan'da özgür yaşam yaratılabilir.

PKK'de şehitlerinin yaşamını irdelerken şu gerçeklik karşımıza çıkmaktadır: PKK'de yaşam, çıkarsız, hesapsız ve karşılıksızdır. Bu felsefik, politik, ahlaki duruş, PKK'nin kurucu önderlerinden M. Hayri Durmuş yoldaşın 14 Temmuz ölüm orucu eyleminde söylediği "Mezar taşıma borçlu gitti diye yazın" sözünde ölümsüzleşmektedir. Bu söz, PKK direniş mücadelesinin temel harcı olmaktadır. Yani bu söz, özünde özgürlük bilincinin yürekte ve ruhta faşizme, zulme ve zorbalığa karşı başkaldırıdır. Bu başkaldırı lanetliliğe karşı kutsal davayla hayata anlamı katık etmedir. Kurdistan'da anlamı yaratan hakikat ise PKK'de şehitler gerçeğidir.

PKK şehitler gerçeğinin kervanına katılan yoldaşlardan biri de, 4 Kasım 2011 tarihinde, Sêrt'in, Dih (Eruh) ilçesine bağlı Bokat köyünde bir pusu sonucu şehadete ulaşan Sipan Amara yoldaştır.

Sipan yoldaş; tarihin kadim şehri Riha'nın Xelfetî ilçesinde 1983 yılında dünyaya gelir. İnsan doğduğu toprağın bir parçasıdır. Elbetteki bu insan yaşamının doğduğu toprakla anlam kazandığının derin ve köklü ifadesi olmaktadır.

Tarihin bu eski ve kadim şehrini tanımak, anlamak ve bilince çıkarmak resmin bütününü açığa çıkaracağından anlamlı ve önemlidir. Bu resim Sipan arkadaşın mücadelesini tanımamız açısından anlamlıdır. Resmi ölümsüzleştiren ise Rêber Apo'nun hakikat aşkının doğduğu bu şehirde saklı olmasıdır.

MÖ 10 bin yıllarında insanlık tarihinde ilk tapınak olan Göbeklitepe kalıntılarının bugün "Xirabreş" diye tanımlanması, bu şehrin sosyolojik gerçeğini gözler önüne sermektedir. Göbeklitepe'de T şeklindeki taş sütunlar, çeşitli hayvan figürleriyle süslenmiştir. Sütunların üzerinde bulunan hayvan figürleri, Göbeklitepe'de yaşayan insanların dini inançlarını yansıttığı düşünülmektedir.

Göbeklitepe'nin keşfi, insanlık tarihini yeniden yazmıştır. Göbeklitepe, yerleşik hayata geçişten önce, insanların dini inançlarını ifade eden yapılar inşa ettiklerini de göstermektedir.

Göbeklitepe'nin "Xirabreş" diye tanımlanması, Göbeklitepe'nin yıkılıp karanlığa gömülmesini de ifade etmektedir. Göbeklitepe'nin karanlıkla anılması neyi ifade etmektedir? Bu karanlık örtü kime aittir? Bu, karanlığın neyi tasvir ettiğini anlamaktan geçmektedir. Kutsallıklarla kuşatılan Riha lanetlenmişliği de yaşayan bir şehirdir. Yani

bu şehir tarihten günümüze dek kutsallık ve lanetliliğin mücadelesinin yaşandığı bir merkez konumundadır.

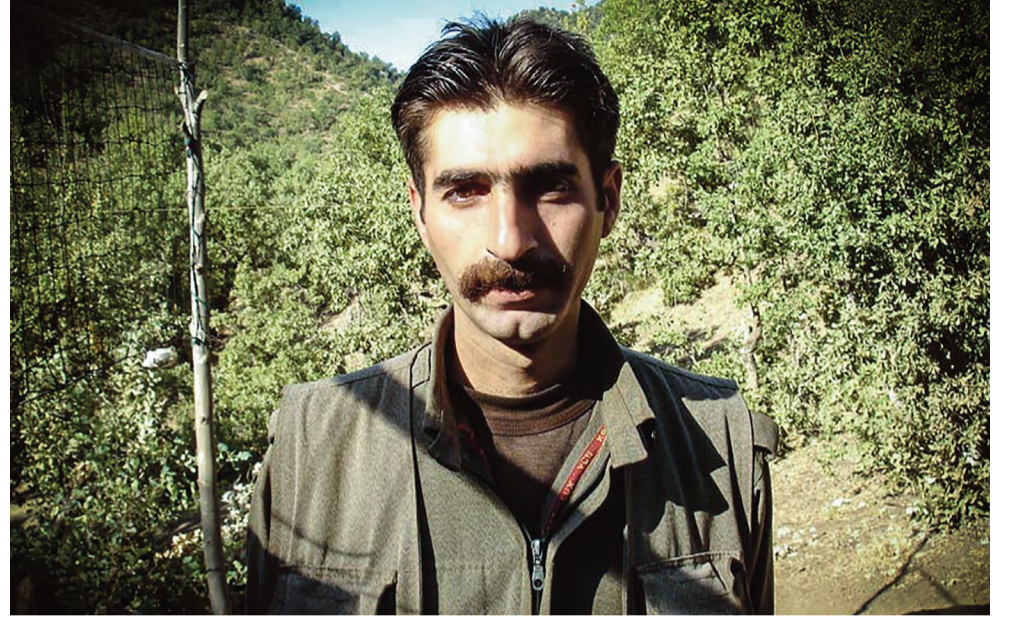
Bu kadim şehrin topraklarında Hz. İbrahim ve Öcalan hakikati doğmuştur. Bu doğuşlar özünde Nemrut ve TC faşist devlet iktidarının lanetliliklerine karşı gerçekleşmiş insanlığın kutsal mücadeleleridir.

Tarih Hz. İbrahim'in çıkışıyla egemenlerin putlarının kırılmasına tanıklık ederken, Önder Apo'nun çıkışıyla da sömürgeciliğin mezar karanlığına gömeceğine tanıklık etmektedir. Bu tanıklık insanlığın kendini tanınması, özüne kavuşması, yaşamına anlam katması ve erdemliliğe ulaşmanın tanıklığıdır.

Nemrut, İbrahim peygamberi ateşe atarak putlarını koruyacağını zannederken, İbrahim'i direnişin, kutsallığında kül olmuş bir lanetlilik. TC Devleti de, Önder Apo'yu İmralı adasında esir tutarak, iktidar lanetliliğini koruyacağını sanma gafletindedir.

Tarihin insanlık hafızasında unutulmaz kıldığı, Nemrudi putların kırılarak lanetlendiğidir. Elbette ki faşist TC Devleti de döktüğü mazlum Kürt halkının kanında boğularak lanetle anılmaktan kurtulamayacaktır. Bu durum hakikatin mutlaka bir gün kazanacağını gösteriyor. Yani Hz. İbrahim ve Öcalan hakikati, Nemrut krallığına ve TC Devlet faşizmine karşı direniş, özgür zihniyetin ahlaki ve politik eylemidir.

PKK hareketinin ilk direnişi olan Hilvan-Siverek gerçeği bu tarihsel ve toplumsal gelişkinin bir sonucudur. Hilvan-Siverek direnişi geri, hain, işbirlikçi Nem-

rudun soysuzlarına karşı verilmiştir. Öcalan hakikatına ilk katılımlar da bu şehirde gerçekleşmiştir. Yani PKK hareketi bir nevi İbrahim'i hareketin soylu devamıdır.

Kutsallık ve lanetlilik çelişkisi günümüzde de en bariz şekilde bu şehirde yaşanmaktadır. Bu kadim şehir, şimdi de AKP hegemonyası güdümünde, parsel parsel Siyonist Yahudi ve Arap petrol sermayesine peşkeş çekilmektedir. Riha'da TC Devleti'nin Kürt halkına yönelik uyguladığı kültürel soykırım yetmezmiş gibi bu sefer de bu kutsal topraklar Nemrut krallığının yeni yetme çocukları tarafından parça parça satılmaktadır. İşgalci, barbar zihniyet sadece bununla da sınırlı kalmamakta, yöre insanını Avrupa'ya göçte teşvik etmektedir.

Sipan yoldaşın; ailesi de bu teşvik politikasının sonucu Avrupa'ya göç eder. Sipan yoldaş; Avrupa'nın diline, kültürüne yaşam tarzına bir türlü alışamaz. Çünkü Fırat nehri bir özlem gibi, yüreğinin derinliklerinde akmaktadır. Yaban kaldığı bu kültür derin çelişkiler yaşamasına sebep olur. Artık bir tercih yapmak zorunda olduğunu anlar. Tercihini demokratik komünal kültürün kutsallığından yana gerçekleştirir. Arayışları onu doğduğu toprakların özlü militanlığına götürür. Bir süre Avrupa sahasında parti kurumlarında faaliyetlere katılır. Özellikle kültür-sanat alanında folklor çalışması yaşamında oldukça belirgin bir aktivitedir. Kürt folklorüne bağlılığı, sevgisi tutku düzeyindedir.

Kürt folkloru, Fırat nehri gibi binlerce yıllık bir tarihin derinliklerinden süzülüp bu halkın acısını, sevincini, hüznünü, coşkusunu, öfkelerini, intikamını, aşkını, mutluluğunu, özgürlüğünü tasvir etmektedir.

Sipan yoldaş; Kürt folklorüne derin anlamlar yükler. Folklorün otantik ruhunda adeta özgürlüğü hisseder. Folklorün ritüelleri onu direniş ve mücadele saflarına katılmaya götürür. Ve 2004 yılında Kürt'ün özgürlük kabesi olan dağlara yönünü verir.

Sipan yoldaş Qendil dağlarında

Sipan yoldaşın; gerilla saflarına katılımı, aynı zamanda 2004 1 Haziran Atılımı'na da katılım gerçeğidir. Bu katılım Sipan yoldaşın; sosyal, siyasal, kültürel,

askeri ve ahlaki görev ve sorumluluklarına sahip çıkmayı göstermektedir.

2004-2007 yılları arası Qendil dağlarında kalır. Qendil'deki duruşuyla çevresine güven veren, bulunduğu ortamı etkileyen bir pratiğin sahibidir.

Bu pratikten sonra 2007 yılında Gabar eyaletine düzenlemesi olur. İnanılmaz bir serüvenin heyecanını yaşar. Coşkulu, canlı, enerjik, moralli ve güler yüzüyle kısa sürede Gabar'ın zorlu pratiğinde öncülerdir. Bilinçli, örgütlü pratiğiyle zorluklar karşısında yılmayan bir pratik sergiler. Yaşamındaki temizlik, mütevazilik onu çekim merkezi haline getirir. Örgütsel refleksleri oldukça güçlüydü. Gerilliklere, basitliklere tahammülü yoktu. Bulduğu çalışmalarda titizdi. Sürekli gelişmeyi, yenilenmeyi kendinde yaratmayı esas alırdı. Kısaca birey olarak gelişmede sergilediği mücadele seyri, ölçüsü oldukça yüksekti ve yüksek bir performansa sahipti. Güçlü potansiyelini gereken yerde iradeye dönüştürmeyi çok iyi biliyordu.

Sempatik, sıcak kanlı ve insan yüreğinde çabuk yer edinirdi. Üzerine düşen görevleri eksiksiz yapmaya çalışırdı. Yani doğal ve özlü duruşuyla yaklaşımıyla, davranışlarıyla, devrim fırtınasında dimdik dururdu.

Sipan yoldaş; görev amacıyla gittiği Çirav yamacındaki Bokat köyünden çıkarken düşman pususuna düşer. Bu pusuyu da düşmanın ilk ateşiyle yaralanır. Yaralı haliyle düşmanla çatışır. Bu çatışmada lanetin artıklarından, celladının öncülerinden bir korucu da ağır yaralanır. Sipan yoldaş son mermisine kadar savaşarak şehadete ulaşır.

Her bir şehadet onlarca duygunun yaşanmasıdır. Ve şimdi gözlerimde canlanıyor anıların, özgürlüğü arayan bakışlarının ışıltısıyla, yola düşen ve kararlı adımlarınla, kavganın, umudun, sevginin asaletiyle, yaşamını özgürlükle yaratmaya çabalayan, Sipan yoldaşım. O kadar soylu bir duruşun vardı ki, o çok sevdiğin folklorün figürleriyle, hayattaki tüm renksizliklere meydan okudun o gülen yüzünle.

Sipan yoldaşın bıraktığı devrim bayrağını daima yükseklerde tutmanın sözünü veriyor, tüm devrim şehitlerimizin yüce anıları önünde saygıyla eğiliyorum.

**Mücadele arkadaşları adına
İskan Amed**